

Міністерство юстиції України

Ministry of Justice of Ukraine

Національний науковий центр
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

National Scientific Centre
“Hon. Prof. M. S. Bokarius
Forensic Science Institute”

*Сергій Тюленєв,
Ганна Спіцина,
Елла Сімакова-Єфремян,
Вадим Хоша*

*Serhii Tiulieniev,
Hanna Spitsyna,
Ella Simakova-Yefremian,
Vadym Khosha*

КОРОЛІ ТА КОРОЛЕВИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: KINGS AND QUEENS OF FORENSIC SCIENCE:

**100-РІЧЧЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВОГО ЦЕНТРУ
«ІНСТИТУТ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
ІМ. ЗАСЛ. ПРОФ. М. С. БОКАРІУСА»**

**100TH ANNIVERSARY
OF NATIONAL SCIENTIFIC CENTER
«HON. PROF. M. S. BOKARIUS
FORENSIC SCIENCE INSTITUTE»**

Харків
2023

Kharkiv
2023

УДК 343.98
Т98

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Національного наукового центру «Інститут судових
експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України
(протокол № 9 від 27.09.2023 р.)*

Автори:

Сергій Тюленєв — директор Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, кандидат економічних наук;

Ганна Спіцина — перша заступниця директора Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, докторка юридичних наук, професорка;

Елла Сімакова-Єфремян — заступниця директора з наукової роботи Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, докторка юридичних наук, професорка, заслужена діячка науки і техніки України;

Вадим Хоша — провідний науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук, старший дослідник.

Рецензенти:

Олексій Литвинов — в.о. ректора Національного аерокосмічного університету імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (ХАІ), доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник освіти України;

Віктор Шевчук — в.о. завідувача кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, професор, доктор юридичних наук, заслужений юрист України;

Влада Гусєва — професорка кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, докторка юридичних наук, професорка.

Т98 **Тюленєв С. А., Спіцина Г. О., Сімакова-Єфремян Е. Б., Хоша В. В.**
Королі та королеви судової експертизи : 100-річчя Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» : монографія. — Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. — 237, [3] с. : фото.

ISBN 978-617-8123-04-8.

У монографії викладено загальну характеристику історичного розвитку й сучасної діяльності наукової установи. Подано інформацію щодо становлення, розвитку та сьогодення установи (1923—2023 рр.), вдосконалення судово-експертної діяльності науковими працями співробітників та поширення напрямів експертних досліджень.

У виданні також подано узагальнені відомості про науковців вищої кваліфікації — докторів наук, професорів, кандидатів наук (докторів філософії), старших наукових співробітників, старших дослідників та доцентів, які працювали або нині працюють в установі.

*Recommended for publication by the decision
of Academic Council of National Scientific Centre
“Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute”
Ministry of Justice of Ukraine
(Minutes № 9, dated on September 27, 2023)*

Authored by:

Serhii Tiulieniev, Director of National Scientific Centre “Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute” of Ministry of Justice of Ukraine, PhD in Economics;

Hanna Spitsyna, the First Deputy Director of National Scientific Centre “Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute” of Ministry of Justice of Ukraine, Doctor of Law, Professor;

Ella Simakova-Yefremian, Deputy Director for Academic Affairs of National Scientific Centre “Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute” of Ministry of Justice of Ukraine, Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine;

Vadym Khosha, Leading Researcher of National Scientific Centre “Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute” of Ministry of Justice of Ukraine, PhD in Law, Senior Researcher.

Reviewers:

Oleksii Lytvynov, Interim Rector of the National Aerospace University H. E. Zhukovsky “Kharkiv Aviation Institute” (KHAi), Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Education of Ukraine;

Viktor Shevchuk, Interim Head of the Department of Forensic Science at Yaroslav Mudryi National Law University, Professor, Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine;

Vlada Husieva, a Professor at the Department of Criminalistics, Forensic Science and Pre-Medical Training of Faculty No. 1 of Kharkiv National University of Internal Affairs, Doctor of Law, Professor.

УДК 343.98

© С. А. Тюленєв, Г. О. Спіцина, Е. Б. Сімакова-Єфремян, В. В. Хоша, 2023

© ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023

ISBN 978-617-8123-04-8

ПЕРЕДМОВА

FOREWORD

СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
проф. М.С. Бокаріуса

Слава Україні!

Щиро вітаю керівництво та колектив установи із ювілеєм — 100-річчям створення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл проф. М. С. Бокаріуса». Неймовірно радий мати можливість закарбувати вітання у скрижалях історії цієї славетної наукової установи.

100-річна діяльність судово-експертної установи — це не лише історія окремої установи, це історія розвитку експертного забезпечення правосуддя в Україні. Як із маленького джерела розливаються широкі простори величного Дніпра, так і Центр за 100 років свого розвитку з Кабінету науково-судової експертизи перетворився на одну з найпотужніших експертних установ країни з більш ніж 100 видами експертних досліджень. Підкреслюю, що десятки видів досліджень зародилися саме у стінах Національного наукового центру.

Різні часи були в житті й діяльності інституту, як і для всієї України. Зараз, у часи російської збройної агресії проти українського народу нам усім особливо складно. Однак, незважаючи на це, експерти

Денис МАЛЮСЬКА,
Міністр юстиції України

Denys MALIUSKA,
Minister of Justice of Ukraine

Glory to Ukraine!

I sincerely congratulate the leadership and staff of the Institute on reaching the milestone of the 100th anniversary of the establishment of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute». I'm deeply honored to inscribe my greetings into the historical tapestry of this renowned research institution.

The 100-year activity of the forensic institution is not just the history of a separate institution; it is the history of the development of forensic support for justice in Ukraine. Just as a small spring feeds into the expansive majesty of the Dnipro river, over the course of its 100-year journey, the Center has evolved from the Cabinet of Scientific and Forensic Examination into one of the most powerful forensic institutions boasting over 100 types of forensic examinations. I would like to note that dozens of research types have taken shape within the National Scientific Center.

Times were different for both the Institute and all of Ukraine. Currently, in the era of Russian armed aggression against the Ukrainian people, we all face exceptional challenges. However, despite this, forensic

Центру з перших днів повномасштабного вторгнення й до сьогодні з честю стоять на варті сумлінного служіння істині, забезпечуючи правосуддя України не тільки у місті-герої Харкові та в регіонах, де існують його відділення, а й виконують судові експертизи для правоохоронних органів та судів практично всієї України.

Національний науковий центр добре відомий у світі як осередок науки й практики, результатами своєї діяльності він заслужив довіру й повагу колег у різних країнах. Знання, освіченість і компетентність співробітників дають змогу за сприятливих умов успішно конкурувати з іншими, а за важких часів вони стають рішучою запорукою перемоги, що є базисом для успішного відновлення нашої держави.

Досягнення справедливості та істини й надалі залишаються метою діяльності кожного працівника, експертної установи і всієї системи правосуддя.

Я щиро бажаю працівникам Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» міцного здоров'я, натхнення та успішної реалізації усіх планів під мирним українським небом. Разом ми обов'язково переможемо!

experts from the Center have conscientiously served the truth from the very onset of this large-scale invasion and up until today. They ensure justice in Ukraine not only in the hero city of Kharkiv and in regions where its branches are located, but also conduct forensic examinations for law enforcement agencies and courts practically across the entire country.

The National Scientific Center is well-known globally as a hub of science and practice. Its achievements have earned the trust and respect of colleagues from different corners of the world. The expertise, erudition, and competence of its staff enable it to successfully compete with others under favorable conditions. Whereas during challenging times, such qualities become a decisive guarantee of victory, laying the foundation for the successful restoration of our nation.

Pursuing justice and truth remains the goal for every employee, the forensic institution, and the entire justice system.

I sincerely wish the staff of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» good health, inspiration, and successful realization of all plans under the peaceful Ukrainian sky. Together, we will surely win!

Шановні судові експерти та наукові працівники Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»!

Неймовірно радий привітати із важливою подією для всієї експертної спільноти нашої країни — 100-річчям Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса».

Синергія 100-річного досвіду та команди енергійних професіоналів є вашим унікальним здобутком задля розвитку сфери експертного забезпечення правосуддя України. Судові експерти, щоденною й наполегливою працею, шляхом використання спеціальних знань спрямовують свою діяльність на досягнення істини в будь-якому виді судочинства. Наукові працівники запроваджують інноваційні рішення, ґрунтуючись на передовому міжнародному досвіді у проведенні експертних досліджень.

Авторитет, здобутий за 100-річну історію, можна усвідомити через досягнення та результати роботи вашої установи:

- виконано понад мільйон експертиз;
- впроваджено понад дев'яносто видів експертних досліджень;
- розроблено тисячі методик, які використовують судові експерти як на національному, так і на міжнародному рівні;

Андрій ГАЙЧЕНКО,
заступник Міністра юстиції
України з питань
виконавчої служби

Andrii HAICHENKO,
Deputy Minister of Justice
of Ukraine for the Enforcement
Service

Dear forensic experts and researchers of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute»!

I am incredibly pleased to convey my greetings on the occasion of a significant event for the entire forensic expert community of our country: the 100th anniversary of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute».

The synergy of a 100-year experience and a team of energetic professionals is your unique accomplishment for the development of forensic support of justice in Ukraine. Forensic experts, through daily and persistent work and application of specific expertise, direct their efforts towards revealing the truth in any type of court proceedings. Researchers introduce innovative solutions based on leading international experience in conducting expert research.

The authority gained over a 100-year history can be appreciated through the achievements and results of your institution:

- over a million forensic examination have been conducted;
- more than ninety types of expert research have been introduced;
- thousands of methodologies have been developed, which are used by forensic experts at both the national and international levels;

- започатковано аспірантуру та докторантуру для підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації за судово-експертним профілем;
- організовано курси підвищення кваліфікації та післядипломної освіти не тільки для судових експертів, а й для нотаріусів, арбітражних керуючих і працівників державної служби тощо.

В умовах війни колектив Центру став прикладом стійкості та незламності. Ви робите усе для того, щоб зберегти та примножити свій потужний потенціал і якнайшвидше наблизити Перемогу.

Команда Міністерства юстиції України стала реальною опорою для експертних установ в умовах воєнного стану та спрямувала всі зусилля для залучення допомоги іноземних партнерів для забезпечення судових експертів необхідним обладнанням.

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» гідно подолав 100-річний шлях. Попереду на нас чекає багато спільної та плідної роботи. Головне — це результат, і я впевнений, що разом ми підкоримо ще багато вершин, адже нам насправді є чим пишатися і чого прагнути!

Слава Україні!

Якнайшвидшої Перемоги нам усім!

- a postgraduate and doctoral program was launched to train highly qualified researchers in the field of forensic science;
- organized advanced training and postgraduate education courses not only for forensic experts but also for notaries, insolvency officers and civil service employees, etc.

Over the duration of the war, the Center's staff has become an example of resilience and steadfastness. You are doing everything to preserve and increase your powerful potential and bring the Victory closer as soon as possible.

The team of the Ministry of Justice of Ukraine has become a real support for expert institutions under martial law and has made every effort to attract the assistance of foreign partners to provide forensic experts with necessary equipment.

National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» has adequately overcome the 100-year journey. We have a lot of joint and productive work ahead of us. The main thing is the result, and I am sure that together we will conquer many more peaks because we really have something to be proud of and to strive for!

Glory to Ukraine!

I wish all of us a speedy Victory!

Шановні колеги!

100-річна історія Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» уособлює міць, силу, незламність і професійність його співробітників як однієї з найдавніших та найавторитетніших судово-експертних установ в Україні та за її межами.

За 100 років Центр, завдячуючи єдності та згуртованості колективу, гідно відповідає на виклики часу. Саме професійні й досвідчені судові експерти є гарантом забезпечення справедливого правосуддя: майже 400 відданих справі фахівців щоденно наполегливо працюють із єдиною метою — сумлінно служити істині, обстоюючи законність і правопорядок у державі.

Однією із провідних ланок нашої діяльності є експертна. Спеціалісти ННЦ ІСЕ проводять судово-експертні дослідження за понад 95 видами майже на всій території нашої держави. Експертні висновки фахівців Центру щоразу стають беззаперечним підґрунтям для ухвалення правосудних рішень, а джерелами доказів у цивільних, господарських, та адміністративних справах і кримінальних провадженнях для потреб правоохоронних органів, судів, фізичних і юридичних осіб.

Щороку ми поповнюємо новими кадрами спільноту науковців, підвищуємо кваліфікацію експертів, примножуємо кількість здобувачів

Сергій ТЮЛЕНІВ,
директор ННЦ ІСЕ

Serhii TIULIENIEV,
Director of NSC FSI

Dear colleagues

The 100-year history of the National Scientific Center “Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute” embodies the strength, resilience, and professionalism of its employees, making it one of the oldest and most respected forensic institutions in Ukraine and beyond its borders.

Over the course of 100 years, thanks to the unity and cohesion of its team, the Center has consistently risen to the challenges of the times. The professional and experienced forensic experts are the guarantors of fair justice: almost 400 dedicated specialists work diligently every day with the sole purpose of faithfully serving the truth, and upholding the rule of law and order in the state.

One of the leading links in our activities is expert research. The specialists of NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” conduct forensic examinations in more than 95 types of cases almost throughout the entire territory of our country. Expert conclusions of the Center’s specialists each time become an indisputable basis for making judicial decisions, and sources of evidence in civil, commercial, and administrative cases and criminal proceedings for the needs of law enforcement agencies, courts, individuals, and legal entities.

Every year, we expand our community of researchers, enhance the qualifications of our experts, and increase the number of third-level

третього рівня вищої освіти в царині права та судової експертизи: станом на сьогодні наш колектив налічує 60 кандидатів і докторів наук. Це — справжні королі та королеви судової експертизи!

Наукова діяльність ННЦ ICE упевнено крокує в майбутнє, послугуючись усталеними здобутками й новітніми досягненнями в судово-експертній галузі. Завдяки активній участі у різноманітних міжнародних наукових проєктах, грантах, конференціях й інших подібних заходах, співробітники установи набувають новий досвід, опановують передові методи та методики судової експертизи, запроваджують інноваційні напрацювання міжнародної науково-експертної спільноти у вітчизняну практику. Ми пишаємося широким колом міжнародних і вітчизняних партнерів, яке стрімко розширюється, незважаючи на складні обставини воєнного часу, демонструючи всьому світові наш впевнений шлях до Європейського судово-експертного простору.

Мені дуже приємно, що я маю можливість сприяти розвитку Центра, бути причетним до його нових досягнень. Завдяки активній підтримці Міністерства юстиції України та довірі колективу, команда ННЦ ICE й надалі впевнено примножуватиме здобутки славетної установи зі сторічною історією.

Тільки разом ми здолаємо агресора, відбудуємо нашу державу, усіляко сприятимемо її процвітанню в усіх сферах і піднесемо на новий рівень експертне забезпечення правосуддя в Україні!

Разом ми переможемо! Слава Україні!

education seekers in the field of law and forensic science. At present, our team includes 60 candidates and doctors of science.

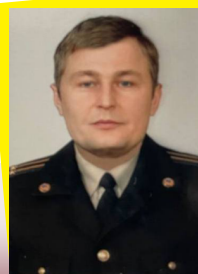
The scientific activity of the NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” is confidently moving into the future, using established achievements and the latest advancements in the forensic field. Through active participation in various international scientific projects, grants, conferences, and other similar events, the staff of the institution acquire new experience, master advanced methods, and techniques of forensic examination, and introduce innovative developments of the international scientific and expert community into domestic practice. We are proud of our extensive range of international and domestic partners, which is rapidly expanding despite the difficult wartime circumstances, demonstrating to the entire world our confident path to the European forensic arena.

I am delighted to have the opportunity to contribute to the development of the Center and be involved in its new achievements. Thanks to the active support of the Ministry of Justice of Ukraine and the trust of the team, the NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” team will continue to confidently enhance the accomplishments of this renowned institution with a century-long history.

Together, we will overcome the aggressor, rebuild our state, contribute to its prosperity in all spheres, and elevate the expert support of justice in Ukraine to a new level!

Together, we will win! Glory to Ukraine!

**Дякуємо захисникам і захисницям України -
працівникам Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»**

Доки тебе стереже твоя спрага,
Доки тебе тримається віра,
Сонце рухається з точністю птаха
І час підбирається з обережністю звіра...

Вітчизни пізня вокзальна облава,
Теплі руки й грудневі дороги...
Країна болить, як перебита лапа
Щеняти, що виривається з нічної облоги...

Виривайся, виривайся з ночі й туману,
Вигризай зневіру та безнадію.
Я потім лікуватиму твою рану,
Наскільки встигну, наскільки зумію.

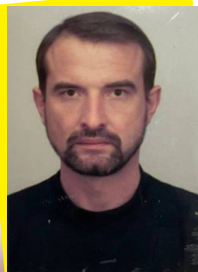
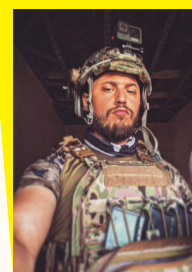
Я потім зрозумію, потім побачу,
Коли слідом за тобою вирвусь,
Всю цю твою безпритульність псячу,
Всю цю твою дитячу вірність...

**СЛАВА У
ГЕРОЯМ**

**We thank the defenders of Ukraine:
employees of the National Scientific Center
«Hon. Prof. M. S. Bokarius
Forensic Science Institute»**

завідувачу Донецького відділення Максиму Агулову, провідному науковому співробітнику Денису Гречку, судовому експерту Олені Єфіменко, судовому експерту Пилипу Красношлыку, судовому експерту Михайлу Козиреву, судовому експерту Ігорю Кукелку, судовому експерту Сергію Курносенку, науковому співробітнику Владиславу Пелецькому, науковому співробітнику Олександр Сейку, головному науковому співробітнику Анатолію Русецькому, провідному судовому експерту Тарасу Таранцю

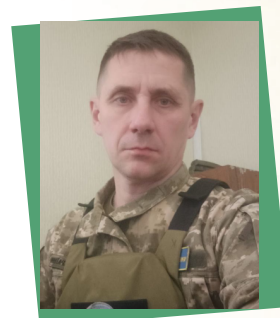
Лишай ні з чим їхню підлу варту,
Оминай розставлені вміло пастки.
Варто битись і підводитись варто,
Якщо потому й доведеться впасти...

Зірки мають виснути над тобою,
Або розриватись, як ручні гранати.
Серце має заливатися кров'ю
І переганяти її, переганяти...

Кості мають міцно зростатись,
Шрами повинні додавати злості,
Щось із тобою повинно статись,
Щось сталося вже і триває досі...

Доки ти всім цим живеш і мариш,
Доки вихоплюєш, доки полюєш,
Доки ти все це в собі тримаєш,
Доки ненавидиш... Доки любиш...

С. Жадан

Maksym Agulov, Head of Donetsk branch, Denis Grechko, Leading researcher,
Olena Yefimenko, Forensic Expert, Pylyp Krasnoshlyk, Forensic Expert,
Mykhailo Kozyrev, Forensic Expert, Ihor Kukelko, Forensic Expert,
Serhii Kurnosenko, Researcher, Vladyslav Pelecki, Researcher, Oleksandr Seyk,
Researcher, Anatolii Rusetskyi, Principal Researcher, Taras Taranets, Principal Researcher

ІСТОРІЯ

HISTORY

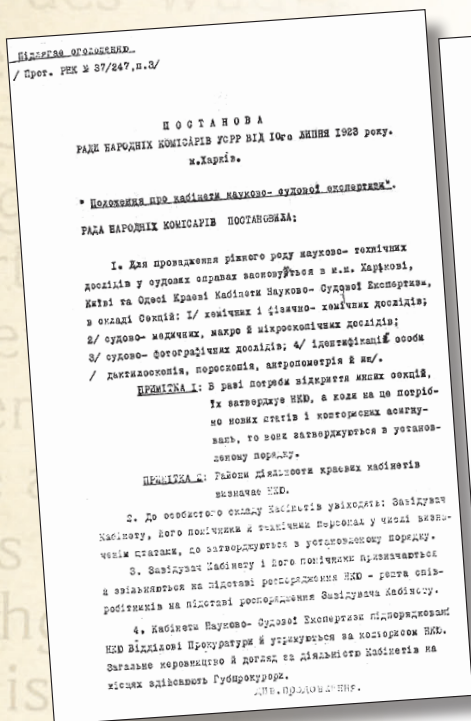
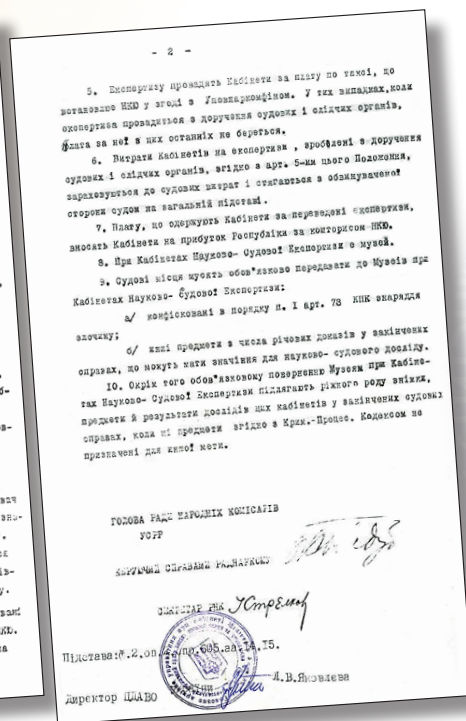
*Ми просто йшли. У нас нема
Зерна неправди за собою.*

Тарас Шевченко

Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (далі — ННЦ ІСЕ) Міністерства юстиції України — одна з найдавніших державних судово-експертних установ України.

1922 рік. Уведено у дію новий кримінально-процесуальний закон, у якому на законодавчому рівні висновок експерта вперше визнано різновидом судових доказів. Саме тоді, у березні 1923 р. видатний український судовий медик і криміналіст М. С. Бокаріус і слідчий із надзвичайних справ при Народному комісаріаті юстиції (далі — НКЮ) УСРР С. С. Савченко реалізували ідею створити у Харкові, що був на той час столицею України, та відновити роботу ще двох, що існували за царських часів (Київського та Одеського), Кабінетів науково-судової експертизи (далі — КНСЕ).

За їх ініціативою Рада Народних Комісарів (далі — РНК) УСРР 10 липня 1923 р. видала постанову про створення КНСЕ в системі НКЮ в містах Харкові, Києві й Одесі та затвердила Положення про кабінети науково-судової

Постанова Ради НКЮ УСРР «Положення про кабінети науково-судової експертизи» (1923)

Resolution of the CPC of the Ukrainian SSR "Regulations on Cabinets of Scientific and Forensic Examination" (1923)

National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» (hereinafter — NSC FSI) of the Ministry of Justice of Ukraine is one of the oldest state forensic institutions of Ukraine.

1922 year. A new criminal procedure code, in which for the first time an expert's opinion is recognized as a type of judicial evidence at the legislative level, has been enacted. During that period, in March 1923, an eminent Ukrainian forensic physician and criminalist M. S. Bokarius along with S. S. Savchenko, an investigator for emergency cases at the People's Commissariat of Justice (hereinafter — the PCJ) of the Ukrainian SSR, initiated the concept of establishing of two more Cabinets of Scientific and Forensic Examination (hereinafter — CSFE) in Kharkiv, which was the capital of Ukraine at that time, and to restore their work, which existed during the Tsarist Times (Odesa and Kyiv).

On their initiative, on July 10, 1923, the Council of People's Commissars (hereinafter — CPC) of the Ukrainian SSR issued a resolution on the establishment of CSFE in the system of the PCJ in Kharkiv, Kyiv, and Odesa and

експертизи — перший нормативний акт, що регулював діяльність установ судової експертизи в Україні. Мету створення КНСЕ сформульовано досить стисло: «Для провадження різного роду науково-технічних досліджень у судових справах».

Із листопада 1923 р. на базі кафедри судової медицини медичного інституту під керівництвом М. С. Бокаріуса розпочав свою діяльність Харківський КНСЕ.

Микола Сергійович Бокаріус народився 19 (31) березня 1869 р. у м. Одеса. Його батько, Сергій Пилипович Бокаріус, викладав географію в Рішельєвській гімназії, яку Микола закінчив 1890 р. Того самого року він вступив до медичного факультету Харківського університету. Микола Сергійович був учнем одного із засновників судової медицини України, доктора медицини (1880), ординарного професора, завідувача кафедри судової медицини Харківського університету (1887—1910) Ф. О. Патенка.

М. С. Бокаріус (1869—1931)

M. S. Bokarius (1869—1931)

approved the Resolution on Cabinets of Scientific and Forensic Examination as the first normative act that regulated the activities of forensic institutions in Ukraine. The purpose of creating the CSFE was formulated concisely: "For the implementation of various kinds of scientific and technical research in litigation".

Since November 1, 1923, on the basis of the Department of Forensic Medicine of Medical Institute, under the leadership of M. S. Bokarius, the Kharkiv CSFE has begun its activity.

Mykola Serhiiovych Bokarius born on March 19 (31), 1869 in Odesa. His father, Serhii Pylypovych Bokarius was a geography teacher at the Rishelie Gymnasium, which Mykola graduated in 1890. The same year, he entered the medical faculty of Kharkiv University. Mykola Serhiiovych was a student of one of the founders of forensic medicine in Ukraine, Doctor of Medicine (1880), Full Professor, Head of the Department of Forensic Medicine of the Kharkiv University (1887—1910) F. O. Patenko.

Перші кроки своєї педагогічної та наукової діяльності після закінчення навчання в університеті та здобуття диплома лікаря М. С. Бокаріус зробив 1895 р. під керівництвом відомого хірурга, заслуженого ординарного професора та директора клініки Харківського університету, засновника й голови Харківського медичного товариства В. Ф. Грубе, який запросив талановитого учня до університетської хірургічної клініки на посаду позаштатного ординатора.

1897 р. Микола Сергійович перейшов на кафедру судової медицини на посаду помічника прозектора. Відтоді майже до останнього дня свого життя впродовж 34 років він працював на кафедрі судової медицини, де його багатогранна наукова й педагогічна діяльність набула подальшого розвитку, завдяки чому вчений зажив світової слави. 1901 р. М. С. Бокаріуса обрали прозектором кафедри, а за рік у Московському університеті він успішно захистив докторську дисертацію за темою «Кристаллы Florence'a, их

М. С. Бокаріус у рік закінчення гімназії та вступу до Імператорського Харківського університету (1890, вгорі) та у рік його закінчення (1895, внизу)

M. S. Bokarius in the year of graduation from Gymnasium and admission to the Imperial Kharkiv University (1890, above) and in the year of his graduation (1895, below)

The first steps in his teaching and research activity after graduating from the University and obtaining Doctor's Diploma, M. S. Bokarius took in 1895 under the guidance of the famous surgeon, honored Full Professor and the Director of the Kharkiv University Clinic, the founder and chairman of the Kharkiv Medical Society Wilhelm Fedorovich Grube, who invited the talented graduate to the university surgical clinic as a non-staff resident physician.

In 1897, Mykola Serhiiovych joined the Department of Forensic Medicine as an assistant prosector. Since then, for 34 years and almost until the last day of his life, he worked at the Department of Forensic Medicine where his scientific and pedagogical activities were developed further, thanks to which the scientist gained world fame. In 1901, M. S. Bokarius was elected as a prosector of the Department, and a year later, he successfully defended his thesis for obtaining the degree of Doctor on the subject: "Florence Crystals, their chemical nature and

химическая природа и судебно-медицинское значение». 1903 р. Микола Сергійович — приват-доцент, 1910 р. — професор, завідувач кафедри судової медицини.

М. С. Бокаріус викладав судову медицину на юридичному факультеті. Він був заступником начальника Харківської державної медичної академії (1920—1921), завідувачем відділу медичної освіти Народного комісаріату охорони здоров'я Української Соціалістичної Радянської Республіки, директором Українського заочного медичного інституту. Також у складі Харківського університету він створив Інститут судової медицини (1913), що за висновками спеціальної комісії 1920 р. «за своїм блискучим станом взагалі і в науково-навчальному відношенні зокрема став гордістю Харківського університету». У керівництвах із судової медицини, які вийшли друком упродовж 1928—1931 рр., зазначено, що кафедра судової медицини

**М. С. Бокаріус з колегами на кафедрі
судової медицини (1909)**

**M. S. Bokarius with colleagues at the
Department of Forensic Medicine (1909)**

forensic medical significance". 1903, Mykola Serhiiovych — the Privatdocent; 1910 — the Professor, Head of the Department of Forensic Medicine.

M. S. Bokarius taught forensic medicine at the Faculty of Law. He was the Deputy Head of the Kharkiv State Medical Academy (1920—1921), Head of the Medical Education Department at the People's Commissariat of Health of the Ukrainian SSR, Director of the Ukrainian Extramural Medical Institute. Also, as a part of Kharkiv University, he created the Institute of Forensic Medicine (1913), which according to the conclusions of a special commission in 1920, "became the pride of Kharkiv University for its brilliant state in general and in scientific and educational respect, in particular". The manuals on forensic medicine, that were published in 1928—1931, noted that the Department of Forensic Medicine could compete with the best institutions of Western Europe, both in terms of its structure, equipment, and methods of teaching.

як за своїми улаштуванням та обладнанням, так і за методикою викладання може конкурувати з кращими інститутами Західної Європи.

1923 р. Микола Сергійович ініціював заснування Харківського, Київського та Одеського кабінетів науково-судової експертизи, що 1925 р. були реорганізовані в інститути науково-судової експертизи. Він був першим керівником Харківського кабінету науково-судової експертизи, згодом — директором Харківського інституту науково-судової експертизи.

Від 1923 р. М. С. Бокаріус — Головний державний судово-медичний експерт УСРР. Він провів понад 5000 досліджень речових доказів і понад 3000 розтинів. Саме тоді Микола Сергійович очолював науково-технічний кабінет карного розшуку м. Харків і виконував обов'язки консультанта Головного управління міліції та розшуку УСРР.

1925 р. Уряд УСРР нагородив Миколу Сергійовича почесним званням «Заслужений професор».

М. С. Бокаріус в анатомічному театрі демонструє студентам вхідний отвір від кулі в черепі людини (1929)

M. S. Bocarius in the anatomical theater shows students the entrance hole from a bullet in a human skull (1929)

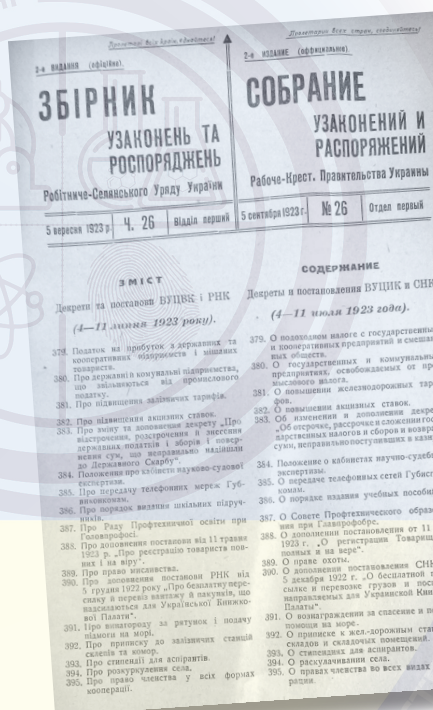
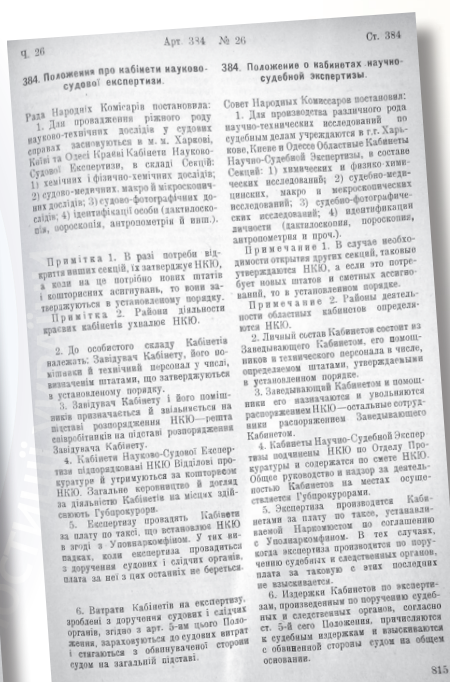
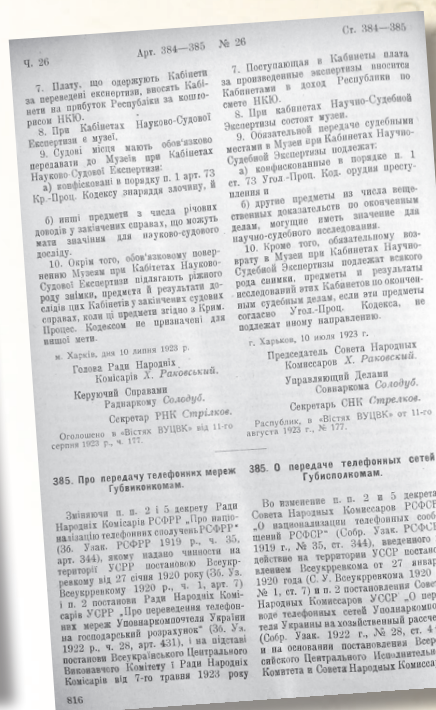
In 1923, Mykola Serhiiovych initiated the foundation of the Kharkiv, Kyiv, and Odesa Cabinets of Scientific and Forensic Examination which in 1925 were reorganized into institutes of scientific and forensic examination. He was the first Head of the Kharkiv Cabinet of Scientific and Forensic Examination, and later the Director of the Kharkiv RIFE.

Since 1923, M. S. Bokarius — the Chief State Forensic Medicine Expert of the Ukrainian SSR. He personally conducted up to 5,000 physical evidence examinations and conducted over 3,000 autopsies. At that particular time, supervised the Scientific and Technical Cabinet of the Criminal Investigation Department in Kharkiv and performed the duties of a consultant of the General Directorate of Police and Prosecution of the Ukrainian SSR.

In 1925, the Government of the Ukrainian SSR awarded Mykola Serhiiovych with the honorary title of "Honored Professor".

У Положенні про КНСЕ від 10 липня 1923 р. зазначено, що РНК УСРР постановила з метою проведення різних науково-технічних досліджень із судових справ заснувати в містах Харків, Київ та Одеса крайові КНСЕ у складі секцій: хімічних і фізико-хімічних досліджень; судово-медичних, макро- і мікроскопічних досліджень; судово-фотографічних досліджень; ідентифікації особи (дактилоскопія, пороскопія, антропометрія тощо).

Першими в Харківському КНСЕ запрацювали дві секції: хімічних і фізико-хімічних досліджень (завідувач — М. О. Валяшко) та судово-фотографічних досліджень (завідувач — С. С. Савченко). У січні 1924 р. почала функціонувати секція судово-медичних макро- і мікроскопічних досліджень (завідувач — П. М. Вроблевський), а в травні 1924 р. — секція ідентифікації особи (завідувач — М. М. Бокаріус).

In the Regulation on CSFE dated 10.07.1923, it is stated that the CPC of the Ukrainian SSR decided to establish regional CSFE in Kyiv, Odesa, and Kharkiv in order to conduct various scientific and technical research on court cases, as part of the following sections: chemical and physico-chemical research; forensic, macro- and microscopic studies; forensic photographic studies; identification of a person (dactyloscopy, poroscopy, anthropometry, etc.).

Two sections were the first to work in the Kharkiv CSFE: chemical and physical-chemical research (Head: M. O. Valiashko) and forensic photographic research (Head: S. S. Savchenko). In January 1924, the forensic medical macro- and microscopic research section began to function (Head: P. M. Vroblevskiy), and in May 1924, the person identification section (Head: M. M. Bokarius).

Микола Овксентійович Валяшко народився 20 березня 1871 р. у м. Куп'янськ Харківської губернії у сім'ї аптекаря. 1889 р. склавши на «відмінно» іспити при Харківському університеті, отримує звання аптекарського помічника, 1895 р. закінчив навчання у Харківському університеті на фармацевтичних курсах медичного факультету, відмінно склавши іспит на звання провізора. 1900 р. проходив стажування у Марбурзькому університеті, де протягом одного року працював під керівництвом професорів Е. Шмідта та А. Майєра. 1903 р. у Харківському університеті захистив магістерську роботу «Хімічне дослідження глюкозиду рутину з руту», 1904 р. у цьому ж університеті закінчив відділення фізико-математичного факультету. 1906 р. склав іспит на ступінь магістра хімії при фізико-математичному факультеті Харківського університету.

1919 р. здобув ступінь магістра хімії без захисту дисертації, у тому самому році захистив докторську дисертацію «Спектри поглинання та

**М. О. Валяшко
(1871—1955)**

**M. O. Valiashko
(1871—1955)**

Mykola Ovksemtiiovych Valiashko was born on March 20, 1871, in the city of Kupiansk, Kharkiv Governorate in the family of a pharmacist.

In 1889, having passed the exams with flying colors at Kharkiv University, he obtained the title of pharmacist's assistant, in 1895 he graduated from Kharkiv University in the pharmaceutical courses of medical faculty, passing the exam with excellent for the title of pharmacist.

In 1900, Mykola Ovksemtiiovych went through internship at Marburg University where he worked for one year under the supervision of professors E. Schmidt and A. Mayer. In 1903, he defended his Master's thesis on "Chemical study of glucoside rutin from rue" at Kharkiv University; in 1904, he graduated from the Department of Physics and Mathematics at the same university.

In 1906, he passed the exam for the Master's Degree in Chemistry at the Faculty of Physics and Mathematics of Kharkiv University.

конституція похідних бензолу» на фізико-математичному факультеті Харківського університету. У 1924—1941 рр. очолює секцію хімічних та фізико-хімічних досліджень кабінету науково-судової експертизи Народного комісаріату юстиції в Харкові, біля витоків якого стояв інший видатний науковець — М. С. Бокаріус.

Автор понад 100 наукових праць.

У той час Харківський КНСЕ підпорядковувався та фінансувався з кошторису НКЮ УСРР, а загальне керівництво та нагляд за його діяльністю здійснював губернський прокурор. З метою розвитку прикладних криміналістичних досліджень при Кабінеті було передбачено створення музею, в якому зберігали знаряддя злочинів, інші речові докази, фотографії з місць подій і проведених досліджень тощо.

Із метою розвитку прикладних криміналістичних досліджень при Харківському КНСЕ було передбачено створення музею, у якому зберігали

Працівники інституту.

1-й ряд: М. М. Бокаріус, П. М. Вроблевський, М. С. Бокаріус, М. О. Валяшко, О. Я. Єлусєєв (1928)

Employees of the institute.

1st row: M. M. Bokarius, P. M. Vroblevskyi, M. S. Bokarius, M. O. Valiashko, O. Ya. Yelyseiev (1928)

In 1919, he obtained Master's Degree in Chemistry without thesis defense, in the same year he defended his Doctoral thesis on "Absorption spectra and constitution of benzene derivatives" at the Faculty of Physics and Mathematics of Kharkiv University.

In 1924–1941, he headed the Section of Chemical and Physicochemical Examinations at the Cabinet of Scientific and Forensic Examination of the People's Commissariat of Justice in Kharkiv at the origin of which stood another outstanding scientist – M. S. Bokarius.

Author of more than 100 scientific papers.

At that time, Kharkiv CSFE was subordinated to and financed from the budget of the PCJ of the USSR, and the general management and supervision of its activities was carried out by the provincial prosecutor. In order to develop applied forensic research, the Cabinet provided for the creation of a museum in which crime instruments, other material evidence, photographs

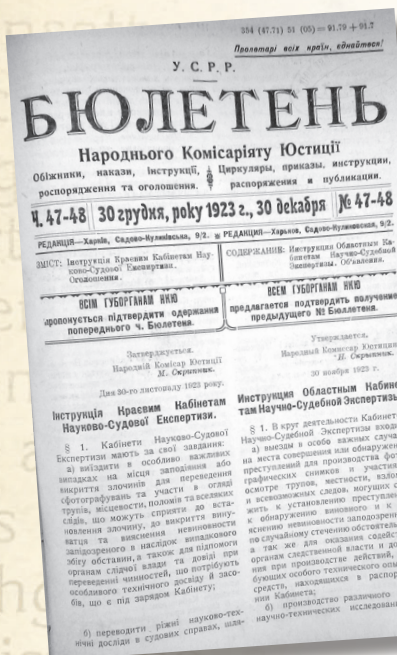
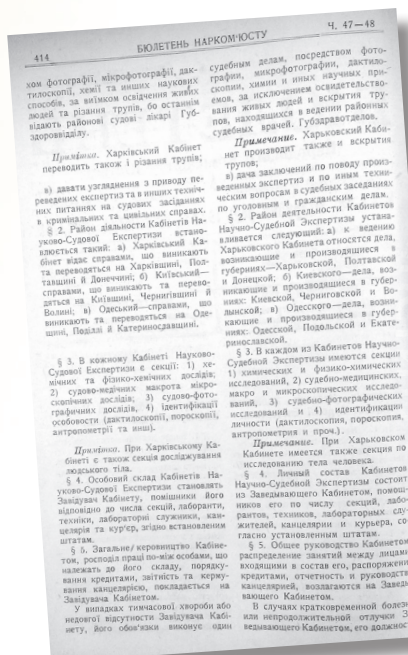
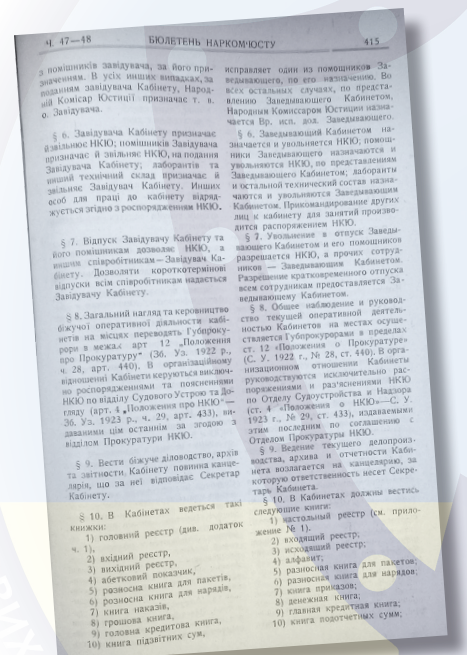
знаряддя злочинів, речові докази, фотографії з місць подій і проведених досліджень тощо.

Відповідно до Інструкції крайовим КНСЕ, затвердженій 30 листопада 1923 р. НКЮ УСРР, завданнями Харківського, Київського та Одеського кабінетів були такі:

- виїздити в особливо важливих випадках на місця вчинення злочинів;
- здійснювати науково-технічні дослідження із судових справ;
- надавати висновки стосовно проведених експертиз на судових засіданнях із кримінальних і цивільних справ.

Харківський КНСЕ обслуговував Харківщину, Полтавщину та Донеччину. Станом на 1 січня 1924 р. штат його налічував шість осіб.

20 травня 1924 р. затверджено Інструкцію про розмежування діяльності КНСЕ, судово-хімічних лабораторій при губернських відділах здоров'я та реєстраційних бюро при органах карного розшуку.

from the places of events and investigations, etc., were kept. In order to develop applied forensic research at the Kharkiv CSFE, the creation of a museum was envisaged where crime tools, physical evidence, photographs from crime scenes and performed research, etc., are stored.

In conformity with the Instruction to the regional CSFE approved by the PCJ of the Ukrainian SSR on November 30, 1923, the tasks of the Kyiv, Odessa, and Kharkiv Cabinets were as follows:

- to go to places of crime in particularly important cases;
- to carry out scientific and technical research on court cases;
- to provide conclusions regarding conducted forensic examinations at court hearings on criminal and civil cases.

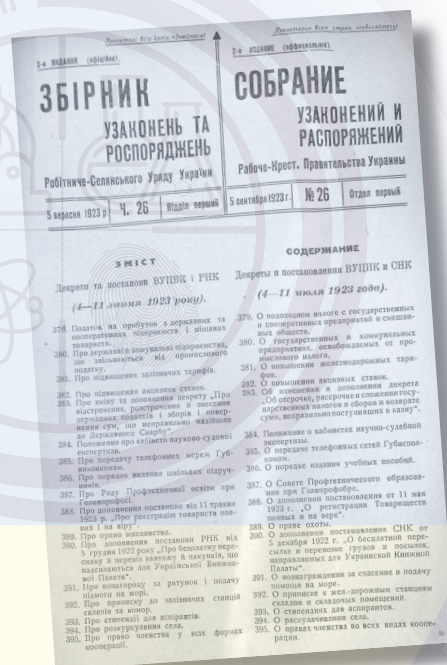
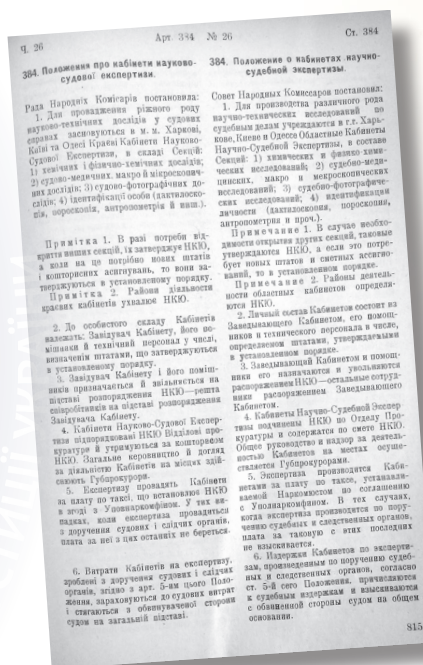
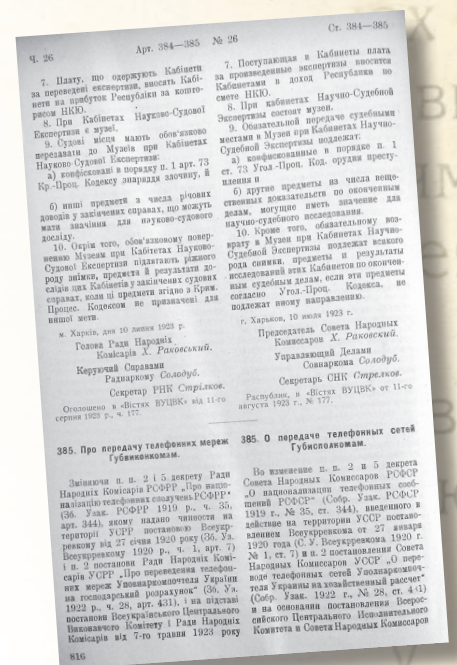
The Kharkiv CSFE operated in the Kharkiv, Poltava, and Donetsk regions. As of January 1, 1924, its staff consisted of six people.

On May 20, 1924, the Instruction on delimiting activities at the CSFE, forensic chemical laboratories at the provincial health departments and registration bureaus at the criminal investigation bodies was approved.

25 квітня 1925 р. РНК УСРР затвердила нове положення про КНСЕ, яке передбачало заснування в містах Києві, Одесі та Харкові крайових КНСЕ із секціями:

- 1) судово-хімічних і фізико-хімічних досліджень;
- 2) судово-медичних, макро- та мікроскопічних досліджень;
- 3) судово-фотографічних досліджень;
- 4) ідентифікації особи;
- 5) дослідження тіла людини;
- 6) дослідження особи злочинця.

Кількість секцій збільшилася завдяки запровадженню як обов'язкової для всіх установ секції дослідження тіла людини, так і нової — дослідження особи злочинця. Відтепер судово-експертні установи могли досліджувати особу злочинця з метою встановлення можливості його виправлення під впливом виправно-трудового режиму в місцях позбавлення волі.

On April 25, 1925, the Council of People's Commissars of the USSR approved a new regulation concerning the establishment in the cities of Kyiv, Odessa, and Kharkiv of regional CSFE with the following sections:

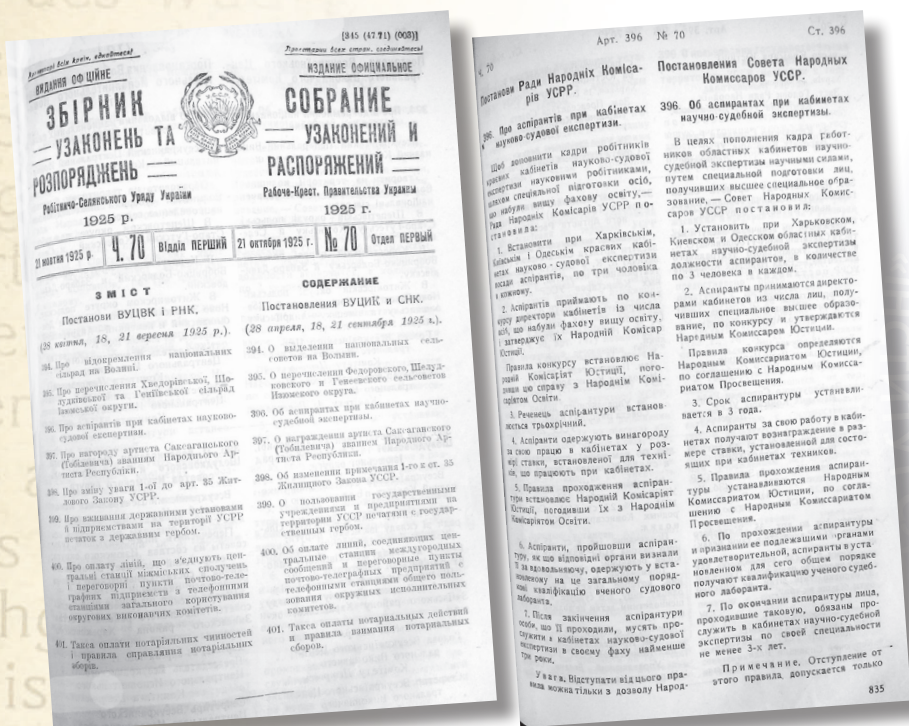
- 1) forensic chemical and physicochemical examinations;
- 2) forensic medical, macro- and microscopic examinations;
- 3) forensic photographic examinations;
- 4) forensic personal identification;
- 5) forensic human body examination;
- 6) forensic examination of the offender's personality.

The number of sections increased due to introduction of two new sections: one mandatory for all institutions that dealt with human body forensic examination, and another for the forensic examination of an offender's personality. From then on, forensic institutions could study a criminal's personality with the aim of determining the potential for its correction under the influence of a corrective labor regime in detention places.

Для розв'язання кадрового питання 18 вересня 1925 р. РНК УСРР прийняла Постанову «Про аспірантів при кабінетах науково-судової експертизи», яка визначала порядок підготовки фахівців із судової експертизи для потреб КНСЕ на їх базі з осіб, що мали фахову вищу освіту. Відповідно до цієї Постанови при Харківському КНСЕ були введені посади аспірантів із терміном навчання три роки.

Існувала гостра потреба поповнювати кадри ІНСЕ кваліфікованими фахівцями. Передусім це стосувалося галузей, які не були охоплені на юридичному та медичному факультетах програмами підготовки майбутніх працівників — фахівців з ідентифікації особи, а також усебічного дослідження рукописних документів (із метою встановлення особи, яка його написала; ознак підробки документів тощо).

Постановою Всеукраїнського центрального виконавчого комітету (далі — ВУЦВК) 23 жовтня 1925 р. набуло чинності Положення про

Постанова РНК УСРР «Про аспірантів при кабінетах науково-судової експертизи» (1925)

The Resolution the CPC of the UkrSSR On Graduate Students at the Cabinets of Scientific and Forensic Examination (1925)

To address the staffing issue, on September 18, 1925, the CPC of the USSR adopted a Resolution “On Graduate Students at the Cabinets of Scientific and Forensic Examination”, which determined the procedure for training forensic experts with professional higher education for the needs of CSFE. According to this Resolution at the Kharkiv CSFE, the positions for graduate students with a training period of three years were introduced.

There was an acute need to replenish the ISFE staff with qualified specialists. This primarily concerned fields that were not covered by the law and medical faculties in the training programs for future workers: experts in personal identification as well as a comprehensive examination of handwritten documents (to identify a person who wrote it; signs of document forgery, etc.).

On October 23, 1925, the Resolution of the All-Ukrainian Central Executive Committee (hereinafter — the AUCEC) entered into force the Provision on the

судоустрій УСРР, у якому кабінети було перейменовано в інститути науково-судової експертизи (далі — ІНСЕ).

Законодавча зміна статусу кабінетів НСЕ є свідченням нового етапу розвитку українських судово-експертних установ. Діяльність ІНСЕ означала збільшення кількості видів експертних досліджень, розширення штату, секцій, введення наукових посад, обов'язковість проведення науково-дослідної роботи.

Перед інститутами НСЕ було поставлено важливі завдання щодо розроблення наукового підґрунтя для роботи правоохоронних органів, підвищення рівня технічної кваліфікації працівників цих органів на підставі використання наукових методів.

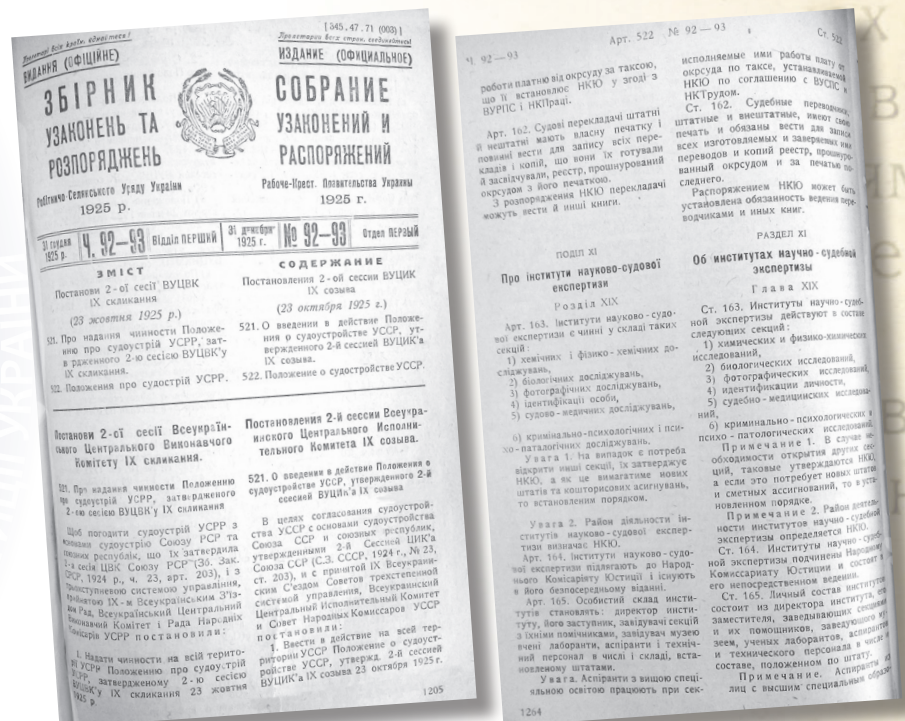
Тепер інститути НСЕ функціонували в складі секцій:

- 1) хімічних і фізико-хімічних досліджень;
- 2) біологічних досліджень;

Постанова ВУЦВК «Положення про судоустрій УСРР» (1925)

The Resolution of the AUCEC On the Judicial System of the UkrSSR (1925)

Judicial System of the USSR, in which the cabinets were renamed to institutes of scientific and forensic examinations (hereinafter — ISFE).

Legislative change of the status of the Cabinets of SFE is a new stage in the development of Ukrainian forensic institutions. The activities of ISFE included increasing the number of forensic examination types, and sections, expanding staff, introducing scientific positions, and imposing the obligation to conduct research work.

The Institutes of SFE were given important tasks to develop a scientific basis for the work of law enforcement agencies, to improve the level of technical qualifications of employees of these agencies based on the use of scientific methods.

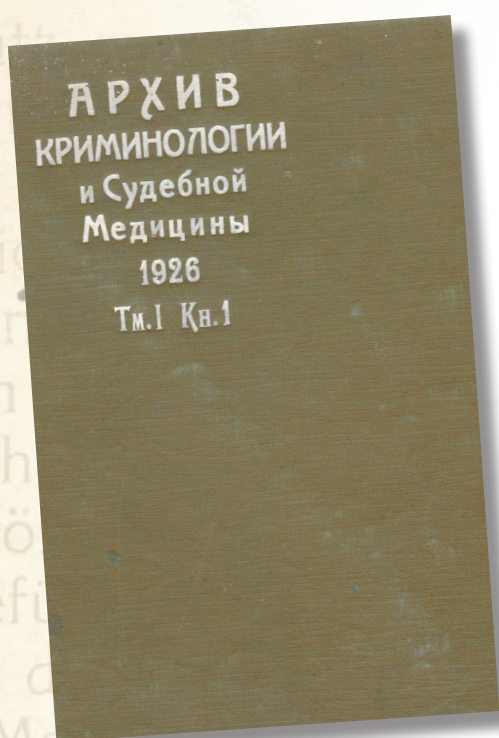
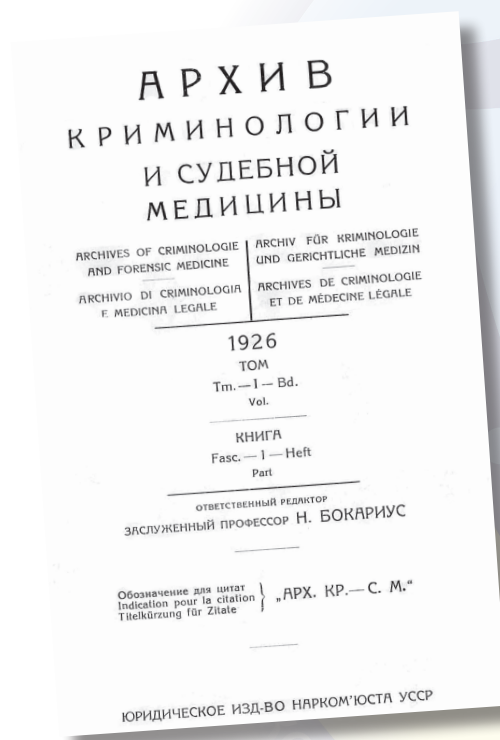
Now the Institutes of SFE functioned as part of sections:

- 1) chemical and physicochemical examinations;
- 2) biological examinations;

- 3) фотографічних досліджень;
- 4) ідентифікації особи;
- 5) судово-медичних досліджень;
- 6) кримінально-психологічних і психопатологічних досліджень.

Новий штат Харківського інституту передбачав посаду вченого секретаря, який одночасно завідував музеєм і був зобов'язаний, з-поміж іншого, систематизувати всі роботи інституту та складати звіти про його діяльність. Однак, через брак фінансування, секцію кримінально-психологічних і психопатологічних досліджень в Харківському інституті НСЕ так і не було відкрито.

На підставі нового положення у жовтні 1926 р. Харківський ІНСЕ було розширено: засновано сироваткове відділення, рентгенівський кабінет і муляжну майстерню. Покращилося оснащення навчально-методичного музею, наукової бібліотеки.

- 3) photographic examinations;
- 4) personal identification;
- 5) forensic medical examinations;
- 6) criminal psychological and psychopathological examinations.

The new staff of the Kharkiv Institute provided for the position of an academic secretary, who at the same time was in charge of the museum and was obliged, among other things, to systematize all the work of the institute and compile reports on their activities.

Due to lack of funding, the Section of Forensic Criminal Psychological and Psychopathological Examinations was never opened at the Kharkiv RIFE.

On the basis of the new provision, the Kharkiv RIFE was expanded in October 1926: a serum department, an X-ray cabinet, and a model making workshop were established. The equipment of the educational and methodological museum and the scientific library was improved.

На ІНСЕ покладено завдання допомагати судам, прокуратурі й органам слідства та дізнання у встановленні злочину, викритті винних шляхом проведення наукових експертиз, наданні висновків з окремих питань; проведення наукових робіт та експериментальних досліджень із криміналістики та судової експертизи.

Працівники Інституту писали статті, у яких висвітлювали результати своїх науково-дослідних робіт і публікували їх у періодичних виданнях. Фаховим експертним виданням був журнал «Архів кримінології та судової медицини», який видавав НКЮ власним коштом. Так, упродовж 1926—1927 рр. опубліковано три книги журналу «Архів кримінології та судової медицини», засновником і відповідальним редактором якого був директор Харківського ІНСЕ — М. С. Бокаріус. Авторами цього журналу стали фахівці з криміналістики та судової медицини не лише України, а й інших республік Радянського Союзу, а також Німеччини, Франції, Італії, Іспанії, Бельгії, Болгарії, Фінляндії та інших країн.

У зв'язку з негативними рецензіями в центральних більшовицьких засобах масової інформації («Революційне право») щодо неординарного

**Співробітники Харківського ІНСЕ
(1923)**

**Employees of the Kharkiv CSFE
(1923)**

The Kharkiv RIFE was tasked with assisting the courts, prosecutor's office, and investigative and inquiry bodies in establishing a crime, exposing the guilty by conducting scientific examinations, providing conclusions on individual issues, and conducting research work and experimental research in criminalistics and forensic science.

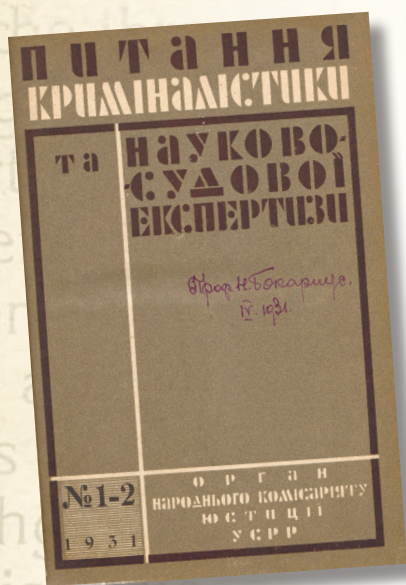
The Institute employees wrote articles highlighting the results of their scientific research and published them in periodicals. The professional expert edition was the Archive of Criminology and Forensic Medicine journal published by the PCJ at its own expense. Thus, during 1926 and 1927, three books of the Archive of Criminology and Forensic Medicine journal were published, the founder and responsible editor of which was M. S. Bokarius, the Director of the Kharkiv RIFE. The authors of this journal were specialists in criminalistics and forensic medicine not only from Ukraine but also from other republics of the Soviet Union, as well as from Germany, France, Italy, Spain, Belgium, Bulgaria, Finland, and other countries.

In connection with negative reviews in the central Bolshevik's mass media ("Revolutionary Right") regarding the publication's extraordinary direction of

напрямку діяльності видання й висвітлення на його сторінках окремих нетипових проблем, незважаючи на тогочасний брак якісних фахових видань, журнал було закрито. Офіційною причиною цього, як зазначалося у вітчизняній періодичній юридичній пресі, було те, що редакція журналу не була принципова у відборі наукових матеріалів і, як тоді зазначалося, робила спробу протягнути в радянську криміналістику міцну буржуазну методологію. Зокрема, рецензенти звинувачували журнал у тому, що на його шпальтах було широко надано місце для публікації неправдивих із наукової точки зору статей закордонного представника реакційної буржуазної кримінально-антропологічної школи Енріко Феррі (Enrico Ferri) та інших авторів, які стояли на позиціях цієї школи.

Ще одне фахове періодичне видання, засновником і редактором якого був М. С. Бокаріус, — орган Народного комісаріату юстиції УСРР «Питання криміналістики та науково-судової експертизи». Цей юридичний журнал виходив у 1931—1932 рр. українською мовою у Харкові. Всього вийшло сім номерів: шість номерів трьома випусками по два номери у кожному випуску (№ 1—2, 3—4 і 5—6 — обсягом 80—90 сторінок кожний) 1931 р. та один (№ 7) — 1932-го.

Редакція журналу вважала особливо важливим створити його дійсним порадищем кожного практичного працівника в галузі правоохоронної діяльності з питань криміналістики і науково-судової експертизи. Журнал виконував подвійне завдання: обговорення теоретичних питань (іноді

activity and the coverage of certain atypical problems on its pages, despite the lack of quality specialist publications at the time, the journal was closed. The official reason for this, as noted in the domestic periodical legal press, was that the journal's editors were not principled in the selection of scientific materials and, as noted at the time, attempted to introduce a solid bourgeois methodology into Soviet criminology. In particular, the reviewers accused the journal of the fact that its columns were widely given space for the publication of scientifically false articles by the foreign representative of the reactionary bourgeois criminal-anthropological school, Enrico Ferri, and other authors who stood for the positions of this school.

Another professional periodical publication, the founder and editor of which was Mykola Serhiyovych Bokarius, Issues of Criminalistics and Forensic Science, a body of the People's Commissariat for Justice of the USSR. This legal journal was published between 1931—1932 in Ukrainian, Kharkiv. A total of seven issues were published: six — three editions of 2 issues in each magazine (No. 1—2, 3—4 and 5—6 — containing 80—90 pages each) in 1931, and one issue (No. 7) in 1932.

The Editorial Board of the journal considered it particularly important to make of it a real "adviser" for every practitioner in the field of law enforcement activity on the issues of criminalistics and forensic science. The journal had a dual task: discussion of theoretical issues (sometimes narrowly specialized),

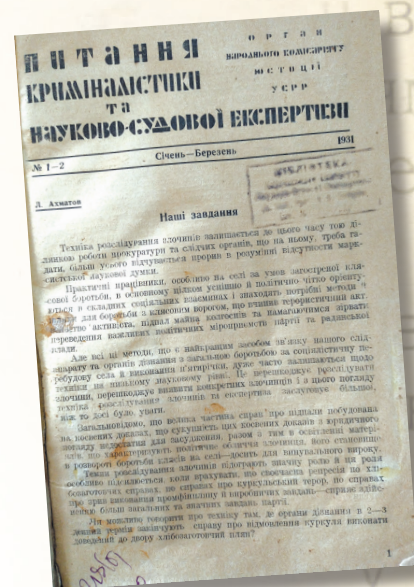
вузькоспеціальних) і висвітлення помилок практики (для їх виправлення). На думку засновника і редактора цього видання М. С. Бокаріуса, висловлену на сторінках першого випуску: «...питання криміналістики і науково-судової експертизи так щільно перепліталися між собою, що навряд чи можна знайти багато таких моментів у практиці розслідування, де б завдання їх були цілком відокремлені».

Однією з основних проблем того часу як у колишньому Радянському Союзі, так і в Україні (де успішно діяли три судово-експертні установи — Харківський, Київський та Одеський ІНСЕ) була відсутність друкованих засобів із питань криміналістики і науково-судової експертизи. Тому задля підвищення рівня знань у працівників правоохоронних органів із питань криміналістики і науково-судової експертизи на сторінках першого випуску даного журналу М. С. Бокаріус висловив думку про необхідність створення в Україні «Всеукраїнського заочного інституту криміналістики» попервах хоча б із півторарічним терміном навчання. Видання «Питання криміналістики та науково-судової експертизи» мало ліквідувати проблему відсутності друкованих періодичних видань у зазначеній галузі, однак йому, як і «Архиву кримінології і судової медицини», не судилося довге життя. Після смерті М. С. Бокаріуса (23 грудня 1931 р.) журнал «Питання криміналістики та науково-судової експертизи» із політичних причин припинив своє існування.

and coverage on its page's errors (with the purpose to correct them). According to the view of the founder and editor of the publication Mykola Serhiyovych Bokarius, expressed on the pages of the first edition: "...the issues of criminalistics and forensic science were so closely interwoven with each other, so it was hard to find a lot of moments in investigation practice where the tasks would be considered separately".

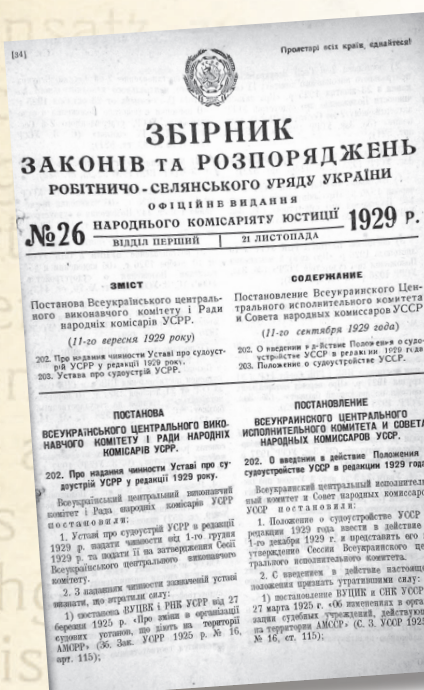
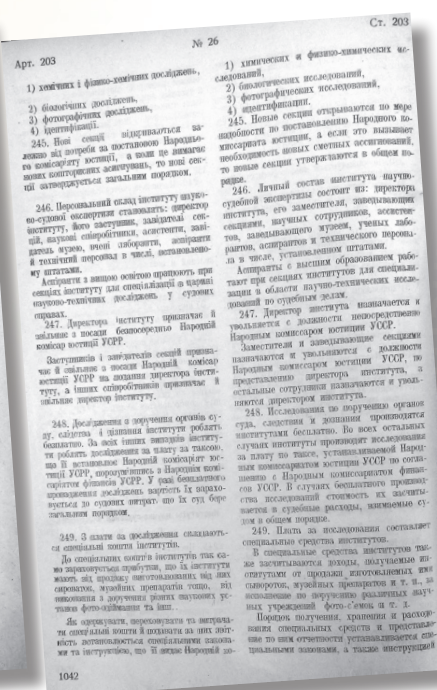
One of the main problems of that time both in the former Soviet Union and in Ukraine in particular (where three forensic institutions successfully operated, Kharkiv, Kyiv and Odessa Institutes of Forensic Examination), was a lack of printed materials on the issues of criminalistics and forensic science. Therefore, with a view to enhancing the competence of law enforcement agencies on criminalistics and forensic science Mykola Serhiyovych Bokarius expressed the opinion on the pages of the first issue of the magazine on the need to create in Ukraine the All-Ukrainian Corresponding Institute of Criminalistics, at first with at least a year and a half period of study. The publication of Issues of Criminalistics and Forensic Science was supposed to eliminate the problem of lack of printed periodical publications in the area, but similar to Archives of Criminology and Forensic Medicine, this journal was not destined to live a long life. After the death of Mykola Serhiyovych Bokarius (December 23, 1931) the journal Issues of Criminalistics and Forensic Science for political reasons, same as the first edition, ceased to exist.

У цьому журналі друкували роботи українських науковців-криміналістів, зокрема співробітників Одеського інституту науково-судової експертизи — завідувача відділу криміналістичної ідентифікації, професора Сергія Миколайовича Матвєєва («Про ідентифікацію підписів», «Про судовоє дослідження вогнепальної зброї, гільз та куль», «Про судовоє дослідження розбитих та прострілених шибок»), ученого секретаря Андрія Костянтинівича Папаспіракі («Про психологію показань свідків») та ін.

Науково-дослідна діяльність ІНСЕ стала плановою, оскільки передбачала наукові експериментально-дослідні роботи. До того ж завдання секцій інститутів охоплювали проведення науково-дослідної роботи з питань, що мали практичне значення у межах фаху секції.

Прийняття нових Кримінально-процесуального (1927) та Цивільно-процесуального (1929) кодексів УСРР зумовило необхідність

Постанова ВУЦВК і РНК УСРР «Положення про судопроцес УСРР» (1929)

The Resolution of the AUCEC and the CPC of the UkrSSR The Provision on the Judicial System of the UkrSSR (1929)

This journal published papers of Ukrainian scientists and criminalists, including the papers of researchers from the Odessa Institute of Forensic Examinations — Head of the Department of Forensic Identification, Professor Serhii Mykolaiovych Matvieiev (On the identification of signatures, On the forensic examination of firearms, cartridge cases and bullets, On forensic examination of broken and shot windshields), academic secretary Andrii Kostiantynovych Papaspiraki (On the psychology of witnesses testimony), and other authors.

Scientific and research activities of RIFE became planned, as they included scientific experimental and research works. What is more, the tasks of the institute's sections encompassed conducting scientific research on issues of practical importance within the scope of a particular section.

Adoption of the new Criminal Procedure (1927) and Civil Procedure (1929) Codes of the USSR required the updating of the judicial system

оновлення законодавства про судоустрій. Згідно з Постановою ВУЦВК і РНК УСРР 11 вересня 1929 р. було прийнято Положення про судоустрій УСРР (набрало чинності 1 грудня 1929 р.).

Замість шести секцій в ІНСЕ було передбачено чотири:

- 1) хімічних і фізико-хімічних досліджень;
- 2) біологічних досліджень;
- 3) фотографічних досліджень;
- 4) ідентифікації.

Новації полягали у введенні посад заступника директора інституту, наукових співробітників, завідувача музею.

Із метою внесення ясності в питання, які речові докази можна було досліджувати виключно в ІНСЕ, 10 січня 1930 р. НКЮ УСРР затвердив циркуляр щодо порядку надсилання на дослідження до ІНСЕ органами суду, прокуратури, слідства та дізнання речових доказів.

М. С. Бокаріус на робочому місці під час підготовки до проведення лекційних занять (1929)

M. S. Bokarius in the workplace during preparation for lectures (1929)

legislation. According to the Resolution of the AUCEC and the CPC of the USSR, the Provision on the Judicial System of the USSR was adopted (came into force on December 1, 1929) on September 11, 1929.

Instead of six sections, the RIFE was restructured to include only four:

- 1) forensic chemical and physicochemical examinations;
- 2) forensic biological examinations;
- 3) forensic photographic examinations;
- 4) forensic identification.

The innovations involved introducing the positions of the Institute's Deputy Director, Researchers, and museum Head.

In order to clarify which physical evidence could be studied solely at the Kharkiv RIFE, the PCJ of the USSR approved a circular on January 10, 1930. This circular detailed the procedure for sending physical evidence to the RIFE for research by the court, prosecution, investigation, and inquiry bodies.

20 липня 1931 р. НКЮ УСРР звернувся до суду з циркуляром щодо повернення до ІНСЕ матеріалів досліджень та експонатів.

Зважаючи на те, що музейні експонати могли мати велике наукове та навчальне значення, НКЮ УСРР ще раз підкреслював, що судові органи в закінчених справах, у яких було проведено експертизу, обов'язково мали повертати до ІНСЕ речові докази, таблиці, фотограми тощо, пильнуючи, щоб вони не попсувалися; додавати до доказів матеріали, які висвітлювали б їхнє значення для певної справи.

25 вересня 1931 р. Постановою ВУЦВК і РНК УСРР було затверджено нове Положення про судоустрій УСРР, а попередній установчий документ утратив чинність. Новий документ із завдань ІНСЕ містив вивчення особи злочинця.

Отже, протягом 1923—1931 рр. в Україні нормативно-правове забезпечення судово-експертної діяльності постійно вдосконалювалося, завдяки чому воно охоплювало різні аспекти роботи. У нормативних документах УСРР було відображено труднощі організації протидії злочинності того періоду, місце експертних організацій у цій діяльності. Зазначені питання були актуальними та недостатньо розробленими в криміналістиці

Постанова ВУЦВК і РНК УСРР «Положення про судоустрій УСРР» (1931)

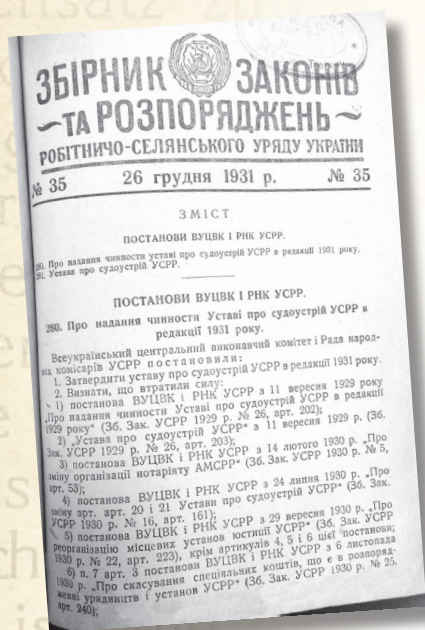
The Resolution of the AUCEC and the CPC of the UkrSSR The Provision on the Judicial System of the UkrSSR (1931)

On July 20, 1931, the PCJ of the USSR issued a circular to the court regarding the return of research materials and exhibits to the RIFE.

Considering the possible great scientific and educational value of museum exhibits, the PCJ of the USSR once again emphasized that judicial bodies should necessarily return physical evidence, diagrams, photographs, etc., to the RIFE in closed cases where forensic examination had been carried out, making sure that they are not contaminated; and supplement evidence with materials that would highlight its significance for a specific case.

On September 25, 1931, the Resolution of the AUCEC and the PCJ of the USSR approved a new Provision on the Judicial System of the Ukrainian SSR, and the previous constituent document became invalid. The new document on the tasks of RIFE excluded the study of a criminal's personality.

Therefore, between 1923 and 1931, Ukrainian regulatory and legal support of forensic activity was sufficient and constantly improved, which covered various aspects of forensic expert work. The regulatory documents of the Ukrainian SSR reflected difficulties in organizing counteraction to the crime during that period as well as the role of forensic science institutions in this activity. The issues mentioned were both relevant and not yet fully developed in criminalistics and forensic science. Regulatory documents

й судовій експертизі. У нормативних документах того періоду закріплено положення щодо проведення науково-дослідних робіт в українських судово-експертних установах, уведення посад учених-лаборантів, аспірантів, учених секретарів, наукових співробітників, планування науково-дослідної роботи інститутів тощо.

Після 1931 р не було прийнято жодного фундаментального законодавчого чи іншого нормативно-правового акта республіканського значення щодо діяльності інститутів НСЕ, крім деяких законодавчих та інших нормативно-правових актів, ухвалених на Всесоюзному рівні до 1941 р.

У грудні 1931 р. після смерті заслуженого професора М. С. Бокаріуса уряд України, ураховуючи його заслуги у створенні й організації Харківського ІНСЕ, присвоїв закладу ім'я вченого.

Наступником М. С. Бокаріуса як на кафедрі, так і в ІНСЕ став його молодший син, відомий науковець, талановитий вихователь плеяди судових експертів і криміналістів М. М. Бокаріус, який працював в ІНСЕ з 1924 р. на різних посадах, зокрема завідувача відділу ідентифікації особи. У найбільш складні та важкі роки діяльності інституту (період Другої світової війни) М. М. Бокаріус робив все, що від нього залежало, заради збереження кадрового складу з метою проведення науково-дослідної та експертної роботи.

Постанова ВУЦВК і РНК УСРР «Положення про судоустрій УСРР» (1931)

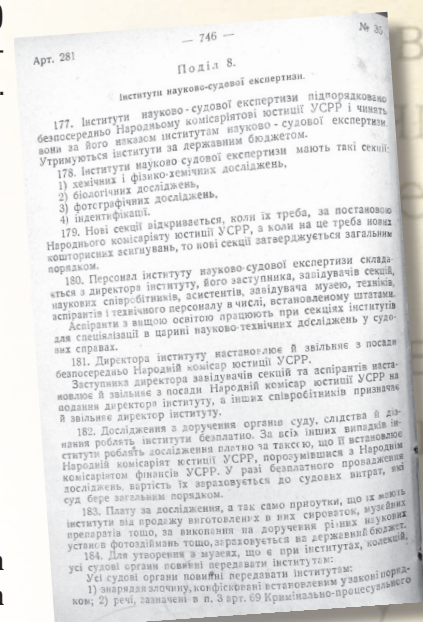
The Resolution of the AUCEC and the CPC of the UkrSSR The Provision on the Judicial System of the UkrSSR (1931)

of that period established provisions on performing research work in Ukrainian forensic institutions, introducing positions such as research assistants, graduate students, and researchers, and planning research work in institutes, etc.

After 1931, not a single fundamental legislative or other normative-legal act of republican significance was adopted regarding the activity of RIFE, except for some legislative and other normative-legal acts adopted at the All-Union level before 1941.

In December 1931, after the death of honored Professor M. S. Bokarius, the Ukrainian government, acknowledging his contributions to the establishment and organization of the Kharkiv RIFE, assigned the scientist's name to the institute.

The successor to M. S. Bokarius was his youngest son, the distinguished scientist, and a talented mentor to a galaxy of forensic experts and criminalists M. M. Bokarius. M. M. Bokarius had been working at the Kharkiv RIFE since 1924 in various positions, including as the Head of Personal Identification Department. During the period of World War II, M. M. Bokarius did everything within his power to retain the staff for the purpose of conducting scientific research and forensic expert work.

Микола Миколайович Бокаріус народився 28 червня 1899 р. у м. Харків. 1917 р. закінчив із відзнакою гімназію та вступив на медичний факультет Імператорського Харківського університету, який закінчив 1924 р. Цього ж року стає завідувачем секції ідентифікації, а згодом — секції судово-біологічних досліджень у Харківському кабінеті науково-судової експертизи. Із 1925 р. — помічник директора Харківського інституту науково-судової експертизи.

1928 р. у Кваліфікаційній комісії Харківського медичного інституту лікар М. М. Бокаріус захищає стажроботу за темою: «К микродиагностике у входного кожного пулевого просвета при судебно-медицинском исследовании трупа». Рішенням комісії роботу було визнано першою зразковою серед всіх захищених раніше робіт.

1931 р. отримує вчене звання професора. У цьому ж році, після смерті батька, стає його наступником на посаді директора Харківського

М. М. Бокаріус
(1899—1966)

M. M. Bokarius
(1899—1966)

Mykola Mykolaiovych Bokarius was born on June 28, 1899, in the city of Kharkiv. In 1917, he graduated with honors from the Gymnasium and entered the Medical Faculty of the Imperial Kharkiv University which he graduated in 1924. In the same year, he became the Head of the Identification Section and later, the Head of the Forensic Biology Section at the Kharkiv Cabinet of Scientific and Forensic Examination. From 1925, he worked as the Assistant Director of the Kharkiv Research Institute of Forensic Examination.

In 1928, at the Qualification Commission of the Kharkiv Medical Institute, Doctor M. M. Bokarius defended his internship on "Micro-diagnostics of incoming skin spherical lumen during forensic examination of the corpse". By the decision of the commission, the work was recognized as the first exemplary among all previously protected works.

In 1931, Mykola Mykolaiovych was awarded the academic title of Professor. In the same year, after the death of his father, he succeeded him as the Director

інституту науково-судової експертизи ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (1931—1941 pp.; 1944—1946 pp.).

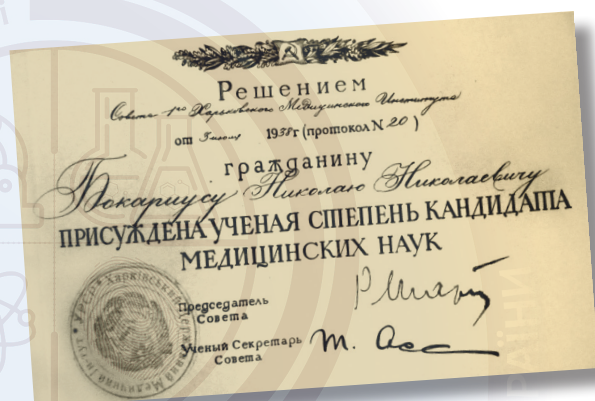
Підготував 4 докторів і 26 кандидатів наук.

Автор приблизно 200 наукових праць.

На початку 1936 р. РНК УСРР вивчила діяльність вітчизняних ІНСЕ. Було виявлено певні недоліки в роботі експертних установ.

Першим кроком для усунення недоліків стало започаткування Київським, Харківським та Одеським ІНСЕ з вересня 1937 р. збірника наукових статей «Криміналістика і науково-судова експертиза» за редакцією Б. Й. Вахліса, М. М. Бокаріуса та М. П. Макаренка.

У Харківському ІНСЕ тривала робота з розроблення методик дослідження речових доказів, удосконалення експертної та оперативної техніки. 1937 р. О. Ф. Дмитрієв розробив нову, досконалішу, ніж прилад Брюнінга, модель апарату для фотографування.

Диплом кандидата медичних наук, виданий М. М. Бокаріусу 03.07.1938 р.

Атестат М. М. Бокаріуса про отримання вченого звання професор

Diploma of PhD in Medicine issued to M. M. Bokarius on July 3, 1938

M. M. Bokarius's certificate of obtaining the academic title of Professor

of Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations (1931—1941; 1944—1946).

He prepared 4 Doctors and 26 PhDs.

He was the author of about 200 research papers.

At the beginning of 1936, the CPC of the USSR studied the activities of domestic RIFE. Certain shortcomings were revealed in the work of forensic science institutions.

The first step towards eliminating these shortcomings was the introduction of the Criminalistics and Scientific-Forensic Examination research paper collection under the editorship of B. Y. Vakhlis, M. M. Bokarius, M. P. Makarenko by the Kyiv, Kharkiv, and Odesa RIFE on September 1937.

At the Kharkiv RIFE, work continued on developing methods for examining physical evidence and improving expert and operational equipment. In 1937, O. F. Dmytriiev developed a new model of a device for photography, which was more advanced than the Bruning device.

Початок війни 1941 р. негативно позначився на роботі Харківського ІНСЕ, роботу було призупинено, чимало співробітників інституту пішли на фронт. Після звільнення Харкова з'ясувалося, що знищено майже все майно інституту, від будівлі залишилися стіни, частина вікон і дверей. 4 листопада 1943 р. РНК УРСР видав постанову про поновлення роботи Харківського ІНСЕ у складі секцій, які були до війни.

2 червня 1944 р. народний комісар юстиції в довідці РНК УРСР звітує, що науково-дослідний інститут судових експертиз у Харкові відновлено. Цього дня українські ІНСЕ перейменовано на науково-дослідні інститути судової експертизи (далі — НДІСЕ).

Харківський НДІСЕ відновив роботу на початку 1944 р. 1945 р. на роботу до інституту прийшов В. П. Колмаков, 1946 р. сюди влаштувався демобілізований М. В. Салтевський.

Під керівництвом В. П. Колмакова отримала подальший розвиток харківська школа судових експертів за багатьма напрямками судової експертизи. У ній згуртувалися відомі науковці, які зробили вагомий внесок у розвиток теорії та практики криміналістики і судової експертизи. За цей час понад 20 співробітників інституту захистили дисертації на здобуття наукових ступенів із питань криміналістики та судової експертизи, значно розширилася науково-методична база установи.

The beginning of the war in 1941 had a negative impact on the work of the Kharkiv Institute of Scientific and Forensic Examinations. The Institute's activity was suspended. Many employees of the Institute went to the front. After the liberation of Kharkiv, it turned out that almost all of the Institute's property had been destroyed; only the walls and some windows and doors remained from the building. On November 4, 1943, the CPC of the USSR issued a resolution on the resumption of work at the Kharkiv RIFE in the sections that were before the war.

On June 2, 1944, the PCJ reported to CPC of the USSR that the Institute of Scientific and Forensic Examination had been restored in Kharkiv. On that day, Ukrainian Institutes of Scientific and Forensic Examination were renamed into Research Institutes of Forensic Examination (hereinafter: RIFE).

Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations resumed its work at the beginning of 1944. In 1945, V. P. Kolmakov joined the Institute, and M. V. Saltevskiy, who was demobilized after the war, started working there in 1946.

Under V. P. Kolmakov's guidance, the Kharkiv school of forensic experts in many areas of forensic examination received further development. It brought together famous scientists who made significant contributions to the development of the theory and practice of criminology and forensic examination. During this time, more than 20 employees of the Institute defended theses for obtaining scientific degrees in criminalistics and forensic science, the scientific and methodological base of the institution expanded significantly.

Віктор Павлович Колмаков народився 29 вересня 1913 р. у с. Велика Іня Мінусинського району Красноярського краю в селянській родині.

1936 р. закінчив Свердловський юридичний інститут, 1941 р. — аспірантуру Харківського юридичного інституту. Кандидат юридичних наук із 1941 р., доктор юридичних наук із 1962 р., доцент із 1947 р., професор із 1964 р. 1945 р. починає працювати в Харківському НДІСЕ на посаді старшого наукового співробітника; із 1946 р. протягом наступних 20 років — його директор. Мав могутній науковий потенціал, рідкісний організаторський талант, великий досвід експертної роботи, успішно готував наукові кадри.

Його праці з криміналістики широко відомі й користуються визнанням в Україні і далеко за її межами. Вони відрізняються глибиною думки, науковою аргументацією і водночас доступністю й зрозумілістю для студентів, молодим науковцям і практикам. Праці Віктора Павловича стали великою бібліографічною рідкістю, але вони, як і раніше, є актуальними. Підготував 23 кандидата юридичних наук, був науковим консультантом 6 докторантів. Автор понад 130 наукових і навчально-методичних праць.

**В. П. Колмаков
(1913—1973)**

**V. P. Kolmakov
(1913—1973)**

Viktor Pavlovych Kolmakov was born on September 29, 1913, in the village of Velyka Inia, Minusyn District of the Krasnoyarsk territory in a peasant family.

In 1936, he graduated from Sverdlovsk Law Institute, and in 1941, he graduated from the Kharkiv Law Institute. Since 1941 — PhD of Law, since 1962 — Doctor of Law, since 1947 — Associate Professor, since — 1964 Professor. In 1945, he started to work at Kharkiv RIFE as a senior researcher; since 1946, during the next 20 years — as a Director. He had a powerful scientific potential, a rare organizational talent, extensive experience in expert work, and successfully trained scientific personnel.

His works on criminology are widely known and recognized in Ukraine and far beyond its borders. They differ in the depth of thought, scientific argumentation, and at the same time accessibility and comprehensibility for students, young scientists and practitioners. Viktor Pavlovych's works have become a great bibliographic rarity, but they are still relevant. He prepared 23 Ph.D. in Law, he was a scientific consultant for 6 Doctoral students. Author of more than 130 scientific and educational and methodological works.

Михайло Васильович Салтевський народився 8 листопада 1917 р. у с. Григор'ївка Новосибірської області. 1940 р. закінчив Томський державний педагогічний інститут, 1951 р. — Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1956 р., доктор юридичних наук із 1970 р., старший науковий співробітник із 1957 р., професор із 1972 р., заслужений діяч науки і техніки України із 1998 р. Нагороджений 3 бойовими орденами Вітчизняної війни II ст., Червоної Зірки, «За мужність» і 17 медалями. Лауреат премії Фонду юридичної науки академіка права В. В. Сташиса (2002), відмінник освіти України. 1946 р. починає працювати в Харківському НДІСЕ старшим науковим співробітником; 1953—1962 рр. очолював відділ фотографічних та фізичних досліджень речових доказів. Проводив складні й оригінальні експертизи, науково-дослідні роботи, за результатами яких публікувалися статті різноманітної тематики. Коло його діяльності було широке і різнобічне: дослідження документів, об'єктів трасологічної та балістичної експертизи.

Підготував 46 кандидатів юридичних наук, був науковим консультантом 5 докторантів. Автор понад 220 наукових праць.

М. В. Салтевський
(1917—2009)

M. V. Saltevs'kyi
(1917—2009)

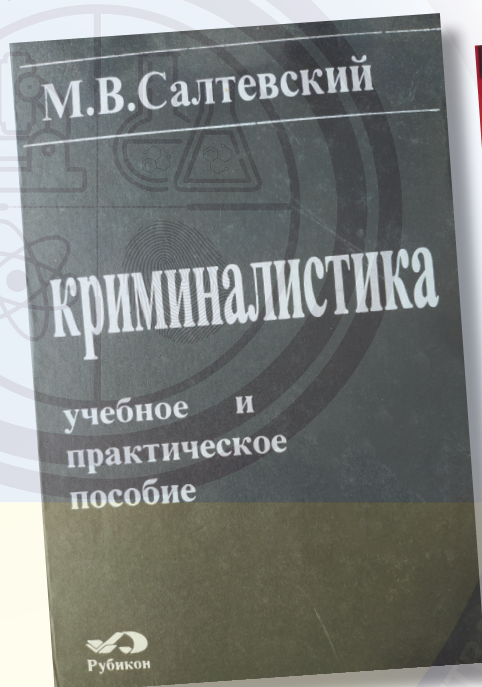
Mykhailo Vasylovych Saltevs'kyi was born on November 8, 1917, in the village of Grigorievka, Novosibirsk Oblast. In 1940, he graduated from Tomsk State Pedagogical University, in 1951 – Kharkiv Law Institute.

He has been PhD of Law since 1956, a Doctor of Law since 1970, a senior researcher since 1957, Professor since 1972, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine since 1998. He was awarded 3 combat orders: Order of the Patriotic War (2nd class), Order of the Red Star, Order for Courage, and 17 medals. Laureate of the Prize of the Foundation of Legal Science of Academician of Law V. V. Stashis (2002), high-achiever of education in Ukraine. In 1946, he started working at the Kharkiv RIFE as a senior researcher; during 1953—1962, he headed the Department of Photophysical Research. Conducted complex and original examinations, scientific research works, based on the results of which articles on various topics were published. The circle of his activities was wide and versatile: the study of documents, objects of traceological and ballistic examination.

He trained 46 candidates of legal sciences, was a scientific consultant for 5 doctoral students. Author of more than 220 research papers.

Формування напрямів експертних досліджень, що у наш час проводять у ННЦ ІСЕ, здійснювалося нелегким шляхом, багатим на наукові події та видатних майстрів своєї справи.

Слід зазначити, що почеркознавство — одна із традиційних галузей досліджень в Харківському НДІСЕ. Із 1925 р., протягом понад чотирьох десятиліть дослідженням почерку займався завідувач відділу ідентифікації О. Я. Єлисеєв, який запропонував класифікацію окремих ознак почерку, теоретично узагальнив практику досліджень ліворучного письма, встановлював особливості перекручених почерків і підроблених підписів. Його праці свідчать про широкий науковий світогляд дослідницьких пошуків: «Злочин і експертиза почерку» (1928), «Огляд місць злочинів» (1936), «Пил і бруд як докази» (1937), «Про судово-графічну експертизу» (1940), «Криміналістична експертиза підписів» (1948), «Підпис як почерковий нарис» (1958).

Formation of areas of expert research, which are currently being conducted at NSC FSI, was carried out in a difficult way, rich in scientific events and outstanding masters of their field.

It should be noted that forensic handwriting examination is One of the leading areas of activity at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations. From 1925, for more than four decades, O. Ya. Yelyseiev studied handwriting and proposed a classification of individual handwriting features, carried out theoretical generalizations of left-hand writing research, identified features of distorted handwriting and forged signatures. His works testify to a broad scientific worldview of research: "Crime and Handwriting Examination" (1928), "Survey of Crime Scenes" (1936), "Dust and Dirt as Evidence" (1937), "On Forensic Graphic Examination" (1940), "Forensic examination of signatures" (1948), "Signature as a handwriting essay" (1958).

Олександр Якимович Єлисеєв народився 10 серпня 1887 р. (за новим стилем) у м. Твер. 1909 р. закінчив Вищі комерційні курси М. В. Побединського; 1940—1941 рр. навчався у Маркса-Ленінському вечірньому університеті м. Харків, але з початком Другої світової війни навчання було перерване на другому курсі через евакуацію з міста.

У 1925—1929 рр. працював завідувачем секції ідентифікації інституту НСЕ у місті Харкові; 1934—1941 рр. — на посадах завідувач відділу ідентифікації, заступника директора Харківського інституту НСЕ; 1944—1952 рр. — обіймав посаду завідувача відділенням ідентифікації Харківського НДІСЕ; 1952—1964 рр. — старший науковий співробітник відділу криміналістичних досліджень інституту.

Автор низки наукових праць у галузі судової експертизи й криміналістики.

У 1960-х рр. у процесі наукових досліджень почерку формувалися теорія судово-почеркознавчої експертизи, загальні положення та окремі методики експертного дослідження. Значний внесок у розвиток почеркознавства вніс Л. Ю. Ароцкер, який досліджував питання ідентифікації

**О. Я. Єлисеєв
(1887—1968)**

**О. Ya. Yelyseiev
(1887—1968)**

Yelyseiev Oleksandr Yakymovych was born on August 10, 1887 (according to the new style), in Tver. In 1909, he graduated from the Higher Commercial Courses of M. V. Pobedinskiy; In 1940–1941, he studied at evening University of Marxism-Leninism in Kharkiv, but with the beginning of the Second World War, his studies were interrupted in the second year due to evacuation from the city.

From 1925 to 1929, he worked as the Head of the Identification Section of the Institute of Science and Forensic Examination in the city of Kharkiv; from 1934 to 1941, he held the positions of Head of the Identification Department, Deputy Director of the Kharkiv RIFE; 1944–1952 — held the position of Head of the Identification Department at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations; from 1952 to 1964, he was a Senior Researcher at the Department of Forensic Research of the Institute.

The author of a number of research papers in the field of forensic examination and criminology.

In the 1960s, during scientific research on handwriting, a theory of forensic handwriting examination was developed, along with its general provisions and individual methods for expert analysis. L. Yu. Arotsker has made a significant contribution to the development of handwriting examination: he addressed the

особи за цифровим письмом, підписами, виконаними з наслідуванням, із попередньою підготовкою, із перекручуванням (автопідлог), ознак писемного мовлення, неідентифікаційних досліджень почерку.

Лев Юхимович Ароцкер народився 3 травня 1927 р. у м. Харків. 1947 р. закінчив із відзнакою Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1952 р., доктор юридичних наук із 1965 р., старший науковий співробітник із 1957 р., професор із 1966 р. 1967 р. нагороджений орденом «Знак Пошани». 1947 р. працював у Харківському НДІСЕ на посаді молодшого наукового співробітника; 1947—1964 рр. — старшого наукового співробітника відділу ідентифікації; 1964—1980 рр. — заступник директора інституту з наукової роботи. У цей час плідно поєднує організаційну й науково-дослідну роботу. Багато часу та зусиль приділяв роботі з молодими фахівцями, передаючи їм свої знання й досвід. Під його науковим керівництвом було підготовлено та успішно захищено більше 20 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Автор понад 160 наукових праць, зокрема у галузі судового авторознавства, використання методів математичної лінгвістики, а також впровадження в судову експертизу комп'ютерних технологій.

Л. Ю. Ароцкер
(1927—1980)

L. Yu. Arotsker
(1927—1980)

issue of person identification in digital handwriting, signatures executed with imitation, with pre-training, with distortion, written speech features, and non-identifying handwriting studies.

Lev Yuhymovych Arotsker was born on May 3, 1927, in the city of Kharkiv. In 1947, he graduated from the Kharkiv Law Institute with honors.

PhD of Law since 1952, Doctor of Law since 1965, Senior Researcher since 1957, Professor since 1966. In 1967, he was awarded the Order of the Badge of Honor. In 1947, he worked at the Kharkiv RIFE as a Junior Researcher; during 1947—1964 as a Senior Researcher of the Identification Department; during 1964—1980 — as a Deputy Director for Academic Affairs. At this time, he fruitfully combines organizational and research work. He spent a lot of time and effort working with young specialists, imparting his knowledge and experience to them. Under his scientific guidance, more than 20 dissertations were prepared and successfully defended for obtaining the scientific degree of candidate of legal sciences.

The author of more than 160 research papers, including in the field of forensic author studies, the use of mathematical linguistics methods, as well as the introduction of computer technologies into forensic examination.

Багато експертів-науковців Харківського НДІСЕ активно займалися дослідженням почерку й підписів: Г. Б. Бродська, В. Г. Грузкова, А. М. Компанієць, М. Д. Маркова, І. М. Можар та ін.

Валентина Гаврилівна Грузкова народилася 8 березня 1930 р. у м. Кривий Ріг Дніпропетровської області. 1952 р. закінчила Харківський юридичний інститут. Кандидатка юридичних наук із 1967 р., старша наукова співробітниця з 1972 р.

У 1952—1980 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого наукового співробітника та завідувача лабораторії.

Брала участь у розробці неідентифікаційних проблем судового почеркознавства та формуванні оціночних суджень експерта. Основні напрями наукової діяльності пов'язані з розвитком почеркознавства та комплексних судово-експертних досліджень.

Авторка понад 40 наукових праць.

В. Г. Грузкова
(1930—2023)

V. H. Hruzkova
(1930—2023)

Many experts-scientists of the Kharkiv RIFE were actively involved in the research of handwriting and signatures: H. B. Brodska, V. H. Hruzkova, A. M. Kompaniets, M. D. Markova, I. M. Mozhar etc.

Valentyna Havrylivna Hruzkova was born on March 8, 1930 in Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region.

In 1952, graduated from the Kharkiv Law Institute.

She has been a PhD in Law since 1967, and Senior Researcher since 1972.

During 1952—1980, she worked at the Kharkiv RIFE as a Junior Researcher, Senior Researcher, and Head of the Laboratory.

She participated in the development of non-identification issues of forensic handwriting examinations and the formation of forensic scientist value judgments.

Author of more than 40 research papers.

Анатолій Михайлович Компанієць народився 27 квітня 1938 р. у м. Харків.

Вищу освіту отримав у Харківському юридичному інституті.

Кандидат юридичних наук із 1974 р.

У 1964—1975 рр. працював у Харківському НДІСЕ науковим співробітником.

Виконав значну кількість експертиз у галузі почеркознавства та судової трасології. Успішно поєднував судово-експертну діяльність із науковими дослідженнями.

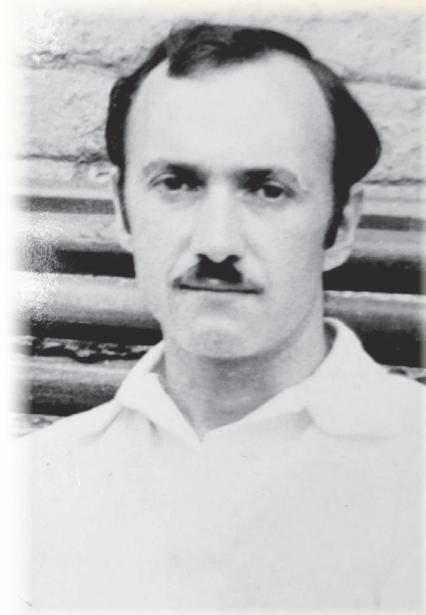
Одним із перших в системі судово-експертних установ України започаткував розроблення та впровадження методів використання електронно-обчислювальної техніки у почеркознавстві.

Автор низки опублікованих наукових праць у галузі почеркознавства.

А. М. Компанієць
(1938—2016)

A. M. Kompaniets
(1938—2016)

Anatolii Mykhailovych Kompaniets was born on April 27, 1938, in Kharkiv.

He received his higher education at the Kharkiv Law Institute.

He has been a PhD in Law since 1974.

During 1964—1975, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Researcher.

Performed a significant number of examinations in the field of handwriting and forensic traceology. Successfully combined forensic expert activity with scientific research. He was one of the first in the system of forensic expert institutions of Ukraine to initiate the development and implementation of methods of using electronic computing technology in handwriting.

Author of a number of published research papers in the field of handwriting.

Ірина Михайлівна Можар народилася 1 серпня 1923 р. у м. Харків. 1951 р. закінчила Харківський юридичний інститут.

Кандидатка юридичних наук із 1967 р., старша наукова співробітниця з 1973 р.

У 1952—1991 рр. працювала в Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого наукового співробітника, завідувача відділу, ученого секретаря.

За роки своєї експертної діяльності на високому науковому рівні виконала значну кількість почеркознавчих експертиз із використанням новітніх методик експертного дослідження.

Авторка понад 40 наукових праць.

Тривалий час у Харківському НДІСЕ працював видатний науковець-криміналіст З. М. Соколовський, головними напрями наукових

**I. М. Можар
(1923—2018)**

**I. M. Mozhar
(1923—2018)**

Iryna Mykhailivna Mozhar was born on August 1, 1923, in Kharkiv.

In 1951, she graduated from the Kharkiv Law Institute.

She has been PhD in Law since 1967, and Senior Researcher since 1973.

During 1952—1991, she worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior Researcher, Senior Researcher, Head of the Department, and Academic Secretary.

Over the years of her expert activity at a high scientific level, she performed a significant number of handwriting examinations using the latest methods of expert research.

The author of more than 40 research papers.

For a long time, the outstanding forensic scientist Z. M. Sokolovskyi worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations, whose main areas of scientific research were general theoretical problems of forensic examination and forensic handwriting.

досліджень якого були загальнотеоретичні проблеми судової експертизи та судове почеркознавство.

Зіновій Мойсейович Соколовський народився 31 грудня 1917 р. у м. Харків. 1939 р. закінчив Харківський юридичний інститут, 1948 р. — аспірантуру цього самого закладу вищої освіти.

Кандидат юридичних наук із 1949 р., доктор юридичних наук із 1969 р., старший науковий співробітник із 1959 р.

У 1952—1975 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах старшого наукового співробітника, керівника групи наукової інформації і узагальнення, завідувачем відділу, завідувачем лабораторії. Напрями наукових досліджень стосувалися узагальнень експертної практики різних установ судової експертизи, розроблення теоретичних і методичних положень використання спеціальних знань для дослідження причинного зв'язку.

Автор приблизно 60 наукових праць.

**З. М. Соколовський
(1917—1975)**

**Z. M. Sokolovskyi
(1917—1975)**

Zinovii Musiiiovych Sokolovskyi was born on December 31, 1917, in Kharkiv. In 1939, he graduated from the Kharkiv Law Institute, and in 1948,— a postgraduate course at the same institution of higher education.

He has been a PhD in Law since 1949, and Doctor of Law since 1969, a Senior Researcher since 1959.

From 1952 to 1975, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Senior Researcher, Head of the Group of Scientific Information and Generalization, Head of the Department, and Head of the Laboratory. The directions of scientific research related to the generalizations of expert practice of various forensic institutions, the development of theoretical and methodological provisions for the use of specific expertise for the study of causality.

Author of about 60 research papers.

1978 р. перед судовими експертами інституту (старшою судовою експерткою, кандидаткою юридичних наук В. Г. Грузковою та доктором юридичних наук, професором Л. Ю. Ароцкером) постало завдання дослідити лист від 2 травня 1813 р. на ім'я Жозефа Фуше, герцога Отрантського й установити, чи належав цей лист Наполеону.

Експерти проаналізували надані матеріали та встановили, що у наданому на дослідження листі підпис виконано Наполеоном I Бонапартом. Проте, щодо виконавця тексту самого листа експерти з'ясували, що почерк належить не імператорові, а іншій особі.

У 1962—2015 рр. в інституті працювала Л. П. Небесна — розробниця наукових положень дослідження текстів, виконаних лівою рукою; із наслідуванням друкованому шрифту; впливу незвичайного положення руки і матеріалів письма на ознаки почерку. У період 1977—2016 рр.

In 1978, the Institute's forensic experts (Senior Forensic Expert, Candidate of Law Valentyna Gruzkova and Doctor of Law, Professor Lev Arotsker) were tasked with examining a letter dated May 2, 1813, addressed to Joseph Foucher, Duke of Otranto, and establishing whether the letter belonged to Napoleon.

Having analyzed the materials provided, the experts found that the letter submitted for examination was signed by Napoleon I Bonaparte. However, as for the authorship of the text of the letter itself, the experts found that the handwriting did not belong to the emperor, but to another person.

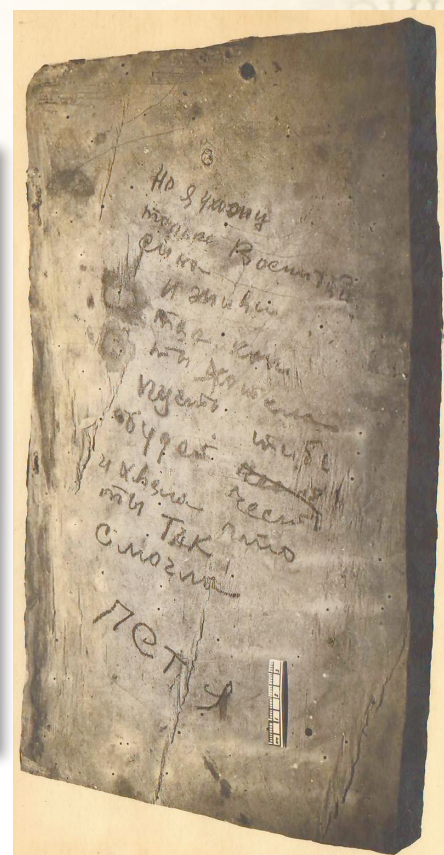
From 1962 to 2015, L. P. Nebesna worked at the Institute: she developed scientific provisions for the study of texts written with the left hand, with imitation of type font, and considered the impact of unusual hand position and writing materials on handwriting features. Between 1977 and 2016,

працювала Т. В. Сохранич, яка брала участь у розробленні методики дослідження почерків учнів середніх шкіл, які навчалися за новими методиками; дослідження підписів, виконаних особами, які втратили зір унаслідок захворювань; дослідження підписів, виконаних зі зміною ознак власного підписного почерку та ін. По цей час в лабораторії працює В. Г. Абросимова.

Початок наукового розроблення напрямку судово-авторознавчої експертизи в Україні було покладено 1966 р. публікацією Л. Ю. Ароцкера та В. К. Войнова «Про використання лінгвістичної статистики для встановлення автора анонімного тексту». У подальшому створювали методики ідентифікаційної та діагностичної експертизи писемного мовлення, які й нині успішно використовуються в експертній практиці. Одним із засновників судово-авторознавчої експертизи є С. М. Вул.

Об'єкти почерковознавчої експертизи

Handwriting examination objects

T. V. Sokhranych was employed at the institute; she participated in developing a methodology for studying handwriting of high school students who were currently studying according to new methods as well as researched signatures made by people who had lost their sight due to illnesses; T. V. Sokhranych studied signatures where features of an individual's typical handwriting were changed, etc.

The beginning of the scientific development of forensic autobiographical examination in Ukraine was laid in 1966 by the publication of L. Yu. Arotsker and V. K. Voinov "On the use of linguistic statistics to establish the author of an anonymous text". In the future, methods of identification and diagnostic examination of written speech were created, which are still successfully used in expert practice. S. M. Vul is one of the founders of forensic auto-examination.

Василь Корнійович Войнов народився 27 червня 1938 р. у с. Ільїнка Литвинівського району Ростовської області.

1960 р. закінчив із відзнакою Харківський державний університет, 1963 р. — аспірантуру Інституту точної механіки й обчислювальної техніки.

Кандидат філологічних наук із 1972 р.

У 1972—1973 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посаді старшого наукового співробітника, 1985 р. — наукового співробітника.

Під час роботи в інституті основну увагу приділяв розробленню методичних основ судової почеркознавчої та авторознавчої експертиз, виконав значну кількість найскладніших експертних ідентифікаційних досліджень авторів текстів.

Автор понад 100 наукових праць.

В. К. Войнов
(1938—2003)

V. K. Voinov
(1938—2003)

Vasyl Korniiiovych Voinov was born on June 27, 1938, in the village of Ilinka, Litvinovsky Raion, Rostov Oblast.

In 1960, he graduated with excellence from Kharkiv State University, and in 1963, finished graduate school at Institute of Precision Mechanics and Computer Engineering.

He was a PhD in Philology since 1972.

During 1972—1973, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Senior Researcher, and in 1985, as a Researcher.

Over the time of working at the institute, Vasyl Korniiiovych focused on the development of methodological bases of forensic handwriting and forensic authorship examinations; he conducted a significant number of the most complex expert identification examinations of manuscripts.

The author of more than 100 research papers.

Семен Мусійович Вул народився 7 листопада 1928 р. у м. Бердичів Житомирської області.

1951 р. закінчив Харківський державний університет.

Кандидат юридичних наук із 1975 р.

Із 1967 р. його життя й діяльність тісно пов'язані з Харківським НДІСЕ. Працював на різних посадах, серед яких — завідувач сектору та ін. Головна його заслуга як науковця та судового експерта — створення основ нового напрямку досліджень — судової авторознавчої експертизи. 1973 р. він розробив нове поняття ознак писемного мовлення та запропонував їх нову класифікацію, на базі великого масиву експериментальних досліджень довів можливість успішного використання статистичних методів для вирішення питань про автора документа.

Автор понад 100 наукових праць.

С. М. Вул
(1928—2014)

S. M. Vul
(1928—2014)

Semen Musiyovych Vul was born on November 7, 1928, in the city of Berdychiv, Zhytomyr Oblast.

In 1951, he graduated from Kharkiv State University.

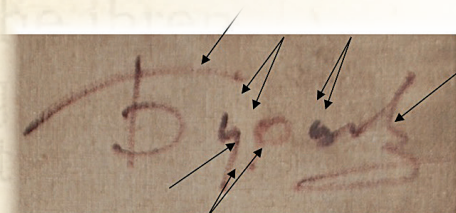
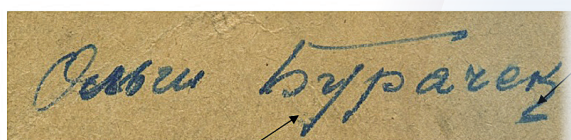
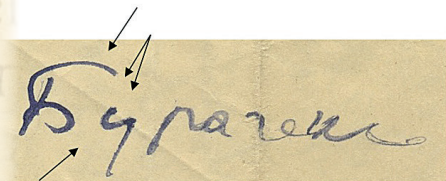
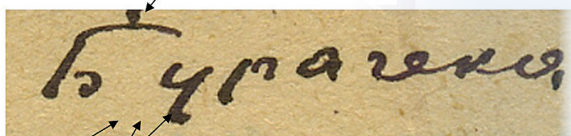
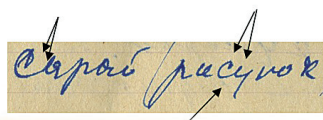
He has been a PhD in Law since 1975.

Since 1967, the life and work of Semyon Musiyovych was closely connected with the activity of Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations. He worked in various positions, including a Head of Sector, etc. His main credit, as a scientist and forensic expert, is the creation of the foundations of a new area of research — forensic authorship examination. In 1973 he developed a new concept of features of written speech and proposed a new classification, on the basis of amount of experimental studies Semen Musiyovych proved the possibility of successful implementation of statistical methods in order to resolve issues on the authorship of a document.

The author of more than 100 research papers.

У 1976—2013 рр. в інституті працювала О. В. Довженко, під керівництвом якої проводили науково-дослідні роботи щодо встановлення автора та виконавця тексту документа, виконаного під диктування або шляхом переписування; розробці загальних методичних положень судової лінгвістичної експертизи; дослідженню рукописних записів і підписів, виконаних на незвичному матеріалі письма незвичними пишучими приладами тощо.

Проблемам у галузі почеркознавства та авторознавства під час роботи в інституті (1997—2022) також приділяла багато уваги Л. В. Свиридова. Під її керівництвом проводили науково-дослідні роботи щодо криміналістичного дослідження українського писемного мовлення з метою встановлення статевої належності автора документа, комплексного почеркознавчого та авторознавчого дослідження рукописних текстів, методики вирішення судово-авторознавчих класифікаційних завдань щодо встановлення соціально-біографічного портрету автора документа, методики лінгвістичних досліджень висловлювань образливого характеру у писемному мовленні та методики семантико-текстуальних досліджень висловлювань, виражених у формі закликів. Крім того, досліджуючи

O. V. Dovzhenko, who worked at the Kharkiv RIFE from 1976 to 2013, focused on handwriting and authorship identification issues. Her work included identifying the author and the performer of a text written under dictation or by copying, researching handwritten records and signatures made on unusual materials with unusual tools, etc.

L. V. Svyrydova also paid a lot of attention to issues in the field of handwriting and author studies during her work at the institute (1997—2022). Under her guidance, research work was conducted on the forensic study of Ukrainian written language in order to establish the gender of the author of the document, a comprehensive handwriting and authorship study of handwritten texts, methods for solving forensic classification tasks to establish a social and biographical portrait of the author of the document, methods for linguistic research of offensive statements in written language and methods for semantic and textual research of statements. In addition, she studied the issues of forensic authoritative classification examination of Ukrainian written language.

питання судово-авторознавчої класифікаційної експертизи українського писемного мовлення.

Людмила Вікторівна Свиридова народилася 26 травня 1971 р. у м. Харків. 1996 р. закінчила Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, 2001 р. — Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого. Кандидатка юридичних наук із 2012 р., старша дослідниця з 2021 р. У 1997—2022 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, наукового, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача лабораторії. За період роботи в інституті виконала понад 1000 почеркознавчих і лінгвістичних експертиз та експертних досліджень. Ураховуючи потребу експертної практики у розвитку нового напрямку лінгвістичних досліджень, Людмила Вікторівна є розробником методик щодо встановлення закликів, образливих висловлювань, погроз; із визначення типологічних характеристик автора тексту документа; комплексних авторознавчих і почеркознавчих досліджень та ін. за профілем судово-експертної діяльності.

Авторка понад 60 наукових праць.

Л. В. Свиридова
(нар. 1971 р.)

L. V. Svyrydova
(birth year: 1971)

In 2012, L. V. Svyrydova has defended her dissertation for the degree of PhD in Law.

Liudmyla Viktorivna Svyrydova was born on May 26, 1971, in Kharkiv.

In 1996, she graduated from H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, in 2001 — Yaroslav Mudryi National Law University. She has been PhD in Law since 2012, and Senior Researcher since 2021. From 1997 to 2022, she worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior Researcher, Researcher, Senior Researcher, and Leading Researcher, Head of the Laboratory. During the period of work at the Institute, she performed more than 1,000 handwriting and linguistic examinations and expert studies. Taking into account the need for expert practice in the development of a new direction of linguistic research, Liudmyla Viktorivna is a developer of methods for establishing appeals, offensive statements, and threats; from the definition of typological characteristics of the author of the text document; comprehensive author studies and handwriting studies, etc., according to the profile of forensic expert activity.

Author of more than 60 research papers.

У ННЦ ІСЕ дотепер проваджуються дослідження в зазначеній галузі. Так, досліджуючи спеціальну лексику криміналістичної експертизи (генетичний і структурно-семантичний аспекти) 2021 р. Є. В. Ковкіна успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.

Євгенія Володимирівна Ковкіна народилася 10 липня 1982 р. у смт Нова Водолага Харківської області. 2004 р. закінчила з відзнакою Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Кандидатка філологічних наук із 2021 р. У 2004—2023 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах стажиста-дослідника, наукового співробітника; із липня 2023 р. по т. ч. — завідувачка лабораторії мистецтвознавчих, лінгвістичних та психологічних досліджень. Провідний фахівець у галузі лінгвістичної (авторознавчої та семантико-текстуальної) експертизи мовлення в системі судово-експертних установ України. Також проводить почеркознавчі експертизи щодо ідентифікації виконавця підпису й рукописних записів, вирішуючи неідентифікаційні завдання (установлення факту виконання

Є. В. Ковкіна
(нар. 1982)

Ye. V. Kovkina
(birth year: 1982)

Research in the specified field is still being carried out at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI». Thus, while researching the special vocabulary of forensic examination (genetic and structural-semantic aspects) in 2021, E. V. Kovkina successfully defended her thesis for obtaining the degree of PhD in Law.

Yevheniia Volodymyrivna Kovkina was born on July 10, 1982, in Nova Vodolaha urban-type settlement, Kharkiv region. In 2004, she graduated with honors from V. N. Karazin Kharkiv National University.

She has been a PhD in Philology since 2021. From 2004 to 2023, she worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Trainee Researcher, Researcher; since July and until the present time, she has been working as a Head of Laboratory. A leading specialist in the field of linguistic (author-studies and semantic-textual) examination of speech in the system of forensic institutions of Ukraine. She also conducts handwriting examinations regarding the identification of the executor of the signature and handwritten notes, solving non-identification tasks (establishing the fact of the

рукописного тексту під впливом певних факторів) та ін. Практичний доробок експертної практики успішно використовує як підґрунтя для наукових розвідок, результатом яких є укладені нею методики, методичні рекомендації.

Авторка приблизно 50 наукових праць.

Із 1962 р. розпочався етап формування сучасних функцій і структури судово-експертних установ Міністерства юстиції. До того ж почала формуватися науково-експертна школа інститутів судових експертиз Міністерства юстиції.

Для відділів судово-хімічних і судово-біологічних досліджень українських НДІСЕ з 1951 р. припинено повноваження щодо дослідження біогенних матеріалів. Біологічні дослідження було віднесено до компетенції бюро судово-медичної експертизи. 15 квітня 1951 р. у Харківському НДІСЕ закрито відділи судово-біологічних і судово-хімічних досліджень, які здебільшого здійснювали судово-експертні дослідження речових доказів, що стосувалися як тіла живої людини, так і виділень її організму, таких,

execution of the handwritten text under the influence of any factors), etc. She successfully uses the practical development of expert practice as a basis for scientific investigations, the result of which are the methods and methodical recommendations concluded by her.

Author of about 50 research papers.

Since 1962, the stage of formation of modern functions and structure of forensic expert institutions of the Ministry of Justice began. In addition, the scientific and expert school of forensic examination institutes of the Ministry of Justice began to form.

Since 1951, the authority to research biogenic materials has been suspended for the forensic-chemical and forensic-biological research departments of the Ukrainian RIFE Institutes. Biological research was assigned to the competence of the Bureau of Forensic Medical Examination. On April 15, 1951, the Forensic Biological and Forensic Chemical Research Departments were closed at the Kharkiv RIFE. These departments mainly

що підтримували його життєдіяльність, або трупів людей чи їхніх останків. Функції зазначених відділів передано судово-біологічним і судово-хімічним відділенням, які на той час були в судово-медичній лабораторії Харківської області. Згодом, 1954 р. після закриття відділів біологічних досліджень інститут не брав на аналізи зразки крові, волосся та сперми.

Узагалі розвиток криміналістичних експертиз в інституті почався з часів створення секції фотографічних досліджень, завідувачем якої спочатку був Є. Ф. Розвадовський, а потім (до березня 1953 р.) кандидат юридичних наук І. А. Сапожников.

У зв'язку з переходом М. В. Салтевського 1962 р. на роботу в юридичний інститут, відділ фізичних і трасологічних досліджень Харківського НДІСЕ очолив Б. М. Єрмоленко. 1972 р. відділ було перетворено на лабораторію судово-технічних досліджень документів, трасологічних і балістичних досліджень, у якій сектор трасологічних і балістичних досліджень очолив Б. М. Єрмоленко. Його наукова і методична діяльність була присвячена розробленню основних проблем судової балістики і судово-балістичної експертизи (методології; сутності експертного пізнання, його теорії і методам; науковим основам ідентифікаційних досліджень (механізму слідоутворення, ідентифікаційному періоду, варіаційності відображення ознак); теорії і практиці неідентифікаційних судово-балістичних досліджень). Для вирішення завдань судової балістики він сконструював оригінальні прилади, які досі використовують в експертній практиці.

conducted forensic examinations of physical evidence related to the human body and its secretions, human corpses or their remains. Functions of the indicated departments were transferred to the Forensic Biological and Forensic Chemical Departments of the Forensic Medical Laboratory of the Kharkiv region. Subsequently, in 1954, after the closure of the biological research departments, the Institute did not take blood, hair and sperm samples for analysis.

In general, the development of forensic examinations at the Institute began with the creation of the Photographic Research Section, which was initially headed by Ye. F. Rozvadovskyi, and then (until March 1953) by I. A. Sapozhnykov, PhD in Law.

In connection with the transfer of M. V. Saltevskyi to work for the Legal Institute, the Department of Physical and Trace Evidence Examinations of the Kharkiv RIFE was headed by B. M. Yermolenko in 1962. In 1972, the Department was transformed into the Laboratory of Questioned Document Examinations, Trace Evidence and Ballistic Examinations, where B. M. Yermolenko held the position of Head of the Trace Evidence and Ballistic Examinations Unit.

His scientific activity was dedicated to solving the main problems of forensic ballistics and forensic ballistic examination (the methodology of this type of research; the essence of expert cognition, its theory and methods; the scientific basis of identification researches [the mechanism of trace formation, identification period, variability of feature representation]; theory and practice of non-identification forensic ballistic examination). To solve the tasks of forensic ballistics, he constructed original devices that are still used in expert practice.

Борис Миколайович Єрмоленко народився 14 квітня 1922 р. у м. Харків. 1953 р. закінчив Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1965 р., старший науковий співробітник із 1966 р. У 1957—1975 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посаді молодшого та старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії. Під час роботи в інституті опанував широкий спектр спеціальностей із судових балістичних досліджень. Його залучали до виконання найскладніших досліджень у галузі зброї та боєприпасів. Виконував науково-дослідну роботу за профілем діяльності лабораторії.

Автор приблизно 50 наукових праць.

1977 р. лабораторію судово-трасологічних і балістичних досліджень очолив Ю. Л. Носко. До складу лабораторії входили науковці В. Ф. Гушчін, В. М. Ладін, Л. Ф. Саврань. Їхні наукові праці пов'язані з розвитком судової балістики і трасології.

Б. М. Єрмоленко
(1922—1975)

B. M. Yermolenko
(1922—1975)

Borys Mykolaiovych Yermolenko was born on April 14, 1922 in Kharkiv.

In 1953, he graduated from the Kharkiv Law Institute.

He has been a PhD in Law since 1965, and Senior Researcher since 1966.

From 1957 to 1975, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior, Senior Researcher, Laboratory Head, and unit Head.

While working at the institute, he mastered a wide range of specialties in forensic ballistics research. During his work, he was involved in the most complex research in the field of weapons and ammunition. Performed scientific research work according to the profile of the laboratory's activities.

Author of about 50 research papers.

In 1977, the Laboratory of Trace Evidence and Ballistic Examinations was headed by Yu. L. Nosko. The researchers V. F. Hushchin, V. M. Ladin, L. F. Savran were part of the Laboratory. Their scientific papers cover the development of forensic ballistics and trace evidence analysis.

Наукові та експериментальні дослідження, проведені В. Ф. Гущиним, дали змогу розробити нову методику експертного дослідження з метою ідентифікації гладкоствольної зброї за слідами на снарядах.

Значний внесок у дослідження атипової зброї здійснив кандидат юридичних наук В. М. Ладін. Він сформулював поняття і розробив класифікацію атипової зброї, з'ясував значення деяких ознак у слідах на кулях і гільзах, розробив методику ідентифікаційних досліджень.

Василь Федорович Гущін народився 8 березня 1915 р. в с. Ряплого Московської області.

1953 р. закінчив Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1973 р.

1956 р. зарахований до штату Харківського НДІСЕ, де працював до 1976 р. Основний напрямок наукової роботи — судова балістика.

**В. Ф. Гущін
(1915—1995)**

**V. F. Hushchin
(1915—1995)**

Scientific and experimental studies by V. F. Hushchin enabled to create new forensic examination methodology for identifying smooth-bore weapons by traces on shells.

V. M. Ladin, PhD in Law, have made a weighty contribution to the research of atypical weapons. He formulated the concept, developed a classification for atypical weapons, clarified the significance of certain features in traces on bullets and casings, and developed a methodology for identification research.

Vasyl Fedorovich Hushchin was born on March 8, 1915 in the Riaplovo village of Moscow Oblast.

In 1953, he graduated Kharkiv Law Institute.

He has been a PhD in Law since 1973.

In 1956, he was accepted at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations where he worked until 1976. The main direction of his scientific activity was ballistics.

Виконав значну кількість судових балістичних експертиз зі встановлення причин та умов настання пострілів без натиску на спусковий гачок, механізму утворення слідів каналу ствола на рушничному снаряді, ідентифікації мисливської зброї за слідами на вистріляних снарядах із застосуванням розробленої ним методики роздільного дослідження об'єктів під час ототожнення зброї, вивчення металізації каналів стволів гладкоствольної зброї тощо.

Широко відомими серед фахівців у галузі судової балістики та затребуваними експертною практикою стали «снаряди Гушчина», за розроблення яких В. Ф. Гушчін отримав авторські свідоцтва на винаходи — пристроїв для експериментального отримання слідів із метою проведення ідентифікаційних досліджень гладкоствольної мисливської зброї.

Автор низки наукових праць у галузі судової балістики.

He performed a significant number of forensic ballistic examinations to establish the causes and conditions of shots without pressing the trigger, the mechanism of formation of the barrel channel on the rifle projectile, identification of hunting weapons on the tracks on the fired projectiles using the technique of separate examination of objects during identification, study of metallization of smoothbore barrels, etc.

“Hushchin shells” became widely known among specialists in the field of forensic ballistics and demanded by expert practice for which development V. F. Hushchin obtained author certificates for inventions: devices for experimental finding of traces for the purpose of carrying out identification researches of smoothbore hunting weapons.

Author of main research papers in ballistics.

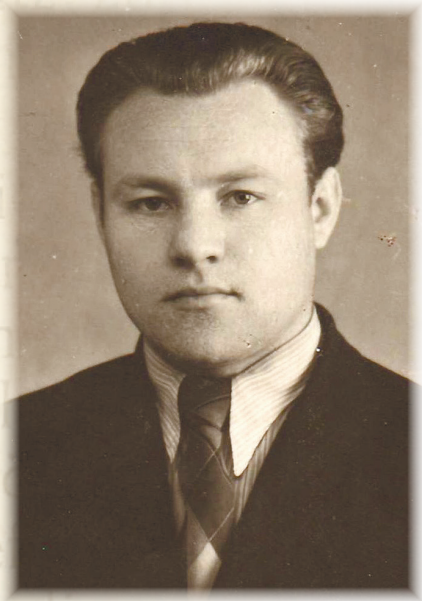
Володимир Миколайович Ладін народився 5 червня 1929 р. у м. Ульяновськ. 1951 р. закінчив Саратовський державний юридичний інститут ім. Д. І. Курського.

Кандидат юридичних наук із 1968 р.

У 1956—1984 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого та старшого науково співробітника. Основні напрями наукової роботи — судова балістика та трасологія. Під час роботи в інституті залучався до виконання найскладніших судових експертиз. Його великий досвід експертної роботи відображувався у науковій діяльності.

Автор понад 35 наукових праць.

За цим самим експертним напрямом співробітник Харківського НДІСЕ О. В. Коломійцев 2005 р. захистив кандидатську дисертацію з визначення методу розрахункового та експериментального визначення виду снаряда спеціального призначення із заданими аеродинамічними властивостями. Питанням удосконалення методичної бази експертизи зброї,

В. М. Ладін
(1929—1995)

V. M. Ladin
(1929—1995)

Volodymyr Mykolaiovych Ladin was born on June 5, 1929 in the city of Ulyanovsk.

In 1951, he graduated from Saratov State Law Institute.

He has been a PhD in Law since 1968.

During 1956—1984, he worked at the Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior and Senior Researcher. The main directions of scientific activity were ballistics and trace evidence analysis.

While working at the Institute, Volodymyr Mykolaiovych was involved in the implementation of the most complex forensic examinations. His rich experience of forensic expert is reflected in scientific activity.

Author of more than 35 research papers.

In 2005, O. V. Kolomiitsev, an employee of Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations, followed this same expert direction, defended his Dissertation for PhD degree in Technology on the topic: Method of calculation and experimental determination of the type of special purpose projectile with specified aerodynamic properties.

трасологічним, балістичним та вибухотехнічним дослідженням значну увагу приділяє завідувач профільного сектору ННЦ ІСЕ В. Г. Нікітюк.

Олександр Вікторович Коломійцев народився 8 грудня 1967 р. у м. Харків. 1991 р. закінчив Харківський авіаційний інститут, 2000 р. — денну аспірантуру цього самого багатогалузевого технічного закладу вищої освіти. Кандидат технічних наук із 2005 р.

У 2001—2006 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах стажиста-дослідника та наукового співробітника; із 2006 р. по т. ч. — провідний науковий співробітник. Є провідним фахівцем у галузі експертизи зброї в системі судово-експертних установ України. До кола об'єктів, які він досліджує, належать вогнепальна зброя та бойові припаси до неї, сліди зброї, сліди пострілу та ситуаційних обставин пострілу, холодна зброя, зброя з некінетичним принципом ураження, гранатомети тощо. Результати його експертної практики успішно використовують під час наукових досліджень.

Автор понад 80 наукових праць.

О. В. Коломійцев
(нар. 1967)

A. V. Kolomiitsev
(birth year: 1967)

Also, V. H. Nikitiuk, Head of the specialized sector of the NSC FSI, pays considerable attention to issues of improving the methodological basis of weapons examination, traceological, ballistic and explosive research.

Oleksandr Viktorovych Kolomiitsev was born on December 8, 1967 in the city of Kharkiv. In 1991, he graduated from the Kharkiv Aviation Institute, in 2000, — a postgraduate full-time study of this very multi-disciplinary technical institution of higher education. He has been a PhD in Technology since 2005.

From 2001 to 2006, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Research Intern and Researcher and since 2006, as a Leading Researcher. Oleksandr Viktorovych is a leading specialist in the field of forensic firearm examination in the system of forensic institutions of Ukraine. The objects of his research include firearms and ammunition, gunshot residues and situational circumstances of shot, cold steel, weapons with a non-kinetic principle of defeat, grenade launchers, etc. The results of his expert practice are successfully used during scientific research.

Author of more than 80 research papers.

Віталій Григорович Нікітюк народився 23 січня 1970 р. у м. Харків. 1995 р. закінчив Харківський державний політехнічний університет. Доктор філософії з економіки з 2023 р.

У 1995—2020 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, наукового та старшого наукового співробітника; із 2020 р. по т. ч. — завідувач сектору. Виконав понад 5000 балістичних, трасологічних, вибухотехнічних експертиз та експертиз зброї різного ступеня складності, зокрема, складні, великі за об'ємом, комплексні, комісійні та повторні експертизи, у яких вирішувалися ідентифікаційні та діагностичні завдання.

Автор біля 80 наукових праць.

В. Г. Нікітюк
(нар. 1970)

V. H. Nikitiuk
(birth year: 1970)

Vitalii Hryhorovych Nikitiuk was born on January 23, 1970, in Kharkiv.

In 1995, he graduated from the National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute». He has obtained the degree of PhD in Economics since 2023.

From 1995 to 2020, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior Researcher, Researcher, Senior Researcher, and since 2020 until the present time, as a Head of Sector. He conducted more than 5,000 ballistic, traceological, explosive and weapons examinations of various degrees of complexity, in particular, complex, large-scale, complex, commission and repeated examinations, in which identification and diagnostic tasks were solved.

Author of more than 80 research papers.

Вагомий внесок у розвиток судово-технічної експертизи документів у Харківському НДІСЕ зробив Є. І. Казаков-Турбовський, основним напрямом діяльності якого було дослідження підроблених грошей і знарядь для їх підроблення (ливарних форм, штампів, кліше).

Євген Іванович Казаков-Турбовський народився 3 червня 1929 р. у с. Баришівка Баришівського району Київській області.

1953 р. закінчив Харківський юридичний інститут. Кандидат юридичних наук із 1967 р., старший науковий співробітник із 1968 р., професор із 1995 р. У 1961—1969 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого та старшого наукового співробітника.

Автор понад 60 наукових праць.

Є. І. Казаков-Турбовський
(1929—2000)

Y. I. Kazakov-Turbovskyi
(1929—2000)

Ye. I. Kazakov-Turbovskyi substantially contributed to the development of forensic questioned document examination at the Kharkiv RIFE. His principal area of activity was the investigation of counterfeit money and tools for its falsification: casting molds, stamps, and cliches.

Yevhen Ivanovych Kazakov-Turbovskyi was born on June 3, 1929, in Baryshivka village, Baryshiv district of the Kyiv region.

In 1953, he graduated from the Kharkiv Law Institute.

He has been a PhD in Law since 1967, Senior Researcher since 1968, and Professor since 1995.

From 1961 to 1969, he worked at the Kharkiv RIFE as a Junior Researcher and Senior Researcher.

Author of more than 60 research papers.

Залишив помітний слід в історії інституту й М. М. Анфілов, основним напрямом експертної та наукової діяльності якого було дослідження об'єктів методом кольорової фотографії. За цією тематикою він опублікував низку робіт. М. М. Анфілов був фахівцем високого класу — все, за що він брався, виконував із душею, якісно та майстерно. Неодноразово відзначалися його заслуги за проведення експертиз, що мали високий науковий рівень, надходили подяки з військкоматів за велику та копітку працю з досліджень медальйонів і встановлення прізвищ воїнів, які віддали своє життя у Другій світовій війні, тощо.

Серед професіоналів високого класу слід відзначити кандидатку юридичних наук В. В. Аксьонову, яка проводила наукові дослідження перехрещених штрихів, природно змінених документів. До покоління цього напрямку досліджень початку і середини 1970-х років належать Ю. Л. Носко, С. О. Алтуєва, Л. П. Щербаковська, Г. Д. Бондаренко.

Дослідження у фотолабораторії

Research in the darkroom

M. M. Anfilov left his trace in the history of the Institute and his main area of expert and scientific activity was the study of objects using color photography. He published a series of papers on this topic. M. M. Anfilov performed every task with great skill and attention to quality. His merits for conducting forensic examinations of a high scientific level were repeatedly noted and encouraged. Expressions of gratitude were received from military commissariat for his extensive and painstaking work in studying medallions and defining last names of soldiers who sacrificed their lives during World War II.

Within the pool of high-class professionals, it is necessary to mention V. V. Aksonova, PhD in Law, who conducted research on crossed strokes and naturally altered documents. Among the experts who specialized in this field in the early and mid-1970s were Yu. L. Nosko, S. O. Altueva, L. P. Shcherbakovska, H. D. Bondarenko.

Віолетта Василівна Аксьонова народилась 15 грудня 1934 р. у с. Скорихи Житомирської області.

1955 р. закінчила Харківський гідрометеорологічний технікум Головного Управління гідрометслужби, 1963 р. — Харківський юридичний інститут. Кандидатка юридичних наук із 1973 р., доцентка з 1978 р.

У 1958—1973 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах лаборанта, старшого лаборанта, молодшого та старшого наукового співробітника.

Під час роботи в інституті виконала велику кількість судових експертиз за напрямом технічних досліджень документів із застосуванням передових технологій. Вона здійснювала наукові дослідження з вирішення проблем встановлення часових змін у документах тощо.

Має низку опублікованих наукових праць в галузі технічного дослідження документів.

В. В. Аксьонова
(нар. 1934 р.)

V. V. Aksonova
(birth year: 1934)

Violetta Vasylivna Aksonova was born on December 15, 1934, in the village of Skoromohy, Zhytomyr Oblast.

In 1955, she graduated from Kharkiv Hydrometeorological Technical School of the Main Department Hydrometeorological Service, in 1963, — Kharkiv Law Institute. She has been a PhD in Law since 1973, and a Docent since 1978.

Between 1958–1973 she worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a laboratory assistant, Senior Laboratory Assistant, Junior Researcher, and Senior Researcher.

While working at the institute, Violetta Vasylivna conducted a significant number of forensic examinations in the field of technical examinations of documents using advanced technologies. She carried out research to solve problems of establishing temporary changes in documents, etc.

She has a number of published scientific works in the field of technical research of documents.

Ще 1923 р. однією з перших у Харківському КНСЕ було створено секцію ідентифікації особи, що стала джерелом розвитку судової трасології в установі. За цей час науковці установи цього напрямку за результатами наукових досліджень теоретичного і практичного характеру опублікували значну кількість праць. До них належать відомі на теренах пострадянських країн роботи Г. Л. Грановського, М. В. Салтевського, Б. М. Єрмоленка, Є. М. Светлакова, Ю. Л. Носка, О. М. Мотіна та ін.

Євген Михайлович Светлаков народився 15 липня 1927 р. у м. Уфа. 1961 р. закінчив Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1971 р.

У 1962—1973 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого та старшого наукового співробітника, завідувача Донецького відділення інституту. Основний напрям наукової роботи — криміналістика.

Є. М. Светлаков
(нар. 1927)

Ye. M. Svetlakov
(birth year: 1927)

One of the first sections established in the Kharkiv CSFE was the Personal Identification Section (1923), which became a source for developing forensic trace evidence research in the Institute. During this time, researchers of the institution of this field of study published a substantial number of research papers based on theoretical and practical research findings. These include distinguished papers by H. L. Hranovskyi, M. V. Saltevskyi, B. M. Yermolenko, Ye. M. Svetlakova, Yu. L. Noska, O. M. Motina, and many other colleagues.

Yevhen Mykhailovych Svetlakov was born on July 15, 1927, in Ufa.

In 1961, he graduated from the Kharkiv Law Institute.

He has been a PhD in Law since 1971.

From 1962 to 1973, Yevhen Mykhailovych Svetlakov worked at the Kharkiv RIFE as a Junior Researcher and Senior Researcher, the Donetsk Branch Head of the Institute. The primary focus of his scientific work was criminalistics.

Виконував судові трасологічні експертизи майже за всіма експертними спеціальностями. Залучався до виконання найскладніших, зокрема комплексних судових експертиз. Успішно поєднував експертну роботу з науковою діяльністю. Коло наукових інтересів здебільшого зосереджено в галузі судової трасології та комплексних судових трасологічних і судово-медичних досліджень слідів.

Автор низки наукових праць.

1955 р. за результатами розроблення загальних положень криміналістичної експертизи папілярних узорів захистив кандидатську дисертацію Г. Л. Грановський, а 1988 р. О. М. Мотін — стосовно наукових основ і методів мікротрасологічного експертного дослідження лінійних (динамічних) слідів. Результати дисертаційних досліджень були вагомим внеском у розвиток судової трасологічної експертизи.

**Є. М. Светлаков
за трасографом**

**Ye. M. Sviatlakov working
at the Trassograf**

He conducted forensic trasological examinations in almost all expert specialties. He involved in the performance of the most complex, in particular, complex forensic examinations. He successfully combined expert work with scientific activity. A range of his scientific interests predominantly included forensic trace evidence and multidisciplinary trace evidence and forensic medical examinations of traces.

Author of a number of research papers.

In 1955, H. L. Hranovskyi defended his doctoral dissertation for obtaining PhD in Law degree on the topic "The main provisions of soviet forensic examination of papillary patterns", and 1988, O. M. Motin, related to the Scientific bases and methods of forensic microtracery examination of linear (dynamic) traces. The results of dissertation studies were a significant contribution to the development of forensic traseological examination.

Олег Миколайович Мотін народився 14 вересня 1948 р. у м. Харків. 1949 р. закінчив Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1989 р.

У 1975—2011 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача сектору.

Неодноразовий керівник та головний виконавець наукових тем. Розробник методики використання профілографічних методів у трасології та судовій балістиці, мікротрасологічного дослідження лінійних слідів тощо.

Він безпосередньо виконував судові трасологічні та балістичні експертизи за усіма експертними спеціальностями.

Автор низки наукових праць.

Зростання кількості засобів транспорту, інтенсивність руху призвели до зростання кількості дорожньо-транспортних пригод (далі — ДТП). Тому 1959 р. у науково-дослідних лабораторіях судової експертизи Юридичної комісії Ради Міністрів РРФСР було організовано проведення судових інженерно-транспортних експертиз за справами з ДТП.

О. М. Мотін
(1948—2017)

O. M. Motin
(1948—2017)

Oleh Mykolaiovych Motin was born on September 14, 1948, in the city of Kharkiv.

He has been a PhD in Law since 1989.

From 1975 to 2011, he worked at the Kharkiv RIFE as a Junior Researcher, Senior Researcher, Leading Researcher, and Head of Sector.

Oleh Mykolaiovych has repeatedly been the leader and main executor of scientific topics. He developed a methodology for using profilographic methods in trace evidence and forensic ballistics, micro trace evidence research on linear traces etc.

He personally performed forensic trace evidence analyses and ballistic examinations in all expert areas of specialization.

Author of a number of research papers.

With the increase in the number of vehicles, the number of traffic collisions (hereinafter: TCs) also grew. Therefore, in 1959, forensic engineering and transport examinations on TCs were organized in the forensic research laboratories of the Legal Commission of the Council of Ministers of the RSFSR.

Згідно з наказом Міністерства юстиції УРСР наприкінці 1959 р. у Харківському НДІСЕ створено першу в Україні лабораторію судових інженерно-транспортних досліджень. За розпорядженням директора інституту В. П. Колмакова старшого наукового співробітника відділу фотофізичних досліджень М. С. Романова відрядили для вивчення досвіду роботи автотехнічного відділу до Центрального науково-дослідного інституту судових експертиз РРФСР.

Микола Сергійович Романов народився 1 травня 1924 р. у с. Ржавчик Харківської області. 1950 р. закінчив Всесоюзний юридичний заочний інститут. Кандидат юридичних наук із 1960 р.

У 1951—1995 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах старшого наукового співробітника, завідувача відділу, заступника директора з наукової роботи. Організатор нового напрямку — судової автотехнічної експертизи. Ініціатор розроблення методик судової автотехнічної експертизи на базі використання спеціальних криміналістичних знань. Він застосовував фотографічні та фізичні методи досліджень під час

М. С. Романов
(1924—1995)

M. S. Romanov
(1924—1995)

According to the Order of the Ministry of Justice of the USSR at the end of 1959, the first forensic engineering transport examination laboratory in Ukraine was established at the Kharkiv RIFE. By the Order of the Institute's Director V. P. Kolmakov, M. S. Romanov, Senior Researcher of the Photophysical Research Department, was sent to the Forensic Science Institute of Forensic Examinations of the RSFSR in order to study operational practices of the automotive engineering department.

Mykola Serhiiovych Romanov was born on May 1, 1924, in the village of Rzhavchyk of the Kharkiv Oblast. In 1950, he graduated from the All-Union Correspondence Law Institute. He obtained the degree of PhD in Law in 1960.

Between 1951—1995, he got a job at the Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Senior Researcher, Head of the Department, Deputy Director for Academic Affairs. He was an organizer of a new direction — forensic automotive engineering examination. M. S. Romanov initiated the development of forensic automotive engineering examination based on specific expertise in the field of forensic science. Mykola Romanov applied

розроблення методик встановлення механізму дорожньо-транспортної події, причиново-наслідкових зв'язків у судовій автотехнічній експертизі тощо.

Автор приблизно 170 наукових праць.

У ті часи в автотехнічних відділах виконували лише інженерно-транспортні експертизи з дослідження обставин ДТП. Із формуванням судової інженерно-транспортної експертизи як виду судової експертизи, розвитком її теоретичних та методичних положень розширювалися обсяг і напрями інженерно-транспортних досліджень: почали проводити техніко-діагностичні та транспортно-трасологічні експертизи, водночас велику увагу приділяли науково-дослідній роботі. Значний внесок у розроблення науково-технічних основ судової інженерно-транспортної експертизи зробили такі науковці та практики, як В. О. Іларіонов, М. М. Крісті та ін.

Розслідування на місці дорожньо-транспортної пригоди

Investigation at the site of a road traffic accident

photographic and physical research methods to determine the mechanism of traffic collisions and cause-and-effect relationships within forensic automotive technical examination, etc.

Author of 170 research papers.

At that time, the auto technical departments conducted only engineering and transport examinations for the investigation of the circumstances of traffic collisions. With the formation of forensic engineering and transport examination as a type of forensic examination, the development of its theoretical and methodological provisions, the scope and directions of engineering and transport research were expanded: technical and diagnostic and transport and route examinations began to be carried out, at the same time great attention was paid to research work. Such scientists and practitioners as V. O. Ilarionov, M. M. Kristi along with others have made a weighty contribution to the development of scientific and technical bases of forensic engineering transport examinations.

До відкриття лабораторії такі експертизи доручали особам, які були недостатньо кваліфікованими та працювали в автогосподарствах, тому не були обізнані зі специфікою експертного дослідження. Створення державної інженерно-транспортної експертизи дало змогу усунути зазначені недоліки та об'єднати досвід і зусилля спеціалістів різних галузей науки, що гарантувало об'єктивність і достовірність висновків експертів.

У 1970-х роках у лабораторії автотехнічних досліджень Харківського НДІСЕ велику увагу приділяли транспортно-трасологічним дослідженням, було підготовлено методичний посібник із класифікації видів зіткнень та визначення місця зіткнення транспортних засобів. Питанням використання спеціальних знань під час розслідування автопригод, що виникають через несправності автомобілів, багато уваги приділяв В. П. Лошманов, який за результатами проведених досліджень 1977 р. захистив кандидатську дисертацію.

Дослідження дорожнього покриття

Examination of the road surface

Prior to the Laboratory's opening, such forensic examinations were entrusted to individuals who were insufficiently qualified and worked at automotive enterprises; hence, they were not familiar with the specifics of expert research. The creation of the state engineering and transport expertise made it possible to eliminate the mentioned shortcomings and to combine the experience and efforts of specialists from various fields of science, which guaranteed the objectivity and reliability of experts' conclusions.

In the 1970s, the Kharkiv RIFE Automotive Engineering Laboratory paid significant attention to transport-trace evidence research. In view of the above, a methodological guide was prepared on the classification of collision types and the determination of impact point of vehicles. The issue of using specific expertise during investigation of incidents arising due to vehicle malfunctions was addressed by V. P. Loshmanov, who defended his PhD thesis based on the results of the research in 1977.

Василь Прокопович Лошманов народився 10 лютого 1928 р. у м. Кисловодськ.

1949 р. закінчив Харківський автодорожній технікум, 1960 р. — Харківський автодорожній інститут. Кандидат юридичних наук із 1977 р.

У 1960—1981 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посаді старшого наукового співробітника, 1981—1994 рр. — завідувача лабораторії.

Є одним із розробників нового на той час напрямку — судової автотехнічної експертизи. Він безпосередньо виконував найскладніші експертизи з дослідження обставин і механізму дорожньо-транспортних подій, технічного стану транспортних засобів, із транспортно-трасологічних досліджень. Активізував роботу з розроблення наукових методик за профілем діяльності підрозділу, здійснював наукове керівництво за більшістю тем, що проводили в лабораторії.

Автор понад 30 наукових праць.

**В. П. Лошманов
(1928—1994)**

**V. P. Loshmanov
(1928—1994)**

Vasyl Prokopovych Loshmanov was born on February 10, 1928, in the city of Kislovodsk.

In 1949, he graduated from Kharkiv highway technical school, and in 1960, — Kharkiv Automobile and Highway Institute. He obtained the degree of PhD in Law in 1977.

From 1960 to 1981, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations on the position of Senior Researcher, and from 1981 to 1994, was a Head of the Laboratory.

He is one of the developers of a new field in forensic automotive engineering examination. He directly carried out the most complex examinations on the investigation of the circumstances and mechanism of traffic collisions, the technical condition of vehicles, and on transport-route studies. Activated the work on the development of scientific methods according to the activity profile of the unit, carried out scientific guidance on most of the topics conducted in the laboratory.

Author of over 30 research papers.

У 1981—1994 рр. В. П. Лошманов завідував лабораторією. Тоді подальший розвиток отримали наукові дослідження технічного стану транспортних засобів, причиново-наслідкових зв'язків, комплексні медико-автотехнічні дослідження. Про рівень експертних досліджень у лабораторії свідчать численні факти призначення в інститут автотехнічних експертиз не тільки з України, а й з інших республік СРСР та з-за кордону. У лабораторії працювала плеяда досвідчених експертів із питань судової автотехнічної експертизи — А. П. Хомяков, В. І. Рубан, В. І. Шиков, В. О. Кіреєв, Б. С. Степанець, А. М. Пантюшенко, В. М. Ковкін, дотепер у лабораторії працює В. О. Лабінцев.

Початок 1990-х років відзначився новими напрямками досліджень, що проводили вперше в Україні та які стосувалися вивчення стану доріг і дорожніх умов на місці ДТП.

***В. П. Лошманов працює із пристроєм
для перевірки гальмівних приводів***

***V. P. Loshmanov works with a device for
checking braking system***

Between 1981 and 1994, he was Laboratory Head. Then scientific investigations of the technical condition of vehicles, cause-and-effect relationships, complex medical and automotive investigations received further development. The level of expert research in the laboratory is evidenced by numerous facts of appointment to the institute of automotive examination not only from Ukraine, but also from other republics of the USSR and from abroad.

The laboratory was staffed by a constellation of experienced experts in the field of forensic automotive examination — A. P. Khomiakov, V. I. Ruban, V. I. Shykov, V. O. Kirieiev, B. S. Stepanets, A. M. Pantiushenko, V. M. Kovkin, until now V. O. Labintsev works in the laboratory.

The beginning of the 1990s marked new research areas that were performed for the first time in Ukraine and focused on the study of road conditions at the sites of traffic collisions.

Проводили також наукові дослідження причиново-наслідкових зв'язків під час розслідування ДТП. 1991 р. із цієї тематики захистив кандидатську дисертацію М. С. Корчан. Останніми роками пріоритетними стали наукові дослідження шин транспортних засобів, встановлення причин сходжень трамваїв із рейкових колій, оцінки дій водіїв транспортних засобів. Із метою розроблення теоретичних і методичних основ призначення та проведення судової автотехнічної експертизи, а також визначення провідних напрямів її розвитку та надання рекомендацій щодо їх реалізації А. В. Лубенцов захистив кандидатську дисертацію (2018). Зараз лабораторію очолює досвідчений фахівець в галузі інженерно-транспортних і дорожньо-технічних досліджень О. О. Свідерський.

Микола Семенович Корчан народився 9 квітня 1956 р. у с. Корчани Лебединського району Сумської області. 1978 р. закінчив із відзнакою Харківський автомобільно-дорожній інститут, 1991 р. — аспірантуру при Всесоюзному науково-дослідному інституті судових експертиз. Кандидат юридичних наук із 1991 р., старший науковий співробітник із 1994 р.

М. С. Корчан
(нар. 1956)

M. S. Korchan
(birth year: 1956)

Scientific investigations into cause-and-effect relationships during traffic collision investigations were conducted. In 1991, M. S. Korchan defended his PhD dissertation on this subject. In recent years, the priority was given to examination of vehicle tires, establishment of the causes of tram derailments, and assessing actions of vehicle drivers. To develop theoretical and methodological bases for appointing and conducting forensic automotive engineering examinations, as well as identifying the main directions for its development and providing recommendations for their implementation. A. V. Lubentsov defended his PhD dissertation on this topic in 2018. Now the laboratory is headed by O. O. Sviderskyi, an experienced specialist in the field of engineering, transport and road technical examinations.

Mykola Semenovych Korchan was born on April 9, 1956 in the village of Korchany, Lebedynskyi Raion, Sumy Oblast. In 1978, he graduated with honors from the Kharkiv Automobile and Highway Institute, in 1991, Mykola Semenovych graduated from the All-Union Research Institute of Forensic Science and successfully defended his dissertation for PhD degree in Law. He has been a PhD in Law since 1991, and a Senior Researcher since 1994.

У 1983—2011 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого, провідного наукового співробітника та завідувача лабораторії. Він безпосередньо виконав багато найскладніших експертиз із встановлення несправностей транспортних засобів, які загрожували безпеці руху, причин їх утворення та часу виникнення, виявлення несправностей транспортних засобів, визначення механізму впливу несправності на виникнення та розвиток події, встановлення механізму ДТП та її елементів, встановлення відповідності дій водія транспортних засобів у певній дорожній ситуації технічним вимогам Правил дорожнього руху, наявності у водія технічної можливості запобігти ДТП з моменту виникнення небезпеки, відповідності з технічної точки зору дій водія вимогам Правил дорожнього руху, а також встановлення причинно-наслідкового зв'язку між діями водія та ДТП. Його наукові інтереси відобразилися у розробленні методик експертних досліджень обставин і механізму ДТП, технічного стану та деталей транспортних засобів, транспортно-трасологічних та дорожньо-технічних досліджень. Автор понад 70 наукових праць.

**Співробітники лабораторії
судово-автомобільних досліджень
у процесі роботи**

**The staff of the Forensic Automotive
Engineering Examination Laboratory
during their work**

From 1983 to 2011, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations on the positions of a Junior, Senior, Leading Researcher, and Laboratory Head. Mykola Semenovych directly performed the most complex examinations on the establishment of vehicle malfunctions that threatened traffic safety, their causes and time of occurrence, detection of vehicle malfunctions, determination of the mechanism of the malfunction's influence on the occurrence and development of the event, establishment of the mechanism of the road accident and its elements, establishing compliance of the actions of the driver of vehicles in a certain road situation with the technical requirements of the Traffic Rules, whether the driver has the technical ability to prevent an accident from the moment of danger, compliance of the driver's actions with the requirements of the Traffic Rules from a technical point of view, as well as establishing a cause-and-effect relationship between actions of the driver and traffic accidents. His research interests were circumstances and mechanisms of traffic collisions, technical condition and vehicle parts, as well as transport-trace evidence and road-engineering research. Author of over 70 research papers.

Андрій Васильович Лубенцов народився 8 квітня 1980 р. у с. Тернова Чугуївського району Харківської області. 2002 р. закінчив Харківський національний автомобільно-дорожній університет, 2017 р. — Харківський національний університет внутрішніх справ.

Кандидат юридичних наук із 2018 р. У 2002—2021 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах стажиста-дослідника, молодшого, наукового та старшого наукового співробітника, завідувача сектору, завідувача лабораторії; із липня 2023 р. по т. ч. — заступник директора ННЦ ІСЕ з експертної роботи. Він виконав значну кількість експертиз у галузях дослідження обставин і механізму дорожньо-транспортних пригод, технічного стану та деталей транспортних засобів, а також транспортно-трасологічних й дорожньо-технічних досліджень. Розробник методик за профілем експертної діяльності. У 2018—2021 рр. член спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Автор понад 40 наукових праць у галузі права та судових автотехнічних досліджень.

А. В. Лубенцов
(нар. 1980)

A. V. Lubentsov
(birth year: 1980)

Andrii Vasylovych Lubentsov was born on April 8, 1980 in the village of Ternova of Chuhuiv Raion of Kharkiv Oblast. In 2002, he graduated from Kharkiv National Automobile and Highway University, in 2017 from Kharkiv National University of Internal Affairs. He has been a PhD in Law since 2018.

From 2002 to 2021, Andrii Vasylovych had been working at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Research Intern, Junior Researcher, Researcher, and Senior Researcher, Head of Sector, Laboratory Head, since July 2023 until the present time he has been working on the position of Deputy Director for Forensic Examinations at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI». He has conducted a significant number of examinations in the field of MVC mechanism and circumstances, technical condition and details of vehicles and in the field of trace evidence and road engendering research. He is the developer of methods according to the profile of expert activity. From 2018 to 2021, Andrii Vasylovych has been a Member of the Specialized Academic Council: K 64.896.01 at NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” with the right to accept for consideration and defending dissertations for PhD degree in Law. Author of over 40 research papers in the field of Law and forensic automotive examinations.

Олександр Олександрович Свідерський народився 13 березня 1974 р. у с. Рубіжне Вовчанського району Харківської області.

1998 р. закінчив Харківський державний автомобільно-дорожній технічний університет, 2011 р. — Інститут післядипломної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, 2017 р. — Харківський національний університет внутрішніх справ.

Кандидат юридичних наук із 2017 р., старший дослідник із 2020 р.

Член-кореспондент Міжнародної Академії Права і Справедливості (IALA) із 2019 р. У 1998—2023 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, наукового, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача сектору, заступника директора з експертної роботи; із липня 2023 р. по т. ч. — завідувач лабораторії. За період роботи в інституті виконав понад 1000 експертиз та експертних досліджень, застосовуючи нові методи досліджень (зокрема, з використанням програмних комплексів). Керівник наукових тем у галузі інженерно-транспортної експертизи з розроблення методик дослідження об'єктів цього роду.

О. О. Свідерський
(нар. 1974)

O. O. Sviderskyi
(birth year: 1974)

Oleksandr Oleksandrovych Sviderskyi was born on March 13, 1974 in the village of Rubizhne of Vovchansk Raion, Kharkiv Oblast.

In 1998, he graduated from the Kharkiv State Automobile and Highway Technical University, in 2011, he graduated from Institute of Post Graduate Studies of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University and in 2017 he graduated from Kharkiv National University of Internal Affairs.

He has been a PhD in Law since 2017, and Senior Researcher since 2020.

In 2019, Oleksandr Oleksandrovych was elected a Corresponding Member of the International Academy of Law and Justice (IALA). From 1998 to 2023, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior, Senior, and Leading Researcher, Head of Sector, Deputy Director for Forensic Examinations; since 2023 until the present time — Laboratory Head. During his work at the institute, Oleksandr Oleksandrovych performed more than 1000 examinations and forensic researches (applying new research methods, in particular with the use of software packages). Head of scientific topics in the field of engineering and transport examination for the development of research methods for objects of this kind.

У 2018—2021 рр. — член спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Автор понад 60 наукових праць.

Протягом 1967—1997 рр. директором Харківського НДІСЕ був М. В. Скорик — енергійна, розумна, талановита людина, яка створювала сприятливі умови для роботи інституту. У цей період отримали подальший розвиток наукова й експертна діяльність, методична й профілактична робота, було створено нові відділення інституту.

Микола Васильович Скорик народився 4 грудня 1923 р. у с. Артемівка Печенізького району Харківської області.

1953 р. закінчив Харківський юридичний інститут.

**М. В. Скорик
(1923—2007)**

**M. V. Skoryk
(1923—2007)**

Between 2018–2021, he is member of the Specialized Academic Council: K 64.896.01 at NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” with the right to accept for consideration and defending dissertations for PhD degree in Law.

Author of over 60 research papers.

During this period, scientific and expert activities continued to develop, along with methodological and preventive work. Several branches of the Kharkiv RIFE were established in other cities. The beginning of M.V. Skoryk's work as Director coincided with construction of a new building for the Institute, which undoubtedly contributed to the Institution's development.

Mykola Vasylovych Skoryk was born on December 4, 1923 in the village of Artemivka of Pechenihy Raion of Kharkiv Oblast.

In 1953, he graduated from the Kharkiv Law Institute.

Кандидат юридичних наук із 1967 р., старший науковий співробітник із 1969 р., доцент, заслужений юрист України з 1993 р.

У 1967—1997 рр. — директор Харківського НДІСЕ. Значною є допомога Миколи Васильовича у становленні й розвитку Донецького, Кримського та Дніпропетровського відділень інституту, які пізніше стали самостійними НДІСЕ. Його заслуга полягає в активній участі у вирішенні питання про зведення нової будівлі інституту, оскільки в ті часи домогтися дозволу на будівництво і його фінансування було виключно складно.

Автор понад 50 робіт, у яких висвітлено питання прокурорського нагляду в аспекті призначення і проведення експертиз на досудовому слідстві, форм і методів правової пропаганди, методичної та профілактичної роботи, організації контролю якості експертиз і виконання науково-дослідної роботи тощо.

**Закладання першого каменю нової
будівлі інституту**

**Laying the first stone to the new
Institute building**

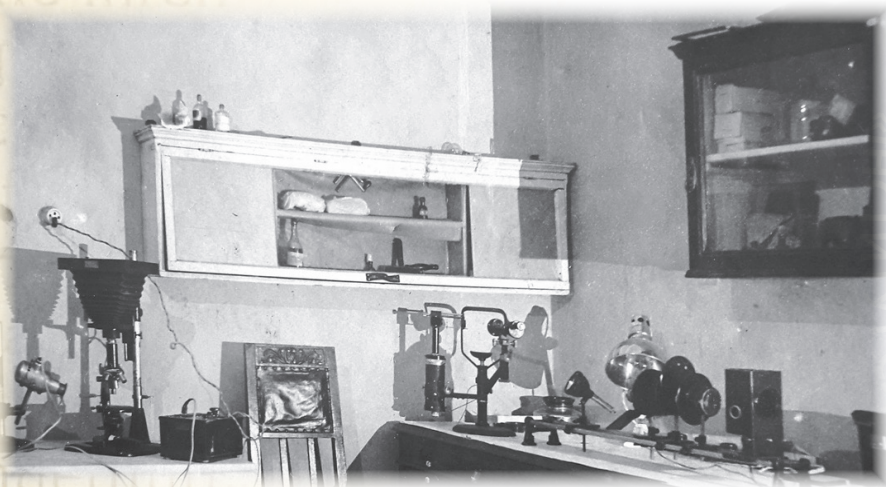

He had been a PhD in Law since 1967, a Senior Researcher since 1969, Docent, Honored Lawyer of Ukraine since 1993.

Between 1967 and 1997, he was the Director of the Kharkiv RIFE. Mykola Vasylovych's support in the establishment and development of the Donetsk, Crimean, and Dnipro Branches of the Institute is undeniable. These Branches later became independent Research Institutes of Forensic Examinations. The great merit of Mykola Vasylovych is his active participation in the decision on the construction of new institute building, since at that time it was extremely difficult to obtain permission for construction and its financing.

The author of over 50 research papers, which addressed the issues of prosecutorial supervision in the aspect of appointment and conduct of forensic examinations during pre-trial investigations, forms and methods of legal advocacy, methodological and preventive work, organization of quality control of forensic examinations and implementation of research work, etc.

У часи становлення Харківський НДІСЕ мав секції хімічних і фізико-хімічних досліджень, біологічних досліджень та сироваткове відділення. Ще за радянських часів у період суцільної колективізації через збільшення кількості кримінальних справ із розкрадань соціалістичної власності, отруєнь худоби перед інститутом було поставлено завдання, вирішення яких вимагало організації 1932 р. ботанічного відділення з дослідження різних кормів, які проходили як речові докази у кримінальних справах за фактами загибелі худоби в колгоспах. Питома вага експертиз припадала на судово-хімічні дослідження внутрішніх органів трупів людей і тварин. Як у довоєнні, так і повоєнні часи значне місце серед інших проведених експертиз займали дослідження крові та різних тканин біологічного походження. 15 років (1926—1941) в інституті існувало сироваткове відділення. Виготовляючи сироватки на білок людини і на 10 видів білка тварин, сироваткове відділення значно сприяло поліпшенню роботи секції

*Інтер'єр біологічної
лабораторії*

*Interior of the Biological
Laboratory*

During its formation, the Kharkiv RIFE had sections for chemical, physico-chemical, biological research, and the serum department. During the period of collectivization, there was an increase in criminal cases related to thefts of socialist property and domestic livestock poisoning. The Institute was tasked with challenges requiring organization of a botanical department (established in 1932) for the study of various feeds as physical evidence in cases involving livestock deaths. The specific amount of the examinations fell on forensic chemical studies of the internal organs of human and animal corpses.

In the pre-war and post-war periods, investigations of blood and tissues of biological origin occupied a significant place among forensic examinations. For 15 years (1926—1941), the Institute had a Serum Department. By producing sera for human protein and for 10 types of animal protein, the serum department significantly contributed to the improvement of the work of the

біологічних досліджень, співробітники якої могли широко користатися цими матеріалами, за вимогою вони надсилали їх у 1960—1970 рр. до криміналістичних і судово-медичних установ СРСР.

Першу докторську дисертацію в галузі судової біології підготував 1936 р. співробітник Харківського ІНСЕ Р. М. Розенберг, також значний внесок у розвиток експертизи з дослідження крові зробив С. Д. Каплан, відомий також роботами з дослідження волокон і тканин рослинного походження. Інтенсивний розвиток судово-біологічна експертиза в Харківському НДІСЕ отримала у 1960—1970 рр., коли Е. В. Петров розробив методику експертного дослідження зерна і зернопродуктів, а 1968 р. із цієї тематики захистив кандидатську дисертацію. У ці самі роки М. Л. Мамотюк розпочала наукові дослідження з розроблення методики експертизи волосся тварин. За цією тематикою опубліковано низку статей і посібників.

*Завідувач лабораторії
біологічних досліджень
у 1946—1951 рр. С. Я. Калмиков*

*S. Ya. Kalmykov, the Head of the Forensic
Biological Examination Laboratory,
between 1946 and 1951*

biological research section, whose employees could widely use these materials, and on request they sent them in 1960-1970 to forensic and forensic medical institutions of the USSR.

In 1936, R. M. Rozenberh, an employee of the Kharkiv RIFE, prepared first doctoral dissertation in the field of forensic biology; S. D. Kaplan also substantially contributed to the development of forensic blood examination. intensive development of forensic biological examination at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations was observed between 1960 and 1970, when E. V. Petrov developed a methodology for expert research on grains and grain products; and in 1968 he defended his PhD thesis on this topic. During this period, M. L. Mamotiuk introduced scientific research on the development of methods for examining animal hair. Several articles on this subject were published, and a few manuals were released.

Едуард Володимирович Петров народився 1 травня 1937 р. у м. Харків. 1959 р. закінчив Харківський державний університет.

Кандидат біологічних наук із 1969 р.

У 1962—1972 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого та старшого наукового співробітника.

У 1974—1975 рр. обіймав посаду старшого наукового співробітника Донецького відділення Харківського НДІСЕ.

Профіль його експертної діяльності пов'язаний із виконанням судових біологічних експертиз, наукова діяльність концентрувалася на об'єктах рослинного походження.

Автор низки наукових праць із дослідження об'єктів біологічного походження.

У 1970—1980 рр. Т. Є. Балінян розробляла епідермальний аналіз мікрочасток листя із застосуванням методів світлової та електронної

Е. В. Петров
(1937—1984)

E. V. Petrov
(1937—1984)

Eduard Volodymyrovych Petrov was born on May 1, 1937 in the city of Kharkiv.

In 1959, he graduated from Kharkiv State University

He had been a PhD in Biology since 1969.

From 1962 to 1972, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior and Senior Researcher.

From 1974 to 1975 he held the position of Senior Researcher in the group of biological, chemical and physical research at the Donetsk Branch of KRIFE.

The profile of his expert activity is related to the performance of forensic biological examinations, scientific activity was concentrated in the field of objects of vegetable origin.

Author of the entire research papers on objects of biological origin.

During 1970—1980, T. Ye. Balinyan worked towards the development of epidermal analysis of leaf microparticles using light and electron microscopy

мікроскопії. За цією тематикою вона опублікувала низку статей і посібники, пізніше розробила методику дослідження мікрочасток квіток рослин.

Тетяна Євгенівна Балинян народилася 17 квітня 1946 р. у м. Іркутськ. 1969 р. закінчила Харківський державний педагогічний інститут.

Кандидатка біологічних наук із 1989 р.

У 1969—2021 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача лабораторії.

За її участі та під її керівництвом в установі вирішували важливі теоретичні проблеми судово-біологічної експертизи, розробляли методики експертного дослідження різноманітних об'єктів рослинного походження.

Авторка понад 50 наукових праць.

У ці самі роки Л. О. Шаповалова розробила методику дослідження покривних тканин плодів і насіння рослин. У 1980-х роках О. О. Прокопенко

**Т. Є. Балинян
(1946—2021)**

**T. Ye. Balynian
(1946—2021)**

techniques. Several articles on this subject were published, and a few manuals were released. Later on, she developed a method for examining microparticles of plant flowers.

Tetiana Yevhenivna Balynian was born on April 17, 1946, in Irkutsk.

In 1969, she graduated from the Kharkiv State Pedagogical Institute.

She had been a PhD in Biology since 1989.

During 1969–2021, Tetiana Yevhenivna had been working at the Kharkiv RIFE on the position of a Junior, Senior, and Leading Researcher, Laboratory Head.

She took part and supervised in solving important theoretical problems and developed methodologies for expert research on objects of plant origin.

Author of more than 50 research papers.

During that time, L. O. Shapovalova developed a methodology for researching the covering tissues of fruits and plant seeds. In the 1980s, O. O. Prokopenko

розробив методику дослідження колембол під час порівняльного вивчення ґрунтів і 1988 р. за цією тематикою захистив кандидатську дисертацію. Пізніше він досліджував ентомофауну трупа з метою встановлення давнини настання смерті.

Олександр Олександрович Прокопенко народився 21 березня 1956 р. у м. Харків.

1978 р. закінчив Харківський державний університет.

Кандидат біологічних наук із 1988 р.

У 1977—2017 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах лаборанта, молодшого, старшого, провідного наукового співробітника, завідувача лабораторії. За час роботи в інституті виконав понад 2700 експертиз, більшість з яких має творчий характер. Поряд із експертною роботою успішно виконував значний обсяг науково-дослідної роботи. Із 1979 р. розробляв новий напрям судово-біологічної експертизи — судово-ентомологічні

**O. O. Прокопенко
(1956—2017)**

**O. O. Prokopenko
(1956—2017)**

developed a methodology for the study of springtails during the comparative research of soils, and in 1988, he defended his PhD thesis on this topic. Later, he studied the entomofauna of the corpse in order to determine the time of death.

Oleksandr Oleksandrovych Prokopenko was born on March 21, 1956 in Kharkiv.

In 1978, he graduated from Kharkiv State University.

He had been a PhD in Biology since 1988.

During 1977–2017, Oleksandr Oleksandrovych had been working at the Kharkiv RIFE on the position of a Laboratory Assistant, a Junior, Senior, and Leading Researcher, Laboratory Head.

During his work at KRIFE he performed more than 2700 creative examinations. Simultaneously with his expert work, he successfully performed several researches. In 1979, he developed a new direction of forensic biological examination, namely; forensic entomological research (in forensic soil examination, grain and grain

дослідження (у судово-грунтознавчій експертизі, експертизі зерна та зернопродуктів, комах-руйнівників деревини, зі встановлення часу настання смерті). Олександр Олександрович був єдиним фахівцем у системі судово-експертних установ Міністерства юстиції України, який проводив дослідження комах-некробіонтів із метою встановлення часу настання смерті.

Автор понад 50 наукових праць.

У 1981—1990 рр. колектив авторів Харківського НДІСЕ (Т. Є. Балинян, М. Л. Мамотюк, Л. О. Шаповалова, І. І. Ясінов) разом зі співробітниками Всесоюзного НДІСЕ розробляли теоретичні та методичні основи судово-біологічної експертизи, вели роботи зі створення банків даних, еталонних зразків, завдяки чому в інституті сформовано багатий інформаційний фонд. До того ж під час розробки методик експертного дослідження створено інформаційно-пошукові системи в галузі ботанічної та

Експерти під час проведення досліджень волосся тварин

Forensic experts examining animal hair

products, insects — wood destroyers to establish the time of death). Oleksandr Oleksandrovych was unique expert in the system of forensic institutions of the Ministry of Justice of Ukraine who performed research on insects-necrobionts in order to determine the time of death.

Author of over 50 research papers.

From 1981 to 1990, a team of scientists from the Kharkiv RIFE (T. Ye. Balinian, M. L. Mamotiuk, L. O. Shapovalova, I. I. Yasinov) together with colleagues from the All-Union RIFE, developed theoretical and methodological foundations of forensic biological examination. At the same, carried out work on the creation of data banks and reference samples, which resulted in the establishment of a rich information fund at the Institute. In addition, during the development of expert research methods, information and search systems were created in the field of botanical and soil science examination. Investigating the state of biological membranes and the content of macro- and microelements in animals

грунтознавчої експертиз. Досліджуючи стан біологічних мембран і вміст макро- і мікроелементів в організмі тварин і людини при дії етанолу, 2006 р. Л. М. Дереча захистила кандидатську дисертацію.

Лариса Миколаївна Дереча народилася 29 грудня 1963 р. у м. Харків. 1989 р. закінчила Харківський державний університет.

Кандидатка біологічних наук із 2006 р., старша наукова співробітниця з 2009 р. Із 1983 р. працює в Харківському НДІСЕ. 1989—2016 рр. обіймала посади молодшого наукового, наукового співробітника, ученого секретаря, завідувача сектору; з 2017 р. по т. ч. — учений секретар інституту.

Основні напрями наукових досліджень пов'язані з розвитком теоретичних, загально-методичних основ судової експертизи та підготовкою експертних кадрів. Має кваліфікацію судового експерта з дослідження волокнистих матеріалів і виробів з них та об'єктів тваринного походження, що відображається у науково-дослідних розробках із застосування методів

Л. М. Дереча
(нар. 1963)

L. M. Derecha
(birth year: 1963)

and humans under the action of ethanol, in 2006, L. M. Derecha defended her PhD dissertation.

Larysa Mykolaivna Derecha was born on December 29, 1963 in Kharkiv.

In 1989, she graduated from Kharkiv State University.

She has been a PhD in Biology since 2006, and since 2009, a Senior Researcher.

Since 1983, Larysa Mykolaivna has been working at National Scientific Centre "Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute". From 1989 to 2016, she worked as a Junior Researcher, Researcher, Academic Secretary, and Head of Sector; since 2017 until the present time — she is Academic Secretary of the Institute.

The main directions of scientific research are connected with the development of theoretical, general-methodical bases of forensic examination and training of expert personnel. She has qualification of the forensic expert on the study of fibrous materials and articles thereof and on the study of objects of animal origin,

растрової електронної мікроскопії у процесі досліджень пошкоджених волокнистих матеріалів. Членкиня консультативної колегії збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики».

Авторка понад 150 наукових праць.

1990 р. О. О. Хлесткова захистила кандидатську дисертацію у галузі теоретичних і методичних проблем судово-грунтознавчої експертизи, а Е. Б. Єфремян 1994 р. — із комплексних ґрунтознавчо-трасологічних досліджень. У 1994—1996 рр. у межах державної програми боротьби зі злочинністю колектив авторів підготував посібник для спеціалістів і експертів із роботи на місці події. У результаті цього було розроблено методи, прийоми та способи ефективного виявлення, вилучення, фіксації та експрес-методи дослідження макро- і мікрооб'єктів рослинного, тваринного, ґрунтово-мінералогічного, волокнистого походження, а також трасологічного дослідження слідів безпосередньо на місці події.

**Співробітники Харківського НДІСЕ
з директором М. В. Скориком та
заступником директора з наукової
роботи Л. Ю. Ароцкером (1976)**

**The Kharkiv RIFE staff with the Director
M. V. Skoryk and the Deputy Director for
Academic Affairs L. Yu. Arotsker (1976)**

which is reflected in the research developments by using the method of scanning electron microscopy in the process of researching damaged fibrous materials.

Member of the Advisory Board of the Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics research paper collection.

Author of over 150 research papers.

In 1990, O. O. Khlestkova defended her PhD thesis in the field of theoretical and methodological issues of forensic soil examination, and in 1994, E. B. Yefremian, — on complex criminalistics soil-study-trasological examination. In 1994—1996, as part of the state program to combat crime, a group of authors prepared a manual for specialists and experts on work at the scene of the incident. As a result of this, methods, techniques of effective detection, extraction, fixation and express methods of research of macro- and micro-objects of plant, animal, soil-mineral, fibrous origin, as well as traceological research of traces directly at the scene of the incident, were developed.

Олена Олексіївна Хлесткова народилася 23 червня 1948 р. у м. Луганськ. 1971 р. закінчила Харківський сільськогосподарський інститут, 1989 р. — закінчила заочну аспірантуру при Українському науково-дослідному інституті ґрунтознавство і агрохімії.

Кандидатка сільськогосподарських наук із 1990 р., старша наукова співробітниця з 1994 р.

У 1975—2003 рр. працювала в Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача сектору. За цей час опанувала та проводила судові експертизи з дослідження об'єктів ґрунтового, мінерального та рослинного походження, будівельних матеріалів, наркотичних засобів, пестицидів. Брала участь у науково-дослідній роботі за республіканським та державним планами НДР. Одна із засновників нового експертного напрямку діяльності інституту — судової ґрунтознавчої експертизи. Авторка понад 50 наукових праць.

**О. О. Хлесткова
(1948—2020)**

**O. O. Khlestkova
(1948—2020)**

Olena Oleksiivna Khlestkova was born on June 23, 1948 in the city of Luhansk. In 1971, she graduated from the Kharkiv Agricultural Institute, and in 1989, she graduated from Graduate school of National Scientific Center "Institute for Soil Science and Agrochemistry Research Named after O. N. Sokolovsky".

In 1990, she defended her dissertation for the PhD degree in Agriculture, and had been working as a Senior Researcher since 1994.

During 1975—2003 Olena Oleksiivna worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine as a Junior Researcher, Senior Researcher, Leading Researcher and Department Head. During this time, she mastered and conducted forensic researches on soil, mineral and plant origin, building materials, drugs, pesticides. She participated in research work on the national and state plans of the R&D. One of the founders of the institute's new expert field of activity — forensic soil examination. Author of over 50 research papers.

Елла Борисівна Сімакова-Єфремян народилася 12 лютого 1961 р., ст. Казанка Казанківського району Миколаївської області.

1986 р. закінчила Харківський юридичний інститут, 1993 р. — аспірантуру при Всесоюзному науково-дослідному інституті судових експертиз. Кандидатка юридичних наук із 1994 р., докторка юридичних наук із 2017 р., старша наукова співробітниця з 2001 р., професорка з 2021 р., заслужена діячка науки і техніки України з 2020 р.

У 1979—1998 рр. працювала в Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача лабораторії; із 1998 р. по т. ч. — заступниця директора інституту з наукової роботи. Нею особисто виконано понад 2000 експертиз.

Дослідження в галузі криміналістики й судової експертизи проводить з 1986 р. За цей період була науковим керівником і відповідальним виконавцем більше ніж 30 наукових тем. Коло наукових інтересів стосується

Е. Б. Сімакова-Єфремян
(нар. 1961)

E. B. Simakova-Yefremian
(birth year: 1961)

Ella Borysivna Simakova-Yefremian was born on February 12, 1961, Kazanka railway station, Kazanka Raion, Mykolaiv Oblast.

In 1986, she graduated from the Kharkiv Law Institute, and in 1993, she completed post-graduate training program at the AllUnion Scientific Research Institute of Forensic Expert Examination. Ella Borysivna has been a PhD in Law since 1994, Doctor of Law since 2017, Senior Researcher since 2001, Professor since 2021, Honored Worker of Science and Technology of Ukrain since 2020.

From 1979 to 1998, Ella Borysivna had been working at the Kharkiv RIFE as a Junior, Senior, and Leading Researcher, Laboratory Head; and since 1998 up to the present time she has been working on the position of Deputy Director for Academic Affairs of the institute. She personally has performed more than 2,000 forensic examinations.

She has been conducting research in the field of criminalistics and forensic examination since 1986. During this period, she was the scientific supervisor

теоретико-правових та методологічних засад комплексних судово-експертних досліджень, нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності.

У 2018—2021 рр. — заступниця голови спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук; з 2022 р. по т. ч. — заступниця голови спеціалізованої вченої ради Д 64.896.01 з присудження наукового ступеня доктора наук. Є членкинею спеціалізованої вченої ради у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Відповідальний секретар збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» (на т. ч. — головна редакторка) та членкиня наукової ради наукового журналу «Архів кримінології та судових наук».

Авторка понад 200 наукових праць.

and responsible executor of more than 30 scientific topics. The circle of scientific interests concerns the theoretical-legal and methodological foundations of complex forensic expert research, normative and legal regulation of forensic expert activity.

During 2018–2021, Ella Borysivna — Deputy Chairman of the Specialized Academic Council K 64.896.01 at NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” with the right to accept for consideration and defending dissertations for PhD degree in Law; since 2022 until the present time — Deputy Chairman of the Specialized Academic Council K 64.896.01 for awarding the scientific degree of Doctor of Sciences. She is a member of the Specialized Academic Council at Yaroslav Mudryi National Law University. An executive secretary of the collection of research papers: Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics and a member of the Editorial Board of the journal: Archives of Criminology and Forensic Sciences.

Author of more than 200 research papers.

Активного впровадження інтеграційних процесів судова експертиза зазнала в другій половині ХХ ст. Тоді, з одного боку, почалося активне застосування судовою експертизою методів растрової електронної мікроскопії, емісійного спектрального, рентгено-флуоресцентного, атомно-абсорбційного аналізів, тонкошарової та газорідинної хроматографій, методів вимірювання твердості, електропровідності, хімічних реакцій тощо, а з другого — використання методів криміналістики під час дослідження матеріалів, речовин і виробів із них. На цьому етапі науковці майже не приділяли уваги теоретичному обґрунтуванню інтеграційних процесів, що відбувалися в судовій експертизі, хоча це не завадило накопиченню емпіричного досвіду, що в подальшому відобразилося на розвитку теоретичних положень судової експертизи.

Судово-хімічні дослідження в Україні почали проводити на початку ХХ ст. Здебільшого ці дослідження були спрямовані на виявлення отруйних речовин (зараз токсикологічні дослідження проводять у межах судово-медичної експертизи). Інші види досліджень мали поодинокий характер: це дослідження вибухових речовин (пороху), фарб, волокнистих матеріалів, горючих речовин (гасу). У 1950—1960 рр. з'являються перші методичні розробки у галузі судової хімії, які стосувалися дослідження паперу та волокнистих матеріалів. У 1970—1980 рр. завдяки науковим досягненням значно розширилося коло об'єктів судової експертизи і методів їх дослідження.

In the second half of the 20th century, forensic experts began to actively use methods such as raster electron microscopy, emission spectral analysis, X-ray fluorescence, atomic absorption analysis, thin-layer and gas-liquid chromatography, methods for measuring hardness, electrical conductivity, chemical reactions, etc. On the other hand, forensic methods were used while research on materials, substances, and products made from them. At this stage, scientists almost did not pay attention to the theoretical justification of the integration processes taking place in the forensic examination, although this did not prevent the accumulation of empirical experience, which was later reflected in the development of the theoretical provisions of the forensic examination.

In Ukraine, forensic chemical examinations were introduced in the early 20th century. These researches were primarily aimed at detecting poisonous substances (now, toxicological studies are carried out within the framework of forensic medical examination). Other types of examinations were infrequent: research on explosives (gunpowder), paints, fibrous materials, and combustible substances (gasoline). During the 1950s and 1960s, the first methodological developments in the field of forensic chemistry appeared, which concerned research on paper and fibrous materials. In the 1970s—1980s, thanks to scientific achievements, the range of objects for forensic examination and the methods for their study expanded considerably.

Саме тоді сформувалися основні положення експертизи матеріалів, речовин і виробів, з'явилися нові роди експертиз (наприклад, експертиза наркотичних засобів, полімерних матеріалів, паливно-мастильних матеріалів, спиртовмісних сумішей, ґрунтів, металів та сплавів, скла і кераміки). Станом на сьогодні, ураховуючи появу сучасного обладнання, значно збільшилася кількість нових методичних розробок в галузі експертизи матеріалів, речовин та виробів. Досліджуючи класифікацію нафтопродуктів бензинового ряду з використанням методів діелькометрії та хеометрики В. А. Руднев захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук (2012). Також експертним дослідженням фармацевтичних препаратів присвячено дисертації співробітників Харківського НДІСЕ В. О. Чубенка (1968), А. Д. Тарусіна (1990) та І. В. Сича (2019).

At that time, fundamental principles of materials, substances, and products examination were developed. New types of forensic examinations emerged: narcotic drugs, polymeric materials, fuels and lubricants, alcoholic mixtures, soils, metals and alloys, glass, and ceramics. Nowadays, with the advent of modern equipment, there has been a significant increase in the number of new methodological developments in the field of materials, substances, and products examination. Investigating the classification of petroleum products of the gasoline range using the methods of dielcometry and chemometrics, V. A. Rudnev defended his thesis for obtaining the scientific degree of Candidate of Chemical Sciences (2012). The dissertations of V. O. Chubenko (1968), A. D. Tarusin (1990) and I. V. Sych (2019) of the NSC "Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI" employees are also devoted to expert research on pharmaceuticals.

Василь Анатолійович Руднєв народився 5 січня 1985 р. у м. Харків.

2007 р. закінчив Національний технічний університет «ХПІ», 2010 р. — аспірантуру цього самого багатогалузевого закладу вищої освіти. Кандидат хімічних наук із 2012 р. У 2008—2022 рр. працював у Харківському НДІСХ на посадах стажиста-дослідника, молодшого, наукового та провідного наукового співробітника, завідувача лабораторії. Під час роботи в інституті опанував основні фізико-хімічні методи дослідження нафтопродуктів, пально-мастильних матеріалів, спиртотмісних сумішей, речовин хімічних виробництв та спеціальних хімічних речовин. Він виконував найскладніші експертизи за зазначеними напрямками, зокрема комплексні відомчі та міжвідомчі дослідження. Основні сфери наукових інтересів пов'язано з вивченням палива для автомобілів, сировинних сумішей (нафти та газових конденсатів), залишків після пожежі, алкогольних напоїв тощо. Автор понад 40 наукових праць.

В. А. Руднєв
(1985—2022)

V. A. Rudnev
(1985—2022)

Vasyl Anatoliiovych Rudniev was born on January 5, 1985 in the city of Kharkiv. In 2007, he graduated from the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", and in 2010, he entered the graduate school of NTU "KhPI". He had been a PhD in Chemical Sciences since 2012. From 2008 to 2022, Vasyl Anatoliiovych had been working at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations (currently, National Scientific Centre "Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute") as a Research Intern, Junior Researcher, Researcher and Leading researcher, Laboratory Head. While working at the institute Vasyl Anatoliiovych mastered the basic physical and chemical methods of research on oil products, fuels and lubricants, alcoholcontaining mixtures, substances of chemical production and special chemicals. He performed the most complex examinations in these areas, including multidisciplinary departmental and interdepartmental researches. His main research interests are related to the study of fuel for cars, raw materials: oil and gas condensates, fire residues, alcoholic beverages and more. Author of more than 40 research papers.

Владкор Олександрович Чубенко народився 15 липня 1931 р. у м. Кобеляки Полтавської області.

1954 р. закінчив із відзнакою Харківський фармацевтичний інститут.

Кандидат фармакологічних наук із 1969 р., старший науковий співробітник із 1972 р.

У 1959—1975 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посаді завідувача лабораторії. Під його безпосереднім керівництвом підрозділ значно удосконалив свою роботу, збільшивши кількісні та якісні показники судово-експертної діяльності.

Відповідно до спеціалізації експертної роботи лабораторії проводили й науково-дослідну роботу із застосування мікрокристалоскопії та кристалооптики для дослідження речових доказів.

Автор низки наукових праць.

В. О. Чубенко
(1931—1991)

V. O. Chubenko
(1931—1991)

Vladkor Oleksandrovych Chubenko born on July 15, 1931 in the city of Kobeliaky, Poltava Oblast.

In 1954, he graduated with honors from the Kharkiv Pharmaceutical Institute.

He had been a PhD in Pharmaceutical Sciences since 1969, and Senior Researcher since 1972.

During 1959—1975 he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations on the position of Laboratory Head. Under his direct leadership, the relevant unit has significantly improved its work, increased quantitative and qualitative indicators of forensic activity.

In accordance with the specialization of expert work in the laboratory, research work was also carried out on the application of crystalline microchemical analysis and crystal optics for the study of physical evidence.

Author of a number of scientific papers.

Анатолій Дмитрович Тарусін народився 3 січня 1942 р. на хуторі Верич Лубенського району Полтавської області.

1964 р. закінчив Харківський фармацевтичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1991 р., старший науковий співробітник із 1994 р.

У 1976—2009 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії, заступника директора з наукової роботи. Один із розробників методики дослідження наркотичних і психотропних речовин, фармацевтичних препаратів, губних помад, які широко використовують в експертній практиці. За час роботи в інституті виконав значну кількість судово-хімічних експертиз підвищеної складності (як первинних, так і повторних).

Автор приблизно 30 наукових праць.

**А. Д. Тарусін
(1942—2015)**

**A. D. Tarusin
(1942—2015)**

Anatolii Dmytrovych Tarusin was born on January 3, 1942 in the village of Verich of Lubny Raion of Poltava Oblast.

In 1964, he graduated from the Kharkiv Pharmaceutical Institute.

He had been a PhD in Law since 1991, and Senior Researcher since 1994.

During 1976—2009 Anatolii Dmytrovych worked the Kharkiv RIFE as a Senior Researcher, Laboratory Head, Deputy Director for Academic Affairs. One of the developers of methods for the research on narcotic and psychotropic substances, pharmaceutical substances, and lipsticks widely used in the expert practice. While working at the Institute, he performed a significant number of forensic chemical examinations of increased complexity (both primary and secondary).

Author of approximately 30 research papers.

Ігор Володимирович Сич народився 15 вересня 1987 р. у м. Харків.

2009 р. закінчив Національний фармацевтичний університет.

Кандидат фармацевтичних наук із 2019 р.

У 2011—2022 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах судового експерта, старшого судового експерта та завідувача сектору, із 2022 р. по т. ч. — завідувач лабораторії. Має кваліфікацію судового експерта за спеціальностями з дослідження наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; із дослідження спиртovмісних сумішей; дослідження наявності пестицидів у навколишньому середовищі; дослідження речовин хімічних виробництв та спеціальних хімічних речовин; дослідження сильнодіючих і отруйних речовин.

Основним напрямом наукових досліджень є розробка методик та валідація методів судової експертизи наркотичних засобів та нових психоактивних речовин.

Автор біля 40 наукових праць.

I. B. Сич
(нар. 1987)

I. V. Sych
(birth year: 1987)

Igor Volodymyrovych Sych was born on September 15, 1987 in the city of Kharkiv. In 2009, he graduated from the National University of Pharmacy.

He has been a PhD in Pharmacy since 2019.

From 2011 to 2022, Igor Volodymyrovych had been working at the Kharkiv RIFE as a Forensic Expert, Senior Forensic Expert, and Head of Sector, and since 2022 until the present time, he has been working as a Laboratory Head. Igor Volodymyrovych has the qualification of Forensic Expert in research on narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues and precursors; research on alcoholcontaining mixtures; majoring in the availability of pesticides in environment; research on substances of chemical manufactures and special chemicals; majoring in potent and toxic substances.

The main direction of scientific research is the development of methods and validation of methods of forensic examination of narcotics and new psychoactive substances.

Author of more than 40 research papers.

1989 р. за результатами дослідження проблем судово-металознавчої експертизи М. Г. Щербаковський захистив кандидатську дисертацію.

Михайло Григорович Щербаковський народився 20 січня 1951 р. у м. Харків.

1973 р. закінчив Харківський державний університет, 1989 р. — аспірантуру при Всесоюзному науково-дослідному інституті судових експертиз.

Кандидат юридичних наук із 1989 р., доктор юридичних наук із 2016 р., доцент із 1972 р., професор із 2019 р.

У 1975—1993 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, старшого та провідного наукового співробітника.

Під час роботи в установі виконав значну кількість наукових робіт із дослідження матеріалів, речовин та виробів із них. Зокрема, розробив методики дослідження мікрокількостей металів і сплавів, слідів металізації, комплексного дослідження зруйнованих деталей транспортних засобів тощо.

М. Г. Щербаковський
(нар. 1951)

М. Н. Shcherbakovskyi
(birth year: 1951)

In 1989, based on the results of research into the problems of forensic metallurgical examination, M. G. Scherbakovsky defended his candidate's thesis.

Mykhailo Hryhorovych Shcherbakovskyi was born on January 20, 1951, in the city of Kharkiv. In 1973, he graduated from Kharkiv A. M. Gorky State University, in 1989, he completed post-graduate training program at the AllUnion Scientific Research Institute of Forensic Expert Examination.

He has been a PhD in Law since 1989, Doctor of Law since 2016, Docent since 1972 p, Professor since 2019.

From 1975 to 1993, Mykhailo Hryhorovych worked Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv RIFE as a Junior, Senior, and Leading Researcher. While working at the institute, Mikhail Grigorovich performed a significant amount of research in the direction of materials examinations, substances and articles thereof. In particular, regarding the development of methods for the study of microquantities of metals and alloys, traces of metallization, of a comprehensive study of destroyed parts of vehicles, etc.

У 2018—2021 рр. — член спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук; з 2022 р. по т. ч. — член спеціалізованої вченої ради Д 64.896.01 з присудження наукового ступеня доктора наук.

Член консультативної ради збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики».

Підготував 13 кандидатів юридичних наук.

Автор понад 170 наукових праць.

На базі Харківського НДІСЕ запроваджено новий напрям діяльності — судово-ветеринарну експертизу. Науковці інституту І. В. Яценко та В. С. Булавина проводять роботу з розроблення методичної бази цього виду досліджень.

**М. Г. Щербаківський і В. М. Стратонов
на конференції**

**M. H. Shcherbakovskiy and V. M. Stratonov
at the conference**

During 2018–2021, – a member of the Specialized Academic Council K 64.896.01 at NSC “Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI” with the right to accept for consideration and defend dissertations for the degree of PhD in Law; since 2022 until the present time — a member of the Specialized Academic Council K 64.896.01 with the right to defend dissertations for the degree of Doctor of Law.

A member of the Editorial Board of a specialized periodical: *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics Research Paper Collection*.

Mikhail Shcherbakovsky has trained 13 PhDs in Law.

Author of more than 170 research papers.

On the basis of the Kharkiv RIFE, a new field of activity was introduced — forensic veterinary examination. Institute scientists I. V. Yatsenko and V. S. Bulavina conduct work on the development of a methodological base for this type of research.

Іван Володимирович Яценко народився 8 квітня 1971 р. в с. Солдатове Гадяцького району Полтавської області.

1993 р. закінчив із відзнакою Харківський зооветеринарний інститут, 1996 р. — аспірантуру цього закладу вищої освіти.

Кандидат ветеринарних наук із 1998 р., доктор ветеринарних наук із 2009 р., доцент із 2002 р., професор із 2012 р.

Академік Академії наук вищої освіти України з 2010 р.

Заступник голови Науково-методичної комісії з аграрних наук та ветеринарії з 2016 р.

Із 2017 р. по т. ч. працює у Харківському НДІСЕ на посаді провідного наукового співробітника.

Є засновником нового експертного напрямку — судово-ветеринарної експертизи. Керівник наукових тем за цим напрямом.

Автор понад 350 наукових праць.

І. В. Яценко
(нар. 1971)

I. V. Yatsenko
(birth year: 1971)

Ivan Volodymyrovych Yatsenko was born on April 8, 1971, in the village of Soldatove, Hadiatskyi Raion, Poltava Oblast.

In 1993, he graduated with honors from Kharkiv Zooveterinary Institute, in 1996, he finished graduate school of the same Institute.

In 1998 he obtained the degree of PhD in Veterinary Science, Doctor of Veterinary Science since 2009, Docent since 2002, Professor since 2012.

Since 2010, he has been an Academician of The National Academy of Higher Education Sciences of Ukraine. Since 2016, he has been Deputy Chairman of the Scientific and Methodological Commission for Agrarian Sciences and Veterinary Medicine. Since 2017 up to the present time he has been working at National Scientific Centre "Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute" as a Leading Researcher. Ivan Volodymyrovych is the founder of a new expert field — forensic-veterinary examination.

Author of more than 350 research papers.

Вікторія Сергіївна Булавина народилася 31 серпня 1984 р. у м. Харків. 2006 р. закінчила Харківську державну зооветеринарну академію.

Кандидатка ветеринарних наук із 2011 р.

Із 2019 р. по т. ч. працює у Харківському НДІСЕ на посадах старшого судового експерта, старшого наукового співробітника, завідувача сектору.

Має відповідну кваліфікацію за спеціальностями з ветеринарних досліджень, досліджень волокнистих матеріалів і виробів із них, а також досліджень харчових продуктів.

Виходячи із освітньої та спеціальної підготовки та як відповідальний виконавець, проводить наукову роботу з розвитку методичної бази судової ветеринарної експертизи.

Авторка понад 40 наукових праць.

В. С. Булавина
(нар. 1984)

V. S. Bulavina
(birth year: 1984)

Viktoriia Serhiivna Bulavina was born on August 31, 1984, in the city of Kharkiv. In 2006, she graduated from Kharkiv State Zooveterinary Academy.

She has been a PhD in Veterinary Sciences since 2011.

Since 2019 until the present time, she has been working at National Scientific Centre "Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute" as a Senior forensic expert, Senior Researcher, Head of Sector.

She has an appropriate qualification in the specialties of veterinary examinations, examinations of fibrous materials and articles, as well as examinations of foods.

Considering her educational and special training, conducts scientific work in the direction of developing the methodological base of forensic veterinary examination.

Author of more than 40 research papers.

Донецьке відділення Харківського НДІСЕ було створено 1973 р. Це було зумовлено необхідністю оптимізації експертного забезпечення процесу розкриття та розслідування злочинів у Донецькій та Луганській областях. Відділення функціонувало до 1995 р. (до створення Донецького НДІСЕ).

2021 р. Донецький інститут знову реорганізовано у Донецьке відділення ННЦ ІСЕ, керівником якого призначено М. В. Агулова, який із перших днів війни добровільно вступив до лав Збройних сил України. Обов'язки завідувача на т. ч. виконує М.Л. Міхеєва.

1992 р. на базі Харківської філії Республіканських курсів підвищення кваліфікації працівників юстиції та Харківського НДІСЕ організовано навчання судових експертів — фахівців Міністерства внутрішніх справ (далі — МВС) та Служби безпеки України.

Співробітники Донецького відділення (2023)

Employees of the Donetsk Branch (2023)

The Donetsk branch of the Kharkiv RIFE was established in 1973. This was due to the need to optimize expert support for the process of solving and investigating crimes in Donetsk and Luhansk regions. The branches functioned until 1995 (before the creation of the Donetsk RIFE).

In 2021, the Donetsk Institute was once again reorganized into the Donetsk Branch of NSC "Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI", the Head of which was appointed M. V. Ahulov, who from the first days of the war voluntarily joined the Armed Forces of Ukraine. M. L. Mikhieieva is currently acting Head of the Department.

In 1992, on the basis of the Kharkiv Branch of the Republican Courses for the Advanced Training of Justice Workers and KRIFE, training was organized for forensic experts — specialists of the Ministry of Internal Affairs (hereinafter referred to as the MIA) and the Security Service of Ukraine.

Після розпаду СРСР та здобуття Україною незалежності система експертних установ постала перед певними труднощами в діяльності (низький рівень фінансування з державного бюджету, організаційні, нормативно-правові прогалини тощо). Міністерство юстиції України доклало чимало зусиль, щоб не тільки зберегти українські судово-експертні установи та забезпечити їх фінансування з державного бюджету, а й розширити мережу таких установ, збільшити обсяги їх фінансування.

В українських НДІСЕ повсякчас працювали відомі науковці та фахівці, які не лише проводили експертизи, а й розробляли нові методи й методики дослідження речових доказів із огляду на потреби слідчої практики. Молоді фахівці, які працювали в інститутах, поєднували експертну роботу з проведенням науково-дослідних робіт, унаслідок чого успішно захищали кандидатські та докторські дисертації. Наприклад, у Харківському НДІСЕ професори М. М. Бокаріус, В. П. Колмаков, М. В. Салтевський підготували з-поміж молодих науковців і судових експертів інституту чимало кандидатів наук.

Науково-дослідна робота Харківського НДІСЕ завжди була плановою. Наприклад, план 1967 р. передбачав, поміж іншим, підготовку дисертацій на підставі розроблення актуальних питань судового почеркознавства, технічного дослідження документів, трасології, судової балістики, тактики проведення низки слідчих дій, пов'язаних із застосуванням науково-технічних прийомів і засобів, а також спеціальних знань.

After dissolution of the USSR and Ukraine's independence, the system of expert institutions faced certain difficulties in its activities (low level of funding from the state budget, organizational, regulatory and legal gaps, etc.) The Ministry of Justice of Ukraine has made considerable efforts to not only preserve Ukrainian forensic institutions and ensure their funding from the state budget, but also to expand the network of such institutions and increase their funding.

Ukrainian Research Institutes of Forensic Examinations have always been staffed by renowned scientists and specialists. They not only conduct investigations, but also develop new methods and techniques for the examination of physical evidence to meet the needs of investigative practice. Young specialists working in the institutes have combined expert work with research and development, and as a result have successfully defended their Ph.D. and doctoral theses. As an example, at the Kharkiv RIFE, Professors M. M. Bokarius, V. P. Kolmakov, M. V. Saltevskyi trained many forensic experts — PhDs — among the young specialists of the Institute.

The research work of the Kharkiv RIFE has always been planned. For example, the 1967 plan provided, among other things, for the preparation of dissertations based on the development of topical issues of forensic handwriting, technical examination of documents, trace evidence, forensic ballistics, tactics for conducting a number of investigative actions involving the use of scientific and technical methods and means, as well as specific expertise.

Наукова діяльність як методологічна база судової експертизи є особливою функцією Харківського НДІСЕ від початку його створення, що реалізується у наукових працях видатних науковців. Ще на початку XX ст. опубліковано праці М. С. Бокаріуса: «Судово-медичні мікроскопічні та мікрохімічні дослідження речових доказів» (1910), «Короткий курс судової медицини» (1911), «Судова медицина у викладі для юристів» (1915). Протягом життя М. С. Бокаріус провів значну кількість судово-медичних і криміналістичних експертиз, зробив розтини понад 3000 трупів, та здійснив приблизно 5000 досліджень речових доказів. Головними науковими працями М. С. Бокаріуса є «Довідковий підручний альбом для працівників карного розшуку і міліції при складанні словесного портрета» (1924), «Початковий зовнішній огляд трупа на місці події або виявленні його» (1929), «Судова медицина для медиків і юристів» у двох частинах (1930).

1965 р. вийшла друком монографія Г. Л. Грановського «Основи трасології. Частина загальна».

Із 60-х років XX ст. почалося розроблення методологічних проблем криміналістики, що знайшло відображення у праці М. В. Салтевського «Ідентифікація та інформація» (1965). У розвиток різних напрямів судової експертизи значний внесок зробили праці З. М. Соколовського «Експертне дослідження причинного зв'язку за кримінальними справами» (1970), М. С. Романова «Питання дослідження причинного зв'язку судовою автотехнічною експертизою» (1972), Г. Л. Грановського «Основи

Research activity as a methodological basis for forensic examination has been a special function of the Kharkiv RIFE since its establishment, which is realized in the scientific works of prominent scientists. In the early 20th century, the works by M. S. Bokarius were published: *Forensic microscopical and microchemical study of physical evidence* (1910), *Short Course of forensic medicine* (1911), *Forensic medicine for lawyers* (1915). Throughout his life, M. S. Bokarius conducted a significant number of forensic and criminalistic examinations, conducted over 3,000 autopsies, and about 5,000 examinations of physical evidence. The main scientific works of M. S. Bokarius are: *The reference at hand album for criminal investigators and police officers when compiling a verbal portrait* (1924), *Initial external inspection of the corpse at the scene or its discovery* (1929), *Forensic Medicine for Medical Workers and Lawyers* in 2 parts (1930).

In 1965, the monograph of H. L. Hranovskyi: *The Fundamentals of trace evidence. General part* was published.

Since the 60s of the 20th century, the development of methodological problems of Forensic Science began, which was reflected in the work of M. V. Saltevskyi: *Identification and information* (1965). A significant contribution to the development of various areas of forensic examination was made by Z. M. Sokolovskyi: *Expert study of causality in criminal cases* (1970), M. S. Romanov: *Issues of research of causation by forensic automotive examination*

трасології. Особлива частина» (1974), С. М. Вула «Судово-авторознавча експертиза» (1989) та ін.

У другій половині ХХ ст. фахівці Харківського НДІСЕ захищали кандидатські та докторські дисертації, в яких висвітлювали основні положення власних досліджень у галузі криміналістики та судової експертизи.

Докторські дисертації харківські науковці присвячували важливим питанням протидії злочинності: основам трасологічної ідентифікації (Г. Л. Грановський, 1968), групофікації об'єктів у судовій експертизі (М. В. Салтевський, 1969); криміналістичним методам у судовому розгляді (Л. Ю. Ароцкер, 1965); використанню спеціальних знань під час встановлення причинового зв'язку (З. М. Соколовський, 1968).

Слід виокремити й напрями досліджень фахівців Харківського НДІСЕ на рівні кандидатських дисертацій у період 1950—1980 рр.:

- розроблення загальної методики й окремих методів судової експертизи (М. С. Романов, 1958);
- питання ідентифікації різних об'єктів (Г. Л. Грановський, 1955);
- проблеми трасології і дактилоскопії (М. В. Салтевський, 1956; Є. М. Светлаков, 1971);
- судово-почеркознавчі дослідження (Г. Д. Маркова, 1956, В. Г. Грузкова, 1967; І. М. Можар, 1967; С. М. Вул, 1975);
- судово-балістичні дослідження (І. А. Сапожников, 1953; Б. М. Єрмоленко, 1965; В. М. Ладін, 1968; В. Ф. Гущин, 1972);

(1972), H. L. Hranovskyi: *Fundamentals of trace evidence. Special part* (1974), S. M. Vul: *Forensic-authorship examination* (1989), etc.

In the second half of the 20th century, Kharkiv RIFE specialists defended candidate's and doctoral dissertations, where they highlighted the position of their own research in the field of criminology and forensic examination.

Doctoral dissertations the Kharkiv scientists devoted to meaningful issues on combating crime: fundamentals of trace evidence identification (H. L. Hranovskyi, 1968); grouping of objects in forensic examination (M. V. Saltevskyi, 1969); forensic methods in court proceedings (L. Yu. Arotsker, 1965); use of specific expertise in establishing causation (Z. M. Sokolovskyi, 1968).

It is also necessary to single out the areas of research of specialists of the Kharkiv RIFE at the level of candidate theses in the period 1950—1980:

- development of general methodology and separate methods of forensic examination (M. S. Romanov, 1958);
- issue of identification of various objects (H. L. Hranovskyi, 1955);
- issues of traceology and dactyloscopy (M. V. Saltevskyi, 1956; Ye. M. Svetlakov, 1971);
- forensic handwriting examinations (H. D. Markova, 1956, V. H. Hruzkova, 1967; I. M. Mozhar, 1967; S. M. Vul, 1975);
- forensic ballistic studies (I. A. Sapozhnykov, 1953; B. M. Yermolenko, 1965; V. M. Ladin, 1968; V. F. Hushchyn, 1972);

- техніко-криміналістичне дослідження документів (В. В. Аксьонова, 1974);
- судово-автотехнічні дослідження (В. П. Лошманов, 1977);
- авторознавчі дослідження (В. К. Войнов, 1970);
- судово-біологічні та судово-хімічні дослідження (О. О. Прокопенко, 1988; Т. Є. Балинян, 1989; В. О. Чубенко, 1982);
- експертна профілактика (Є. П. Коновалов, 1953; Е. І. Казаков-Турбовський, 1967);
- актуальні проблеми криміналістики (Л. Ю. Ароцкер, 1951; Л. Н. Мороз, 1956; М. В. Скорик, 1967).

Леонід Никифорович Мороз народився 1927 р. у с. Рогозянка Харківської області. 1951 р. закінчив Харківський юридичний інститут, 1954 р. — аспірантуру цього ж закладу вищої освіти.

Кандидат юридичних наук із 1956 р., старший науковий співробітник із 1965 р.

У 1954—1961 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посаді молодшого наукового співробітника. Виконував судові трасологічні експертизи майже за усіма експертними спеціальностями, а також транспортно-трасологічні експертні дослідження. Залучався до виконання найскладніших, зокрема комплексних судових експертиз. Успішно поєднував експертну роботу з науковою діяльністю.

Автор понад 90 наукових праць.

- technical forensic examination of documents (V. V. Aksonova, 1974);
- forensic automotive examination (V. P. Loshmanov, 1977);
- authorship examination (V. K. Voinov, 1970);
- forensic biological and forensic chemical research (O. O. Prokopenko, 1988; T. Ye. Balynian, 1989; V. O. Chubenko, 1982);
- expert prevention (Ye. P. Konovalov, 1953; E. I. Kazakov-Turbovskiy, 1967);
- current issues of criminalistics (L. Yu. Arotsker, 1951; L. N. Moroz, 1956; M. V. Skoryk, 1967).

Leonid Nykyforovych Moroz was born in 1927 in the village of Rohozyanka, Kharkiv Oblast. In 1951, he graduated from Kharkiv Law Institute, in 1954, — graduate school at the same Institute.

He has been a PhD in Law since 1956, and a Senior Researcher since 1965.

During 1954—1961 Leonid Nykyforovych worked as a Junior Researcher at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations.

He performed forensic trace evidence analysis in almost all expert areas of specialization, as well as transport trace evidence analysis. He participated in the implementation of the most complex examinations including forensic multidisciplinary examinations. He successfully combined forensic job with scientific research.

Author of more than 90 research papers.

В. П. Колмаков, характеризуючи роботу Харківського НДІСЕ, зауважив, що як у довоєнні, так і в повоєнні роки найбільшу кількість експертиз виконано за документами (почеркознавчі й техніко-криміналістичні дослідження). Інколи з однієї справи досліджували кілька сотень документів, а під час розслідування розкрадань на підприємствах громадського харчування у Донецьку 1965 р. було досліджено понад 10 тис. документів.

Подальший розвиток судово-експертної діяльності відображено в дисертаційних дослідженнях із проблем судової експертизи й суміжних галузей знань. У період від кінця 1980-х рр. по т. ч. співробітники Харківського НДІСЕ, працюючи над актуальними науковими проблемами, успішно захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата та доктора наук, а також доктора філософії: О. О. Прокопенко «Коллемболи Лівобережної України» (1988), М. Г. Щербаковський «Теоретичні та методичні положення комплексного криміналістичного дослідження металів і сплавів» (1989), Т. Є. Балинян «Діагностичне значення ознак епідерми листя деревинних рослин середньої полоси європейської частини СРСР» (1989), О. О. Хлесткова «Склад і властивості гумусових речовин лісостепових ґрунтів Лівобережної України та їх використання для діагностики ґрунтоутворювального процесу» (1990), А. Д. Тарусін «Синтез та біологічна активність оксанілових кислот» (1991), М. С. Корчан «Дослідження причинних зв'язків при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод (за допомогою судової автотехнічної експертизи)» (1991), Е. Б. Сімакова-Єфремян «Теоретичні основи та загальні положення методики комплексної

V. P. Kolmakov, characterizing the work of the Kharkiv RIFE, noted that both in the pre-war and post-war years, the largest number of examinations were performed on documents (handwriting and technical forensic studies). Sometimes several hundred documents were examined from one case, and during the investigation of embezzlement at catering enterprises in Donetsk in 1965, more than 10,000 documents were examined.

Further development of forensic expert activity is reflected in dissertation studies on the problems of forensic examination and related fields of knowledge. In the period from the end of the 1980s to the present, the employees of the Kharkiv RIFE, working on topical scientific problems, successfully defended theses for obtaining the scientific degrees of Candidate and Doctor of Sciences, as well as Doctor of Philosophy: O. O. Prokopenko: *Springtails of the Left Bank of Ukraine* (1988), M. G. Shcherbakovsky: *Theoretical-methodological and praxeological foundations of forensic examinations in criminal proceedings* (1989), T. Ye. Balinyan: *Diagnostic significance of the epidermal features of the leaves of woody plants of the middle strip of the European Part of the USSR* (1989), O. O. Khlestkova: *Composition and properties of humic substances of forest-steppe soils of the Left Bank of Ukraine and their use for diagnostics of the soil-forming process* (1990), A. D. Tarusin: *Synthesis and biological activity of isomeric oxyoxanil acids* (1991), M. S. Korchan: *Investigation of causal relationships in the investigation of traffic accidents (with the help of forensic autotechnical examination)* (1991), E. B. Simakova-Yefremian: *Theoretical foundations and*

криміналістичної ґрунтознавчо-трасологічної експертизи» (1994), М. Л. Цимбал «Тактика огляду місця події при розслідуванні пожеж» (1999), О. В. Коломійцев «Метод розрахункового та експериментального визначення виду снаряда спеціального призначення із заданими аеродинамічними властивостями» (2005), Г. К. Авдеева «Проблеми судово-експертного дослідження контрафактної аудіовізуальної продукції (за матеріалами кримінальних справ)» (2006), Л. М. Дереча «Стан біологічних мембран та вміст макро- і мікроелементів в організмі тварин і людини при дії етанолу» (2006), В. В. Сабадаш «Розробка методів ергономічної експертизи нещасних випадків у виробничих системах «людина-техніка-середовище» (2007), С. М. Бобрицький «Методи аналізу показників якості передачі мовного трафіку в мережах з пакетною комутацією» (2011), В. А. Руднев «Класифікація нафтопродуктів бензинового ряду на основі методів діелькометрії та хеометрії» (2012), Л. В. Свиридова «Судово-авторознавча класифікаційна експертиза українського писемного мовлення» (2012), А. М. Горещька «Психологічні фактори формування комплаєнсу у хворих на гіпертонічну хворобу» (2013), О. В. Хомутенко «Економічна інформація конфліктних ситуацій як засіб регулювання управлінської діяльності регіону» (2014), А. І. Лозовий «Підстави припинення спільної часткової власності на нерухоме майно» (2015), В. В. Хоша «Адміністративно-правове забезпечення акредитації судово-експертних установ України» (2017), О. О. Свідерський «Адміністративно-правовий статус суб'єктів наукової та науково-технічної діяльності в Україні»

general provisions of the methodology of complex criminalistics soil-study-trasological examination (1994), М. Л. Tsymbal: *Tactics of fire inspection* (1999), О. V. Kolomiitsev: *Method of calculation and experimental determination of the type of special-purpose projectile with specified aerodynamic properties* (2005), G.K. Avdeeva: *Problems of forensic examination of counterfeit audiovisual products (based on criminal cases materials)* (2006), L. M. Derecha: *State of biological membranes and the content of macro- and microelements in animals and humans under the action of ethanol* (2006), V.V. Sabadash: *Method development ergonomic examination of accidents in production systems: person — technology — environment* (2007), S. M. Bobrytskyi: *Methods of analysis of quality indicators of voice traffic transmission in packet-switching networks* (2011), V. A. Rudniev: *Classification of gasoline by octane number and light gas condensate fractions by origin with using dielectric or gas-chromatographic data and chemometrics tools* (2012), L. V. Svyrydova: *Forensic classification examination of Ukrainian written language* (2012), A. M. Horetska: *Psychological factors of compliance formation in hypertensive patients* (2013), О. V. Homutenko: *Economic information of conflict situations as a means of regulating the management of the region* (2014), A. I. Lozoviy: *Grounds for termination of joint partial ownership of real estate* (2015), V. V. Khosha: *Administrative and legal counteraction to intellectual property offenses in Ukraine* (2017), О. О. Sviderskyi: *Administrative and legal counteraction to intellectual property offenses in Ukraine* (2017), E. B. Simakova-Yefremian: *Theoretical, Legal and Methodological foundations of complex forensic*

(2017), Е. Б. Сімакова-Єфремян «Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-експертних досліджень» (докторська дисертація, 2017), О. О. Михальський «Адміністративно-правова протидія правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні» (2017), І. В. Сабадаш «Адміністративно-правовий статус судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ» (2018), А. В. Лубенцов «Теоретичні та методичні основи судової авто технічної експертизи» (2018), С. Г. Гаспарян «Адміністративно-правові засади кадрового забезпечення судово-експертних установ України» (2019), І. М. Попович «Процесуальне положення сторін у досудовому розслідуванні: теоретичні, законодавчі та функціональні аспекти» (2019), С. К. Маліков «Адміністративно-правові засади здійснення контролю та нагляду у сфері містобудівної діяльності» (2019), В. І. Любченко «Початкова (досудова) форма обвинувачення, яка реалізується у досудовому розслідуванні: зміст, суб'єкти і порядок реалізації» (2019), І. В. Сич «Синтез, хімічні та біологічні властивості 5-заміщених похідних 2-тіо(аміно)-1,3,4-тіадіазолу» (2019), Л. С. Вовчук «Кримінальна процесуальна правозахисна діяльність владних суб'єктів досудового розслідування» (2020), В. В. Контимирова «Адміністративно-правове забезпечення взаємодії між судово-експертними установами України» (2020), О. О. Посашков «Методика розслідування втручання у діяльність судового експерта» (2020), К. І. Говорова «Теоретичні та загально-методичні положення судової економічної експертизи документів фінансово-кредитних операцій» (2021), А. М. Мельниченко «Адміністративно-правові засади

examinations (Doctoral dissertation, 2017), O. O. Mykhalskyi: Administrative and legal counteraction to offenses in the field of intellectual property in Ukraine (2017), I. V. Sabadash: Administrative and legal status of forensic experts who are not employees of state specialized institutions (2018), A. V. Lubentsov: Theoretical and methodological foundations of forensic automotive examination (2018), S. H. Hasparian: Administrative and legal principles of staffing of forensic institutions of Ukraine (2019), I. M. Popovych: Procedural position of the parties in the pre-trial investigation: theoretical, legislative and functional aspects (2019), S. K. Malikov: Administrative and legal principles of control and supervision in the field of urban planning (2019), V. I. Liubchenko: Initial (pre-trial) form of prosecution implemented in the pretrial investigation: content, subjects and implementation procedure (2019), I. V. Sych: Synthesis, chemical and biological properties of 5-substituted derivatives of 2-thio (amino) -1,3,4-thiadiazole (2019), L. S. Vovchuk: Criminal procedural human rights activity of powerful subjects of pre-trial investigation (2020), V. V. Kontymyrova: Administrative and legal provision of cooperation between forensic expert institutions of Ukraine (2020), O. O. Posashkov: Methodology of investigating interference in the activity of a forensic expert (2020), K. I. Hovorova: Theoretical and general methodological provisions of the forensic economic examination of documents of financial and credit transactions (2021), A. M. Melnychenko: Administrative and legal

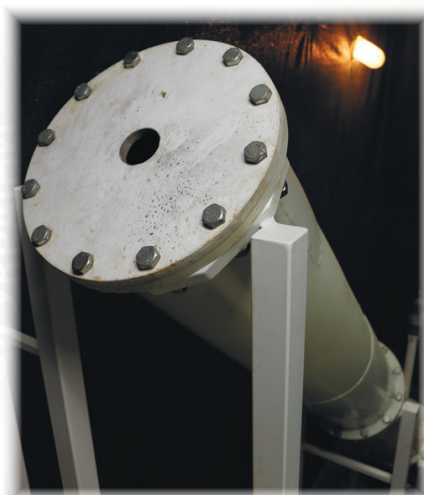
протидії організованих злочинності в Україні» (2021), Р. Б. Каплін «Багато-критеріальна раціоналізація конструктивних параметрів сталезалізобетонних прольотних будов мостів при реконструкції» (2021), С. О. Козуб «Оцінка результативності планування діяльності підприємств торгівлі» (2021), О. А. Герасименко «Особливості особистісної ідентичності засуджених до позбавлення волі жінок» (2021), Є. В. Ковкіна «Спеціальна лексика криміналістичної експертизи (генетичний та структурно-семантичний аспекти)» (2021), М. О. Можаяєв «Моделі та методи синтезу спеціалізованої комп'ютерної системи для забезпечення судово-експертної діяльності» (докторська дисертація, 2021) тощо.

Фахівці-криміналісти — доктори та кандидати наук — зробили вагомий внесок у розвиток наукових основ судової експертології, упровадження в експертну практику нових методів дослідження речових доказів, формування молодого покоління судових експертів, а також у розроблення унікального обладнання, що допомагає у проведенні експертиз.

**Розроблений і запатентований
ННЦ ІСЕ водяний кулеуловлювач**

**A bullet trap developed and patented
by NSC FSI**

principles of combating organized crime in Ukraine (2021), R. B. Kaplin: Multi-criteria rationalization of structural parameters of steel-reinforced concrete span structures of bridges during reconstruction (2021), S. O. Kozub: Evaluation of the effectiveness of planning the activities of trade enterprises (2021), O. A. Herasymenko: Features of the personal identity of women sentenced to imprisonment (2021), Ye. V. Kovkina: Special vocabulary of forensic examination (genetic and structural-semantic aspects) (2021), M. O. Mozhaiev: Models and methods of synthesis of a specialized computer system for providing forensic expert activity (Doctoral dissertation, 2021), etc.

Forensic experts — doctors and candidates of sciences — have made a significant contribution to the development of the scientific foundations of forensic science, the introduction of new methods of examining material evidence into expert practice, and the formation of a younger generation of forensic experts and also in the development of unique equipment that assists in conducting forensic examinations.

Юлія Олександрівна Носатенко народилася 23 вересня 1967 р. у м. Харків. 1989 р. закінчила Харківський державний університет імені М. Горького.

Із 1995 по т.ч. працювала у Харківському НДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса на посадах молодшого, наукового й старшого наукового співробітника, завідувача сектору; із липня 2023 р. — завідувача криміналістичної лабораторії.

За час роботи виконала понад 5000 хімічних, трасологічних, фототехнічних експертиз та експертних досліджень, експертиз різного ступеня складності з технічного дослідження документів, а також комісійних, комплексних, багатооб'єктних і повторних експертиз. Багаторазово брала участь у розробленні науково-дослідних робіт різної тематики.

Авторка приблизно 15 наукових праць.

Ю. О. Носатенко
(нар. 1967)

Yu. O. Nosatenko
(birth year: 1967)

Yuliia Oleksandrivna Nosatenko was born on September 23, 1967 in the city of Kharkiv.

In 1989, she graduated from Kharkiv A. M. Gorkyi State University.

From 1995 to the present, she has worked at the Kharkiv RIFE in various positions, as a Junior, Researcher, Researcher, and Senior Researcher, Head of Sector; since July 2023, Yuliia Oleksandrivna has been working as a Head of the Criminalistics Laboratory.

During her work, she performed more than 5,000 chemical, traceological, phototechnical examinations and expert studies, examinations of various degrees of complexity on the technical examination of documents, as well as commission, complex, multi-object and repeated examinations. She has repeatedly participated in the development of research works on various topics.

Author of about 15 research papers.

Значну роль у поширенні криміналістичних знань у другій половині ХХ ст. відіграли періодичні видання, започатковані українськими НДІСЕ, а саме: «Експертная практика», «Практика криминалистической экспертизы Харьковского НИИСЭ», «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» (із 2001 р), а також збірники матеріалів конференцій, засідань круглих столів тощо.

Наукове періодичне фахове видання України з юридичних наук ННЦ ІСЕ та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого — збірник наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» виходить друком із метою своєчасної та систематичної публікації результатів наукових досліджень із питань теорії та практики судової експертизи, криміналістики, процесуальних питань застосування нормативно-правових актів щодо здійснення судово-експертної діяльності, методичних розробок, проведених у судово-експертних, інших

A significant role in the dissemination of forensic knowledge in the second half of the 20th century was played by periodicals launched by Ukrainian Research Institutes of Forensic Examination, namely: *Expert Practice*, *Practice of Forensic Examination of the Kharkiv RIFE*, *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics* (since 2001), as well as collections of conference materials, roundtables, etc.

The scientific periodical specialized publication of Ukraine on legal sciences of the Kharkiv RIFE and Yaroslav Mudryi National Law University, the *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics* Research Paper Collection is published with the aim of timely and systematic publication of the results of scientific research on the theory and practice of forensic examination, criminalistics, procedural issues of application of regulatory legal acts on the implementation of forensic activities, methodological developments carried out in forensic and other research institutions, higher legal educational

науково-дослідних установах, вищих юридичних закладах освіти, правоохоронних і судових органах України та зарубіжних країн. З першого випуску й по теперішній час — незмінні співголова редколегії збірника доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України Валерій Шепітько та відповідальний секретар (на т. ч. — співголова редколегії) — докторка юридичних наук, професорка Елла Сімакова-Єфремян.

До редакційної колегії збірника входять кандидат хімічних наук Патвакан Восканян (Національне бюро експертиз Національної академії наук, Вірменія), доктор хімічних наук, асоц. професор Даріуш Зуба (Інститут судових експертиз, Польща), доктор юридичних наук, професор Александар Іванович (Судово-експертний центр, Чорногорія), PhD із права Ольга Катарара (Національний центр судових експертиз, Молдова), доктори права, професори Відмантас Егідіус Курапка та Гендрік Малєвскі (обидва — Університет Миколаса Ромеріса, Литва), доктор права Гедрюс Мозурайтіс (Центр судової експертизи, Литва); PhD Ніколаос Цатіс (Афінський національний університет імені Каподистрії, Греція), доктор права, член Верховного Суду Литовської Республіки Габрієле Юодкайте-Гранскієне.

Із-поміж членів консультативної колегії збірника — провідні науковці установи С. А. Тюленєв, Г. О. Спіцина, Л. М. Дереча, І. П. Крайнов, І. А. Петрова, Є. М. Попович, О. П. Угровецький (на т. ч. — відповідальний секретар). Протягом багатьох років членом редакційної колегії та відповідальним за випуски (№ 2—18) був О. Ф. Дьяченко.

institutions, law enforcement and judicial authorities of Ukraine and foreign countries.

The Editorial Board of Research Paper Collection includes Patvakan Voskanyan, PhD in Chemistry (National Bureau of Expertises of the Republic of Armenia), Dariusz Zuba, Doctor of Chemical Sciences, Assoc. Professor (Institute of Forensic Expertise, Poland), Aleksandar Ivanović, Doctor of Law, Professor (Forensic Center, Montenegro), Cataraga Olga, PhD in Law (Centrului Național de Expertize Judiciare, Republic of Moldova), Vidmantas Egidijus Kurapka and Hendryk Malevski, Doctors of Law, Professors (both — Mykolas Romeris University, Lithuania), Mozūraitis Giedrius, Doctor of Law (Center for Forensic Sciences, Lithuania), Nikolaos Tsatsis, PhD (National and Kapodistrian University of Athens, Greece), Juodkaitė-Granskienė Gabrielė, Doctyor of Law, Member of Supreme Court of Lithuania.

Among the members of the Advisory Board of the Research Paper Collection are leading scholars of the institution: S. A. Tiulieniev, H. O. Spitsyna, L. M. Derecha, I. P. Krainov, I. A. Petrova, Ye. M. Popovych, O. P. Uhrovetskyi. For many years, a member of the Editorial Board and responsible for the issues (№ 2—18) was O. F. Diachenko.

Олександр Федорович Дьяченко народився 21 серпня 1949 р. у м. Красноград Харківської області.

1971 р. закінчив Харківський державний університет.

Кандидат технічних наук із 1989 р., старший науковий співробітник із 2010 р.

У 1995—2019 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах провідного наукового співробітника та в. о. ученого секретаря.

Він безпосередньо виконав значну кількість судових фоноскопичних експертиз, які відрізнялися творчим підходом та складністю досліджень.

Автор понад 120 наукових праць.

О. Ф. Дьяченко
(нар. 1949)

O. F. Dyachenko
(birth year: 1949)

Oleksandr Fedorovych Dyachenko was born on August 21, 1949 in Krasnohrad of Kharkiv Oblast.

In 1971, graduated from Kharkiv State University.

He has been a PhD in Technology since 1989, and a Senior Researcher since 2010.

From 1995 to 2019, worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as Leading Researcher, and acting Academic Secretary.

He has directly performed a significant number of forensic phonoscopic examinations, which were distinguished by their creative approach and complexity of research.

Author of more than 120 research papers.

Ігор Павлович Крайнов народився 7 квітня 1943 р. у м. Ярославль. 1968 р. закінчив Харківський державний університет.

Кандидат технічних наук із 1978 р., доктор технічних наук із 1991 р., старший науковий співробітник із 1982 р., професор із 2011 р., заслужений діяч науки і техніки України з 2018 р.

1993 р. нагороджений премією Національної академії наук України ім. І. М. Францевича в галузі функціонального матеріалознавства.

Із 2016 р. по т.ч. обіймає посаду головного наукового співробітника Харківського НДІСЕ. Проводить наукові дослідження у галузях фізичної й органічної хімії, електроніки органічних матеріалів, практичного матеріалознавства, екологічної безпеки та поводження з відходами.

Член консультативної колегії збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики».

Автор понад 60 наукових і навчально-методичних праць.

І. П. Крайнов
(нар. 1943)

I. P. Krainov
(birth year: 1943)

Ihor Pavlovych Krainov was born on April 7, 1943, in the city of Yaroslavl. In 1968, he graduated from the Kharkiv State University.

He has been a PhD in Technology since 1978, Doctor of Technical Sciences since 1991, Senior Researcher since 1982, Professor since 2011, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine since 2018.

In 1993, he was awarded the I.M. Frantsevich Prize of the National Academy of Science of Ukraine in the field of functional materials science.

Since 2016 until the present time, he has been working at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv RIFE as a Principal Researcher. He conducts research in the fields of physical and organic chemistry, electronics of organic materials, practical materials science, environmental safety and waste management.

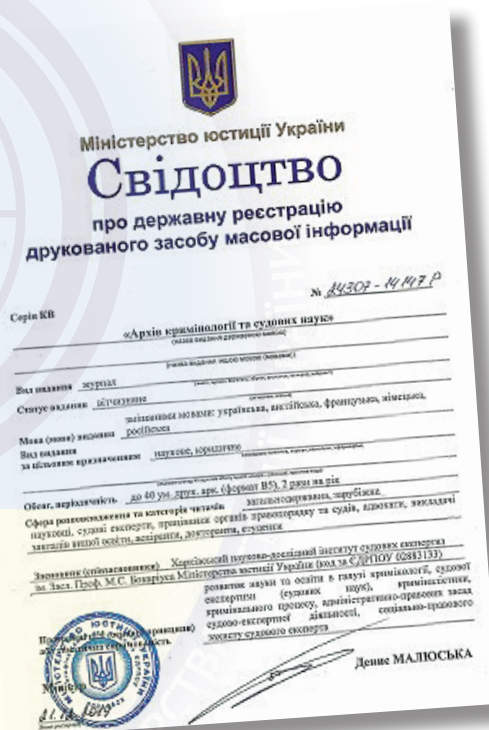
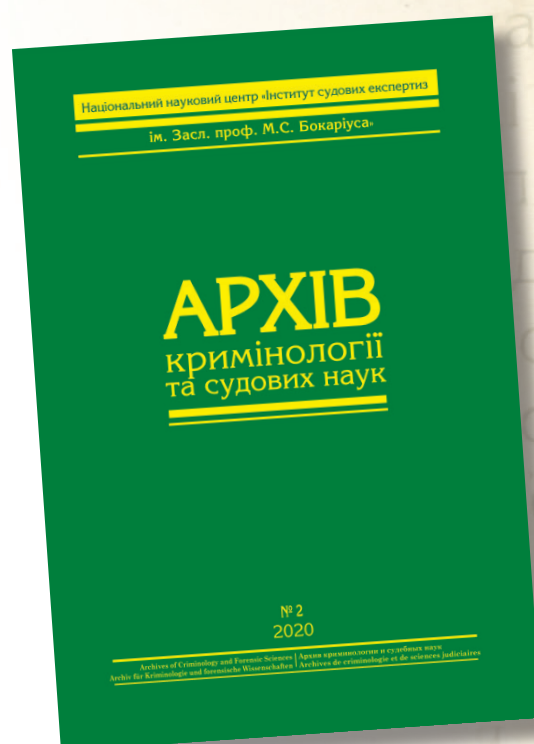
Member of the Advisory Board of the Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics Research Paper Collection.

Author of more than 60 educational-methodological papers.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 15 квітня 2021 р. № 420 внесено зміни та доповнення до Переліку наукових фахових видань України, у яких можна оприлюднювати результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора наук, кандидата наук і доктора філософії.

Відтепер до категорії «Б» цього переліку включено науковий журнал «Архів кримінології та судових наук» (п'ятьма мовами), який є відновленням заснованого 1926 р. Заслуженим професором М. С. Бокаріусом наукового журналу «Архив криминологии и судебной медицины».

У складі редакційної колегії — докторка юридичних наук, доцентка юридичного факультету Ризького університету ім. Страдіня Інґа Кудейкіна (Латвія); доктор юридичних наук, професор Литовської військової академії імені генерала Йонаса Жямайтіса, бакалавр із права та поліцейської діяльності та магістр із права та судового розслідування Університету

The Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 420 dated 15.04.2021 amended and supplemented the List of Scientific Professional Publications of Ukraine, in which the results of dissertations for the degrees of Doctor of Science, Candidate of Science and Doctor of Philosophy may be published.

From now on, category “B” of this list includes the scientific journal “Archive of Criminology and Forensic Sciences” (in five languages), which is a restoration of the journal founded in 1926 by Honored Professor Mykola Serhiiovych Bokarius of the scientific journal “Archives of Criminology and Forensic Sciences”.

The Editorial Board includes: Inga Kudeikina, Doctor of Law, Assistant Professor of Faculty of Law at Rīga Stradiņš University; Vladas Tumalavichius, Doctor of Law, Professor at the General Jonas Žemaitis Military Academy of Lithuania, Bachelor's degree in Law and Policing and Master's degree in Law and Forensic Investigation at Mykolas Romeris University (Lithuania),

Миколаса Ромеріса (Литва), лектор у Дослідницькій групі з управління інститутами безпеки в Литовській військовій академії імені генерала Йонаса Жямайтіса Владас Тумалавічіус; кандидат юридичних наук, науковий співробітник і лектор у Ризькому університеті ім. Страдіня Гига Абусарідзе; координатор проєкту «ДІЯ—ЄС» Хосе Мануель Колодрас (Національна поліція Іспанії); доцент кафедри біології безхребетних, Голова комітету з етичних досліджень, керівник аспірантів у Великій Британії та за кордоном, голова секції екології та еволюційної біології Школи біологічних наук Університету Редінга Марія Александра Перотті; декан Академії громадської безпеки, професорка, докторка наук, Університет Миколаса Ромеріса (Литва) Сніголе Матулієне; професор «Школи судової графології», «Школи судової графопатології», «Scuola Superiore di Perize» Павлос Кіпоурас (Прато, Італія, Афіни, Греція).

До складу наукової ради журналу входять провідні науковці установи І. А. Петрова, Є. М. Попович, Е. Б. Сімакова-Єфремян, О. П. Угровецький. Науково-організаційною роботою з підготовки і випуску журналу опікується відповідальний секретар Г. О. Спіцина (на т. ч. — голова редколегії журналу).

Lecturer at the Research Group on Security Institution Management at the General Jonas Žemaitis Military Academy of Lithuania; Giga Abuseridze, PhD in Law, Researcher and Lecturer at Riga Stradins University; José Manuel Colodrás (Spanish National Police), Coordinator of the EU-ACT project; Alejandra Perotti, Associate Professor in Invertebrate Biology, Chair of the Ethics Research Committee, Supervisor of PhD students in the UK and abroad, Chair of the Ecology and Evolutionary Biology Section, School of Biological Sciences at the University of Reading; Matulienė Snieguolė, Dean at Public Security Academy, Professor, Doctor of Law, Mykolas Romeris University (Lithuania); Pavlos Kipouras, Professor at School of Forensic Graphology, School of Forensic Graphopathology, «Scuola Superiore di Perize» (Prato, Italy, Athens, Greece).

The Scientific Council of the journal consists of leading scientists of the Institutions: I. A. Petrova, Ye. M. Popovych, E. B. Simakova-Yefremian, O. P. Uhrovetskyi. The scientific and organizational work on the preparation and publication of the journal is taken care of by H. O. Spitsyna.

Ганна Олександрівна Спіцина народилася 21 лютого 1980 р. у м. Полтава. 2002 р. закінчила Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, 2005 р. — аспірантуру, 2016 р. — докторантуру цього закладу вищої освіти.

Кандидатка юридичних наук із 2006 р., докторка юридичних наук із 2017 р., доцентка з 2006 р., професорка з 2021 р.

У 2018—2019 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посаді завідувача лабораторії.

Під час роботи в установі виконувала наукові дослідження у галузі теорії та методології судової експертизи. Від липня 2023 р. по т. ч. — перша заступниця директора ННЦ ІСЕ, голова редколегії журналу «Архів кримінології та судових наук». Особливу увагу приділяє освітньо-науковій та редакційно-видавничій діяльності установи.

Авторка більше ніж 80 наукових і навчально-методичних праць.

Г. О. Спіцина
(нар. 1980)

H. O. Spitsyna
(birth year: 1980)

Hanna Oleksandrivna Spitsyna was born on February 21, 1980, in the city of Poltava. In 2002, Hanna Oleksandrivna graduated from H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, in 2005, she finished postgraduate studies, and in 2016, doctoral studies at the same university. She has been a PhD in Law since 2006, Doctor of Law since 2017, Associate Professor since 2006, Professor since 2021. From 2018 to 2019, Hanna Oleksandrivna worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as Head of laboratory.

While working at the Institution, she conducted research in the field of theory and methodology of forensic science.

Since July 2023 until the present time, she has been the First Deputy Director of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

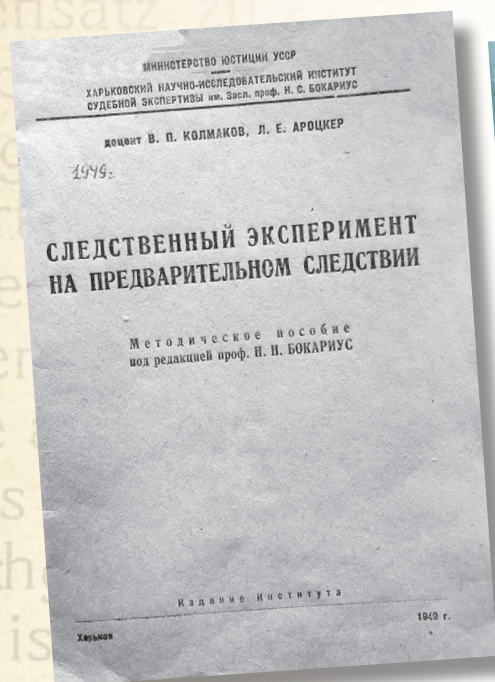
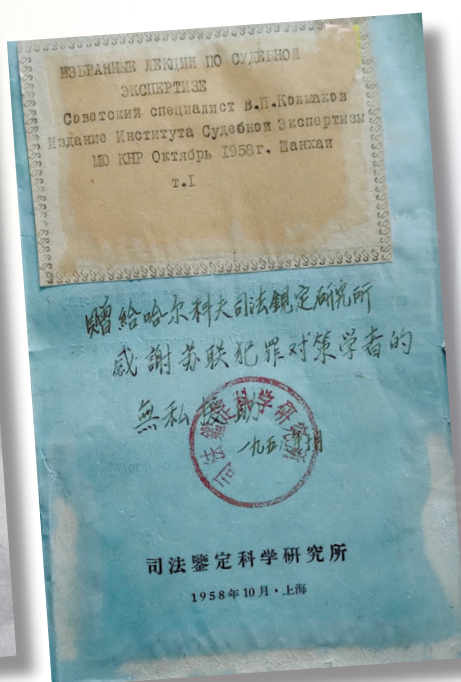
Hanna Oleksandrivna attaches particular importance to the educational, scientific, editorial and publishing activities of the institution.

Author of more than 80 research and educational-methodological papers.

Свого часу популярним поміж експертів-криміналістів був бюлетень «Експертная практика», в якому друкували як наукові повідомлення, так і інформацію щодо практики експертного дослідження різних об'єктів із застосуванням певних методик. Наприклад, в одному з номерів за 1962 р. розміщено повідомлення М. В. Салтевського з актуального для експертної практики того часу питання «К вопросу об исследовании поддельной разменной монеты».

Роботи Л. Ю. Ароцкера, В. П. Колмакова, М. В. Салтевського, Ю. С. Сапожникова та інших стали вагомим внеском у розвиток теоретичних проблем судової експертизи, її понятійного апарату, логіки та психології експертного дослідження.

Харківський НДІСЕ акцентував увагу на науково-методичній роботі з метою надання допомоги працівникам суду та правоохоронних органів у використанні науково-технічних засобів і поліпшення підготовки матеріалів для проведення судових експертиз. Основною формою такої роботи

At one time, the bulletin of the Kharkiv Research Institute of Forensic Examination "Expert Practice" was popular among forensic experts, in which both scientific reports and information about the practice of expert research of various objects using certain methods were published. For example, one of the issues of 1962 contains a report by M. V. Saltevskyi on the issue of "On the study of counterfeit change coins", which was relevant to the expert practice of the time.

The works of L. Y. Arotsker, V. P. Kolmakov, M. V. Saltevsky, Y. S. Sapozhnykov and others have made a significant contribution to the development of theoretical issues of forensic examination, its conceptual apparatus, logic and psychology of expert research.

The Kharkiv RIFE focused on scientific and methodological work to assist court and law enforcement officials in the use of scientific and technical means and to improve the preparation of materials for forensic examinations. The main form of such work was scientific and practical seminars that

були науково-практичні семінари, які періодично проводили з працівниками правоохоронних органів і суддями. Регулярне спілкування з прокурорами, суддями та слідчими давало можливість своєчасно інформувати їх про нові досягнення судових експертиз, швидко впроваджувати нові методи в слідчу практику.

Відповідно до розпорядження Ради міністрів УРСР 1990 р. ліквідовано Бюро державної бухгалтерської експертизи, а його функції передано Київському і Харківському НДІСЕ та Одеській науково-дослідній лабораторії судових експертиз, у яких створено лабораторії судово-економічних досліджень.

Останніми роками пріоритетними стали наукові дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності, економічної діяльності підприємств й організацій, фінансово-кредитних операцій. Досліджуючи економічну інформацію конфліктних ситуацій як засобу регулювання управлінської діяльності регіону, 2014 р. О. В. Хомутенко захистив кандидатську дисертацію.

were periodically held with law enforcement officers and judges. Regular communication with prosecutors, judges and investigators made it possible to timely inform them about new achievements in forensic science and to quickly introduce new methods into investigative practice.

According to Decree of the Council of Ministers of the Ukrainian SSR of 1990, the Bureau of State Accounting Examination was liquidated and its functions were transferred to the Kyiv and Kharkiv RIFE and Odesa Research Laboratory of Forensic Examination, which established laboratories for forensic economic research.

In recent years, the priority has been given to scientific research of accounting, tax accounting and reporting documents, economic activities of enterprises and organizations, and financial and credit operations. In 2014, O. Homutenko defended his PhD thesis on the economic information of conflict situations as a means of regulating the management of the region.

Олексій Васильович Хомутенко народився 21 листопада 1978 р. у м. Харків. 2000 р. закінчив Харківський державний економічний університет, 2012 р. — Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

Кандидат економічних наук із 2014 р., старший дослідник із 2020 р.

У 2004—2016 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах наукового співробітника, старшого наукового співробітника та завідувача сектору; із 2016 р. по т. ч. — провідний науковий співробітник. Виконав значну кількість найскладніших судово-економічних експертиз із питань податкового й бухгалтерського обліку, економічної діяльності підприємств, кредитних операцій тощо. Бере участь у науково-дослідній роботі як науковий керівник та відповідальний виконавець за профілем судової економічної експертизи.

Автор низки наукових праць.

О. В. Хомутенко
(нар. 1978)

O. V. Homutenko
(birth year: 1978)

Oleksiy Vasylovych Homutenko was born on November 21, 1978 in the city of Kharkiv.

In 2000, he graduated from Kharkiv State University, in 2012 he graduated from National University "Yaroslav Mudryi Law Academy of Ukraine".

He has been a PhD in Law since 2014, Senior Researcher since 2020.

From 2004 to 2016, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Researcher, Senior Researcher, and Head of Sector; and since 2016 until the present time, Oleksiy Vasylovych has been working as a Leading Researcher.

He performed a several the most complex forensic economic examinations on tax and accounting, economic activity of enterprises, credit operations, etc. As a research supervisor and responsible executor of forensic economic examinations, he takes an active part in research and development.

Author of a number of research papers.

1990 р. організовано Кримське відділення Харківського НДІСЕ, завідувачем якого було призначено В. М. Шерстюк.

Віра Миколаївна Шерстюк народилася 8 лютого 1946 р. у м. Караганда Казахської РСР. 1970 р. закінчила Карагандинський педагогічний інститут.

Кандидатка юридичних наук із 2008 р.

У 1990—2002 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посаді завідувача Кримського відділенням.

За цей час зуміла успішно організувати роботу Кримського відділення, який став базою для створення Кримського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. Провела значну роботу зі становлення судово-експертної діяльності в Автономній Республіці Крим.

Авторка понад 50 наукових праць.

В. М. Шерстюк
(нар. 1946)

V. M. Sherstiuk
(birth year: 1946)

In 1990, the Crimean Branch of the Kharkiv Research Institute of Forensic Examination was organized, where V. M. Sherstiuk was Head of the Branch.

Vira Mykolaivna Sherstiuk was born on February 8, 1946 in the city of Karaganda of Kazakh Soviet Socialist Republic. In 1970, she graduated from the Karaganda Pedagogical Institute.

She has been a PhD in Law since 2008.

From 1990 to 2002 worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Head of the Crimean Branch.

During this time, she managed to successfully organize the work of the Crimean Branch, which became the basis for the establishment of the Crimean Research Institute of Forensic Examination of the Ministry of Justice of Ukraine. She has done a lot of work on the establishment of forensic science in the Autonomous Republic of Crimea.

Author of more than 50 scientific papers.

У результаті реорганізації Бюро державної бухгалтерської експертизи на підставі постанови Ради Міністрів УРСР від 23 березня 1990 р. № 144 та підпорядкування штату експертів-бухгалтерів бюро в кількості 84 осіб Київському й Харківському НДІСЕ та Одеській науково-дослідній лабораторії судових експертиз виникла необхідність в активізації наукової роботи зі створення експертних методик.

1993 р. організовано Дніпропетровське відділення Інституту.

Після прийняття 1994 р. Закону України «Про судову експертизу» значно розширилася система НДІСЕ Міністерства юстиції України. Постановою Кабінету Міністрів України «Про розширення мережі науково-дослідних інститутів судових експертиз Міністерства юстиції» від 25 січня 1995 р. № 52, на виконання Державної програми боротьби зі злочинністю, затвердженої постановою Верховної Ради України від 25 червня 1993 р., у м. Донецьк на базі Донецького відділення

Співробітники Кримського відділення (1998)

Employees of the Crimean Branch (1998)

As a result of the reorganization of the Bureau of State Accounting Expertise on the basis of Resolution No. 144 of the Council of Ministers of the Ukrainian SSR of March 23, 1990, and the subordination of the 84 expert accountants of the Bureau to the Kyiv and Kharkiv RIFE and Odesa Research Laboratory of Forensic Examination, it became necessary to intensify scientific work on the development of expert methods.

In 1993, the Dnipro Branch was organized.

After the adoption of the 1994 The Law of Ukraine "On Forensic Examination" significantly expanded the system of research institutes of forensic examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. By the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On the Expansion of the Network of Forensic Research Institutes of the Ministry of Justice" of January 25, 1995, No. 52, in pursuance of the State Program for Combating Crime approved

Харківського НДІСЕ створено Донецький НДІСЕ із відповідними підрозділами, на які було покладено функції з виконання судово-бухгалтерських експертиз за експертною спеціальністю 8.2 «Дослідження документів бухгалтерського обліку і звітності підприємств і організацій різних форм власності». Пізніше такі лабораторії були організовані в Дніпропетровському та Кримському відділеннях Харківського НДІСЕ.

Від листопада 1994 р. у Харківському НДІСЕ розпочалося проведення пожежно-технічних експертиз, а з травня 1995 р. — експертиз у галузі охорони праці. У зв'язку з нагальними потребами у вирішенні електротехнічних питань під час виконання експертиз у галузі охорони праці 1999 р. саме співробітники Харківського НДІСЕ започаткували в Україні нову експертну спеціальність «Електротехнічні дослідження», а В. О. Дмитрієв, Б. М. Ільченко, В. В. Сабадаш і В. О. Горбенко розробили відповідні програми підготовки судових експертів до неї.

Співробітники Дніпропетровського відділення (1998)

Employees of the Dnipropetrovsk Branch (1998)

by the Verkhovna Rada of Ukraine on June 25, 1993, the Donetsk Branch of Kharkiv Research Institute of Forensic Examination with the relevant units that were responsible for performing forensic accounting examinations in the expert specialty 8.2 "Research of accounting documents and reports". Later, such laboratories were organized in the Dnipro and Crimean branches of the Kharkiv Research Institute of Forensic Examination.

In November 1994, Kharkiv RIFE began conducting fire and technical examinations, and in May 1995 — examinations in the field of labor protection. In 1999, due to the urgent need to address electrical issues in the performance of labor protection examinations, it was the staff of the Kharkiv RIFE who launched a new expert specialty in Ukraine, "Electrical Research", and V. O. Dmytriiev, B. M. Ilchenko, V. V. Sabadash and V. O. Horbenko developed the relevant training programs for forensic experts.

Борис Михайлович Ільченко народився 14 листопада 1936 р. у м. Харків.

1959 р. закінчив із відзнакою Харківський інститут механізації та електрифікації сільського господарства.

Кандидат технічних наук із 1971 р., доцент із 1973 р.

У 1998—2009 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого та провідного наукового співробітника.

Проводив найскладніші судові електротехнічні експертизи з вирішення питань щодо встановлення причин виникнення аварійних режимів в електричних мережах та електрообладнанні, впливу цих режимів на роботу електроприладів та електробезпеку людини, аналізу роботи електроустановок та їх відповідності нормативним вимогам тощо. Виконував науково-дослідні роботи у цій галузі.

Автор приблизно 70 наукових праць.

Б. М. Ільченко
(1936—2017)

B. M. Ilchenko
(1936—2017)

Borys Mykhailovych Ilchenko was born on November 14, 1936 in Kharkiv. In 1959, he graduated with honors from the Kharkiv Institute of Mechanization and Electrification of Agriculture.

Borys Mykhailovych was a PhD in Technology since 1971, and Associate Professor since 1973.

From 1998 to 2009, he worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior, and Leading Researcher.

He performed the most complex forensic electrical examinations to resolve issues regarding causes of emergency modes in electrical networks and electrical equipment, the impact of these modes on operation of electrical appliances and human safety, analysis of electrical installations and their compliance with regulatory requirements and more. He performed research in this field of forensic science.

Author of almost 70 research papers.

Володимир Вікторович Сабадаш народився 10 листопада 1960 р. у с. Високий Харківського району Харківської області. Закінчив Харківську інженерно-педагогічну академію (нині — Українська інженерно-педагогічна академія), отримавши кваліфікацію інженера-механіка (1996) та менеджера інтелектуальної власності (2004). Кандидат технічних наук із 2007 р., доцент із 2009 р. У 1997—2023 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах наукового, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача сектору, завідувача лабораторії; із липня 2023 р. по т. ч. — провідний науковий співробітник. Має кваліфікацію судового експерта з дослідження причин та наслідків порушення вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці, технічної експлуатації електроустаткування, обставин виникнення і поширення пожеж та дотримання вимог пожежної безпеки, обставин та організаційно-технічних причин і наслідків впливу техногенних джерел на об'єкти довкілля. До того ж він має кваліфікацію судового експерта в галузі досліджень об'єктів інтелектуальної власності (промислових зразків). Ураховуючи фахову підготовку, за зазначеними напрямками проводить наукову роботу. Автор понад 100 наукових праць.

В. В. Сабадаш
(нар. 1960)

V. V. Sabadash
(birth year: 1960)

Volodymyr Viktorovych Sabadash was born on November 10, 1960 in the village of Vysokyi of Kharkiv Raion of the Kharkiv Oblast. He graduated from the Kharkiv Engineering Pedagogics Academy (currently, Ukrainian Engineering Pedagogics Academy) obtaining the qualification of a mechanical engineer (1996) and an intellectual property manager (2004). He has been a PhD in Technology since 2007, Docent since 2009. From 1997 to 2023, Volodymyr Viktorovych worked at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Researcher, Senior, and Leading Researcher, Head of Unit, Haed of Laboratory; and since July 2023 up to now has been working as a Leading Researcher. He holds the Forensic Expert qualification majoring in the causes and consequences of violations of safety and health, technical operation of electrical equipment, circumstances of occurrence and spread of fires and compliance with fire safety requirements, circumstances and organizational and technical causes and consequences of anthropogenic sources on environment. In addition, he has the qualification of a Forensic Expert in the field of research on intellectual property (registered designs). He performs scientific work in these areas. Author of over 100 research papers.

Світлана Анатоліївна Кириленко народилася 26 листопада 1966 р. у м. Харків.

1990 р. закінчила Харківський інженерно-будівельний інститут.

У Харківському НДІСЕ працює з 5 лютого 1990 р. спочатку на посаді молодшого наукового співробітника, пізніше — наукового та старшого наукового співробітника й старшого судового експерта.

Від 19 жовтня 2020 р. працює на посаді завідувача лабораторії будівельно-технічних досліджень. За час роботи виконала понад 3000 будівельно-технічних експертиз різного ступеня складності, серед яких чимало досліджень за резонансними справами. Також під час роботи в експертній установі вона бере участь у науково-дослідних роботах. Є здобувачем наукового ступеня.

8 серпня 2020 р. їй присвоєно вищий кваліфікаційний клас судового експерта. Авторка приблизно 20 наукових праць.

С. А. Кириленко
(нар. 1966)

S. A. Kyrylenko
(birth year: 1966)

Svitlana Anatoliivna Kyrylenko was born on November 26, 1966, in the city of Kharkiv.

In 1990, she graduated from the Kharkiv Engineering and Construction Institute. Svitlana Anatoliivna started working at the Kharkiv RIFE on February 5, 1990, firstly as a junior researcher. Later, she held the positions of researcher, senior researcher, and senior forensic expert. From October 19, 2020, Svitlana Kyrylenko has been working as the Head of the Laboratory for Forensic Construction and Technical Examination.

On July 8, 2020, she was awarded the highest qualification class of a forensic expert. Over the time of her work at the Kharkiv RIFE, she has completed over 3,000 forensic construction-technical examinations of varying complexity, many of which were high-profile cases. During her period of service at the forensic institute, she has participated in scientific research.

The author of about 20 research papers.

Ольга Іванівна Брендель народилась 6 жовтня 1977 р. у м. Харків. 1999 р. закінчила Харківський національний університет радіоелектроніки.

У 2000—2013 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах провідного інженера-програміста, молодшого та наукового співробітника; із 2013 р. — завідувача сектору; із 2023 р. — завідувача лабораторії.

Виконала понад 2400 фоноскопичних експертиз. О. І. Брендель успішно виконує науково-дослідну роботу: за її участі та під її керівництвом розроблено методики та методичні рекомендації з експертного дослідження матеріалів відео- та звукозапису. Від 2018 р. є членом робочої групи ENFSI з криміналістичного аналізу мовлення та звуку. Брала участь у засіданнях 20-ї та 21-ї щорічної зустрічі робочої групи ENFSI FSAAWG, де презентувала напрями діяльності інституту та свого підрозділу. Є здобувачем наукового ступеня. Авторка 25 наукових праць.

О. І. Брендель
(нар. 1977)

O. I. Brendel
(birth year: 1977)

Olha Ivanivna Brendel was born on October 6, 1977, in the city of Kharkiv. In 1999, she graduated from Kharkiv National University of Radio Electronics.

From 2000 to 2013, she worked as leading engineer-programmer, junior researcher, and researcher at the Kharkiv RIFE. Since 2013, she has been a Unit Head, and since 2023, a Laboratory Head.

She has conducted over 2400 forensic phonoscopic examinations. O. I. Brendel has successfully engaged in research activities: methodologies and methodological guidelines for forensic examination of video and audio recording materials have been developed under her participation and guidance. Since 2018, she has been a member of the ENFSI working group on forensic speech and audio analysis. Olha Ivanivna participated in the 20th and 21st annual meetings of the ENFSI FSAAWG, where she presented the areas of activity of both the Institute and her department.

The author of 25 research papers.

1997 р. Харківський НДІСЕ очолив М. Л. Цимбал, висококваліфікований спеціаліст, здібний організатор експертної, науково-дослідної роботи, вмілий і принциповий керівник, який приділяв багато уваги підвищенню рівня установи. Під його безпосереднім керівництвом Харківський НДІСЕ за результатами державної атестації науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України було визнано кращим за показниками раціонального використання науково-технічного потенціалу.

Михайло Леонідович Цимбал народився 1 серпня 1940 р. у с. Пилипонівка Бершадського району Вінницької області. 1968р. закінчив Саратовський юридичний інститут ім. Д. І. Курського. Кандидат юридичних наук із 1999 р., доцент із 2003 р., старший дослідник із 2006 р., заслужений юрист України з 2004 р. У 1997—2010 рр. директор Харківського НДІСЕ; 2010—2023 рр. — радник директора інституту, провідний науковий співробітник. Він розробив низку процесуальних, теоретичних й методичних положень судової експертизи й криміналістики. Наукові результати цих досліджень знайшли відображення в більш ніж 40 наукових працях.

М. Л. Цимбал
(нар. 1940)

M. L. Tsymbal
(birth year: 1940)

In 1997, M. L. Tsymbal, a highly qualified specialist, a capable organizer of expert and research work, a skillful and principled leader who paid much attention to improving the level of the institution, headed Kharkiv RIFE. Under his direct leadership, the institute was recognized as the best by the results of state certification of research institutions of forensic examinations of the Ministry of Justice of Ukraine in terms of rational use of scientific and technical potential.

Mykhailo Leonidovych Tsymbal was born on August 1, 1940 in the village of Pylyponivka of Bershad Raion of Vinnytsia Oblast. In 1968, he graduated from Saratov State Academy of Law. He has been a PhD in Law since 1999, Associate Professor since 2003, Senior Researcher since 2006, Honored Lawyer of Ukraine since 2004. During 1997 to 2010, Mykhailo Leonidovych headed Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations; and from 2010 to 2023, he worked as Institute Director's Advisor, Leading Researcher. M. L. Tsymbal has developed procedural, theoretical, and methodological provisions of forensic science and criminalistics. The scientific results of these studies are reflected in more than 40 research papers.

1997 р. А. О. Долуда звернувся до керівництва Харківського НДІСЕ з пропозицією організувати новий вид експертизи у галузі мистецтвознавства. Цю пропозицію було підтримано, унаслідок чого з'явився новий клас — судова мистецтвознавча експертиза.

Анатолій Олександрович Долуда народився 20 листопада 1950 р. у с. Липці Харківської області. 1973 р. закінчив Харківський політехнічний інститут. Кандидат технічних наук із 1990 р.

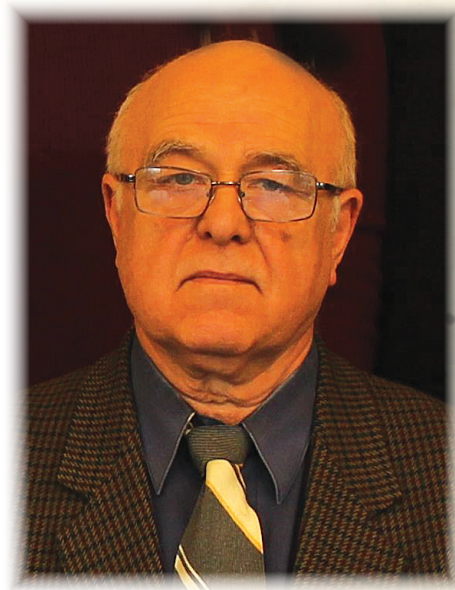
1997 р. у Харківському НДІСЕ започаткував новий вид експертизи — судову мистецтвознавчу експертизу. Працює на посаді старшого наукового співробітника. Виконує найскладніші судові експертизи, пов'язані з проведенням атрибуції твору (встановлення автора твору, періоду створення роботи, належності до певної школи тощо), визначення художнього рівня, історичного значення, культурної цінності та стану твору, визначення оціночної або страхової вартості твору, а також визначення відповідності продукції вимогам законодавства про захист суспільної моралі.

Автор понад 60 наукових праць.

А. О. Долуда
(нар. 1950)

A. O. Doluda
(birth year: 1950)

In 1997, A.O. Doluda addressed the leadership of the Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations with a proposal to organize a new type of forensic examination in the field of art history.

Anatolii Oleksandrovych Doluda was born on November 20, 1950 in the village of Lyptsi of Kharkiv Oblast. In 1973, he graduated from the Kharkiv Polytechnic Institute. He has been a PhD in Technology since 1990.

In 1997, at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations, Anatolii Oleksandrovych organized a new type of forensic examination — art history. He has been working as a Senior Researcher. Anatolii Oleksandrovych performs the most complex forensic art examinations related to attribution of the work (identification of the author of the work, period of creation of the work, belonging to a certain art school, etc.), determination of artistic level, historical significance, cultural value and condition of the work, determination of appraisal or insurance value work, as well as determining the compliance of products with the requirements of legislation on the protection of public morality.

Author of more than 60 research papers.

На базі Дніпропетровського і Кримського відділень Харківського НДІСЕ 2002 р. було створено відповідно Дніпропетровський і Кримський НДІСЕ.

1999 р. створено Севастопольське відділення Харківського НДІСЕ, 2000 р. — Полтавське, а 2002 р. — Сумське відділення, яке зараз очолює І. О. Савченко.

У Полтавському відділенні Центру майже з початку його створення працюють досвідчені фахівці: А. А. Ханянц, яка займається питаннями судової інженерно-транспортної експертизи; Т. М. Єгорова присвятила своє наукове життя судовій психології та теоретико-методичному й практичному забезпеченню судово-психологічної експертизи; Т. Г. Дудник — фахівець у галузі судової будівельно-технічної експертизи та ін. професіонали високого класу.

**Співробітники Полтавського
(вгорі) і Сумського (внизу)
відділень (2023)**

**Employees of the Poltava (above) and
Sumy (below) Branches
(2023)**

In 2002, the Dnipropetrovsk and Crimean RIFE were established on the basis of the Dnipropetrovsk and Crimean Branches of the Kharkiv RIFE.

In 1999, the Sevastopol Branch of the Kharkiv RIFE was established, in 2000 — Poltava Branch, and in 2002 — Sumy Branch, which is currently headed by I. O. Savchenko.

Experienced specialists have been working in the Poltava Branch of the Center almost since its creation: A. A. Khanians, who deals with forensic automotive engineering examination; T. M. Yehorova devoted her scientific life to forensic psychology and theoretical, methodological and practical support of forensic psychology; T. H. Dudnyk is a specialist in the field of forensic construction and technical examination and other high-class professionals.

Савченко Ірина Олександрівна народилася 3 жовтня 1964 р. у м. Шостка Сумської області. Має дві вищі освіти: першу отримала 1986 р., навчаючись у Сумській філії Харківського сільськогосподарського інституту імені В. В. Докучаєва, другу — 2016 р. у Сумській філії Харківського національного університету внутрішніх справ.

Від 2002 р. працює у Сумському відділенні Харківського НДІСЕ на різних посадах (на т. ч. — в.о. завідувача відділення). Керівник 16 науково-дослідних робіт. У період 2004—2016 рр. була членкинею економічної секції Науково-консультативної та методичної ради Міністерства юстиції України.

Авторка понад 20 наукових публікацій.

Уперше в Україні підрозділи судових будівельно-технічних досліджень було створено в НДІСЕ Мін'юсту УРСР: 1988 р.— у Київському та Харківському НДІСЕ, 1991 р.— в Одеському НДІСЕ.

І. О. Савченко
(нар. 1964)

I. O. Savchenko
(birth year: 1964)

Iryna Oleksandrivna Savchenko was born on October 3, 1964, in the city of Shostka, Sumy Oblast. Savchenko Iryna has two higher education degrees: she obtained her first one in 1986 while studying at the Sumy Branch of the Kharkiv Agricultural Institute named after V. V. Dokuchaiev, and her second in 2016 at the Sumy Branch of Kharkiv National University of Internal Affairs.

Since 2002, Savchenko Iryna has held various positions at the Sumy Branch of the Kharkiv RIFE. She has headed 16 research projects. From 2004 to 2016, Iryna Oleksandrivna was a member of the Economic Section of the Scientific Advisory and Methodological Council under the Ministry of Justice of Ukraine.

The author of more than 20 research papers.

For the first time in Ukraine, departments for forensic construction-engineering examinations were established at the RIFE under the Ministry of Justice of the USSR: in 1988, at the Kyiv and Kharkiv Institutes, and in 1991, at the Odesa Institute.

Марина Леонідівна Міхеєва народилася 1979 р.

2002 р. закінчила з відзнакою Слов'янський державний педагогічний інститут.

Із серпня 2008 р. по жовтень 2017 р. працювала у Донецькому обласному центрі судово-психіатричних експертиз на посаді помічника судового експерта-психолога.

2017 р. закінчила «Донбаський державний педагогічний університет» за спеціальністю «Психолог, професіонал у галузі психології». Із жовтня 2017 р. працює у Донецькому відділенні ННЦ ІСБ на посадах судового експерта та завідувача лабораторії, а від 5 серпня 2023 р. по т.ч. — в.о. завідувача Донецького відділення. 2019 р. вступила до аспірантури.

Авторка 13 наукових праць у різних збірниках, фахових та міжнародних виданнях.

М. Л. Міхеєва
(нар. 1979)

M. L. Mikheieva
(birth year: 1979)

Maryna Leonidivna Mikheieva was born in 1979. In 2002, she graduated with honors from Slovyansk State Pedagogical Institute.

From August 2008 to October 2017, Mikheieva Maryna worked as an assistant forensic expert-psychologist at the Donetsk Regional Center for Forensic Psychiatric Examinations.

In 2017, Maryna Leonidivna earned a degree from Donbass State Pedagogical University specializing as a "Psychologist, professional in psychology". Since October 2017, she has been working as a forensic expert and Laboratory Head at the Donetsk Branch of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute». And since August 5, 2023, Maryna Leonidivna has been the Interim Head at the Donetsk Branch. In 2019, she enrolled in postgraduate studies.

The author of 13 research papers published in various collections, specialized and international editions.

Валерій Сергійович Супрун народився 25 жовтня 1987 р. у м. Харків.

2010 р. закінчив Національний університет цивільного захисту України. Від 2010 р. працював в Харківському НДІСЕ на посаді наукового співробітника лабораторії спеціальних досліджень (на т. ч. — в.о. завідувача Полтавського відділення ННЦ ІСЗ). 2011 р. рішенням експертно-кваліфікаційної комісії ХНДІСЕ йому присвоєно кваліфікацію судового експерта.

В. С. Супрун виконував численні експертні провадження різного ступеню складності та експертні огляди на високому фаховому рівні. Є співвиконавцем науково-дослідних робіт за темами, пов'язаними з дослідженнями дій особового складу органів управління та пожежно-рятувальних підрозділів під час проведення пожежно-технічної експертизи, визначення причин вибухів тощо.

Автор декількох наукових статей за тематикою досліджень.

В. С. Супрун
(нар. 1987)

V. S. Suprun
(birth year: 1987)

Valerii Serhiiovych Suprun was born on October 25, 1987, in the city of Kharkiv.

In 2010, he graduated from National University of Civil Protection of Ukraine. Since 2010, Valerii Serhiiovych has been working as a researcher at the Laboratory for Specific Research of the Kharkiv RIFE.

In 2011, the Expert Qualification Commission of the Kharkiv RIFE granted him the qualification of a forensic expert.

V. S. Suprun has conducted numerous expert researches of different degrees of complexity and conducted forensic reviews at a high professional level. Valerii Serhiiovych has co-authored scientific research on topics related to investigations of the actions of personnel of management bodies and fire-rescue divisions during fire-technical examination, determining the causes of explosions, etc.

The author of several research papers on the subject of his research.

За архівними даними Харківського НДІСЕ формування структурного підрозділу з судово-товарознавчих досліджень розпочато водночас із ВНДІСЕ МЮ СРСР і Київським НДІСЕ 1988 р. Зокрема у Харківському НДІСЕ було створено сектор судово-товарознавчої та будівельно-технічної експертизи, науковий і практичний досвід працівників якого знайшов своє відображення у звітах із науково-дослідних робіт, що покладені в основу методичних матеріалів, якими донині користуються експерти-товарознавці та оцінювачі рухомого майна (Фонду державного майна України).

1990 р. у лабораторію судових товарознавчих і будівельно-технічних досліджень Харківського НДІСЕ було прийнято колишніх співробітників Харківської торгово-промислової палати, висококласних і досвідчених фахівців В. Д. Гусака і Л. Д. Єфімову. Саме В. Д. Гусак став одним із перших експертів-автотоварознавців у Харкові, який проводив експертизи з оцінки транспортних засобів ще на початку 1970-х років. На його практичному досвіді базувався подальший розвиток цього напрямку досліджень в інституті.

На території України в доринковий період економіки судова автотоварознавча експертиза не існувала. Частково завдання, що належали до компетенції сучасної автотоварознавчої експертизи, вирішували фахівці автомобільного сервісу й торгово-промислових палат (інженери-експерти, експерти-техніки та ін.), а система підготовки та контролю за

According to archival data from the Kharkiv RIFE, the formation of a structural unit for forensic merchandising examination began at the same time with the All-Union RIFE of the Ministry of Justice of the USSR and the Kyiv RIFE in 1988. In particular, within the Kharkiv RIFE, a unit for forensic merchandising and construction-engineering examination was established where the scientific and practical experience of its employees was embodied in reports from research works, which laid the foundation for compiling methodological guidelines which are used today by merchandising experts and appraisers of movable property (under the State Property Fund of Ukraine).

In 1990, V. D. Husak and L. D. Yefimova, former employees of the Kharkiv Chamber of Commerce and Industry and highly skilled specialists with vast experience, joined the Laboratory for Forensic Merchandising and Construction-Engineering Examinations at the Kharkiv RIFE. V. D. Husak, one of the first automotive merchandising experts in Kharkiv, conducted appraisal of vehicles at the beginning of 1970s. Further development of this research direction at the Institute was based on his practical experience.

On the territory of Ukraine in the pre-market era of Ukraine's economy, forensic transport-merchandising examination was not performed. Partially, tasks that fall within the competence of modern transport merchandising examination were solved by specialists of auto service and a Chamber of

діяльністю відповідних фахівців взагалі була відсутня. Системні методичні розробки у цьому напрямі також не проводили. Основними нормативними документами, що регламентували оцінку транспорту й визначення вартості заподіяного збитку, були Прейскурант Б 50-1978 (у декількох частинах), що видавав Державний комітет СРСР за цінами, та Методичне керівництво РД 37.009.015-98. Тобто у доринковий період автотоварознавчі завдання здебільшого вирішували питання щодо ціноутворення. Перехід країни до ринкових відносин надав актуальності питанням, які становлять сутність автотоварознавчих досліджень, і поставив завдання щодо необхідності розроблення нових підходів, зокрема до визначення розміру матеріального збитку, заподіяного власнику колісного транспортного засобу та визначення їх ринкової вартості.

У 1991—1994 рр. у Харківському НДІСЕ експертне навантаження автотоварознавців було незначним, оскільки була серйозна конкуренція з боку приватних фірм. У той час у країні відбувалися економічні потрясіння, ціни мінялися практично щотижня. Тому з метою заробляння авторитету та реагування на швидкі зміни законодавства фахівцям інституту довелося відмовитися від методики роботи, заснованої на прейскурантах, і в найкоротший строк розробити нові методичні підходи, що були би актуальними в таких умовах.

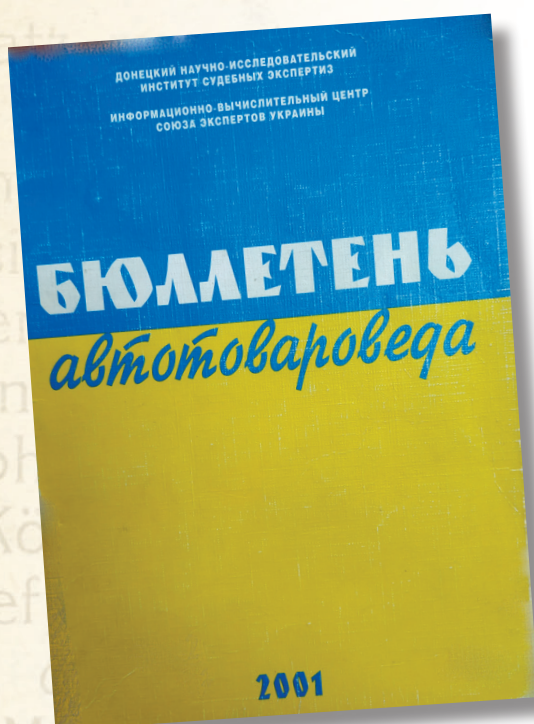

Commerce and Industry (expert engineers, expert technicians, and others). There was no system for training and control over activities of relevant specialists. Methodological advancements in this direction were not systematically pursued. The main regulatory documents which governed estimation of transport and determination of the value of inflicted damage were the Price List Б 50-1978 (in a few parts) issued by the State Committee on Prices, and the Methodological Guide РД 37.009.015-98. That is, during the pre-market period, transport-merchandising research mostly solved pricing issues. The country's transition to market relations emphasized the issues that constitute the essence of transport-merchandising examination and tasks regarding the need to develop new approaches, specifically, to determine the amount of physical damage inflicted on an owner of wheeled vehicle and market value of vehicles, were set.

Between 1991 and 1994, the workload at the Kharkiv RIFE was relatively light, and there was a need for the Institute to promote itself since strong competition from private companies in the field of transport merchandising could be traced. At that time, the country was experiencing economic turmoil. Prices were changing almost weekly. It became necessary to refuse from the methodology of work based on price lists and quickly develop new methodological approaches that would be viable under such conditions.

Для вирішення зазначених питань навесні 1994 р. було створено секцію автотоварознавчої експертизи НКМР з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, на засідання якої А. І. Лозовий надав для розгляду розроблений у Харківському НДІСЕ проєкт вітчизняного методичного посібника з оцінки транспортних засобів. 17 листопада 1995 р. рішенням зазначеної секції було прийнято спочатку тимчасовий, а 5 липня 1996 р. затверджено перший офіційний методичний документ в Україні, що розглядав питання автотоварознавства — Методичні рекомендації з оцінки вартості транспортних засобів і матеріального збитку при їх пошкодженні, що були орієнтовані на український ринок автомобілів і послуг з їх ремонту.

Зазначені рекомендації хоча й базувалися на багатьох положеннях, розроблених ще за часів Радянського Союзу, але враховували існування ринку транспортних засобів.

To address the aforementioned issues, in the spring of 1994, a section for forensic transport merchandising examination of the SAMC on forensic science issues was established under the Ministry of Justice of Ukraine. At its meeting, A. I. Lozovyi presented for consideration a draft of the national methodological manual for estimation of vehicles developed at the Kharkiv RIFE. On November 17, 1995, by the Decision of the aforementioned section, it was firstly accepted temporarily, and on July 5, 1996, the first official methodological document in Ukraine was approved which covered the issues of transport merchandising: Methodological guidelines for estimating the value of transport vehicles and material damage in case of their damage. These guidelines were aimed at the Ukrainian auto mobile market and services for repair. Although these guidelines were based on many provisions developed during the Soviet Union era, they also took into account existence of a vehicle market.

Andrii Ivanovych Lozovyi was born on April 10, 1967, in Kharkiv.

Андрій Іванович Лозовий народився 10 квітня 1967 р. у м. Харків.

1991 р. закінчив Харківський автомобільно-дорожній інститут, 2008 р.— Інститут післядипломної освіти педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Кандидат юридичних наук із 2015 р.

У 1989—2010 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах виконуючого обов'язки молодшого наукового співробітника, наукового співробітника, завідувача лабораторії. 2004 р. призначений на посаду заступника директора інституту з експертної роботи, 2009 р. виконував обов'язки першого заступника директора інституту. У 2010—2016 рр. — директор Харківського НДІСЕ. Він особисто виконав більше ніж 5000 експертних досліджень, брав активну участь у науковій діяльності. Під його керівництвом розроблено методики експертних досліджень у галузі товарознавства та автотоварознавства.

Автор низки опублікованих наукових праць у галузі автотоварознавства та правового регулювання судово-експертної діяльності.

А. І. Лозовий
(нар. 1967 р.)

A. I. Lozovyi
(birth year: 1967)

In 1991, he graduated from the Kharkiv Automobile and Highway Institute, and in 2008, the Institute of Post-Graduate Studies of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

He has been a PhD in Law since 2015.

From 1989 to 2010, Andrii Ivanovych has been working at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations as a Junior Researcher, Researcher, Head of Laboratory. In 2004, he was appointed Deputy Director for Forensic Examinations; in 2009 he carried out responsibilities of First Deputy Director of the Institute. From 2010 to 2016 he was the Director of Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations. He has personally performed more than 5,000 forensic examinations. He took an active part in scientific activities. Under his leadership, expert research methods in the field of commodity science and automotive science were developed. Author of a number of published scientific papers in the field of automotive science and legal regulation of forensic examination.

Необхідність подальшого вдосконалення методичної бази автотоварознавства зумовила затвердження 19 червня 1997 р. секцією судової автотоварознавчої експертизи НКМР «Методичного посібника для товарознавчої оцінки автотранспортних засобів», що передбачав можливість використання довідкових цін продажу транспортних засобів, отриманих шляхом статистичного оброблення масивів цінових даних.

На початку 2000-х років в Україні формувалася науково-методична база судової психологічної експертизи, про що свідчать окремі розробки, які найчастіше стосуються проблем, пов'язаних із конкретною експертною практикою, але вперше вітчизняний науково-методичний підхід щодо систематизації видів судово-психологічної експертизи було реалізовано 2015 р. у Харківському НДІСЕ. Організатором створення нового напрямку досліджень — судової психологічної експертизи, розробником перших судово-експертних методик психологічних досліджень стала А. С. Ячина. Зараз в установі триває робота щодо удосконалення методичної бази судової психологічної експертизи, зокрема, досліджуючи особливості особистісної ідентичності засуджених до позбавлення волі жінок, О. А. Герасименко 2021 р. захистила дисертацію на здобуття ступеня доктор філософії.

The need for further improvement of methodological basis for forensic transport-commodity led to the approval on the 19th of June 1997 by the section of forensic automotive examination of Scientific Advisory and Methodical Council of Methodological manual for commodity evaluation of vehicles which provided for the possibility of using reference prices for the sale of vehicles obtained through statistical processing of price data arrays.

In the early 2000's, the formation of scientific-methodological basis for forensic psychological examination took place in Ukraine and there were separate developments which most often related to problems associated with a specific expert practice, but the first national scientific-methodological approach to systematizing the types of forensic-psychological examination was implemented at KhRIFE in 2015. The initiator for introducing the new research area — forensic psychological examination — and the developer of the first forensic methodologies for psychological research was A. S. Yachyna. Currently, work is ongoing in the institution to improve the methodological basis of forensic psychological examination. In particular, while studying peculiarities of personal identity of women sentenced to imprisonment, O. A. Herasymenko defended her dissertation for the Doctor of Philosophy degree in 2021.

Аліса Сергіївна Ячина народилася 3 травня 1942 р. у с. Боголюбів Стара-Юріївського району Тамбовської області.

1963 р. закінчила Мічуринський державний педагогічний інститут, 1972 р. — аспірантуру Харківського державного університету.

Кандидатка психологічних наук із 1982 р., доцентка з 1990 р.

У 1998—2012 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах завідувача лабораторії, завідувача сектору, старшого наукового співробітника.

Організаторка створення нового напрямку досліджень в інституті — судової психологічної експертизи та розробниця перших судово-експертних методик психологічних досліджень. Виконала значну кількість судово-психологічних експертиз підвищеної складності як первинних, так і повторних (наприклад, експертизи «моральної шкоди», посмертні тощо).

Авторка понад 70 наукових праць.

А. С. Ячина
(1942—2012)

A. S. Yachina
(1942—2012)

Alisa Serhiivna Yachina was born on May 3, 1942, in the village of Boholyubovo, Staro-Yuriivskyi Raion, Tambov Oblast.

In 1963, she graduated from Michurinsk State Pedagogical Institute. In 1972, Alisa Serhiivna completed her postgraduate studies at Kharkiv State University.

She was a PhD in Psychology from 1982 and a Docent from 1990.

Between 1998 and 2012, she worked as a Laboratory Head, Unit Head, senior researcher at the Kharkiv RIFE. The initiator of the introduction of a new research area in the Institute — forensic psychological examination — and the developer of the first forensic methodologies for psychological research. Alisa Serhiivna has conducted a substantial number of multidisciplinary forensic psychological examinations, both initial and re-examinations (for example, “moral damage”, post-mortem examinations, etc.).

The author of over 70 research papers.

Ольга Анатоліївна Герасименко народилася 2 жовтня 1993 р. у м. Харків. 2015 р. закінчила Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2023 р. — Харківський національний університет внутрішніх справ.

Докторка філософії з психології з 2022 р.

У 2015—2021 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах судового експерта, наукового та старшого наукового співробітника; із березня 2021 р. по т. ч. — завідувач сектору.

Провідна фахівчиня у галузі психологічної експертизи в системі судово-експертних установ України. Бере активну участь у науково-дослідній роботі та експертній діяльності. Є однією з розробниць методики судово-психологічної експертизи емоційних станів стресу та фрустрації та методики проведення судово-психологічної експертизи фізіологічного афекту.

Авторка понад 25 наукових праць.

О. А. Герасименко
(нар. 1993)

O. A. Herasymenko
(birth year: 1993)

Olha Anatoliivna Herasymenko was born on October 2, 1993, in the city of Kharkiv.

In 2015, she graduated from V. N. Karazin Kharkiv National University. In 2023, earned a degree from Kharkiv National University of Internal Affairs.

She has been a PhD since 2022.

From 2015 to 2021, she worked as a forensic expert, researcher, and senior researcher at the Kharkiv RIFE. Since March 2021, she has been a Unit Head.

Olha Herasymenko is a leading specialist in the field of forensic psychological examination within Ukrainian forensic institutions. She actively takes part in research and forensic expert activities. Olha Anatoliivna is one of the creators of the methodology for forensic psychological examination of emotional states of stress and frustration, as well as the methodology for performing forensic psychological examination of physiological affect.

The author of over 25 research papers.

Судові комп'ютерно-технічні експертизи — один із порівняно нових напрямів досліджень. Необхідність у них з'явилася на початку 90-х років XX ст. у зв'язку з початком активного використання комп'ютерної техніки у фінансово-економічній діяльності державного сектору і бізнесу. Саме в Харківському НДІСЕ вперше було проведено комп'ютерно-технічну експертизу. На початковому етапі розвитку цього виду досліджень вирішували питання, які найчастіше мали суто інформаційний характер і стосувалися пошуку, відновлення, аналізування й оцінювання інформації про наявність, використання, функціонування програмних і апаратних засобів, що прискорило подальший розвиток досліджень. У Харківському НДІСЕ вперше проведено науково-дослідну роботу, пов'язану з дослідженням програмних і апаратних засобів електронно-обчислюваної техніки, а 1995 р. створено відповідний підрозділ.

Зараз у Харківському НДІСЕ тривають дослідження у цій галузі (наприклад, досліджуючи методи аналізу показників якості передачі мовного трафіку в мережах з пакетною комутацією, С. М. Бобрицький 2011 р. захистив дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата технічних

***Співробітники лабораторії судових
фоноскопічних та комп'ютерно-
технічних досліджень (1998)***

***Employees of the laboratory of forensic
phonoscopic and computer-technical
research (1998)***

Forensic computer-technical examination is one of comparatively new areas of research. The need for it arised in the early 90's of the 20th century, in connection with the beginning of the active using of computer technology in the financial and economic activities of the public sector and business. The first computer-technical examination was carried out at the Kharkiv RIFE. At the initial stage of development, this type of research concerned issues which often had a purely informational nature and related to search, restoration, analysis and evaluation of information on the availability, use, operation of software and hardware. The Kharkiv RIFE was the first to carry out a scientific-experimental work which was connected with researches on software and hardware of electronic computers. In 1995, a corresponding unit was created.

Currently, research in this field continues at the Kharkiv RIFE (e.g., while exploring methods for analyzing the quality indicators of speech traffic transmission in packet-switched networks, S. M. Bobrytskyi defended his

наук). Вирішуючи актуальні науково-прикладні проблеми підвищення достовірності висновків судових експертів в умовах обробки значних масивів даних на основі розробки математичних моделей та методів синтезу спеціалізованої комп'ютерної системи забезпечення судово-експертної діяльності, 2021 р. М. О. Можаяєв захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук.

Сергій Михайлович Бобрицький народився 23 жовтня 1958 р. у м. Харків. 1986 р. закінчив Ризький орден Трудового Червоного Прапора політехнічний інститут імені А. Я. Пельше. Кандидат технічних наук із 2012 р.

У 1999—2013 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого та старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії. У 2016—2017 рр. обіймав посаду провідного наукового співробітника інституту. За час роботи в установі проявив себе талановитим експертом і науковцем, особисто виконавши на високому професійному рівні понад 500 складних експертиз, брав участь у розробленні понад 10 наукових тем.

Автор понад 35 наукових праць.

С. М. Бобрицький
(1958—2017)

S. M. Bobrytskyi
(1958—2017)

dissertation for obtaining the PhD in Technology degree in 2011). Addressing relevant applied scientific issues to enhance reliability of forensic conclusions under conditions of processing significant data arrays based on the development of mathematical models and methods for synthesizing a specialized computer system for forensic activities, M. O. Mozhaiev defended his dissertation for obtaining the Doctor of Technology degree in 2021.

Serhii Mykhailovych Bobrytskyi was born on October 23, 1958, in the city of Kharkiv. In 1986, he graduated from Riga Polytechnic Institute Named after Arvīds Pelše and Awarded with the Order of the Red Banner of Labor. Serhii Mykhailovych was a PhD in Technology from 2012.

During 1999 and 2013, he worked as a junior researcher, senior research and Laboratory Head at the Kharkiv RIFE. Over the period of 1999 to 2013, Serhii Bobrytskyi held the position of Leading Researcher. During the period of work at the Institute, he proved himself as a talented expert and researcher: he has personally conducted over 500 multidisciplinary forensic examinations at a high professional level and participated in the development of more than 10 scientific topics. The author of more than 35 research papers.

Михайло Олександрович Можасєв народився 13 листопада 1989 р. у м. Харків.

2011 р. закінчив Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015 р. — Національний технічний університет «ХПІ».

Кандидат технічних наук із 2015 р., доктор технічних наук із 2021 р.

Член-кореспондент Академії наук прикладної радіофізики з 2017 р.

У 2016—2022 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах завідувача сектору та завідувача лабораторії.

Під час роботи в установі опанував фахові компетентності за напрямками експертних досліджень комп'ютерної техніки, програмних продуктів, телекомунікаційних систем (обладнання) та засобів. Йому доручали виконання найскладніших комп'ютерно-технічних та телекомунікаційних експертиз. Неодноразово здійснював керівництво та виконання наукових тем за профілем роботи підрозділу.

Автор понад 40 наукових праць в галузі комп'ютерно-технічної та телекомунікаційної експертиз.

М. О. Можасєв
(нар. 1989)

M. O. Mozhaiev
(birth year: 1989)

Mykhailo Oleksandrovych Mozhaiev was born on November 13, 1989, in the city of Kharkiv.

In 2011, he graduated from V. N. Karazin Kharkiv National University. In 2015, earned a degree from the National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute».

Mykhailo Mozhaiev has been a PhD in Technology since 2015 and a Doctor of Technology since 2021. He has been elected a corresponding member of the Academy of Sciences of Applied Radiophysics since 2017.

From 2016 to 2022, he worked as a Unit and Laboratory Head at the Kharkiv RIFE. Over the period of work at the Institute, Mykhailo Oleksandrovych mastered professional competencies in the areas of expert research on computer hardware, software products, telecommunication systems (equipment), and tools. He was entrusted with conduct of the most complex forensic computer-technical and telecommunication examinations. He repeatedly managed and executed scientific topics related to the department profile.

The author of over 40 research papers in forensic computer-technical and telecommunication examinations.

Із метою науково-методичного вдосконалення судової експертизи з питань інтелектуальної власності співробітники Харківського НДІСЕ проводять науково-пошукові дослідження, за результатами яких 2006 р. Г. К. Авдєєва захистила кандидатську дисертацію з проблем судово-експертного дослідження контрафактної аудіовізуальної продукції, а 2017 р. О. О. Михальський — із питань адміністративно-правової протидії правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Галина Костянтинівна Авдєєва народилася 29 серпня 1959 р. у м. Харків. 1982 р. закінчила Харківський політехнічний інститут, 2004 р. — Українську Інженерно-педагогічну академію. Кандидатка юридичних наук із 2006 р., старша наукова співробітниця з 2008 р. У 1987—2006 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, наукового та старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії. Під час роботи в установі провела більше ніж 2500 судових експертиз за різноманітними напрямками досліджень. Здійснювала керівництво науково-дослідними розробками, за результатами яких створено новітні методики експертних досліджень, що успішно впроваджені в експертну практику. Авторка понад 250 наукових праць.

Г. К. Авдєєва
(нар. 1959)

H. K. Avdieieva
(birth year: 1959)

With a purpose of scientific-methodological improvement of forensic examination of intellectual property, Kharkiv RIFE employees carry out scientific researches based on which H. K. Avdieieva defended a PhD dissertation about issues of forensic expert research on counterfeit audiovisual products in 2006. Similarly, in 2017, O. O. Mykhalskyi defended his dissertation on issues of administrative-legal counteraction to offenses in the field of intellectual property in Ukraine.

Halyna Kostiantynivna Avdieieva was born on August 29, 1959, in the city of Kharkiv. In 1982, she graduated from Kharkiv Polytechnic Institute. In 2004, completed her studies at Ukrainian Engineering-Pedagogical Academy. She has been a PhD in Law since 2006 and a senior researcher since 2008. From 1987 to 2006, Halyna Avdieieva worked as a junior and senior researcher, and later as a Laboratory Head at the Kharkiv RIFE. Throughout her time at the Institute, she conducted more than 2,500 forensic examinations across various research areas. She managed research and development on which basis cutting-edge expert research methodologies have been created and successfully implemented in expert practice. The author of over 250 research papers.

Олег Олександрович Михальський народився 31 березня 1974 р. у м. Харків.

1996 р. закінчив Харківський державний автомобільно-технічний університет, 2010 р. — Українську інженерно-педагогічну академію.

Кандидат юридичних наук з 2017 р., старший дослідник з 2020 р.

1996—2020 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого, наукового та старшого наукового співробітника, завідувача лабораторії. Ним особисто виконано більше 10 000 судових експертиз та експертних досліджень. Науковий керівник та відповідальний виконавець практично усіх наукових тем за профілем діяльності лабораторії.

Із липня 2023 р. по т. ч. — завідувач лабораторії ННЦ ІСЕ.

Автор низки опублікованих наукових праць у галузі товарознавства та автотоварознавства, досліджень у сфері інтелектуальної власності тощо.

О. О. Михальський
(нар. 1974)

O. O. Mykhalskyi
(birth year: 1974)

Oleh Oleksandrovykh Mykhalskyi was born on March 31, 1974, in the city of Kharkiv.

In 1996, he graduated from the Kharkiv State Automobile and Technical University. In 2010, earned a degree from the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy.

Oleh Oleksandrovykh has been a PhD in Law since 2017 and a senior researcher since 2020.

From 1996 to 2020, Oleh Mykhalskyi held the position of junior researcher, researcher, senior researcher, and Laboratory Head at the Kharkiv RIFE.

He has personally performed more than 10,000 forensic examinations and expert researches. He has been a scientific supervisor and a responsible executor of almost all research topics related to the laboratory's activity profile. Since July 2023, he has been a Laboratory Head at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

The author of a number of published research papers in transport-commodity and auto commodity sciences, researches on intellectual property, etc.

Уперше в системі судово-експертних установ за результатами науково-дослідної роботи встановлено час заселення трупа комахами з метою визначення часу настання смерті (ентомологічна експертиза). Таких експертиз у Харківському НДІСЕ 1992 р. проведено понад 30.

Уперше в Україні 2000 р. працівники інституту розробили теоретичні та методичні засади експертизи стану доріг, дорожніх умов на місці дорожньо-транспортної пригоди, які впроваджено в експертну практику. Визначено відповідність техніко-експлуатаційних показників доріг нормативним параметрам, геометричні показники доріг та їхніх елементів.

2016 р. Харківський НДІСЕ очолив висококваліфікований спеціаліст, здібний організатор і талановитий керівник — О. М. Ключев, із призначенням якого в установі одразу почали відбуватися суттєві зміни з підвищення ефективності проведення експертної та науково-дослідної роботи. Ці зміни пов'язані з оновленням матеріально-технічної бази інституту, значним покращанням умов праці, що є особливо важливим, оскільки було проведено масштабні заходи в умовах жорсткого дефіциту фінансових ресурсів і покращенням матеріального становища кожного співробітника.

For the first time in the system of forensic institutions, research findings were used to determine the time when the corpse was inhabited by insects in order to establish the time of death (entomological examination). Over 30 such forensic examinations were conducted at the Kharkiv RIFE in 1992.

In 2000, for the first time in Ukraine the Institute's workers developed the theoretical and methodological bases for forensic examinations of roads condition, conditions at traffic collision sites, which are implemented in expert practice. The conformity of technical and operational indicators of roads to normative parameters, geometrical parameters of roads and their elements is determined.

In 2016, Hon. Prof. M.S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations was headed by O. M. Kliuiev, a professional specialist, capable organizer and talented leader, with the appointment of whom significant changes within the Institute took place that positively reflected on the efficiency of both expert and research work. These changes concerned the updating of the Institute's material and technical base, a significant improvement in working conditions, which is especially important, as large-scale measures had been taken under the conditions of a severe shortage of financial resources on the one hand and an improvement in the financial situation of each employee on the other.

Олександр Миколайович Ключев народився 29 грудня 1963 р. у м. Харків. 1991 р. закінчив Харківський інженерно-економічний інститут, 1997 р. — ад'юнктуру Харківського інституту внутрішніх справ; 2018 р. — Класичний приватний університет, 2020 р. — Харківський національний університет внутрішніх справ.

Кандидат юридичних наук із 1998 р., доктор юридичних наук із 2010 р., доцент кафедри із 2004 р., професор із 2011 р., заслужений юрист України з 2009 р. У 2016—2023 рр. — директор Харківського НДІСЕ.

До середини 2023 р. — головний редактор збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» та голова редакційної колегії наукового журналу «Архів кримінології та судових наук». Під його науковим консультуванням і керівництвом захищено понад 10 дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата та доктора юридичних наук.

Автор понад 80 наукових праць.

О. М. Ключев
(нар. 1963)

O. M. Kliuiev
(birth year: 1963)

Oleksandr Mykolaiovych Kliuiev was born on December 29, 1963, in the city of Kharkiv. In 1991, he graduated from the Kharkiv Institute of Engineering and Economics. In 1997, finished the post-graduate military course at the Kharkiv Institute of Internal Affairs. In 2018, graduated from the Classical Private University. In 2020, earned a degree from Kharkiv National University of Internal Affairs.

Oleksandr Mykolaiovych has been a PhD in Law since 1998 and a Doctor of Law degree since 2010. He has been an Associate Professor since 2004, Professor since 2011, and Honored Lawyer of Ukraine since 2009. During 2016 and 2023, Oleksandr Mykolaiovych was the Kharkiv RIFE Director.

Oleksandr Kliuiev is the Chief Editor of the "Theory and Practice of Forensic Examinations and Criminalistics" Research Paper Collection and the Editorial Board Chairman of the "Archives of Criminology and Forensic Sciences" Scientific Journal. More than 10 dissertations for the degree of PhD and Doctor of Law are defended under his scientific advice and guidance.

The author of more than 80 research papers.

Ігор Васильович Богданюк народився 5 жовтня 1971 р. у м. Харків.

1993 р. закінчив Харківське вище військово-авіаційно-інженерне училище, 2003 р. — Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого. Кандидат юридичних наук із 2014 р., старший дослідник із 2020 р.

У 2016—2023 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах експерта, завідувача лабораторії, заступника директора інституту з експертної роботи. Він здійснював дієвий контроль за якістю та строками виконання експертиз в установі. Напрями його наукових пошуків пов'язано з інженерно-технічними, екологічними та військовими експертними дослідженнями. У 2018—2021 рр. — член спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Автор понад 50 наукових праць.

I. В. Богданюк
(нар. 1971)

I. V. Bohdaniuk
(birth year: 1971)

Ihor Vasylovych Bohdaniuk was born on October 5, 1971, in the city of Kharkiv.

In 1993, he graduated from Kharkiv Higher Military Aviation Engineering School, and in 2003, he finished Yaroslav Mudryi National Law Academy.

He has been a PhD in Law since 2014, and Senior Researcher since 2020.

From 2016 to 2023, worked at the Kharkiv RIFE on the positions of an expert, Laboratory Head, and Deputy Director for Forensic Examinations at the Institute. Ihor Bohdaniuk exercised an effective control over the quality and timing of forensic examinations at the Institute. engineeringtechnical, environmental, military examinations. From 2018 to 2021, a member of the Specialized Academic Council K 64.896.01 with the right to accept for consideration and defend dissertations for the degree of PhD in Law.

Author of over 50 research papers.

Завдяки наполегливості співробітників установа поступово перетворювалася на потужний осередок науки, зміцнивши свій технологічний потенціал, підвищивши професійну кваліфікацію співробітників, вийшовши на європейський рівень проведення судових експертиз та експертних досліджень.

Приміщення бібліотеки потребувало суттєвого оновлення, реєстри вели у застарілий спосіб.

У середині 2010-х р. наукова бібліотека отримала сучасну читальну залу й книгосховище більше ніж на 40 тис. книг. Каталогізація ведеться за допомогою відповідних програмних засобів. Придбано та встановлено сучасний потужний книжковий сканер Atiz BookDrive Mark 2 Lite для оцифрування книжкового фонду, наповнення власного репозиторію та викладення його у вільний доступ в інтернеті.

**Наукова бібліотека
(2023)**

**Scientific library
(2023)**

Thanks to the perseverance of staff, the institution has turned into a powerful hub of science, thereby strengthening its technological potential, increasing professional qualification of employees, reaching the European level of conducting forensic examination and expert research.

The library room required significant renovation, and the registers were maintained in an outdated manner.

In the middle of 2010s, a modern reading room and a book storage for more than 40,000 books were created in the scientific library. Cataloging is carried out using the appropriate software tools. A modern, powerful Atiz BookDrive Mark 2 Lite book scanner has been purchased and installed to digitalize the book collection, populate its own repository, and make it publicly available online.

2017 р. Харківський НДІСЕ успішно пройшов перевірку та оцінку системи управління якістю, за результатами якої у січні 2018 р. Національне агентство з акредитації України прийняло рішення про видачу атестату про акредитацію, який засвідчує компетентність судово-експертної установи відповідно до вимог ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 (ISO/IEC 17025:2005) у визначеній сфері.

Питаннями сертифікації та контролю якості експертних досліджень, а також інформаційно-аналітичним забезпеченням судово-експертної діяльності в ННЦ ІСЕ опікується завідувач лабораторії О. В. Шарапова.

In 2017, Hon. Prof. M.S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations successfully underwent quality management system testing and assessment. In January 2018, based on these results, National Accreditation Agency of Ukraine issued an appropriate certificate (accreditation certificate) confirming the competence of the forensic institution in line with the requirements of ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 (ISO/IEC 17025:2005) in the relevant area.

O. V. Sharapova, a Laboratory Head at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI», deals with the issues related to certification and quality control of expert research, as well as informational and analytical support for forensic expert activities.

Олена Віталіївна Шарاپова народилася 21 грудня 1983 р. у м. Харків. 2006 р. закінчила Харківський національний університет радіоелектроніки.

Кандидатка технічних наук із 2011 р., доцентка з 2019 р.

У 2017—2013 рр. працювала в Харківському НДІСЕ на посаді провідного наукового співробітника; із липня 2023 р. по т. ч. — завідувач лабораторії.

Основний профіль діяльності — інформаційно-аналітичне забезпечення судово-експертної діяльності, сертифікація та контроль якості досліджень.

Авторка понад 50 наукових праць.

Для вдосконалення комунікації з судовими експертами різних країн світу та забезпечення обміну досвідом у роботі з новітніми технологіями у травні 2018 р. інститут став повноправним членом Європейської мережі судово-експертних установ ENFSI.

О. В. Шарاپова
(нар. 1983)

O. V. Sharapova
(birth year: 1983)

Olena Vitaliivna Sharapova was born on December 21, 1983, in the city of Kharkiv. In 2006, Olena Vitaliivna graduated from Kharkiv National University of Radio Electronics.

She has been a PhD in Technology since 2011 and a Docent since 2019.

Between 2013 and 2017, Olena Sharapova worked as a Leading Researcher at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations; she has been a Laboratory Head since July 2023.

The main profile of Olena Vitaliivna's activity is information and analytical support of forensic activity, certification and quality control of research.

The author of over 50 research papers.

In order to enhance communication with forensic experts from different corners of the world and facilitate the exchange of experience in working with cutting-edge technologies, the Institute became a full-fledged member of the European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI) in May 2018.

На сьогодні питаннями міжнародного співробітництва ННЦ ICE та роботи з іноземцями опікується О. В. Агапова.

Олена Валеріївна Агапова народилася 22 травня 1992 р. у м. Харків. 2014 р. закінчила Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Кандидатка юридичних наук із 2017 р.

У 2018—2021 рр. працювала в Харківському НДІСЕ на посадах наукового та старшого наукового співробітника, завідувача відділу.

У 2020—2022 рр. — науковий керівник українсько-латвійського наукового проєкту «Відкритий освітній ресурс: судова експертиза». Брала участь як відповідальний виконавець у науково-дослідній діяльності, за результатами роботи друкувала наукові праці у фахових виданнях тощо. Із липня 2023 р. — завідувач сектору, із вересня 2023 р. по т. ч. — в.о. завідувача лабораторії ННЦ ICE.

Авторка понад 60 наукових праць.

О. В. Агапова
(нар. 1992)

O. V. Agapova
(birth year: 1992)

Currently, issues concerning international cooperation of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» and work with foreigners are managed by O. V. Agapova.

Olena Valeriivna Agapova was born on May 22, 1992, in the city of Kharkiv. In 2014, she graduated from Yaroslav Mudryi National Law University.

Olena Valeriivna has been a PhD in Law since 2017.

Between 2018 and 2021, Olena Agapova worked as a researcher, senior researcher, and held the position of Department Head at the Kharkiv RIFE.

Between 2020—2022 she was a principal researcher in Ukrainian—Latvian research project «Open educational resource: Forensic Science». As a responsible executor, Olena Agapova takes part in research activities. Based on the results of her work, she publishes research papers in professional editions, etc.

Olena Valeriivna has been a Unit Head since 2023 and an Interim Laboratory Head since September 2023.

The author of over 50 research papers.

Із 2017 р. активізувалася міжнародна діяльність установи. Відбулося підписання договорів про міжнародне співробітництво з відповідними органами іноземних держав, зокрема з Національним Центром Судових Експертиз при Міністерстві Юстиції Республіки Молдова, Державною некомерційною організацією «Національне бюро експертиз» Національної академії наук Республіки Вірменія, Республіканським державним казенним підприємством «Центр судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Казахстан», Судово-експертним центром Міністерства юстиції Литви, Центральною криміналістичною лабораторією поліції (Польща), Краківським науково-дослідним інститутом судової експертизи імені проф. д-ра Яна Сехна Міністерства юстиції Республіки Польща, Румунським Національним інститутом судової експертизи Міністерства юстиції Румунії, Литовським Інститутом права, Управлінням поліцейського криміналістичного центру Чорногорії, Експертно-криміналістичним департаментом

Since 2017, the Institute's international engagement has flourished. Cooperation agreements were signed with relevant bodies of foreign countries, in particular the National Center of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova, the State Non-Profit Organization "National Bureau of Expertise" of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia, the Republican State Enterprise "Center for Forensic Examinations of the Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan", the Forensic Science Centre under the Ministry of Justice of the Republic of Lithuania, Central Forensic Laboratory of the Police of the Republic of Poland, Jan Sehn Institute of Forensic Research in Krakow of the Ministry of Justice of the Republic of Poland, National Forensic Institute of the Ministry of Justice of Romania, the Institute of Law of the Republic of Lithuania, Forensic Center of the Police Administration of Montenegro, Forensic-Criminalistic Department (FCD) of the Ministry of

МВС Грузії; Університетом Міколаса Ромеріса (Литва), Державним Бюро Судових експертиз Латвійської Республіки, Державним бюро судових експертиз Республіки Латвія, університетом імені Страдіня (Латвія), Республіканським Центром судової експертизи ім. Х. Сулайманової при Міністерстві юстиції Республіки Узбекистан тощо. Важливою є співпраця із організаціями України: Приватною установою «Науково-дослідний інститут експертиз в галузі пожежної безпеки», Громадською спілкою «Східноукраїнська асоціація підприємців та промисловців», Державним науково-дослідним експертно-криміналістичним центром МВС України, Національною академією медичних наук України, Військово-медичним клінічним центром Північного регіону та Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут», Харківською обласною радою, Державним підприємством «Дорожній науково-технічний центр», Господарським судом Харківської області тощо.

Також Центр активно підтримує наукові зв'язки із закладами вищої освіти та науково-дослідними установами інших міністерств та

Internal Affairs of Georgia, Mykolas Romeris University of the Republic of Lithuania, State Forensic Science Bureau (Republic of Latvia), Riga Stradiņš University (Latvia), the Republican Forensic Science Center named after Kh. Sulaimanova (RCSE) under the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, etc. Cooperation with Ukrainian organizations is also vital: Private Institute for the Scientific Research of Fire Safety (Ukraine), Eastern Ukrainian Association of Entrepreneurs and Industrialists, the State Scientific Research Forensic Center of the MIA of Ukraine, National Academy of Medical Sciences of Ukraine, the Military and Medical Clinical Center of the Northern Region, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", the Kharkiv Oblast Council, the State Enterprise "Road Scientific and Technical Center", Commercial Court of Kharkiv Oblast, etc.

The Kharkiv RIFE also actively maintains scientific ties with higher education institutions and research institutions of other ministries and

відомств, зокрема, з Науково-дослідним інститутом вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна, Державною науковою установою «Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів»» Національної академії наук України, Харківським національним університетом внутрішніх справ, Харківським національним педагогічним університетом імені Г. С. Сковороди; Українською Академією історії медицини; Приватним вищим навчальним закладом «Міжнародний університет бізнесу і права» м. Херсон; Навчально-науковим інститутом права Сумського державного університету; Вищим навчальним закладом Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»; Українським науково-дослідним інститутом спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України; Національним юридичним університетом ім. Ярослава Мудрого; Національним аерокосмічним університетом ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» тощо.

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

departments, in particular, with Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems. National Academy of Law Sciences of Ukraine, V. N. Karazin Kharkiv National University, State Scientific Institution "Institute for Single Crystals" of National Academy of Sciences of Ukraine, Kharkiv National University of Internal Affairs, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, the National Academy of Medical Sciences of Ukraine, Private Higher Education Institution "International University of Business and Law" (Kherson), Academic and Research Institute of Law of Sumy State University, Higher Educational Establishment of Ukoopspilka "Poltava University of Economics and Trade", Ukrainian Research Institute of Special Equipment and Forensic Science of the Security Service of Ukraine, Yaroslav Mudryi National Law University, and the National Aerospace University H. E. Zhukovsky "Kharkiv Aviation Institute", etc.

Із метою увічнення пам'яті засновника та першого директора Харківського НДІСЕ 23 листопада 2016 р. на засіданні виконавчого комітету Харківської міської ради за клопотанням колективу інституту прийнято рішення про встановлення меморіальної дошки Заслуженому професору Миколі Сергійовичу Бокаріусу на будинку, де він мешкав зі своєю родиною у 1898—1919 рр.

19 грудня 2016 р. відбулося урочисте відкриття пам'ятної дошки.

16 лютого 2017 р. у приміщенні Харківського НДІСЕ відбулося урочисте відкриття кабінету-музею українського науковця, видатного харків'янина, судового медика і криміналіста — Миколи Сергійовича Бокаріуса.

Після урочистого розрізання стрічки гості ознайомилися з життєвим і творчим шляхом М. С. Бокаріуса. Для огляду почесним гостям було представлено воскову скульптуру М. С. Бокаріуса, особисту печатку його батька, якою він посвідчував документи, раритетні книги, які особисто належали вченому, шахова дошка, що належала його сину М. М. Бокаріусу та інші експонати, які мають історичну та культурну цінність.

In order to perpetuate the memory of the founder and first Director of the Kharkiv RIFE, a meeting was held by the executive committee of the Kharkiv City Council on November 23, 2016. At the request of the Institute's staff, a decision was made to hang a memorial plaque in honor of the Honored Professor Mykola Serhiiovych Bokarius on the house where he lived with his family from 1898 to 1919.

The ceremonial unveiling of the memorial plaque took place on December 19, 2016.

On the 16th of February 2017, the ceremonial opening of the cabinet-museum of Mykola Serhiiovych Bokarius — Ukrainian scientist, distinguished Kharkiv figure, forensic physician, and criminalist — was held in the Kharkiv RIFE. After the ceremonial ribbon-cutting, guests got acquainted with the life and creative path of the scientist. On display for the honored guests were a wax sculpture of M. S. Bokarius, his father's personal seal (used to certify documents), rare books that personally belonged to the scholar, a chessboard owned by his son M. M. Bokarius, and other exhibits of historical and cultural value.

Хранителем Кабінет-музею до 2020 р. була Н. Є. Філіпенко.

Зараз Кабінет-музей Миколи Сергійовича Бокаріуса став місцем екскурсій представників правоохоронних органів, вищих навчальних закладів і наукових установ, які проявляють інтерес до неординарної особистості Миколи Сергійовича Бокаріуса, його наукових праць і надбань, наукової школи видатного судового експерта й криміналіста.

Наталія Євгенівна Філіпенко народилася 14 грудня 1968 р. в м. Харків. 1991 р. закінчила Харківський державний університет, 1998 р. — Університет внутрішніх справ. Кандидатка юридичних наук із 2001 р., докторка юридичних наук із 2021 р., доцентка з 2007 р., професорка з 2022 р.

У 2016—2020 рр. працювала в Харківському НДІСЕ на посадах провідного наукового співробітника та завідувача сектору. Особисто виконала значний обсяг робіт для створення Кабінету-музею Заслуженого професора Миколи Сергійовича Бокаріуса, дібрала експозицію музею, наповнивши її раритетними експонатами, організувала проведення екскурсій.

Авторка понад 60 наукових праць.

Н. Є. Філіпенко
(нар. 1968)

N. Ye. Filipenko
(birth year: 1968)

Until 2020, N. Ye. Filipenko was the Cabinet-Museum curator.

At present, the museum of M. S. Bokarius hosts excursions for representatives of law enforcement authorities, higher educational institutions, and scientific institutions that admire the extraordinary personality of Mykola Serhiiiovych Bokarius, his scientific works, achievements, and the scientific school of the outstanding forensic expert and criminalist.

Nataliia Yevhenivna Filipenko was born on December 14, 1968, in the city of Kharkiv. In 1991, she graduated from Kharkiv State University. In 1998, earned a degree from the University of Internal Affairs. Nataliia Yevhenivna has been a PhD in Law since 2001 and a Doctor of Law since 2021. She has been a Docent since 2007 and a Professor since 2022. From 2016 to 2020, Nataliia Filipenko worked as a Leading Researcher and Unit Head at the Kharkiv RIFE. She personally performed a significant amount of work to create the Cabinet-Museum of Mykola Serhiiiovych Bokarius; Nataliia Yevhenivna selected the museum exposition, filling it with rare exhibits, organized tours.

The author of over 60 research papers.

Традиційний міжнародний науково-практичний захід, що кожні 5 років організовує установа від 2007 р. — «Ароцкерівські читання», які присвячено ювілейним датам від дня народження видатного харків'янина, доктора юридичних наук, професора, провідного фахівця у галузі судової експертизи та криміналістики Л. Ю. Ароцкера, який до останніх днів життя працював у Харківському НДІСЕ. 25 травня 2017 р. на базі Полтавського відділення інституту проведено чергову міжнародну науково-практичну конференцію «Ароцкерівські читання», а 2023 р. цей захід організовано на базі ННЦ ІСЕ.

Історію інституту роблять неординарні особистості. 30 жовтня 2017 р. було відкрито меморіальний комплекс на місці поховання видатного криміналіста Михайла Васильовича Салтевського. Відновлення місця поховання було ініційовано працівниками Харківського НДІСЕ, Національної академії правових наук України та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого за підтримки міського голови Г. А. Кернеса, який відгукнувся на прохання науковців щодо надання допомоги у відбудові меморіального комплексу.

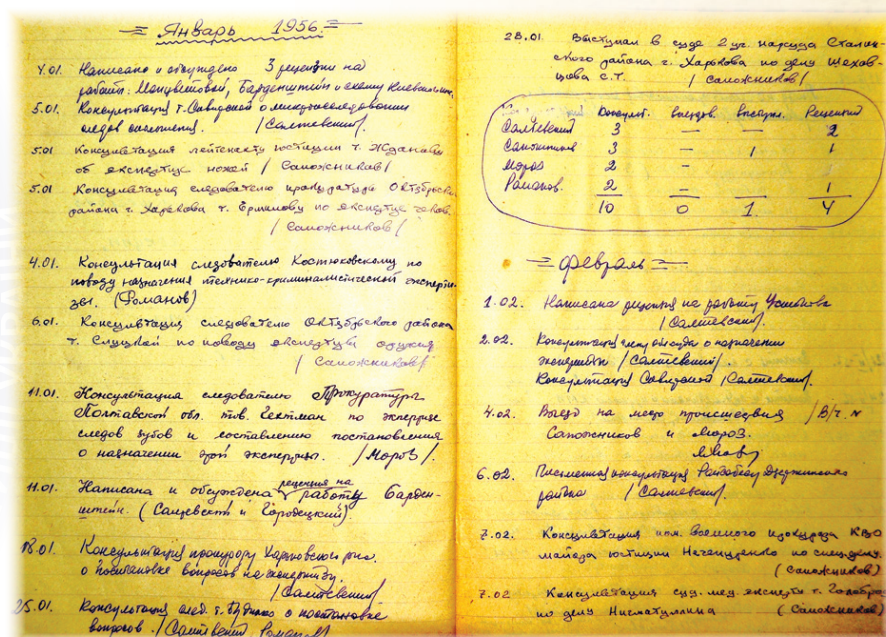
Arotsker's Readings has become a quintennial scientific and practical event initiated by the Institute in 2007 and dedicated to the milestone anniversaries of the birth of L. Yu. Arotsker, the distinguished Kharkiv figure, Doctor of Law, Professor; and leading expert in forensic examinations and criminalistics, who worked at the Kharkiv RIFE until the last days of his life.

On May 25, 2017, the international scientific and practical conference *Arotsker's Readings* was held at the Poltava Branch of the Kharkiv RIFE.

The history of the Institute is shaped by extraordinary personalities. Thus, on the 30th of October 2017, a memorial complex was opened at the burial site of the outstanding criminalist Mykhailo Vasylovych Saltevskiy. The restoration of the burial place was initiated by the staff of Hon. Prof. M.S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations, the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, and Yaroslav Mudriy National Law University with the support of the mayor H. A. Kernes who promptly responded to the request of the scientists to assist in the reconstruction of the memorial complex.

7 листопада 2017 р. на базі Харківського НДІСЕ проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики», присвячену 100-річчю від дня народження видатного вченого, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, відомого фахівця у галузі судової експертизи й криміналістики М. В. Салтевського. У конференції взяли участь працівники судово-експертних установ із Туреччини, Республіки Молдова, представники спеціалізованих судово-експертних установ із усіх регіонів України, провідні науковці у галузі судової експертизи та криміналістики. Крім того, наукові доповіді надіслали судово-експертні установи Республіки Вірменія, Республіки Казахстан, Республіки Узбекистан, Республіки Литва. Збірник наукових доповідей і тез конференції, який було презентовано під час відкриття конференції, містить 118 тез доповідей, які відображають усі складові судово-експертної діяльності, напрями розвитку судової експертизи та криміналістики.

Фрагмент робочого щоденника вченого (1956)

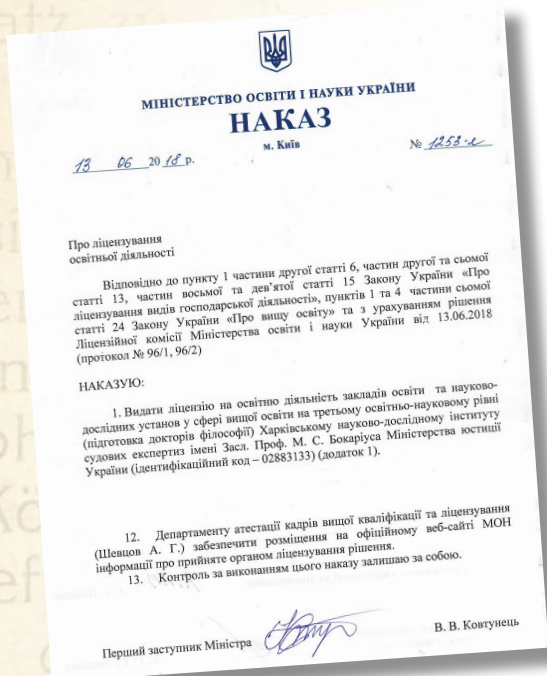
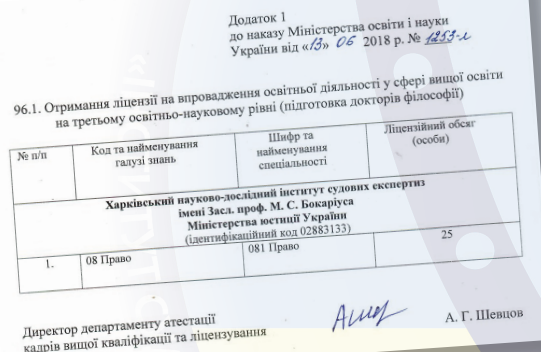
Excerpt from the scientist's work diary (1956)

On November 7, 2017, the Kharkiv RIFE hosted the International Scientific and Practical Conference Actual Issues of Forensic Expertise and Criminalistics dedicated to the 100th anniversary of M. V. Saltevskiy's birth, an outstanding scholar, Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, distinguished expert in the field of forensic science and criminalistics. The conference was attended by members of forensic institutions from Turkey, the Republic of Moldova, representatives of specialized forensic institutions from all regions of Ukraine, and leading researchers in the field of forensic science and criminalistics. Moreover, scientific reports were submitted by forensic institutions from the Republic of Armenia, the Republic of Kazakhstan, the Republic of Uzbekistan, and the Republic of Lithuania. The collection of scientific reports and theses of the conference, which was presented during its opening, contains 118 theses that reflect all components of forensic activity, directions for the development of forensic science and criminalistics.

Із метою підготовки висококваліфікованих наукових і науково-педагогічних кадрів відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України з липня 2018 р. у Харківському НДІСЕ відкрита аспірантура зі спеціальності «081 Право» (за профілем судово-експертної діяльності):

- спеціалізація 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право;
- спеціалізація 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 13 червня 2018 р. № 1253-л «Про ліцензування освітньої діяльності», Харківському НДІСЕ надано ліцензію на освітню діяльність у сфері вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні (підготовка докторів філософії) з ліцензійним обсягом 25 осіб за спеціальністю 081 «Право». Пріоритет у підготовці аспірантів інституту надається таким напрямом: адміністративне право та процес; криміналістика та судова експертиза.

In accordance with the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated July 2018, the postgraduate study in the specialty 081 Law was opened at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations to train highly qualified scientific and scientific-pedagogical staff (within the profile forensic and expert activity):

- specialization 12.00.07: administrative law and procedure; finance law; information law;
- specialization 12.00.09: criminal procedure and criminalistics; forensic examination; crime detection and investigation.

As set out in the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1253-l On Licensing Educational Activities dated June 13, 2018, Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv RIFE obtained a license for educational activities in higher education at the third educational-scientific level (preparation of Doctors of Philosophy). The license covers up to 25 persons in the specialty 081 Law. The Institute prioritizes training postgraduate students in the following areas: administrative law and procedure; criminalistics and forensic examination.

Із метою підготовки іноземців та осіб без громадянства (з урахуванням терміну навчання) наказом Міністерства освіти і науки України від 30 листопада 2018 р. № 2320-л Харківському НДІСЕ встановлено ліцензійний обсяг за спеціальністю у сфері вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні — 40 осіб.

Для подальшого розвитку наукової діяльності в ННЦ ІСЕ 2019 р. відкрито докторантуру на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальності 081 Право. До 2023 р. відділ аспірантури та докторантури очолював В. В. Хоша, зараз керівництво з підготовки в ННЦ ІСЕ наукових кадрів вищої кваліфікації покладено на Д. О. Давиденко.

Вадим Віталійович Хоша народився 20 грудня 1982 р. у м. Харків.

2004 р. закінчив Харківський національний університет радіоелектроніки, 2016 р. — Інститут післядипломної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, 2020 р. — Харківський

В. В. Хоша
(нар. 1982)

V. V. Khosha
(birth year: 1982)

As stipulated in Order No. 2320-I of the Ministry of Justice of Ukraine dated November 30, 2018, the Kharkiv RIFE was granted a license for a capacity of 40 persons in higher education specialty at the third (academic-scientific) level in order to train foreigners and stateless persons (taking into account duration of study).

To further enhance scientific activities at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI», the doctoral study for earning the Doctor of Sciences degree in the specialty 081 Law was established in 2019.

Until 2023, the postgraduate and doctoral department was headed by V. V. Khosha. Currently, D. O. Davydenko expertly manages the training of highly qualified scientific staff at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

Vadym Vitaliiovych Khosha was born on December 20, 1982, in the city of Kharkiv.

In 2004, he graduated from Kharkiv National University of Radio Electronics. In 2016, completed his studies at the Institute of Postgraduate Education of

регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Кандидат юридичних наук із 2017 р., старший дослідник із 2020 р.

У 2004—2018 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посадах молодшого наукового та наукового співробітника, завідувача сектору, завідувача лабораторії, завідувача відділу, помічника директора, вченого секретаря, вченого секретаря-завідувача відділу організації наукової роботи та методичного забезпечення судово-експертної діяльності; у 2018—2023 рр. — завідувач відділу; із липня 2023 р. по т. ч. — провідний науковий співробітник.

Має особисті досягнення у дослідженні актуальних проблем у галузі теоретичних, загально-методичних, процесуальних та організаційних питань судової експертизи.

У 2018—2021 рр. — вчений секретар спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Автор понад 70 наукових праць.

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. He finished Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine in 2020.

He has been a PhD in Law since 2017 and a Senior Researcher since 2020.

During 2004 and 2018, Vadym Vitaliiovych was appointed as a Junior Researcher, Senior Researcher, Unit Head, Laboratory Head, Department Head, Assistant Director, Academic Secretary, Academic Secretary-Head of the Department for Organization of Academic Work and Methodological Support of Forensic Activities at the Kharkiv RIFE. Between 2018 and 2023, he worked as a Department Head. Since July 2023, he has been a Leading Researcher. He has made significant personal contributions to the research on relevant problems in the field of theoretical, general-methodical, procedural and organizational issues of forensic examination. Throughout 2018 to 2021, Vadym Khosha was the academic secretary of the Specialized Academic Council K 64.896.01 with the authority to consider and conduct the defense of dissertations for the PhD in Law degree.

The author of over 70 research papers.

Дар'я Олександрівна Давиденко народилася 21 листопада 1990 р. у м. Харків.

2014 р. закінчила Харківський національний економічний університет імені Симона Кузнеця, 2017 р. — аспірантуру цього самого закладу вищої освіти.

Кандидатка економічних наук із 2017 р., старша дослідниця з 2022 р.

У 2019—2023 рр. працювала у Харківському НДІСЕ на посадах наукового, старшого та провідного співробітника; із липня 2023 р. по т. ч. — завідувач відділу.

Виконує значний обсяг робіт щодо удосконалення освітньо-наукової програми аспірантури установи, розроблення наукових тем з організації судово-експертної діяльності.

Авторка понад 40 наукових праць.

Д. О. Давиденко
(нар. 1990)

D. O. Davydenko
(birth year: 1990)

Daria Oleksandrivna Davydenko was born on November 21, 1990, in the city of Kharkiv.

In 2014, she graduated from Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics and completed postgraduate studies in the same university in 2017.

She has been a PhD in Economics since 2017 and a Senior Researcher since 2022.

From 2019 to 2023, Daria Davydenko worked as a researcher, senior researcher and Leading Researcher at the Kharkiv RIFE. Since July 2023, she has been a Department Head.

She has contributed significantly to the improvement of the educational and scientific program of the Institute's postgraduate school and to the development of scientific topics on the organization of forensic activities.

The author of more than 40 research papers.

Під час навчання в аспірантурі ННЦ ІСЕ аспіранти здобувають теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодівають методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проводять власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне і/або практичне значення, та можуть успішно захистити дисертацію. 2021 р. проведено шість засідань спеціалізованих вчених рад (ДФ 64.896.001, ДФ 64.896.002, ДФ 64.896.003, ДФ 64.896.004, ДФ 64.896.005 та ДФ 64.896.006) із правом прийняття до розгляду та проведення разових захистів дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

14 грудня 2021 р. відбулося засідання Національного агентства із забезпечення якості освіти, на якому ухвалено рішення про успішну

Захист дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Defense of dissertations for the Doctor of Philosophy degree in the area of expertise 08 «Law», specialty 081 «Law»

During postgraduate studies at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI», postgraduates acquire theoretical knowledge, skills, and other competencies sufficient for generating new ideas and tackling complex problems in the field of professional and/or research-innovative activities, master the methodology of scientific and pedagogical activities and conduct their own scientific research, which results possess scientific novelty and theoretical and/or practical significance, enabling students to successfully defend their dissertations. In 2021, six meetings of the specialized academic councils (ДФ 64.896.001, ДФ 64.896.002, ДФ 64.896.003, ДФ 64.896.004, ДФ 64.896.005 and ДФ 64.896.006) were held with the right to consider and conduct one-time defenses of dissertations for the degree of Doctor of Philosophy.

On December 14, 2021, a meeting of the National Agency for Higher Education Quality Assurance was held, where a decision was made regarding

акредитацію освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти (PhD) ННЦ ІСЕ.

Строк дії сертифіката про акредитацію ОНП — до 1 липня 2027 р.

Оцінка Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти підтверджує якісну підготовку здобувачів вищої освіти та високий професіоналізм колективу ННЦ ІСЕ.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 7 листопада 2018 р. № 1218 у Харківському НДІСЕ було утворено спеціалізовану вчену раду К 64.896.01 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальностями 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» та 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність».

the successful accreditation of the educational-scientific program of the third higher education level (PhD) at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

The validity of the accreditation certificate for this program extends until July 1, 2027.

The assessment by the National Agency for Higher Education Quality Assurance confirms the high-quality preparation of higher education applicants and the high professionalism of the NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» team.

By the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1218 dated November 7, 2018, a Specialized Academic Council K 64.896.01 was created at the Kharkiv RIFE with the right to consider and conduct defense of dissertations for obtaining the PhD in Law degree in the specialties 12.00.07 Administrative Law and Procedure; Finance Law; Information Law and 12.00.09 Criminal Procedure and Criminalistics; Forensic Examination; Crime Detection and Investigation.

Перші засідання спеціалізованої вченої ради відбулися 2 липня 2019 р., двоє наукових співробітників установи (С. Г. Гаспарян та І. М. Попович) успішно захистили дисертації.

Ірина Миколаївна Попович народилася 5 травня 1979 р. у м. Охтирка Сумської області. 2001 р. закінчила Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого.

Кандидатка юридичних наук із 2019 р.

Від 2019 р. по т. ч. працює у Харківському НДІСЕ на посадах наукового співробітника, провідного наукового співробітника. Відповідальний виконавець тем науково-дослідних робіт із питань теоретичного, організаційно-процесуального забезпечення судово-експертної діяльності. Активно займається питаннями рецензування наукових звітів співробітників установи. Авторка низки наукових праць із проблемних питань судово-експертної діяльності.

І. М. Попович
(нар. 1979)

I. M. Popovych
(birth year: 1979)

The first meetings of the Specialized Academic Council took place on July 2, 2019. Two researchers (S. H. Hasparian and I. M. Popovych) from the Institute successfully defended their dissertations.

Iryna Mykolaivna Popovych was born on May 5, 1979, in the city of Okhtyrka, Sumy Oblast.

In 2001, she graduated from Yaroslav the Wise National Law Academy of Ukraine. She has been a PhD in Law since 2019.

Since 2019, Iryna Mykolaivna has been working as a researcher, Leading Researcher at the Kharkiv RIFE. The responsible executor of the topics of research works on theoretical, organizational and procedural support of forensic expert activity. Actively engaged in the issues of reviewing scientific reports of the Institution employees.

The author of a number of research papers on problematic issues of forensic expert activity.

10—11 жовтня 2018 р. у Харківському НДІСЕ відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми судової експертизи та криміналістики», присвячена 95-річчю створення інституту. У конференції взяли участь понад 200 осіб, серед яких: представники Міністерства юстиції України, інших органів державної влади та місцевого самоврядування, судово-експертних установ Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, вищих навчальних закладів та наукових установ, правоохоронних органів, громадських та інших організацій України, судово-експертних установ Республіки Вірменія, Латвійської Республіки, Республіки Литва, Республіки Молдова, Республіки Казахстан, Республіки Польща; Інститут судових експертиз республіки Польща (Міністерство юстиції Республіки Польща, м. Краків), Румунії, Республіки Таджикистан та ін.

On October 10–11, 2018, the Kharkiv RIFE hosted the International Scientific and Practical Conference Actual Issues of Forensic Science and Criminalistics dedicated to the 95th anniversary of the Kharkiv RIFE's creation. More than 200 people participated in the conference, including representatives from the Ministry of Justice of Ukraine, other state authorities and local self-government bodies, forensic institutions of the Ministry of Justice of Ukraine, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the Ministry of Health of Ukraine, higher educational institutions and scientific institutions, law enforcement agencies, public and other organizations from Ukraine, as well as forensic institutions from the Republic of Armenia, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Moldova, the Republic of Kazakhstan, the Republic of Poland, Romania, the Republic of Tajikistan, and Institute of Forensic Research of the Republic of Poland of the Ministry of Justice of the Republic of Poland (Kraków), etc.

16 січня 2019 р. на базі Харківського НДІСЕ проведено міжвідомчий науково-практичний семінар для органів Національної поліції України «Проблемні питання призначення та проведення судових експертиз». У заході брали участь представники керівництва Національної поліції України, Головного управління Національної поліції в Харківській області, Харківського національного університету внутрішніх справ, керівний склад кримінального блоку органів та підрозділів Національної поліції України. До семінару було залучено науково-педагогічних працівників кафедр оперативно-розшукової спрямованості закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання та керівники структурних підрозділів Харківського НДІСЕ.

27—28 березня 2019 р. на базі Харківського НДІСЕ відбулося II засідання Української Робочої групи з дослідження психоактивних речовин

**Учасники II засідання Української
Робочої групи з дослідження
психоактивних речовин (2019)**

**Participants of the II meeting of the
Ukrainian Working Group on the Study
of Psychoactive Substances (2019)**

On January 16, 2019, the Interdepartmental Scientific-Practical Seminar titled Problematic Issues in the Appointment and Conduct of Forensic Examinations for the National Police of Ukraine was held at Hon. Prof. M.S. Bokarius Kharkiv Research institute of Forensic Examinations. Representatives of the leadership of the National Police of Ukraine, the Main Directorate of the National Police in the Kharkiv region, Kharkiv National University of Internal Affairs, and the leadership of the criminal division and subdivisions of the National Police of Ukraine took part in the event. The seminar involved academic and teaching staff from higher education departments specializing in crime detection and investigation, especially those with specific training environments, as well as heads from the structural divisions of the Kharkiv RIFE.

On March 27—28, 2019, at the Kharkiv RIFE, the II meeting of the Ukrainian Working Group on the Study of Psychoactive Substances was held within

у межах проекту «ДІЯ — ЄС: Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності, інтенсивне співробітництво та нарощування потенціалу для боротьби з організованою злочинністю у сфері наркоторгівлі вздовж “героїнового маршруту”».

Результатом її проведення стало:

- посилення знань і поглиблене просування передового досвіду щодо зменшення пропозицій та попиту на наркотики та багатосторонніх проблем, що відповідають міжнародним стандартам прав людини та узгоджуються зі стратегіями і політикою ЄС, шляхом надання технічної допомоги, що ґрунтуються на потребах, у формі короткострокових, індивідуалізованих технічних порад та рівноправного співробітництва із зацікавленими країнами і регіональними організаціями;
- посилення довіри та міжрегіонального співробітництва щодо питань, пов'язаних із наркотиками, між країнами-бенефіціантами та їх колегами з ЄС;
- посилення сумісних можливостей та оперативних навичок органів кримінальної юстиції, особливо в їх здатності проводити кримінальні розслідування, що ґрунтуються на даних аналітики (розвідки) та доказах, а також стратегічного аналізу та оцінки загроз у галузі протидії організованій злочинності у сфері наркоторгівлі із дотриманням прав людини та верховенства права.

Колектив ННЦ ICE вшановує традиції і пам'ять про людей, які зробили вагомий внесок у становлення та розвиток судової експертизи

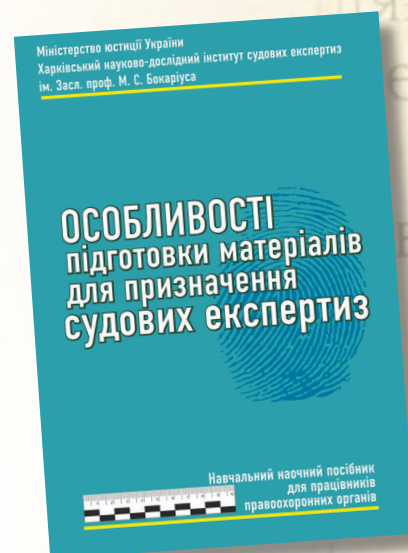

the framework of The ACTION-EU project: *EU measures for combating drug trafficking and organized crime, intensive cooperation and developing capacities for combating organized crime in the drug trafficking sphere along the “heroin route”.*

The meeting outcomes helped to:

- deepen knowledge and promote advanced experience in reducing drug supply and demand as well as address multifaceted issues that align with international human rights standards and are in harmony with EU strategies and policies by providing technical assistance in the form of short-term, personalized technical advice and equal cooperation with interested countries and regional organizations;
- strengthen trust and interregional cooperation on drug-related issues between beneficiary countries and their colleagues from the EU;
- enhance joint capabilities and operational skills of criminal justice agencies, specifically in their ability to conduct criminal investigations based on analytical (intelligence) data and evidence, as well as strategic analysis and threat assessment in the field of combating organized crime in drug trafficking while upholding human rights and the rule of law.

The Kharkiv RIFE staff commemorates those who have made a significant contribution to the formation and development of forensic science and

і криміналістики. 19 квітня 2019 р. відбулося урочисте відкриття пам'ятника Заслуженому професору Миколі Сергійовичу Бокаріусу.

На церемонії відкриття пам'ятнику були присутні: керівництво Харківської обласної державної адміністрації, представники керівництва Харківської міської ради, Міністерства юстиції України та керівники структурних підрозділів Міністерства юстиції України; директори науково-дослідних інститутів судових експертиз з усіх регіонів України; працівники науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів Міністерства внутрішніх справ України; керівники правоохоронних органів; ректори вищих закладів освіти; видатні науковці в галузі судової експертизи та криміналістики, а також іноземні гості-партнери Харківського НДІСЕ з Республіки Вірменія, Республіки Молдова, Польщі, Ізраїлю; докторанти, аспіранти та ін. Особливими гостями у цей день були нащадки славетного роду професора — його онук Сергій Віталійович Бокаріус із сином Миколою Сергійовичем Бокаріусом.

Урочисті заходи було продовжено відкриттям міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання судової експертизи і криміналістики», присвяченої 150-річчю з дня народження Заслуженого професора Миколи Сергійовича Бокаріуса. Мета конференції: висвітлення наукової спадщини Заслуженого професора М. С. Бокаріуса, його впливу на становлення судової експертології в Україні, а також дослідження проблем науково-методичного й інформаційного забезпечення судово-експертної діяльності, завдання і тенденції криміналістики на сучасному етапі розвитку нашої держави.

criminalistics. On the 19th of April 2019, the ceremonial unveiling of the monument to the Honored Professor Mykola Serhiiiovych Bokarius was held.

The monument's opening ceremony was attended by: the leadership of Kharkiv Regional State Administration, representatives of the leadership of the Kharkiv City Council and the Ministry of Justice of Ukraine, heads of structural units of the Ministry of Justice of Ukraine; directors of RIFEs from all regions of Ukraine; employees of State Scientific Research Forensic Centers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, heads of law enforcement agencies; rectors of higher education institutions; distinguished researchers in the field of forensic science and criminalistics; foreign guest-partners of the Kharkiv RIFE from the Republic of Armenia, the Republic of Moldova, the Republic of Poland, and the State of Israel; doctoral students, postgraduate students, and others. Special guests that day were the descendants of the distinguished lineage of the Professor: Serhii Vitaliiiovych Bokarius, his grandson, and Mykola Serhiiiovych Bokarius, his son.

As part of the commemoration, the opening of the International Scientific-Practical Conference *Relevant Issues of Forensic Science and Criminalistics* dedicated to the 150th anniversary of the birth of Honored Professor Mykola Serhiiiovych Bokarius took place. The conference aimed to emphasize M. S. Bokarius' scientific legacy, his influence on the formation of forensic science in Ukraine, and explore issues related to scientific-methodological and informational support of forensic activities, tasks and trends of criminalistics at the current stage of our country's development.

Тематика конференції охоплювала такі напрями: наукова спадщина Заслуженого професора М. С. Бокаріуса та її значення у розвитку сучасної теорії та практики судової експертизи; теорія, історія та методологія судової експертизи; законодавче забезпечення судово-експертної діяльності в Україні; актуальні питання теорії судової експертизи; експертна практика: сучасні методи та технології; експертна дидактика — перспективи розвитку; міжнародний досвід та перспективи розвитку судово-експертної діяльності в Україні та закордоном; проблеми реформування судово-експертної діяльності в Україні; шляхи розвитку та вдосконалення науки і освіти у сфері судово-експертної діяльності.

У роботі конференції взяли участь понад 150 осіб, серед яких представники Міністерства юстиції України, органів державної влади, місцевого самоврядування, судово-експертних установ, правоохоронних органів, закладів вищої освіти, наукових установ, зарубіжних гостей та ін. Всього на конференцію надійшло понад 210 доповідей і наукових повідомлень.

The conference scope encompassed the following areas: the scientific legacy of the Honored Professor Mykola Serhiiiovych Bokarius and its significance in the development of modern theory and practice of forensic examination; theory, history, and methodology of forensic examination; legislative support for forensic activities in Ukraine; relevant issues in forensic examination theory; forensic expert practice: current methods and technologies; expert didactics: prospects for development; international experience and potential growth in the forensic science field in Ukraine and abroad; issues of reforming forensic activities in Ukraine; ways to develop and improve science and education in the forensic science field.

Over 150 participants took part in the conference, including representatives of the Ministry of Justice of Ukraine, state authorities, local self-government bodies, forensic institutions, law enforcement agencies, higher education institutions, research institutions, foreign guests, etc. In total, over 210 reports and research papers were submitted to the conference.

2019 р. Харківський НДІСЕ успішно пройшов державну атестацію, за результатами якої отримав відповідне свідоцтво серії ДА № 00014. Інститут віднесено до I класифікаційної (найвищої) групи — наукових установ-лідерів, що мають високий рівень результатів діяльності, визнання в Україні та світі, демонструють високий науковий потенціал та ефективно його використовують, інтегровані у світовий науковий та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів. Оцінювання наукової установи відбулося за новими правилами незалежними експертами на основі єдиних, прозорих критеріїв, із урахуванням специфіки наукової установи. Під час оцінювання враховували такі показники, як рівень кваліфікації наукових працівників, міжнародне співробітництво, практична цінність результатів для держави, наукометричні та фінансово-економічні показники, публікаційна активність, матеріально-технічна база, кадровий потенціал, результати наукової діяльності та стратегія розвитку.

In 2019, the Kharkiv RIFE successfully passed state certification. Based on the certification results, the Institute received a corresponding ДА series certificate No. 00014. Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations is assigned to the 1st classification group (the highest): leading research institutions maintain a high level of performance, are recognized both in Ukraine and globally, demonstrate high scientific potential and use it efficiently, and are also integrated into the world scientific space and the European Research Area, all while taking into account national interests. Evaluation of the research institution was carried out according to the new rules compiled by independent experts using unified, transparent criteria and considering the specifics of the research institution. The evaluation took into account indicators such as qualification level of researchers, international cooperation, practical value of results for the state, scientometric data, financial and economic indicators, publication activity, material and technical base, human resources potential, research findings, and development strategy.

12 липня 2019 р. на базі Харківського НДІСЕ проведено міжвідомчий науково-практичний семінар для співробітників Національного антикорупційного бюро України (далі — НАБУ) «Проблемні питання призначення та проведення судових експертиз у кримінальних провадженнях за корупційними злочинами». Семінар надав змогу визначити коло проблемних питань, які існують у діяльності НАБУ щодо залучення судових експертів; виокремити шляхи вирішення проблем, що виникають під час проведення експертних досліджень, обмінятися досвідом, ознайомитися з новими напрацюваннями, досягненнями, відкриттями, методиками призначення та проведення судових експертиз.

Ураховуючи високий науковий потенціал, ННЦ ІСЕ отримало право присвоєння вчених звань. Уперше 2020 р. наказом Міністерства освіти і науки України затверджено рішення Вченої ради Харківського НДІСЕ про присудження завідувачу відділу В. В. Хоші вченого звання старшого дослідника зі спеціальності 081 «Право».

On the 12th of July 2019, the Kharkiv RIFE hosted the Interdepartmental Scientific-Practical Seminar Problematic Issues in the Appointment and Conduct of Forensic Examinations in Criminal Proceedings Involving Corruption Crimes for the staff of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU).

The seminar made it possible to: identify a range of challenging issues existing in the NABU's activities regarding the involvement of forensic experts; highlight ways to solve problems that arise during expert research, exchange experiences, familiarize oneself with new developments, achievements, discoveries, and methods for appointing and conducting forensic examinations.

Given the high scientific potential, National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» obtained the right to award academic titles. For the first time in 2020, by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, the Academic Council of the Kharkiv RIFE approved the decision to award the academic title of Senior Researcher in the specialty 081 Law to V. V. Khosha, Department Head.

За період 2020—2021 рр. рішеннями Вченої ради інституту вчене звання старшого дослідника із зазначеної спеціальності присуджено В. М. Васильєву, С. Г. Гаспарян, В. Р. Остропільцю, І. В. Сабадаш та Л. В. Свиридовій; професора — Є. М. Поповичу, А. А. Русецькому, Е. Б. Сімаковій-Єфремян, О. П. Угровецькому.

Василь Романович Остропілець народився 22 жовтня 1967 р. у с. Дубрівка Чуднівського району Житомирської області.

1998 р. закінчив Харківську національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого.

Кандидат юридичних наук із 2015 р., старший дослідник із 2020 р.

У 2018—2020 рр. — працював у Харківському НДІСЕ на посаді завідувача лабораторії. Має значні особисті досягнення у галузі правового забезпечення судово-експертної діяльності в Україні. Брав активну участь у науково-дослідній роботі.

Автор понад 20 наукових праць.

В. Р. Остропілець
(нар. 1967)

V. R. Ostropilets
(birth year: 1967)

Throughout 2020–2021, by Decisions of the Institute's Academic Council, the academic title of Senior Researcher in the mentioned specialty was also awarded to V. M. Vasyliiev, S. H. Hasparian, V. R. Ostropilets, I. V. Sabadash, and L. V. Svyrydov; the title of Professor was granted to Ye. M. Popovych, A. A. Rusetskyi, E. B. Simakova-Yefremian, O. P. Uhrovetskyi.

Vasyl Romanovych Ostropilets was born on October 22, 1967, in the village of Dibrivka of Chudniv Raion of Zhytomyr Oblast.

In 1998, Vasyl Romanovych graduated from Yaroslav the Wise National Law Academy of Ukraine.

He has been a PhD in Law since 2015 and a Senior Researcher since 2020.

From 2018 to 2020, he worked as a Laboratory Head at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations. Vasyl Romanovych has significant personal achievements in the field of legal support of forensic activities in Ukraine. He takes an active part in research work.

The author of over 20 research papers.

Інна Володимирівна Сабадаш народилась 4 лютого 1986 р. у м. Харків. 2008 р. закінчила Українську інженерно-педагогічну академію та здобула кваліфікацію економіста, 2010 р. — Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» та здобула кваліфікацію юриста, 2017 р. — Українську інженерно-педагогічну академію зі спеціальності «Інтелектуальна власність».

Кандидатка юридичних наук із 2018 р., старша дослідниця з 2021 р.

У 2008—2023 рр. працює в Харківському НДІСЕ на посадах стажиста-дослідника, молодшого, наукового, старшого та провідного наукового співробітника, завідувача лабораторії; із липня 2023 р. по т. ч. — провідний судовий експерт. Має кваліфікацію судового експерта з дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності, документів про економічну діяльність підприємств і організацій, а також із визначення вартості машин, обладнання, сировини та товарів народного споживання. Авторка низки наукових праць.

I. B. Sabadash
(нар. 1986)

I. V. Sabadash
(birth year: 1986)

Inna Volodymyrivna Sabadash was born on February 4, 1986, in the city of Kharkiv. In 2008, she graduated from the Ukrainian Engineering Pedagogics Academy majoring in Economics. In 2010, she completed her studies at Yaroslav the Wise National Law Academy of Ukraine and was qualified as a lawyer. In 2017, she earned a degree in “Intellectual Property” from the Ukrainian Engineering Pedagogics Academy. Inna Volodymyrivna has been a PhD in Law since 2018 and a Senior Researcher since 2021.

During the years 2008–2023, Inna Volodymyrivna held the positions of research intern, junior researcher, researcher, senior researcher, Leading Researcher, and Laboratory Head at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations. Since July 2023, she has been a Leading Forensic Expert. She is qualified as a forensic expert specialized in examining accounting and tax records, documents related to the economic activities of enterprises and organizations, determining the value of machinery, equipment, raw materials, consumer goods.

The author of a number of research papers.

Анатолій Анатолійович Русецький народився 12 січня 1976 р. у с. Андріївка Балаклійського району Харківської області.

2004 р. закінчив Національну юридичну академію ім. Ярослава Мудрого, 2009 р. — Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2013 р. — Національну академію державного управління при Президентові України.

Кандидат юридичних наук із 2013 р., доктор юридичних наук із 2019 р., доцент із 2014 р., професор із 2021 р., заслужений юрист України з 2017 р.

Член-кореспондент Міжнародної Кадрової Академії з 2013 р.

Від 2018 р. по т. ч. працює у Харківському НДІСЕ на посадах провідного та головного наукового співробітника.

Напрям наукових досліджень стосується різнопрофільних питань теорії та практики судової експертизи.

Автор понад 60 наукових праць.

А. А. Русецький
(нар. 1976)

A. A. Rusetskyi
(birth year: 1976)

Anatolii Anatoliiovych Rusetskyi was born on January 12, 1976, in the village of Andriivka, Balakliia Raion, Kharkiv Oblast.

In 2004, he graduated from Yaroslav the Wise National Law Academy of Ukraine. In 2009, completed his studies at V. N. Karazin Kharkiv National University. In 2013, earned a degree from the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine.

Anatolii Anatoliiovych has been a PhD in Law since 2013, Doctor of Law since 2019, Docent since 2014, Professor since 2021, and Honored Lawyer of Ukraine since 2017.

He has been a corresponding member of the International Personnel Academy since 2013.

Since 2018, he has been working as a Principal and Leading Researcher at the Kharkiv RIFE. Research field relates to diverse issues in the theory and practice of forensic examination.

The author of over 60 research papers.

Науково-практичні заходи є візитівкою наукової установи: 19 лютого 2020 р. на базі Харківського НДІСЕ відбулася лекція-дискусія за темою «Проблемні питання призначення та проведення судових експертиз у кримінальних провадженнях» з метою підвищення кваліфікації слідчих Служби безпеки України. Під час лекції проаналізовано порядок призначення та проведення військових, почеркознавчих, лінгвістичних, портретних та комп'ютерних судових експертиз (особливості, помилки, питання, що ставляться на вирішення судової експертизи). У заході взяли участь співробітники СБУ з усієї України.

6—7 лютого 2020 р. на базі Харківського НДІСЕ відбулося засідання круглого столу «Проблеми реформування базового законодавства України з питань експертного забезпечення правосуддя». Мета заходу: обговорення пропозицій з проблематики судово-експертної діяльності щодо внесення змін до законодавства про судову експертизу. У роботі засідання круглого столу взяли участь представники Національної академії

**Учасники лекцій-дискусій за темою
«Проблемні питання призначення
та проведення судових експертиз
у кримінальних провадженнях»**

**Participants of the lecture-discussion
«Problematic Issues of Appointing and
Conducting Forensic Examinations in
Criminal Proceedings»**

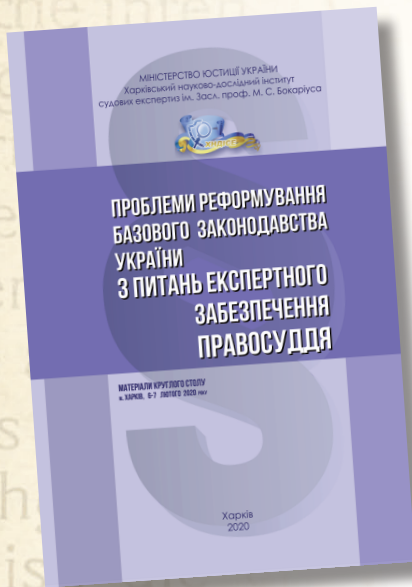
Scientific-practical events are a hallmark of the research institution. On February 19, 2020, Kharkiv RIFE organized the lecture-discussion titled Problematic Issues of Appointing and Conducting Forensic Examinations in Criminal Proceedings to improve skills of investigators of the Security Service of Ukraine. The procedure for appointing and conducting military, handwriting, linguistic, portrait and computer forensic examinations was analyzed during the lecture: peculiarities, mistakes, and issues raised by forensic examinations. The event was attended by staff from the Security Service of Ukraine from across the country.

On 06–07 February, 2020, the roundtable meeting Problems of Reforming the Basic Legislation of Ukraine on Expert Support of Justice was held at the Kharkiv RIFE. The purpose of the event was to discuss proposals concerning challenges in forensic expert activity in relation to amending the legislation on forensic examination. The roundtable was attended by representatives of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Yaroslav Mudryi National

правових наук України, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України, Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, Харківського НДЕКЦ, Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, Харківського національного університету внутрішніх справ, Харківського національного медичного університету, «Європейської поліцейської асоціації України», Всеукраїнської громадської організації «Союз експертів України», громадської організації «Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка» та ін.

У квітні 2020 р. Харківський НДІСЕ успішно провів розширення сфери акредитації за напрямом дослідження почерку і підписів та пройшов наглядову оцінку переведення системи управління випробувальної лабораторії на відповідність оновленому ДСТУ ISO/IEC 17025:2017.

За результатами нагляду за діяльністю як випробувальної лабораторії Харківський НДІСЕ Національне агентство з акредитації України прийняло рішення про внесення змін щодо розширення сфери акредитації та видачу відповідного атестату про акредитацію. Цей атестат засвідчує компетентність судово-експертної установи під час проведення досліджень, що належать до сфери акредитації та визнання високої якості їх виконання на вітчизняному та міжнародному рівні.

Law University, Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems National Academy of Law Sciences of Ukraine, Ukrainian Research Institute of Special Equipment and Forensic Science of the Security Service of Ukraine, the State Scientific Research Forensic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Kharkiv SRFC, Kharkiv Regional Bureau of Forensic Medical Examination, Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv National Medical University, "Ukraine European Police Association", All-Ukrainian Public Organization "Union of Experts of Ukraine", Public Organization All Ukrainian Independent Research Experts Association, etc.

In April 2020, Kharkiv RIFE successfully expanded the scope of accreditation in the field of forensic handwriting and signature examination and underwent a supervisory assessment on aligning the test laboratory's management system with the updated ДСТУ ISO/IEC 17025:2017 standard.

Based on the results of the supervision of Kharkiv RIFE's activities as a testing laboratory, the National Accreditation Agency of Ukraine decided to change the scope of accreditation and issue a relevant accreditation certificate. The certificate confirms the competence of the forensic institution in conducting research within the scope of accreditation and recognizes the high quality of its performance at the national and international levels.

Така система якості дає змогу створити дієвий механізм, що забезпечує перехід на новий рівень судово-експертних технологій, сприяє ефективності розроблення науково-методичного забезпечення експертної діяльності.

У цей період Харківський НДІСЕ отримав Атестат про акредитацію відповідно до вимог міжнародного стандарту ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2014 (ISO/IEC 17020:2012), який дає змогу правоохоронним органам, органам суду і прокуратури, іншим особам бути впевненими в тому, що інститут може надати технічно компетентну та ефективну експертизу з незмінно надійними результатами.

Національне агентство з акредитації України цим атестатом засвідчило компетентність Органу з інспектування Харківського НДІСЕ у сфері інспектування:

Such a quality system makes it possible to create an efficient mechanism ensuring the transition to a new level of forensic technologies and promoting the efficiency of developing scientific and methodological support for expert activities.

At that time, the Kharkiv RIFE received an accreditation certificate in accordance with the requirements of the international standard ДСТУ EN ISO/IEC 17020:2014 (ISO/IEC 17020:2012), which allows law enforcement agencies and prosecutors to be confident that the Institute can provide a technically competent and efficient examination with consistently reliable results.

With this certificate, the National Accreditation Agency of Ukraine attested to the expertise of the Kharkiv RIFE's Inspection Body in the field of inspection:

- дослідження фінансово-господарських документів, об'єктів інтелектуальної власності, причин та наслідків порушень вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- товарознавчі дослідження машин, обладнання, споживчих товарів та сировини;
- товарознавчі дослідження колісних транспортних засобів та їх частин.

Із часів заснування установи велику увагу приділяли розвитку музейної справи. 3 липня 2020 р. відбулося урочисте відкриття Науково-прикладного музею Харківського НДІСЕ, який містить експонати, пов'язані з історією заснування, становленням та розвитком інституту. Кожен стенд експозиції присвячено певній сторінці діяльності інституту від заснування до сьогодення.

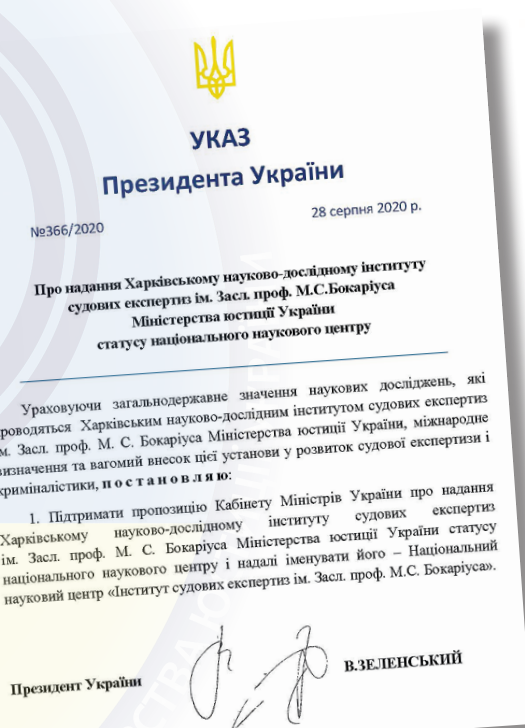
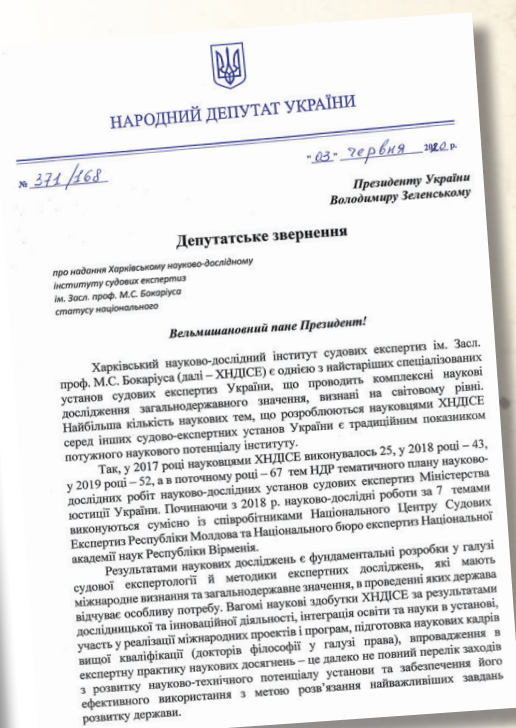

- research on financial and economic documents, intellectual property objects, as well as causes and effects of breaches in life safety and labor protection requirements;
- commodity research on machinery, equipment, consumer goods, and raw materials;
- commodity research on wheeled vehicles and their components.

Since the Institute's establishment, a significant emphasis has been placed on advancing museology. On July 3, 2020, the Applied Research Museum of Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations was officially opened, which contains exhibits related to the history of foundation, formation and development of the Institute. Each exhibition stand is dedicated to a certain page of the Kharkiv RIFE's activities from its foundation to the present day.

Завдяки неупинному розвитку, активній науково-дослідній роботі, якісній експертній діяльності, плідному міжнародному співробітництву Харківський НДІСЕ постійно досягає нових вершин. Тому за поданням Міністерства юстиції України та пропозицією Кабінету Міністрів України 28 серпня 2020 р. Президент України підписав Указ № 366/2020 «Про надання Харківському науково-дослідному інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса Міністерства юстиції України статусу національного наукового центру». Набуття нового статусу стало ще однією сходинкою розвитку наукової установи.

ННЦ ІСЕ — це єдина зі спеціалізованих установ судових експертиз України, яка має ліцензію на провадження освітньої діяльності у сфері післядипломної освіти з підвищення кваліфікації для осіб з вищою освітою у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» за освітньою програмою «Теоретичні, організаційні і процесуальні питання судової

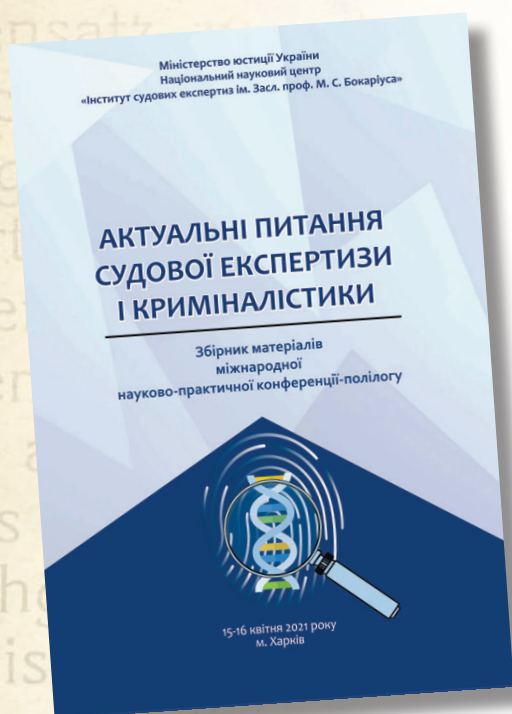
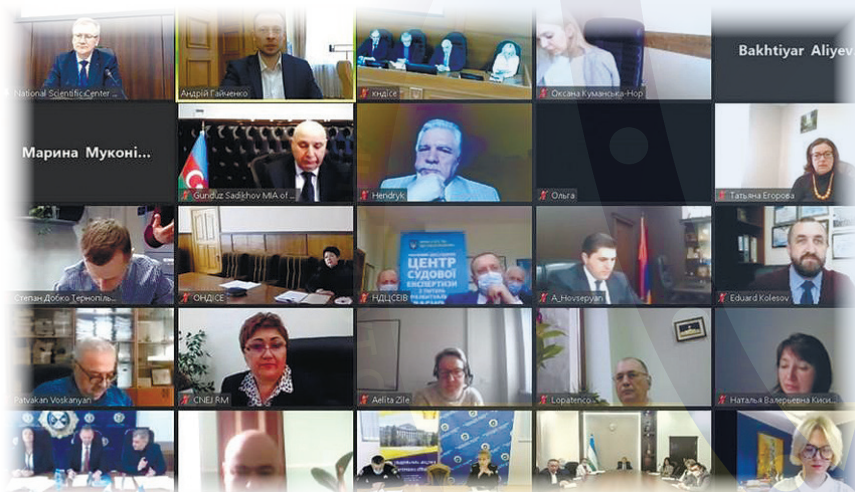
Owing to continuous development, ongoing research activity, high-quality expert activities, and productive international cooperation, the Kharkiv RIFE constantly reaches new heights. Thus, on the 28th of August 2020, at the request of the Ministry of Justice of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, the President of Ukraine signed Decree No. 366/2020 On Awarding the Status of National Scientific Center to Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine.

National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» is the only specialized forensic institution in Ukraine that holds a license to conduct educational activities in the field of postgraduate education for advanced training of persons possessing higher education in the field 08 Law, specialty 081 Law, under the educational program Theoretical, Organizational and Procedural Issues of Forensic Examination. The license was issued on the basis of the Order of the Ministry of Education

експертизи». Ліцензію видано на підставі наказу Міністерства освіти і науки України від 23 листопада 2020 р. № 256-л «Про ліцензування освітньої діяльності». Наразі ліцензійний обсяг збільшено до 25 осіб із можливістю підготовки іноземців та осіб без громадянства.

15—16 квітня 2021 р. на базі ННЦ ІСЕ в онлайн-режимі відбулася Міжнародна науково-практична конференція-полілог «Актуальні питання судової експертизи і криміналістики». Упродовж двох днів участь у конференції взяли понад 250 науковців та судових експертів не тільки України, а й Великої Британії, Греції, Латвії, Литви, Польщі, Молдови, Чорногорії, Македонії, Ізраїлю, Азербайджану, Вірменії, Грузії, Казахстану, Узбекистану та інших країн.

5 липня 2021 р. із нагоди Дня судового експерта відбулося урочисте відкриття відділення-бюро ННЦ ІСЕ у м. Київ. У 2022—2023 рр. відділення очолював заступник директора інституту В. Л. Федоренко.

and Science of Ukraine No. 256-l On Licensing Educational Activities dated November 23, 2020. Currently, the license capacity has been increased to 25 people with the possibility of training foreigners and stateless persons.

On April 15–16, 2021, the International Research and Practical Conference-Polylogue Topical Issues of Forensic Science and Criminalistics was held in the online mode at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI». Within two days, over 250 researchers and forensic experts not only from Ukraine but also from the United Kingdom, Greece, Latvia, Lithuania, Poland, Moldova, Montenegro, Macedonia, Israel, Azerbaijan, Belarus, Armenia, Georgia, Kazakhstan, Uzbekistan, etc., took part in this conference.

On July 5, 2021, on the occasion of Forensic Expert Day, grand opening of the Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» was held in Kyiv. Between 2022 and 2023, V. L. Fedorenko, the Institute Deputy Director, was the Branch Head.

Владислав Леонідович Федоренко народився 15 жовтня 1971 р. у м. Полтава.

1994 р. закінчив із відзнакою Полтавський державний педагогічний інститут, 1996 р. — із відзнакою Академію Служби безпеки України, 2020 р. — Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, 2021 р. — Національну академію керівних кадрів культури і мистецтва.

Кандидат юридичних наук, доктор юридичних наук із 2010 р., доцент, професор із 2011 р., заслужений юрист України з 2009 р. У 2022—2023 рр. працював заступником директора — завідувачем Київського відділення ННЦ ІСЕ.

Автор і співавтор понад 550 наукових публікацій.

Публікаційна активність установи стала підставою для того, щоб 9 серпня 2021 р. ННЦ ІСЕ отримав Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (ДК № 7423).

В. Л. Федоренко
(1971—2023)

V. L. Fedorenko
(1971—2023)

Vladyslav Leonidovych Fedorenko was born on October 15, 1971, in the city of Poltava.

In 1994, he graduated with honors from the Poltava State Pedagogical Institute, and in 1996, also with honors, from the Security Service of Ukraine Academy. In 2020, he completed his studies at V. I. Vernadsky Taurida National University. In 2021, Vladyslav Leonidovych earned a degree from the National Academy of Cultural and Arts Management.

Vladyslav Fedorenko was a PhD in Law and a Doctor of Law from 2010, Docent and Professor from 2011, and Honored Lawyer of Ukraine from 2009. In 2022—2023, he worked as the Deputy Director and Head of the Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI». The author and co-author of over 550 research papers.

The Institute's publication activity enabled NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» to obtain a Certificate on the Entry of the publishing business subject into the State Register of Publishers, Manufacturers, and Distributors of Publishing Products (ДК No. 7423).

2021 р. запроваджено присвоєння звання «Почесний професор Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України». За вагомий внесок у розвиток законодавства, науки та технологій, впровадження наукових, науково-технічних результатів у практичну діяльність і підготовку наукових кадрів це звання присвоєно О. М. Бандурці, Г. Л. Грановському, В. А. Журавлю, А. Івановичу, В. О. Коноваловій і В. Ю. Шепітьку.

Григорій Лазарович Грановський народився 5 червня 1920 р. у м. Харків. 1943 р. закінчив юридичні курси при Свердловській обласній прокуратурі, 1949 р. — Харківський юридичний інститут. Кандидат юридичних наук із 1955 р., доктор юридичних наук із 1968 р., професор із 1981 р., заслужений юрист із 1980 р., Почесний професор ННЦ ІСЕ з 2021 р. 1949 р. починає працювати в Харківському НДІСЕ спочатку на посаді молодшого наукового співробітника, потім — старшого наукового співробітника; 1964—1969 рр. очолював відділ криміналістичної ідентифікації особи. За

Г. Л. Грановський
(нар. 1920)

H. L. Hranovskyi
(birth year: 1920)

In 2021, the title of Honored Professor of National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» of the Ministry of Justice of Ukraine was introduced. This title was awarded to O. M. Bandurka, H. L. Hranovskyi, V. A. Zhuravel, V. O. Konovalova and V. Yu. Shepitko, A. Ivanovich for their weighty contributions to the development of legislation, advancements in science and technology, implementation of scientific and scientific-practical findings in practice, and scientific personnel training.

Hryhorii Lazarovych Hranovskyi was born on June 5, 1920, in the city of Kharkiv. In 1943, Hryhorii Lazarovych graduated from legal courses at the Sverdlovsk Regional Prosecutor's Office. In 1949, he completed his studies at the Kharkiv Law University. Hryhorii Hranovskyi has been a PhD in Law since 1955, Doctor of Law since 1968, Professor since 1981, Honored Lawyer since 1980, Honored Professor of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» since 2021. In 1949, he worked first as a junior researcher and later as a senior researcher at the Kharkiv RIFE. From 1964 to 1969, Hryhorii Lazarovych headed the Department of Forensic Personal Identification. Over the period of his work at the Institute, Hryhorii

час роботи в установі опублікував понад 80 наукових праць, основний напрям яких — теорія криміналістичної експертизи, трасологічні та дактилоскопічні дослідження, а також дослідження в галузі почеркознавства.

Олександр Маркович Бандурка народився 24 квітня 1937 р. у с. Калинівка Городищенського району Черкаської області.

1958 р. закінчив Харківський інженерно-економічний інститут, 1964 р. — Харківський юридичний інститут, 1980 р. — Академію МВС.

Кандидат юридичних наук із 1994 р., доктор юридичних наук із 1996 р., доцент, професор із 1994 р, заслужений юрист України з 1993 р., дійсний член (академік) Національної академії правових наук України з 2000 р.

Брав участь у розробці та прийнятті Декларації про державний суверенітет України, Акта проголошення незалежності України, Конституції України та інших законопроектів та нормативних актів. Голова редакційної колегії науково-практичного журналу «Наше право», голова редакційної ради наукового журналу «Європейські перспективи», член

О. М. Бандурка
(нар. 1937)

O. M. Bandurka
(birth year: 1937)

Lazarovych published more than 80 research papers. Their primary focus is the theory of forensic examination, trace evidence and fingerprint examination, as well as handwriting examination.

Oleksandr Markovych Bandurka was born on April 24, 1937, in the village of Kalynivka, Horodyshchenskyi Raion, Cherkasy Oblast.

In 1958, he graduated from Kharkiv Institute of Engineering and Economics. In 1964, completed his studies at the Kharkiv Law Institute. In 1980, earned a degree from the Academy of the Ministry of Internal Affairs. Oleksandr Markovych has been a PhD in Law since 1994, Doctor of Law since 1996, Docent and Professor since 1994, Honored Lawyer of Ukraine since 1993, Full Member (Academician) of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine since 2000.

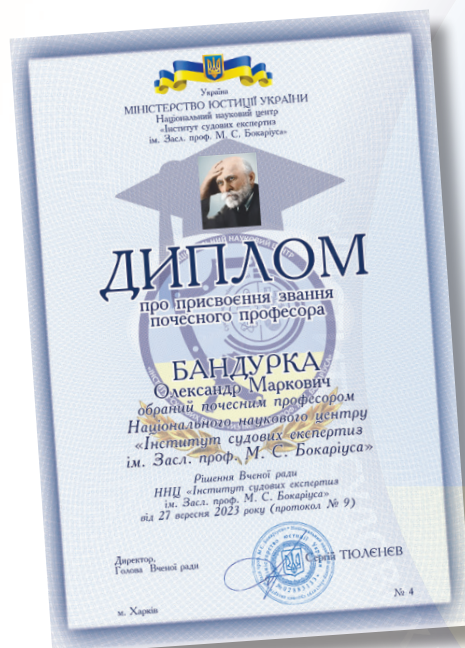
He participated in the development and adoption of the Declaration of State Sovereignty of Ukraine, Act of Declaration of Independence of Ukraine, Constitution of Ukraine, and other draft laws and regulatory acts. He was the Editorial Board Chairman of the "Our Right" Scientific-Practical Journal, the Editorial Council Chairman of the "European Perspective" Scientific Journal, and

редакційних колегій наукових видань «Віче», «Публічне право», «Право і.а.». Науковий консультант Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності, був членом Науково-консультативної ради при Верховному Суді України.

Заслужений працівник МВС СРСР (1978). Почесний працівник МВС України (1992). Нагороджений орденами князя Ярослава Мудрого V та IV ступенів (1999, 2012), повний кавалер ордена «За заслуги» (1997, 2002, 2004), медаллю «Незалежність України» (2016). Відзначений Почесною відзнакою МВС України «Хрест Слави» (1997), Почесною грамотою Верховної Ради України за особливі заслуги перед Українським народом (2001), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2002), Юрист-працівник МВС (2012).

Всього має 42 державні, урядові та відомчі нагороди України, Польщі, Болгарії, Латвії, Чехії та інших країн. Почесний громадянин м. Харкова.

Автор понад 500 наукових праць.

a member of the Editorial Boards of Scientific Publications "Viche", "Public Law", and "Law u.a.". Oleksandr Markovych was a scientific consultant to the Verkhovna Rada Committee (Supreme Council) of Ukraine on law enforcement activities and was a member of the Scientific Advisory Board at the Supreme Court of Ukraine.

Honored Worker of the USSR Ministry of Internal Affairs (1978). Honored Worker of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (1992). He was awarded the Orders of Prince Yaroslav the Wise V and IV degrees (1999, 2012) and is a Full Cavalier of the Order of Merit (1997, 2002, 2004). He also received the medal "Independence of Ukraine" (2016). Recognized with the Honorary Award of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine "Cross of Glory" (1997), Honorary Diploma of the Verkhovna Rada of Ukraine "For Special Merit to the Ukrainian People" (2001), Honorary Diploma of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2002). Lawyer-worker of the Ministry of Internal Affairs (2012). In total, he has 42 state, governmental, and departmental awards from Ukraine, Poland, Bulgaria, Latvia, Czech Republic, and other countries. Honorary citizen of Kharkiv.

The author of over 500 research papers.

Володимир Андрійович Журавель народився 7 березня 1956 р. у м. Дніпропетровськ. 1980 р. закінчив Харківський юридичний інститут. Кандидат юридичних наук із 1984 р., доктор юридичних наук із 1999 р., доцент, професор із 2003 р, заслужений працівник освіти України з 2004 р., член-кореспондент Академії правових наук України з 2009 р., дійсний член (академік) Національної академії правових наук України з 2017 р.

Брав участь у розробці проєктів: Кримінального процесуального кодексу України, законів України «Про запобігання корупції», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про державне бюро розслідування», «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», Концепції реформування кримінальної юстиції України, «Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011—2015 роки», Планів заходів з реалізації «Концепції державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю», «Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року».

В. А. Журавель
(нар. 1956)

V. A. Zhuravel
(birth year: 1956)

Volodymyr Andriiovych Zhuravel was born on March 7, 1956, in Dnipropetrovsk. In 1980, he graduated from the Kharkiv Law Institute. He has been a PhD in Law since 1984, Doctor of Law since 1999, Docent and Professor since 2003, Honored Worker of Education of Ukraine since 2004, Corresponding Member of the Academy of Legal Sciences of Ukraine since 2009, Full Member (Academician) of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine since 2017.

He participated in the development of drafts for the following: the Criminal Procedure Code of Ukraine; the laws of Ukraine "On Prevention of Corruption", "On Scientific and Scientific-Technical Activities", "On the State Bureau of Investigation", "On Private Detective (Search Activity)"; the Concept of Criminal Justice Reform in Ukraine; State Program for the Prevention and Counteraction of Corruption for 2011–2015; Action Plans for the implementation of "The Concept of State Policy in the Fight Against Organized Crime" and "The State Drug Policy Strategy until 2020". A member of the Advisory Board of the "Theory

Член консультативної колегії збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики».

Член Науково-консультативної ради Конституційного Суду України. Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2018), медаллю Герберта Манса (2015), орденом Союзу юристів України «За заслуги» III ступеня (2018). Відзначений Почесною грамотою Верховної Ради України (2020), Почесною грамотою Харківської обласної державної адміністрації (2013), Пам'ятною відзнакою до 100-річчя НАН України (2018). Лауреат Премії імені Ярослава Мудрого (2003, 2006, 2017).

Переможець XIII обласного конкурсу «Вища школа Харківщини — кращі імена» в номінації «Викладач професійно орієнтованих дисциплін» (2011), Стипендіат в галузі науки імені В. П. Маслова (із правознавства) Харківської обласної державної адміністрації (2016).

Автор понад 300 наукових праць.

А. Б. Іванович
(нар. 1963)

A. B. Ivanovich
(birth year: 1963)

and Practice of Forensic Science and Criminalistics" Research Paper Collection. A member of the Scientific Advisory Board of the Constitutional Court of Ukraine.

Volodymyr Andriiovych was awarded the Order of Merit, III degree (2018), the Herbert Manns medal (2015), and the Order of Merit III degree by the Union of Lawyers of Ukraine (2018). Presented with the Honorary Diploma of the Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Honorary Diploma of the Kharkiv Regional State Administration (2013), and the Commemorative award for the 100th Anniversary of the National Academy of Sciences of Ukraine (2018). He is a laureate of the Yaroslav the Wise Award (2003, 2006, 2017).

Winner of the XIII Regional Contest "Higher School of Kharkiv Region — the Best Names" in the nomination "Teacher of Professionally Oriented Disciplines" (2011). A recipient of the Vasyl Pylypovych Maslov scholarship (in jurisprudence) from the Kharkiv Regional State Administration (2016).

The author of over 300 research papers.

Олександр Браніслав Іванович народився 3 серпня 1963 р. Закінчив металургійно-технологічний факультет Університету Чорногорії в Подгориці. Отримав докторський ступінь 2009 р. Із 2013 р. працює на посаді професора, із 2019 р. — керівник Центру судово-медичної експертизи Чорногорії. Від 2009 р. — представник Чорногорії в ENFSI, від 2021 р. — член Ради директорів цієї організації.

Автор і співавтор декількох книг і біотше ніж 120 інших наукових праць.

Віолета Омелянівна Коновалова народилася 30 березня 1927 р. у с. Черкаські Тишки Липецького району Харківської області.

1949 р закінчила Харківський юридичний інститут. Кандидатка юридичних наук із 1953 р., докторка юридичних наук із 1966 р., доцентка з 1959 р., професорка з 1969 р, заслужена діячка науки України з 1981 р., дійсна членкиня (пані академік) Національної академії правових наук України

В. О. Коновалова
(нар. 1927)

V. O. Konovalova
(birth year: 1927)

Oleksandr Branislav Ivanovych was born on August 3, 1963. Graduated from the University of Montenegro Faculty of Metallurgy and Technology in Podgorica. He defended his doctoral degree in 2009. Since 2013, he has been working as a Professor, and since 2019, he has been the Head of the Center of Forensic Medicine Examination in Montenegro. Since 2009, he has been a representative of Montenegro in ENFSI, and since 2021, a member of the Board of Directors of this institution.

He is the author and co-author of several books and approximately 120 research papers.

Violeta Omelianivna Konovalova was born on March 30, 1927, in the village of Cherkaski Tyshky, Lypetskyi Raion, Kharkiv Oblast.

In 1949, she graduated from the Kharkiv Law Institute. She has been a PhD in Law since 1953, Doctor of Law since 1966, Docent since 1959, Professor since 1969,

з 1993 р. У 2000—2003 рр. працювала у Харківському НДІСЕ позаштатною судовою експерткою та провідною науковою співробітницею. Була науковим керівником і науковим консультантом дисертацій багатьох науковців інституту, співорганізаторкою багатьох наукових заходів з питань судової експертизи. Брала участь у роботі редакційної колегії збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики». Брала участь у розробці проектів законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про дактилоскопію», «Про боротьбу з тероризмом», «Про боротьбу з економічною злочинністю».

Нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня (2003), медаллю «За доблесну працю» (1969), медаллю Герберта Манса (2015), Золотою медаллю Національної академії правових наук України (2017), Почесним знаком (орденом) I ступеня Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (2014). Відзначена Подякою Міністерства освіти і науки України (2018). Державна стипендіатка як видатна діячка науки (2001—2004), лауреатка Премії імені Ярослава Мудрого (2001, 2003, 2006, 2017). Заслужена професорка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Авторка понад 250 наукових праць.

Honored Worker of Science of Ukraine since 1981 and Full Member (Academician) of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine since 1993. Between 2000 and 2003, she worked as an out-of-staff forensic expert and Leading Researcher at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations. Violeta Omelianivna worked as an academic adviser and supervisor for dissertations of many Institute researchers and co-organized numerous scientific events on forensic examination. She also participated in the work of the Editorial Board of the "Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics" Research Paper Collection. Violeta Konovalova took part in the development of draft laws of Ukraine "On Operative Investigation Activity", "On Dactyloscopy", "On Fight against Terrorism", and "On Fight against Economic Crime".

She was awarded the Order of Princess Olga III degree (2003), the Medal "For Labour Valour" (1969), the Herbert Manns medal (2015), the Gold Medal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine (2017), and the Honorary Badge (Order) of I degree from Yaroslav Mudryi National Law University (2014). She received a Commendation from the Ministry of Education and Science of Ukraine (2018). Violeta Konovalova was a state scholarship recipient as an outstanding worker in science (2001–2004) and was a laureate of the Yaroslav Mudryi Award (2001, 2003, 2006, 2017). She is an Honorary Professor of Yaroslav Mudryi National Law University.

The author of over 250 research papers.

Валерій Юрійович Шепітько народився 20 грудня 1960 р. у м. Ромни Сумської області.

1986 р. закінчив із відзнакою Харківський юридичний інститут.

Кандидат юридичних наук із 1991 р., доктор юридичних наук із 1996 р., доцент, професор із 1997 р, заслужений діяч науки і техніки України з 2003 р., член-кореспондент Академії правових наук України з 2000 р., дійсний член (академік) Національної академії правових наук України з 2009 р.

У 2000—2003 рр. працював у Харківському НДІСЕ позаштатним судовим експертом та провідним науковим співробітником.

Під час роботи в інституті здійснював наукові дослідження за профілем технічної експертизи документів і судових психологічних досліджень. Брав участь у проведенні експертиз за резонансними справами. Проводив науково-дослідну роботу, здійснював наукове керівництво й консультування за темами дисертацій науковців установи.

В. Ю. Шепітько
(нар. 1960)

V. Yu. Shepitko
(birth year: 1960)

Valerii Yuriiovych Shepitko was born on December 20, 1960, in the city of Romny, Sumy Oblast.

In 1986, he graduated with honors from the Kharkiv Law Institute.

Valerii Yuriiovych has been a PhD in Law since 1991, Doctor of Law since 1996, Docent and Professor since 1997, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine since 2003, Corresponding Member of the Academy of Legal Sciences of Ukraine since 2000 and Full Member (Academician) of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine since 2009.

During 2000 and 2003, Valerii Shepitko worked as an out-of-staff forensic expert and Leading Researcher at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations.

While working at the Institute, he performed questioned document examination and forensic psychological examination. Valerii Yuriiovych took part in forensic examination of high-profile cases. Conducted research work. Provided academic supervision and consultation on dissertation topics for Institute researchers.

Співголовний редактор збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики».

Брав участь у розробці Кримінального процесуального кодексу України, законопроектів «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про зброю», «Про дактилоскопію», «Про боротьбу з тероризмом», «Про боротьбу з корупцією», «Про боротьбу з економічною злочинністю», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про підготовку та атестацію наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації», «Про протидію корупції в Україні», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», «Про судово-експертну діяльність в Україні», «Про державне бюро розслідувань» та ін.

Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2018), стипендіат Фонду юридичної науки Академіка права В.В. Сташиса (2002), лауреат Премії імені Ярослава Мудрого (2003, 2006, 2017). Заслужений професор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (2017).

Автор понад 450 наукових праць.

He was a Co-Chief Editor of the "Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics" Research Paper Collection.

He participated in the development of the Criminal Procedure Code of Ukraine and the draft laws "On Operative Investigation Activity", "On Weapon", "On Dactyloscopy", "On Fight against Terrorism", "On Fight against Corruption", "On Fight against Economic Crime", "On Organizational Legal Principles of Struggle against the Organized Crime", "On the Training and Certification of Scientific and Scientific-Pedagogical Personnel of Higher Qualification", "On Counteracting Corruption in Ukraine", "On Scientific and Scientific-Technical Activities", "On Private Detective (Search) Activities", "On Forensic Activities in Ukraine", "On the State Bureau of Investigations", etc.

Recipient of the State Prize of Ukraine in the field of Science and Technology (2018), scholarship holder of the V.V. Stashis Law Science Fund (2002), and laureate of the Yaroslav Mudryi Award (2003, 2006, 2017). Honored Professor of Yaroslav Mudryi National Law University (2017).

The author of over 450 research papers.

Однією з відмінних рис харківської школи судових експертів є ініціація нових видів судових експертиз. 2 вересня 2021 р. у ННЦ ICE відбулося урочисте відкриття нового приміщення лабораторії з дослідження асфальтобетонних сумішей та дорожніх покриттів.

Нова сертифікована лабораторія оснащена сучасним обладнанням, пристосованим для виконання дорожньо-технічних експертиз, зокрема для проведення досліджень, пов'язаних зі зведенням, ремонтом, будівництвом, обслуговуванням, організацією та безпекою руху об'єктів дорожньої інфраструктури.

2021 р. відмічено низкою науково-практичних заходів, організованих установою. 11 листопада 2021 р. відбувся науково-практичний семінар із питань особливого порядку здійснення досудового розслідування та можливостей судово-психологічних експертиз у кримінальних провадженнях цієї категорії, організований фахівцями ННЦ ICE для ювенальних

**Харківський міський голова
І. Терехов на відкритті
нового приміщення лабораторії
з дослідження асфальтобе-
тонних сумішей та дорожніх
покриттів**

**Kharkiv City Mayor I. Terekhov at
the opening of the new laboratory
for research on asphalt-concrete
mixtures and road surfaces**

One distinctive feature of the Kharkiv School of Forensic Experts is the introduction of new forensic examination types. On the 2nd of September 2021, Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations celebrated the ceremonial opening of its new laboratory for research on asphalt-concrete mixtures and road surfaces.

The new certified laboratory has updated tools for conducting forensic road-technical examinations, in particular for research related to construction, repair, maintenance, organization, and safety of road infrastructure objects.

The year 2021 was marked by a series of scientific-practical events organized by the Institute. On November 11, 2021, a scientific-practical seminar was held, addressing the special procedure for conducting pre-trial investigations and the possibilities of forensic psychological examinations in criminal proceedings of this category. The seminar, organized by forensic experts of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI», was intended for juvenile prosecutors, employees of the

прокурорів, працівників ДБР, уповноважених на здійснення досудового розслідування щодо неповнолітніх.

У підготовці науково-практичного семінару взяли участь не тільки провідні фахівці ННЦ ІСЕ у галузі судово-психологічних досліджень, а й працівники кафедри судово-медичної експертизи Харківської медичної академії післядипломної освіти, презентувавши доповіді «Судово-психологічна експертиза неповнолітніх (підозрюваних, обвинувачених, свідків, потерпілих)» і «Установлення віку неповнолітніх: судово-медичний аспект» відповідно.

Учасники також заслухали виступи й переглянули відеопрезентації щодо особливостей призначення та проведення інженерно-екологічних, економічних і будівельно-технічних експертиз, оскільки саме ці види досліджень найчастіше призначають співробітники ДБР фахівцям Центру для виконання. Присутні обмінялися особистим досвідом розслідування проваджень зазначених напрямів і проведення експертиз за ними,

Учасники науково-практичного семінару із питань особливого порядку здійснення досудового розслідування та можливостей судово-психологічних експертиз у кримінальних провадженнях цієї категорії

Participants of the scientific-practical seminar on the special procedure for conducting pre-trial investigations and the possibilities of forensic psychological examinations in criminal proceedings

State Bureau of Investigation (DBR), and officials responsible for carrying out pre-trial investigations concerning minors.

Not only leading specialists of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» in forensic psychological examination but also staff from the Forensic Medicine Department of the Kharkiv Medical Academy of Post-Graduate Education took part in the preparation for the seminar by presenting reports titled Forensic psychological examination of minors (suspects, accused, witnesses, victims) and Determining the age of minors: the forensic medical aspect. Participants also listened to presentations and watched video presentations on the peculiarities of appointing and conducting forensic engineering-environmental, economic, and construction-technical examinations. Notably, these types of research are most frequently ordered by the State Bureau of Investigation (SBI) staff to the Centre's specialists. Attendees exchanged personal experiences in investigating the aforementioned types of proceedings and conducting forensic examinations based on them, discussed current challenges encountered in practice, and suggested solutions.

обговорили актуальні проблеми, що виникають на практиці, та запропонували шляхи їх вирішення.

Важливою є роль установи в удосконаленні системи судово-експертних установ України.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. № 52-р та наказом Міністерства юстиції України від 12 лютого 2021 р. № 531/5 Донецький науково-дослідний інститут судових експертиз реорганізовано у Донецьке відділення ННЦ ІСЕ.

Міністр юстиції України Д. Л. Малюська доручив керівництву ННЦ ІСЕ якнайшвидше провести заходи з реорганізації та забезпечити належні умови роботи для працівників вказаного відділення, заступник міністра з питань виконавчої служби А. В. Гайченко визначив строки пошуку належного приміщення та здійснення переїзду підрозділу.

У запланованій строк 15 грудня 2021 р. відбулося відкриття нової будівлі Донецького відділення ННЦ ІСЕ у м. Краматорську.

The Institute plays a pivotal role in improving the system of forensic science institutes in Ukraine.

According to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 52-p dated January 27, 2021, and the Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 531/5 dated February 12, 2021, the Donetsk Research Institute of Forensic Examinations was reorganized into the Donetsk Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

D. L. Maliuska, Minister of Justice of Ukraine, instructed the leadership of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» to promptly carry out reorganization measures and ensure proper working conditions for the staff of the indicated Branch. A. V. Haichenko, Deputy Minister for Executive Service, set deadlines for finding a suitable location and relocating the Branch.

As planned, the opening of the new building for the Donetsk Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» took place in Kramatorsk on December 15, 2021.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 7 квітня 2022 р. № 320 у ННЦ ІСЕ вперше утворено спеціалізовану вчену раду Д 64.896.01 з присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за профілем: 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» та затверджено її персональний склад, до якого увійшли провідні фахівці України у галузі права. Серед членів ради — провідні науковці установи С. В. Євдокіменко І. А. Петрова, Є. М. Попович, О. П. Снігерьев, О. П. Угровецький та ін.

Світлана Вікторівна Євдокіменко народилася 25 травня 1960 р. у м. Харків. 1984 р. закінчила Харківський інженерно-економічний інститут; 1996 р. — Українську інженерно-педагогічну академію; 2009 р. — Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва; 2016 р. — Харківський національний університет внутрішніх справ.

By the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 320 dated April 7, 2022, NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» established for the first time a Specialized Academic Council Д 64.896.01 on awarding the Doctor of Law degree in the specialties: 12.00.07 Administrative Law and Procedure; Finance Law; Information Law, 12.00.09 Criminal Procedure and Criminalistics; Forensic Examination; Crime Detection and Investigation. The Council membership was approved and it comprises of leading experts in the field of law from Ukraine. Top researchers of the Institute, such as S. V. Yevdokimenko I. A. Petrova, A. O. Polianskyi, Ye. M. Popovych, O. P. Snihorov, O. P. Uhrovetskyi, were included in the Council.

Svitlana Viktorivna Yevdokimenko was born on May 25, 1960, in the city of Kharkiv. In 1984, she graduated from the Kharkiv Engineering and Economic Institute. In 1996, Svitlana Yevdokimenko finished the Ukrainian Engineering Pedagogics Academy. In 2009, earned a degree from Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaiev. In 2016, completed her studies at Kharkiv National University of Internal Affairs.

Кандидатка юридичних наук із 2003 р., докторка юридичних наук із 2017 р., доцентка з 2019 р., професорка з 2021 р. Заслужена експертка-оцінювачка земель, майна, майнових прав та бізнесу. Членкиня Державних Екзаменаційних комісій при Держгеокадастрі та Фонду державного майна України з 2006 р. У 1999—2009 рр. працювала у Харківському НДІСЕ позаштатною співробітницею; у 2019—2020 рр. — на посаді завідувача відділу; від 2021 р. по т. ч. — головного наукового співробітника. 2021 р. голова спеціалізованих вчених рад ДФ 64.896.002, ДФ 64.896.004, ДФ 64.896.005 і ДФ 64.896.006 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Від 2022 р. по т. ч. членкиня спеціалізованої вченої ради Д 64.896.01 у ННЦ ІСЕ з присудження наукового ступеня доктора наук.

Авторка понад 70 опублікованих наукових і навчально-методичних праць.

С. В. Євдокименко
(нар. 1960)

S. V. Yevdokimenko
(birth year: 1960)

She has been a PhD in Law since 2003, Doctor of Law since 2017, Docent since 2019, Professor since 2021. Honored appraiser of land, property, property rights, and business. She has been a member of the State Examination Commissions at the StateGeoCadastrе and State Property Fund of Ukraine since 2006.

During 1999 and 2009, Svitlana Viktorivna was an out-of-staff employee at the Kharkiv RIFE. Between 2019 and 2020, she worked as a Department Head. Since 2021, she has held the position of Principal Researcher. In 2021, she was the Chairperson of the specialized academic councils ДФ 64.896.002, ДФ 64.896.004, ДФ 64.896.005, and ДФ 64.896.006 at the Kharkiv RIFE with the right to accept for consideration and conduct one-time defense of dissertations for obtaining the Doctor of Philosophy degree. Since 2022, Svitlana Viktorivna has been a member of the Specialized Academic Council Д 64.896.01 at the Kharkiv RIFE for awarding the Doctor of Sciences degree.

She is the author of over 70 published papers and educational-methodological works.

Ірина Анатоліївна Петрова народилася 15 липня 1958 р. у м. Харків. 1983 р. закінчила Харківський політехнічний інститут, 2007 р. — Харківський національний університет внутрішніх справ.

Кандидатка технічних наук із 1989 р., докторка юридичних наук із 2012 р., доцентка з 2004 р., професорка з 2015 р. Від 2017 р. по т. ч працює у Харківському НДІСЕ на посадах завідувача лабораторії, головного наукового співробітника. Відповідальна виконавиця та наукова керівниця тем науково-дослідних робіт з питань теоретичного, організаційно-процесуального та освітнянського напрямів.

У 2018—2021 рр. членкиня спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук; з 2022 р. по т. ч. — членкиня спеціалізованої вченої ради Д 64.896.01 з присудження наукового ступеня доктора наук.

2021 р. голова спеціалізованої вченої ради ДФ 64.896.003 у ННЦ ІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертацій

I. A. Петрова
(нар. 1958)

I. A. Petrova
(birth year: 1958)

Iryna Anatoliivna Petrova was born on July 15, 1958, in the city of Kharkiv. In 1983, she graduated from the Kharkiv Polytechnic Institute. In 2007, earned a degree from Kharkiv National University of Internal Affairs.

She has been a PhD in Technology since 1989, Doctor of Law since 2012, Docent since 2004, and Professor since 2015. Since 2017, Iryna Anatoliivna has been working as a Laboratory Head and Principal Researcher at the Kharkiv RIFE.

Iryna Anatoliivna has proved to be a responsible executor and academic adviser on research topics related to theoretical, organizational-procedural, and educational directions.

From 2018 to 2021, Iryna Petrova was a member of the Specialized Academic Council K 64.896.01 at the Kharkiv RIFE with the right to consider and conduct defense of dissertations for the PhD in Law degree. Since 2022, she has been a member of the Specialized Academic Council Д 64.896.01 for awarding the Doctor of Sciences degree. In 2021, she chaired the Specialized Academic Council ДФ 64.896.003 at the Kharkiv RIFE with the right to consider and conduct one-time defense of dissertations for the Doctor of Philosophy degree. Iryna Anatoliivna is

на здобуття ступеня доктора філософії. Членкиня консультативної колегії збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» та наукової ради наукового журналу «Архів кримінології та судових наук».

Авторка понад 150 наукових і навчально-методичних праць.

Антон Олександрович Полянський народився 21 травня 1988 р. у м. Харків. 2010 р. закінчив із відзнакою Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди за спеціальностями «Економічна теорія» та «Правознавство», здобувши освітній ступінь «магістр». Кандидат юридичних наук із 2016 р., доктор юридичних наук із 2021 р., доцент із 2018 р. У 2021—2023 рр. працював у ННЦ ІСЕ на посаді завідувача лабораторії. Брав активну участь у теоретичних дослідження проблемних питань експертного забезпечення правосуддя в Україні, а також міжнародної, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності установи.

Автор понад 40 наукових праць.

А. О. Полянський
(нар. 1988)

A. O. Polianskyi
(birth year: 1988)

a member of the Advisory Council of the "Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics" Research Paper Collection and of the Academic Council of the "Archives of Criminology and Forensic Sciences" Scientific Journal.

The author of over 150 research and educational-methodological papers.

Anton Oleksandrovych Polianskyi was born on May 21, 1988, in the city of Kharkiv. In 2010, he graduated with honors from H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, majoring in "Economic Theory" and "Law", and earned a Master's degree. He has been a PhD in Law since 2016, Doctor of Law since 2021, and Docent since 2018. From 2021 to 2023, Anton Polianskyi worked as a Laboratory Head at National Scientific Centre «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute». He took an active part in theoretical research on problematic issues related to expert support of justice in Ukraine, as well as in the Institute's international activities, Research&Development, and scientific and methodological activities.

The author of over 40 research papers.

Євген Миколайович Попович народився 12 травня 1969 р. у м. Маріуполь Донецької області. 1994 р. закінчив Українську державну юридичну академію, 2005 р. — Харківський інститут Університету банківської справи. Кандидат юридичних наук із 2004 р., доктор юридичних наук із 2010 р., доцент із 2012 р., професор із 2020 р., заслужений юрист України з 2013 р.

Від 2017 р. по т. ч. обіймає посаду головного наукового співробітника Харківського НДІСЕ. Брав активну участь у науково-дослідній роботі з організаційних і теоретичних питань судової експертизи. У 2018—2021 рр. член спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ; від 2022 р. по т. ч. — член спеціалізованої вченої ради Д 64.896.01 з присудження наукового ступеня доктора наук. 2020 р. голова спеціалізованої вченої ради ДФ 64.896.001 у Харківському НДІСЕ з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Член консультативної колегії збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» та наукової ради журналу «Архів кримінології та судових наук». Автор понад 60 наукових праць.

Є. М. Попович
(нар. 1969)

E. M. Popovich
(birth year: 1969)

Yevhen Mykolaiovych Popovich was born on May 12, 1969, in the city of Mariupol, Donetsk Oblast. In 1994, he graduated from the Ukrainian National Law Academy. In 2005, he earned a degree from the Kharkiv Institute of the University of Banking.

Yevhen Mykolaiovych has been a PhD in Law since 2004, Doctor of Law since 2010, Docent since 2012, Professor since 2020, and Honored Lawyer of Ukraine since 2013. Since 2017, he has been working as a Principal Researcher at the Kharkiv RIFE. Ye. Popovich actively engaged in research addressing organizational, theoretical, and general methodological issues of forensic examination. Between 2018 and 2021, he was a member of the Specialized Academic Council К 64.896.01 at the Kharkiv RIFE. Since 2022, he has been a member of the Specialized Academic Council Д 64.896.01 for awarding the Doctor of Sciences degree. In 2020, he chaired the Specialized Academic Council ДФ 64.896.001 at the Kharkiv RIFE with the right to consider and conduct one-time defenses of dissertations for the Doctor of Philosophy degree. A member of the Advisory Council of the "Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics" Research Paper Collection and of the Academic Council of the "Archives of Criminology and Forensic Sciences" Journal. The author of over 60 research papers.

Олександр Петрович Снігер'ов народився 25 серпня 1952 р. у м. Харків. 1974 р. закінчив Харківський інститут громадського харчування, 1985 р. — Академію МВС із відзнакою, 1990 р. — ад'юнктуру Академії МВС.

Кандидат юридичних наук із 1990 р., доктор юридичних наук із 1996 р., доцент, професор із 1999 р.

У 2017—2022 рр. працював у Харківському НДІСЕ на посаді головного наукового співробітника. Брав активну участь у науково-дослідній роботі — був відповідальним виконавцем наукових тем теоретичних, кримінально-процесуальних, організаційних проблем судової експертизи. У 2018—2021 рр. член спеціалізованої вченої ради К 64.896.01 у Харківському НДІСЕ; 2022 р. — спеціалізованої вченої ради Д 64.896.01 із присудження наукового ступеня доктора наук.

Під його науковим консультуванням і керівництвом захистили дисертації 15 осіб, із них 3 отримали науковий ступінь доктора юридичних наук.

Автор понад 50 наукових праць.

О. П. Снігер'ов
(1952—2022)

O. P. Sniherov
(1952—2022)

Oleksandr Petrovych Sniherov was born on August 25, 1952, in the city of Kharkiv.

In 1974, he graduated from the Kharkiv Institute of Public Catering. In 1985, he finished the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the USSR with honors. In 1990, Oleksandr Petrovych completed the graduate military course at the Academy of the Ministry of Internal Affairs of the USSR.

He was a PhD in Law from 1990, Doctor of Law from 1996, Docent and Professor from 1999. From 2017 to 2022, Oleksandr Petrovych held the position of Principal Researcher at Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv RIFE. Took an active part in research work: he was a responsible executor of scientific topics on theoretical, criminal procedural, and organizational issues of forensic examination.

Between 2018 and 2021, Oleksandr Petrovych was a member of the Specialized Academic Council K 64.896.01 at the Kharkiv RIFE. In 2022, he was a part of the Specialized Academic Council Д 64.896.01 for awarding the Doctor of Sciences degree. Under his scientific guidance and supervision, 15 people defended their dissertations, and 3 of them obtained the Doctor of Law degree.

The author of over 50 research papers.

Лютий 2022 р. став випробуванням для всієї України на міцність у протистоянні російському агресору. ННЦ ІСЕ із перших днів вторгнення і до теперішнього часу із честю реагує на всі виклики війни.

За сприяння Міністерства юстиції України Офіс Генерального прокурора України спільно з Тимчасово повіреним у справах Французької Республіки в Україні Бенджаменом Рорігом передали ННЦ ІСЕ мобільну лабораторію для експрес-аналізу ДНК.

Зона діяльності ННЦ ІСЕ охоплює не лише Харківську, а й Донецьку, Луганську, Сумську, Київську та Полтавську області (хоча замовити проведення досліджень можна з будь-якого регіону). Для оперативного вирішення питань щодо експертних досліджень, отримання такої мобільної лабораторії із сучасним устаткуванням є вкрай своєчасним і необхідним, оскільки дає змогу проводити експертизи без зайвих втрат часу на транспортування матеріалів із областей, які потребують цього найбільше.

February 2022 became a test of resilience for the entire Ukraine in the face of the Russian aggressor. Since the very first days of the invasion, NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» has been responding with dignity to all challenges of the war.

A mobile laboratory for rapid DNA analysis was handed over to NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» with the support of the Ministry of Justice of Ukraine, the Office of the Prosecutor General of Ukraine in collaboration with Benjamin Roehrig, the Charge d'Affaires of the French Republic in Ukraine.

NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» area of operations ranges from the Kharkiv region to the Donetsk, Luhansk, Sumy, Kyiv, and Poltava regions (although it is possible to order research in any other region). Acquiring this mobile laboratory with modern equipment is vital and timely for prompt resolution of issues related to expert research. It allows forensic examinations to be conducted without the delays associated with transporting materials from the most affected regions.

3 червня 2022 року в онлайн-режимі відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція (за міжнародною участю) «Актуальні питання судової психологічної експертизи у справах за позовами про відшкодування моральної шкоди», організована ННЦ ІСЕ. Захід відбувся за підтримки та з використанням технічної бази Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

У зв'язку зі збройною агресією росії проти України постають нові проблемні питання під час розслідування злочинів, скоєних російськими військовими, та виникають питання визначення судами розміру моральної шкоди за груповими позовами про її відшкодування тощо.

Усього до роботи конференції долучилося більше ніж 90 учасників в онлайн-режимі та понад 30 в офлайн-режимі.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2022 р. № 691-р Інститут права та післядипломної освіти Міністерства

Учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції (за міжнародною участю) «Актуальні питання судової психологічної експертизи у справах за позовами про відшкодування моральної шкоди»

Participants of the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference (with international participation) «Current Issues of Forensic Psychological Examination in Cases Involving Lawsuits for Moral Damage Compensation»

On June 3, 2022, the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference (with international participation) Current Issues of Forensic Psychological Examination in Cases Involving Lawsuits for Moral Damage Compensation organized by NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» took place in the online mode. The event was held with the support and using the technical facilities of National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic».

In view of the armed aggression of Russia against Ukraine, new acute issues arise during the investigation of crimes committed by Russian troops and also there are questions about how courts should determine the amount of moral damages in class action lawsuits seeking compensation, etc.

Overall, more than 90 participants joined the conference online and over 30 attended offline.

According to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 691-p dated August 5, 2022, the Institute of Law and Postgraduate Education (ILPE) of the Ministry of Justice of Ukraine was reorganized by joining it to NSC «Hon.

юстиції України реорганізовано шляхом приєднання його до ННЦ ІСЕ. У складі наукової установи функціонує Київське відділення, на цей час його очолює заступниця директора інституту А. О. Купріянова.

Анастасія Олександрівна Купріянова народилася 25 лютого 1990 р. у м. Лозова Харківської області. 2011 р. закінчила Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2019 р. — Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва.

Кандидатка юридичних наук із 2019 р.

Від липня 2023 р по т. ч. обіймає посаду заступника директора — завідувача Київського відділення ННЦ ІСЕ.

Авторка низки наукових праць.

У структурі Київського відділення створено відділ післядипломної освіти, уповноважений на виконання функцій реорганізованого ІППО Мін'юсту. Київське відділення ННЦ ІСЕ істотно посилене досвідченими працівниками реорганізованого ІППО Мін'юсту та продовжує його традиції:

А. О. Купріянова
(нар. 1990)

A. O. Kupriianova
(birth year: 1990)

Prof. M. S. Bokarius FSI». Within the structure of the scientific institution, there is the Kyiv Branch, currently headed by A. O. Kupriianova, the Institute's Deputy Director.

Anastasiia Oleksandrivna Kupriianova was born on February 25, 1990, in the city of Lozova, Kharkiv Oblast. In 2011, she graduated from Yaroslav the Wise National Law Academy of Ukraine. In 2019, earned a degree from Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchayev.

She has been a PhD in Law since 2019 p. Since July 2023, she has been holding the position of Deputy Director: Head of the Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI». The author of a number of research papers.

Within the structure of the Kyiv Branch, a department of postgraduate education has been created, authorized to perform the functions of the reorganized ILPE of the Ministry of Justice. The Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» has been significantly strengthened with experienced staff from the reorganized ILPE of the Ministry of Justice and upholds its traditions:

- проводить підготовку (стажування) судових експертів, зокрема тих, які не є працівниками державних спеціалізованих установ;
- здійснює підвищення кваліфікації експертних кадрів, зокрема в галузі права (за освітньою програмою з теоретичних, організаційних, процесуальних питань судової експертизи);
- забезпечує навчання з опанування новими методами та методиками експертних досліджень;
- надає освітні послуги у сфері післядипломної освіти державних службовців і працівників органів юстиції, інших органів державної влади, нотаріусів, інших слухачів (зокрема, забезпечує умови для підвищення рівня професійної компетентності учасників професійного навчання);
- організовує, проводить і бере участь у наукових, науково-практичних та освітніх заходах, зокрема із залученням представників інших держав та ін.

Співробітники Київського відділення (2023)

Employees of the Kyiv Branch (2023)

- conducts training (internships) for forensic experts, especially those who are not employees of state specialized institutions;
- promotes advanced training for forensic expert personnel, particularly in the field of law (under an educational program covering theoretical, organizational, and procedural issues of forensic examination);
- provides training in mastering new methods and methodologies of expert research;
- offers educational services in the field of postgraduate education for civil servants and employees of justice bodies, other state authorities, notaries, and other attendees (specifically, ensures conditions for enhancing professional competence of participants in professional training);
- organizes, conducts, and takes part in scientific, scientific-practical, and educational events, including with the involvement of representatives from other countries, etc.

Для проведення занять залучають досвідчених фахівців Міністерства юстиції України, закладів вищої освіти, наукових установ, органів влади, установ, підприємств і організацій, громадських об'єднань. Фахівці Київського відділення ННЦ ICE проводять курси з підвищення кваліфікації й саморозвитку за різноманітними напрямками: від учинення нотаріальних дій до розвитку стресостійкості. На сьогодні науково-методичною роботою та післядипломною освітою в Київському відділенні ННЦ ICE опікується заступник завідувача Київського відділення з науково-методичної роботи та післядипломної освіти В. І. Алексєйчук.

Вікторія Іванівна Алексєйчук народилася 5 лютого 1977 р. у м. Дружківка Донецької області. 1996 р. закінчила Харківське музичне училище імені Б. М. Лятошинського, 2001 р. — Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого. Кандидатка юридичних наук із 2007 р.

Від 2022 р по т. ч. обіймає посаду заступника завідувача Київського відділення ННЦ ICE. Авторка низки наукових праць.

В. І. Алексєйчук
(нар. 1977)

V. I. Aliksieichuk
(birth year: 1977)

Experienced specialists of the Ministry of Justice of Ukraine, higher education institutions, scientific institutions, authorities, establishments, enterprises, and public associations are involved in the conduct of classes. Forensic experts from the Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» hold advanced training and self-development courses covering a broad range of topics: from notarial actions to developing stress resilience. Currently, V. I. Aliksieichuk, as the Deputy Head of the Research & Methodology and Postgraduate Education Department at the Kyiv Branch, manages the scientific-methodical work and postgraduate education at NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

Viktoriia Ivanivna Aliksieichuk was born on February 5, 1977, in the city of Druzhkivka, Donetsk Oblast. In 1996, Viktoriia Ivanivna graduated from Kharkiv School of Music named after B.M. Lyatoshynskyi. In 2001, she earned a degree from Yaroslav the Wise National Law Academy of Ukraine. Viktoriia Aliksieichuk has been a PhD in Law since 2007. Since 2022, she has been holding the position of Deputy Head at the Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

The author of a number of research papers.

У вересні 2022 р. співробітники ННЦ ICE спільно із представниками прокуратури Харківської області узяли участь у заходах із відбору зразків ДНК з метою ідентифікації тіл загиблих осіб за наслідками воєнних злочинів російських агресорів на території Харківської області. Місто Ізюм перебувало в окупації в період із 7 березня по 10 вересня 2022 р., упродовж якого рашистські загарбники скоїли проти місцевих жителів безліч тяжких злочинів. Оперативне та якісне виконання відбору зразків вдалося здійснити завдяки використанню новітнього обладнання мобільної лабораторії французького виробництва TRACIP, переданої Україні французькою стороною.

27 жовтня 2022 р. ННЦ ICE передано сучасний лазерний 3D-сканер, який діджиталізує процеси сканування об'єктів експертного дослідження зі значних відстаней із прив'язкою до конкретних ділянок місцевості та створює цифрову модель об'єкта у 3D-вимірі.

In September 2022, the NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» staff along with representatives of the Kharkiv Regional Prosecutor's Office participated in the activities on collecting DNA samples in order to identify the bodies of the deceased persons as a result of war crimes of the Russian aggressors in the territory of the Kharkiv region. Izium city was under occupation from March 7 to September 10, 2022, and during this period, the russian invaders committed many grave crimes against citizens. Prompt and high-quality sampling was possible thanks to the latest equipment of the French-made TRACIP mobile laboratory, provided to Ukraine by the French side.

On October 27, 2022, NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» received a modern laser 3D scanner that digitizes the processes of scanning objects of expert research from considerable distances with full reference to specific areas of the terrain and creates a digital model of the object in 3D.

Завдяки співпраці Мін'юсту з проектом «Підтримка реформ та цифровізації сектору юстиції України (Право-Justice II)» судові експерти Центру тепер мають змогу застосовувати сучасні методи перетворення здобутих даних у цифрове зображення. Харків та область є найбільш постраждалим регіоном за обсягами пошкоджених і зруйнованих житлових будинків та інших об'єктів нерухомого майна й об'єктів критичної інфраструктури. Використання лазерного 3D-сканера дає змогу судовим експертам створювати цифрові моделі будь-яких об'єктів у 3D-вимірі, що значно підвищує ефективність їх роботи та ефективність експертного забезпечення правосуддя в державі у тяжкі часи воєнного стану.

4 листопада 2022 р. відбулася зустріч керівництва та судових експертів ННЦ ICE з голландською місією експертів Міжнародного кримінального суду (м. Гаага, Нідерланди). Іноземні експерти презентували інформацію про обладнання, що використовують у Нідерландах під час виконання

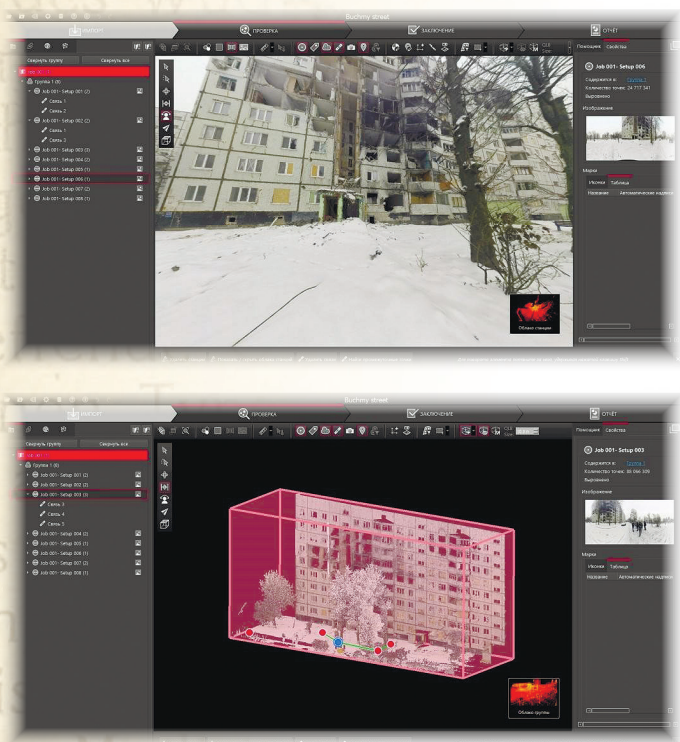
Використання сучасного лазерного 3D-сканера в судово-експертній практиці

Use of a modern laser 3D scanner in forensic expert practice

Due to the cooperation of the Ministry of Justice with the project Support to Reforms and Digitalization of the Justice Sector of Ukraine (Pravo-Justice II), NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» forensic experts are now able to apply modern methods of converting the acquired data into a digital image. Kharkiv and its region are the most affected in terms of damaged and destroyed residential buildings, other real estate properties and critical infrastructure facilities. The use of a 3D laser scanner allows forensic experts to create digital models of any objects in 3D, significantly enhancing the efficiency of their work and ultimately the efficiency of forensic support for justice in the state during challenging times of martial law.

On November 4, 2022, the leadership and forensic experts of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» met with the Dutch mission of experts from the International Criminal Court (The Hague, Netherlands). Foreign experts delivered information about the equipment used in the Netherlands during forensic chemical and ballistic examinations. International support and assistance from

судових хімічних і балістичних досліджень. Міжнародна підтримка та допомога іноземних організацій (зокрема, місії експертів Міжнародного кримінального суду) має важливе значення для України та Центру в умовах воєнного стану.

4 квітня 2023 р. ННЦ ІСЕ відвідали: Міністр оборони України О. Ю. Резніков; Міністр національної оборони Литви А. Анушаускас; повноважний посол Республіки Литва в Україні В. Сарапінас; начальник Харківського гарнізону, бригадний генерал юстиції С. М. Мельник; голова Харківської обласної військової адміністрації О. В. Синегубов; мер міста-героя Харків І. О. Терехов та інші поважні гості. Під час візиту гості ознайомилися з роботою підрозділів.

19 травня 2023 р. на базі ННЦ ІСЕ відбулася визначна подія для наукової спільноти України — Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики» з нагоди ювілеїв видатних учених: 95-річчя від дня народження Л. Ю. Ароцкера («Ароцкерівські читання») і 105-річчя від дня народження М. В. Салтевського.

**Міністр оборони України
О. Ю. Резніков, Міністр національної
оборони Литви А. Анушаускас**

**O. Yu. Reznikov, Ukraine's Minister of
Defense, and A. Anušauskas, Lithuania's
Minister of National Defense**

foreign organizations (including the mission of experts from the International Criminal Court) are of particular importance for Ukraine and the Center during martial law. At the meeting, agreements were reached on aspects of cooperation in expert activities, methodological and technical assistance.

On the 4th of April, 2023, NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» was visited by: O. Yu. Reznikov, Ukraine's Minister of Defense; A. Anušauskas, Lithuania's Minister of National Defense; V. Sarapinas, the Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Lithuania to Ukraine; S. M. Melnyk, Head of the Kharkiv Garrison, Brigadier General of Justice; O. V. Synyehubov, Head of Kharkiv Regional Military Administration; I. O. Terekhov, the mayor of Kharkiv, Hero City of Ukraine, and other honored guests. Over the course of their visit, the guests got acquainted with the work of the units.

The organization of scientific-practical events is ongoing: NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» held a notable event for the Ukrainian scientific community: International Scientific and Practical Conference *Relevant Issues of Forensic Science and Criminalistics* dedicated to anniversaries of outstanding scientists: 95th anniversary of L. Yu. Arotsker's Birth (Arotsker's Readings) and 105th anniversary of M. V. Saltevskiy's Birth on May 19, 2023.

2023 р. наказом Міністерства юстиції України керівником ННЦ ІСЕ призначено С. А. Тюленєва.

Сергій Анатолійович Тюленєв народився 26 травня 1976 р. м. Цюрупинськ Херсонської області. 1997 р. закінчив Одеський інститут Сухопутних військ, здобувши кваліфікацію офіцера Військового управління тактичного рівня; 2012 р. — Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний Заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», здобувши кваліфікації спеціаліста з фінансів, менеджера туризму та готельного бізнесу; 2017 р. — Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України Міністерства соціальної політики України; 2019 р. — Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний Заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», здобувши освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста за спеціалізацією «Фінансове та банківське право».

Кандидат економічних наук з 2017 р. Від червня 2023 р. він в.о. директора, а з серпня 2023 р. по т. ч. — директор ННЦ ІСЕ. Автор численних наукових праць.

С. А. Тюленєв
(нар. 1976)

S. A. Tiulieniev
(birth year: 1976)

In 2023, by Order of the Ministry of Justice of Ukraine, S. A. Tiulieniev was appointed as the Head of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

Serhii Anatoliiovych Tiulieniev was born on May 26, 1976, the city of Tsyurupinsk, Kherson Oblast. In 1997, he graduated from the Odesa Institute of Land Forces and was qualified as a Tactical-level Officer in Military Administration. In 2012, Serhii Anatoliiovych completed his studies at the Private Joint-Stock Company "Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management" and gained qualifications as both a finance specialist and a manager in tourism and hotel business. In 2017, he earned a degree from Ukrainian State Employment Service Training Institute under the Ministry of Social Policy of Ukraine. In 2019, Serhii Anatoliiovych graduated from Private Joint-Stock Company "Higher education institution "Interregional Academy of Personnel Management" and was qualified as a specialist in "Finance and Banking Law".

He has been a PhD in Economics since 2017.

From June 2023, Serhii Anatoliiovych worked as the Acting Director. Since August 2023, he has been the Director of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

The author of a number of research papers.

Андрій Гайченко

3 д. · 🌐

...

Вас призначили виконуючим обов'язки керівника Інституту судових експертиз і дали 60 днів для змін.

Що Ви можете зробити за такий короткий термін?

Сьогодні фіксуємо результат:

Вперше в історії Інституту підписуєте Меморандум про співпрацю у межах міжнародного наукового проєкта із залученням інвестицій на суму близько 49 мільйонів євро.

Втричі збільшуєте прийом здобувачів ступеня доктора наук до докторантури;

Впроваджуєте новий предметний напрям досліджень в межах спеціальності 081 «Право» для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії;

Відновлюєте експертні спеціальності, за якими раніше не проводилися судові експертизи та експертні дослідження.

Припиняєте діяльність «сумнівних та корупційних схем» роботи фондів

Вдвічі збільшуєте надходження та заробітну плату судових експертів за рахунок проведення платних експертиз;

Удосконалюєте кадрову політику та заповнюєте вакантні експертні посади новими спеціалістами.

Збільшуєте кількість слухачів: судових експертів, державних і приватних нотаріусів, арбітражних керуючих, а також державних службовців категорії «Б» і «В» в межах державного замовлення 910 осіб на 2023 рік.

Де це все відбулося?

Відповідаю: 29 червня 2023 року в.о. Директора Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса» було призначено Сергія Тюленєва.

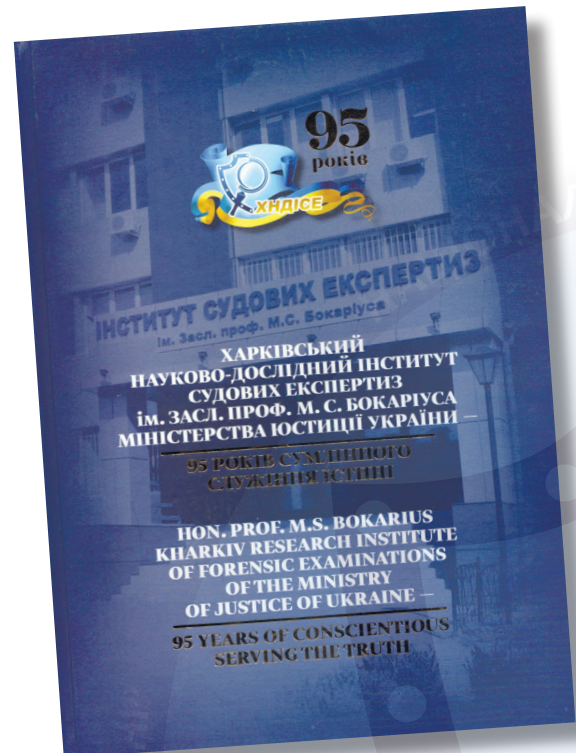
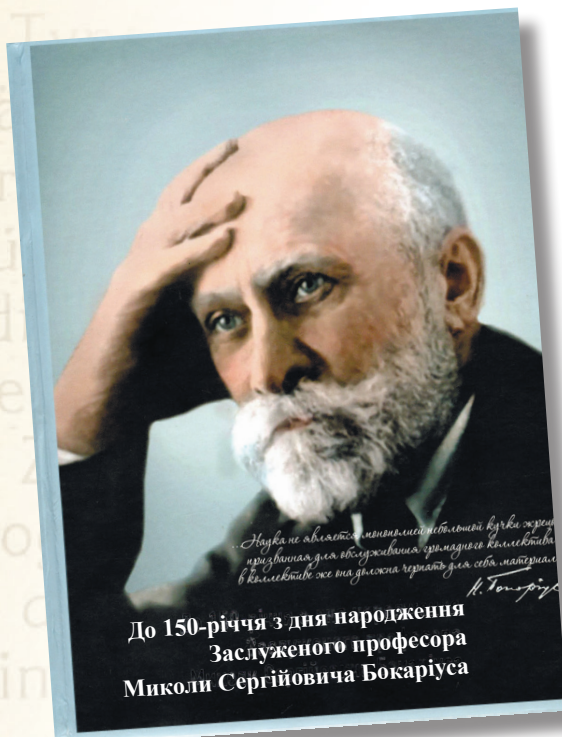
З 31 серпня Сергій Тюленєв – Директор ННЦ.

Мої вітання всьому колективу Інституту, а новому Директору – успіхів та нових звершень!

**Допис заступника Міністра юстиції
України з питань виконавчої служби
Андрія Гайченка про призначення Сергія
Тюленєва директором ННЦ ІСЕ
у фейсбуці**

***A post by Andrii Haichenko, the Deputy
Minister of Justice of Ukraine for Executive
Affairs, regarding the appointment of
Serhii Tiulieniev as the Director of NSC
«Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» on Facebook***

СЬОГОДЕННЯ

PRESENT TIME

*Нам треба жити кожним днем.
Не ждять омріяної дати.*

Ліна Костенко

Сергій ТЮЛЕНЕВ
директор ННЦ ІСЕ

Serhii TIULIENIEV
Director of NSC FSI

Ганна СПИЦИНА
перша заступниця директора

Hanna SPITSYNA
First Deputy Director

Елла СИМАКОВА-ЄФРЕМЯН
заступниця директора
з наукової роботи

Ella Simakova-Yefremian
Deputy Director for Academic Affairs

Андрій ЛУБЕНЦОВ
заступник директора
з експертної роботи

Andrii LUBENTSOV
Deputy Director for Forensic Examinations

Олена АГАПОВА
в.о. завідувача лабораторії теоретичних досліджень, міжнародної, редакційно-видавничої та науково-методичної діяльності

Olena Agarova
I. H. Head of the R&D and Publishing, International Cooperation Laboratory

Олег МИХАЛЬСЬКИЙ
завідувач лабораторії економічних, товарознавчих та досліджень об'єктів інтелектуальної власності

Oleh Mykhalskyi
Head of the Laboratory of Forensic Economic, Commodity, and Intellectual Property Examinations

Олена ШАРАПОВА
завідувачка лабораторії інформаційно-аналітичного забезпечення судово-експертної діяльності, сертифікації та контролю якості досліджень

Olena Sharapova
Head of the Laboratory for Informational-Analytical Support of Forensic Activities, Certification, and Research Quality Control

Ігор СИЧ
завідувач лабораторії фізичних, хімічних, біологічних та молекулярно-генетичних досліджень

Igor Sych
Head of the Laboratory of Physical, Chemical, Biological and Molecular Genetic Examinations

Євгенія КОВКІНА
завідувачка лабораторії лінгвістичних, мистецтвознавчих та психологічних досліджень

Yevheniia KOVKINA
Head of the Laboratory of Linguistic, Art, and Psychological Examinations

Ольга БРЕНДЕЛЬ
завідувачка лабораторії інженерно-технічних та військових досліджень

Olha BRENDEL
Head of the Laboratory of Engineering, Technical and Military Examinations

Дар'я ДАВИДЕНКО
завідувачка відділу аспірантури та докторантури

Daria DAVYDENKO
Head of the Department of Postgraduate and Doctoral Studies

Валерій СУПРУН
в.о. завідувача Полтавського відділення

Valerii Suprun
I. H. Head of the Poltava Branch

Анастасія КУПРІЯНОВА
завідувачка Київського відділення —
заступниця директора

Anastasiia KUPRIANOVA
Deputy Director: Head of the Kyiv Branch

Лариса ДЕРЕЧА
вчений секретар

Larysa DERECHA
Academic Secretary

Вадим НУРМАГОМЕДОВ
головний інженер, голова
профспілкового комітету

Vadym NURMUHAMEDOV
Chief Engineer, Trade Union Committee
Chairman

Тетяна ШКУРДОДА
завідувачка відділу бухгалтерського
обліку, планування та звітності

Tetiana SHKURDODA
Head of the Department of Accounting,
Planning, and Reporting

Ірина САВЧЕНКО
в.о. завідувача Сумського
відділення

Iryna SAVCHENKO
I. H. Head of the Sumy Branch

Світлана КИРИЛЕНКО
завідувачка лабораторії будівельно-
технічних досліджень

Svitlana KYRYLENKO
Head of the Laboratory of Forensic
Construction and Technical Examinations

Олександр СВИДЕРСЬКИЙ
завідувач лабораторії інженерно-
транспортних та дорожньо-тех-
нічних досліджень

Oleksandr SVIDERSKYI
Head of the Laboratory of Transportation
Engineering and Road Technical
Examinations

Юлія НОСАТЕНКО
завідувачка лабораторії
криміналістичних досліджень

Yuliia NOSATENKO
Head of the Criminalistics Research
Laboratory

Марина МІХЕЄВА
завідувачка Донецького
відділення

Maryna Mikheieva
Head of the Donetsk Branch

Євген ТАРАНЕНКО
завідувач
відділу кадрів

Yevhen TARANENKO
Head of the Human Resources
Department

Ірина ГУБАНОВА
заступниця голови профспілкового
комітету

Iryna HUBANOVA
Trade Union Committee
Deputy Chairman

Юлія ПЕТЕРГЕРІНА
завідувачка експлуатаційно-
технічного відділу

Yuliia PETERHERINA
Head of the Maintenance &
Engineering Department

Посилення міжнародного співробітництва є обов'язковою умовою входження до європейського судово-експертного простору. 3 липня 2023 р. розпочався калейдоскоп перемовин з іноземними партнерами Центру, із якими ми вже декілька років плідно співпрацюємо, що є представниками судово-експертних установ Грузії та Латвії: Іраклі Верулашвілі з Експертно-Криміналістичного департаменту Міністерства внутрішніх справ Грузії та Раймондом Апінісом — заступником директора Державного бюро судової експертизи Республіки Латвії. Питання майбутньої співпраці є актуальним питанням часу.

Із впевненістю можемо сказати, що у найближчому майбутньому Національний науковий центр зміцнить свої дружні зв'язки з експертними установами Естонії, Шотландії, Словаччини та навіть Сполучених Штатів Америки.

Strengthening international cooperation is an obligatory condition for entering the European Forensic Science Area. Since July 2023, there has been a series of diverse negotiations with foreign partners of the Center, with whom we have had a productive partnership for several years, who are representatives of forensic institutions in Georgia and Latvia: Irakli Verulashvili from Forensic-Criminalistic Department of the Ministry of Internal Affairs of Georgia and Raimonds Apinis, the Deputy Director of State Forensic Science Bureau of the Republic of Latvia.

The question of future cooperation is just a matter of time. We can assert with confidence that in the near future National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» will strengthen its friendly ties with forensic science institutions of Estonia, Scotland, Slovakia, and even the United States of America.

Платформою для плідного обговорення актуальних питань експертного забезпечення правосуддя, його організації є проєкт Європейського Союзу «Право-Justice». Неодноразово ННЦ ІСЕ приєднувався до обговорення актуальних питань розвитку судово-експертної галузі, як, наприклад, на засіданні круглого столу «Юридична відповідальність судових експертів: ключові практичні питання», що відбувся 17 липня цього року.

Питання щодо покращення та зростання ефективності експертної діяльності є стратегічно визначеною необхідністю налагодження постійного діалогу між Центром і відділеннями з питань специфіки проведення судових експертиз. З цією метою директор Центру С. Тюленєв з моменту призначення його на посаду визначив новий ефективний вектор праці та здійснив декілька робочих поїздок до відділень Центру у Сумах, Полтаві та Києві. Наразі Донецьке відділення очолює М. Л. Михеєва, а Полтавське — В. С. Супрун.

The European Union project “Pravo-Justice” is a platform for insightful discussion of pressing issues related to forensic support of justice and its organization. The NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» has repeatedly joined discussions on acute issues involving the development of the forensic science field, such as during the round table “Legal Liability of Forensic Experts: Key Practical Issues” that was held on July 17.

Issues regarding the improvement and increasing efficiency of forensic expert activities are strategically defined as a necessity in order to establish ongoing dialogue between the Center and the branches on the specifics of conducting forensic examinations. With this aim, Serhii Anatoliiovych has paved a new path for efficient work and made several working visits to the Center's branches in Sumy, Poltava, and Kyiv since his appointment.

Наприкінці серпня на базі Київського відділення розпочато навчання державних службовців категорії «Б» у галузі управління та адміністрування за темою «Ефективне лідерство», а вже у вересні розпочато черговий навчальний курс «Теоретичні, організаційні та процесуальні питання судової експертизи» та курс з підвищення кваліфікації арбітражних керуючих.

Налагодження та розширення двосторонніх відносин з іншими установами сприяє розвитку нових напрямів досліджень, покращенню професійності кадрів і конструктивному обміну думками з наявних проблем. За останні декілька місяців ми значно розширили співпрацю ННЦ ІСЕ з іншими організаціями. Підписано меморандуми про співробітництво із Харківською обласною радою, Харківським науково-дослідним експертно-криміналістичним центром Міністерства внутрішніх справ України, Державним підприємством «Дорожній науково-технічний центр» м. Київ, Господарським судом Харківської області, Інститутом підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного

At the end of August, training for category “B” civil servants in the field of management and administration on the topic of “Efficient Leadership” started at the Kyiv Branch. And in September, another training course titled “Theoretical, Organizational, and Procedural Issues of Forensic Examination” was launched as well as advanced training course for arbitration managers.

Establishing and expanding bilateral relations with other institutions contributes to the development of new research fields, improves staff professionalism, and facilitates constructive exchange of ideas on existing problems. Over the past few months, National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» has significantly broadened its cooperation. Memorandums of cooperation have been signed with the Kharkiv Regional Council, Kharkiv Scientific Research Forensic Center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, State Enterprise “Road Scientific and Technical Center” (Kyiv), the Commercial Court of Kharkiv Region, Institute of Legal Personnel Training for the Security Service of Ukraine of Yaroslav Mudryi National Law University, etc. The memoranda have

університету імені Ярослава Мудрого та ін. Меморандуми укладено з метою акумулювання спільних зусиль і ресурсів задля розвитку сторін з питань наукової, судово-експертної та інформаційно-аналітичної діяльності.

Реалізується низка міжнародних проєктів:

- латвійсько-український проєкт «Open educational resource: forensic science» («Відкритий освітній ресурс: судова експертиза») присвячено комплексному дослідженню сучасних наукових підходів, формуванню теоретичних положень та практичних висновків, спрямованих на удосконалення механізмів провадження освітньо-наукової діяльності у сфері експертного забезпечення правосуддя;
- латвійсько-естонський проєкт «Підтримка українських судових експертів у документуванні воєнних злочинів, скоєних російською федерацією (ForUkraine)», метою якого є надання практичної підтримки судовим експертам нашого Центру в документуванні воєнних злочинів, скоєних російським агресором;

been concluded in order to pool joint efforts and resources of all parties to further develop in scientific, forensic, and information-analytical activities.

Participation in international projects, as a special form of cooperation, allows our specialists to enhance their own knowledge and exchange experiences. A number of international projects are being implemented:

- the Latvian-Ukrainian project “Open Educational Resource: Forensic Science” is dedicated to comprehensive research of contemporary scientific approaches, the development of theoretical principles, and practical conclusions aimed at improving the mechanisms of educational and scientific activities in the field of forensic support of justice;
- The Latvian-Estonian project “Support for Ukrainian Forensic Experts in the documentation of the war crimes committed by the Russian Federation (ForUkraine)” aims to provide practical support to the forensic experts of our Center in documenting war crimes committed by the Russian aggressor;

- співпраця щодо використання програмного забезпечення Skeleton ID для ідентифікації особи за допомогою черепно-лицьового накладання, порівняння облич, біологічного профілювання та порівняльної рентгенографії.

4 вересня на загальних зборах колективу ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» та його відділень оголошено наказ Міністерства юстиції України від 31.08.2023 р. № 1382/К про офіційне призначення на посаду директора Сергія Анатолійовича Тюленєва.

27 вересня відбулося перше засідання оновленого складу Вченої ради ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», на якому обирали голову Вченої ради, його заступників і вченого секретаря. За результатами голосування одностайно новим головою Вченої ради ННЦ став Сергій Тюленєв, заступниками голови Вченої ради обрані перша заступниця директора Ганна Спіцина та заступниця директора з наукової роботи Елла Сімакова-Єфремян, ученим секретарем — Лариса Дереча.

- collaboration regarding the use of the Skeleton ID software for personal identification through craniofacial superimposition, facial comparison, biological profiling, and comparative radiography.

On September 27th, the first meeting of the renewed Academic Council of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» took place. During this meeting, the Head of the Academic Council, his deputies, and the academic secretary were elected. Following the voting results, Serhii Tiulieniev was unanimously chosen as the new Head of the Academic Council. Hanna Spitsyna, the First Deputy Director, and Ella Simakova-Yefremian, the Deputy Director for Academic Affairs, were elected as the Deputy Heads of the Academic Council. Larysa Derecha was appointed as the academic secretary.

On September 27, the first meeting of the renewed composition of the Academic Council of the NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» took place. During the meeting, the Head of the Academic Council, deputies, and Academic Secretary were elected. As a result of the unanimous vote, Serhii Tiulieniev was elected as the new Head of the Academic Council of the NSC. The deputy heads of the Academic Council were chosen Hanna Spitsyna, the First Deputy Director, and

28 вересня Національним банком України введено в обіг монету, присвячену 100-річчю Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», перемовини щодо випуску якої Сергій Анатолійович разом із командою НБУ розпочинали у липні 2023 р.

Для обміну досвідом і пошуку шляхів розв'язання актуальних проблем на базі ННЦ ІСЕ під патронатом Департаменту експертного забезпечення правосуддя України Міністерства юстиції України проведено науково-методичний семінар «Шляхи удосконалення контролю за виконавською дисципліною у науково-дослідних установах судових експертиз Міністерства юстиції України».

Питанням трудової дисципліни та відповідального ставлення до службових обов'язків приділяють значну увагу С. А. Кириленко, О. І. Брендель, Ю. О. Носатенко, які останнім часом очолили лабораторії.

Учасники Всеукраїнської науково-практичної конференції «Судово-експертна діяльність в умовах повоєнної відбудови України та в контексті європейської інтеграції»

Participants of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Forensic Expert Activity in the Conditions of the Post-war Reconstruction of Ukraine and in the Context of European Integration»

Ella Simakova-Yefremian, Deputy Director for Academic Affairs. The Academic Secretary appointed was Larysa Derecha.

On September 28, the National Bank of Ukraine introduced into circulation a coin dedicated to the 100th anniversary of the National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute», negotiations for the issuance of which Serhii Anatoliiovych and the NBU team initiated in July 2023.

To exchange experience, mutual support, and to find ways to address the most pressing issues faced by forensic experts, a scientific-methodical seminar was conducted by National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» under the patronage of the Ministry of Justice of Ukraine, particularly the Department of Expert Support of Justice of Ukraine. The scientific and methodological seminar on “Ways to Improve Control Over Executive Discipline in Research Institutions of Forensic Examination of the Ministry of Justice of Ukraine” was held.

S. A. Kyrylenko, and O. I. Brendel, and Yu. O. Nosatenko who have recently headed laboratories, place significant emphasis on labor discipline and a responsible attitude towards official duties.

За ініціативи директора Інституту Сергія Тюленєва та підтримки Харківської обласної військової адміністрації відремонтовано і повністю відновлено покрівлю та приміщення останнього поверху головної будівлі експертної установи.

Багато років останній поверх ННЦ знаходився у занедбаному стані через непридатний стан покрівлі. Волога псувала бібліотечний фонд, а умови в приміщенні не дозволяли експертам та науковцям там працювати.

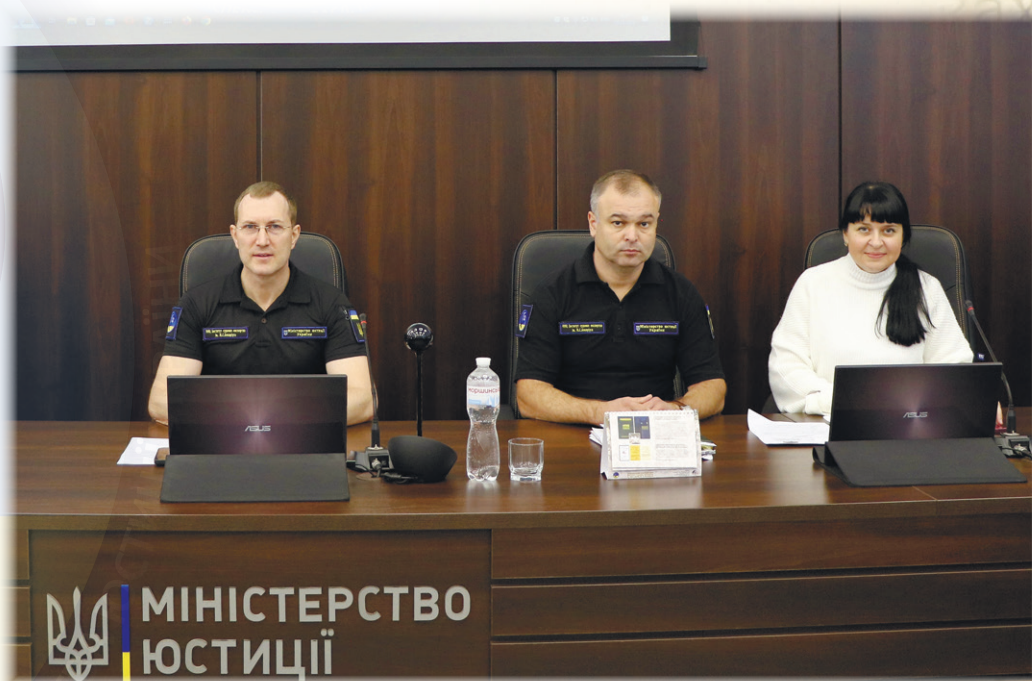
Повне відновлення покрівлі та приміщення останнього поверху головної будівлі Інституту проведено у дуже стислі терміни – два тижні. Роботи на даху виконані за новою сучасною технологією з використанням геотекстильного покриття та мембранного захисту, що прослужить тривалий час.

On the initiative of Serhii Tiulieniev, the Director of the Institute, and with the support of the Kharkiv Regional Military Administration, the roof and the top floor of the main building of the expert institution have been completely restored.

For years, the top floor of the NSC was neglected due to the unsuitable condition of the roof. Moisture was damaging the library collection, and the conditions in the building did not allow experts and researchers to work there.

The complete restoration of the roof and the main building of the Institute's top floor was carried out in a very short period – two weeks. Roof work was done using a new technology that included the use of geotextile covering and membrane protection, which will serve for many years.

Отже, за 100 років функціонування Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України дійсно став однією з провідних експертних установ у державі. Науковий потенціал, закладений із часів його заснування, на сьогоднішній день демонструє спроможність наукової установи вирішувати складні проблеми судово-експертного забезпечення правосуддя в Україні.

Thus, over the course of a hundred years, National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute» under the Ministry of Justice of Ukraine has proved to be one of the leading expert institutions in the country. The scientific potential, laid down since its foundation, today demonstrates the ability of the research institution to address complex issues related to forensic support for justice in Ukraine.

ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ

EVENTS CHRONICLE

СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
проф. М.С. Бокаріуса

*Завдяки історичній пам'яті
людина стає особистістю,
народ — нацією, країна —
державою.*

Михайло Грушевський

10.07.1923 р. за ініціативою М. С. Бокаріуса та С. С. Савченка уряд України постановою створює в системі НКЮ обласні КНСЕ в Харкові, Києві та Одесі й затверджує положення про них.

01.11.1923 р. розпочав роботу Харківський КНСЕ на кафедрі судової медицини Харківського державного медичного інституту. Завідувачем призначено М. С. Бокаріуса

01.01.1924 р. в Харківському КНСЕ створено секцію судово-фотографічних досліджень, завідувачем якої став видатний криміналіст С. С. Савченко.

Січень 1924 р. — почала функціонувати секція судово-медичних макро- і мікроскопічних досліджень. Завідувачем секції було призначено П. М. Вроблевського.

01.10.1924 р. розпочала роботу секція хімічних і фізико-хімічних досліджень Харківського КНСЕ. Секцію очолив видатний учений-хімік М. О. Валяшко.

Травень 1924 р. — створено секцію ідентифікації особи, завідувачем якої став М. М. Бокаріус

1923

1924

On January 1, 1924, a section for forensic photographic research was created at the Kharkiv CSFE headed by S. S. Savchenko, a distinguished criminalist.

January 1924: a section for forensic medical and macro-microscopic research began to function. P. M. Vroblevskyi was appointed as the section Head.

On October 1, 1924, a section for chemical and physico-chemical research of the Kharkiv CSFE began its work. The section was headed by M. O. Valiashko, a distinguished scientist-chemist.

May 1924: a section for personal identification was established, with M. M. Bokarius appointed as its Head

On July 10, 1923, at the initiative of M. S. Bokarius and S. S. Savchenko, the Government of Ukraine by its decree created in the system of the People's Commissariat of Justice (PCJ) regional cabinets of scientific and forensic examination (CSFE) in Kharkiv, Kyiv, and Odesa and approved provisions about them.

On November 1, 1923, the Cabinet of Scientific and Forensic Examination (CSFE) started its work at the Department of Forensic Medicine of the Kharkiv State Medical Institute. M. S. Bokarius was appointed as the Cabinet Head

25.04.1925 р. РНК УСРР затвердила нове Положення про КНСЕ.

Відтепер у КНСЕ мали виконувати не лише експертизи, але й наукові роботи та експериментальні дослідження з питань кримінальної техніки та методології розслідувань злочинів і вивчення особистості злочинця.

18.09.1925 р. РНК УСРР прийняла Постанову «Про аспірантів при кабінетах науково-судової експертизи», яка визначала порядок підготовки фахівців із судової експертизи для потреб КНСЕ з терміном навчання 3 роки.

23.10.1925 р. затверджено Положення про судоустрій УСРР, що скасовувало Положення від 25.04.1925 р. та передбачало реорганізацію КНСЕ в Харкові, Києві та Одесі в Інститути науково-судової експертизи. Керівником Харківського ІНСЕ став М. С. Бокаріус

Жовтень 1926 р. — на підставі Положення про судоустрій УСРР Харківський ІНСЕ було розширено: засновано сироваткове відділення, рентгенівський кабінет і муляжну майстерню.

1926—1927 рр. — існував журнал «Архив криминологии и судебной медицины»

1925 → 1926

October 1926: on the basis of the Resolution on the Judicial System of the Ukrainian SSR, the Kharkiv ISFE underwent expansion: the serum department, the X-ray room, and a model-making workshop were created.
1926—1927: the functioning of the *Archive of Criminology and Forensic Medicine* journal.

On April 25, 1925, the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR approved a new regulation regarding Cabinets of Scientific and Forensic Examination. From then on, the CSFE were not only responsible for forensic examinations but also for scientific work, experimental research on criminal technology, the methodology of crime investigation, and the study of the offender's personality.

On September, 18, 1925, the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR adopted the Resolution *On Postgraduate Students at Cabinets of Scientific and Forensic Examination*, which determined a 3-year training procedure for specialists in forensic science to meet the needs of CSFE.

On October 23, 1925, regulations on the judicial system of the Ukrainian SSR were approved, which cancelled the regulations from April 25, 1925, and envisaged the reorganization of CSFE in Kharkiv, Kyiv, and Odesa into Institutes of Scientific and Forensic Examination (ISFE). M. S. Bokarius became the Kharkiv ISFE Head

11.09.1929 р. прийнято Положення про судоустрій УСРР (набрало чинності 01.12.1929 р.), відповідно до якого кількість секцій в ІНСЕ мали змінити з шести до чотирьох

23.12.1931 р. — пішов із життя М. С. Бокаріус. Невдовзі після цього уряд України, враховуючи його заслуги у створенні й організації Харківського ІНСЕ, присвоїв закладу ім'я видатного вченого

1932 р. — у Харківському ІНСЕ створено ботанічний відділ для дослідження різних кормів, які проходили як речові докази в кримінальних справах за фактами загибелі худоби в колгоспах

1936 р. — співробітником Харківського ІНСЕ Р. М. Розенбергом була підготована перша в Україні докторська дисертація в галузі судової біології

In 1936, R. M. Rozenberh, a staff member of the Kharkiv RIFE, prepared the first doctoral dissertation in the field of forensic biology in Ukraine

In 1932, a botanical department was established to study various feeds presented as physical evidence in criminal cases concerning livestock deaths in collective farms

On December 23, 1931, M. S. Bokarius passed away. Shortly after his death, recognizing his significant contributions to the establishment and organization of the Kharkiv ISFE, the Ukrainian government granted the institution the name of the distinguished scientist

On September 11, 1929, the Regulations on the Judicial System of the Ukrainian SSR were adopted (entered into force on December 1, 1929) in view of which the number of sections in CSFE had to be changed from six to four

1929 **1931** **1932** **1936**

Вересень 1937 р. — започаткування Харківським, Київським та Одеським ІНСЕ збірника наукових статей «Криміналістика і науково-судова експертиза» за редакцією Б. Й. Вахліса, М. М. Бокаріуса, М. П. Макаренка.

1937 р. — працівник Харківського ІНСЕ О. Ф. Дмитрієв розробив нову, досконалішу, ніж прилад Брюнінга, модель апарату для фотографування

1941 р. — у зв'язку з початком війни Харківський ІНСЕ призупинив роботу

04.11.1943 р. РНК УРСР видав постанову про поновлення роботи Харківського ІНСЕ у складі секцій, які були до початку війни. (Фактично роботу інституту було поновлено в 1944 р.)

02.06.1944 р. — ІНСЕ перейменовано в науково-дослідні інститути судової експертизи (НДІСЕ)

1937 **1941** **1943** **1944**

On June 2, 1944, Institutes of Scientific and Forensic Examinations were renamed to Research Institutes of Forensic Examinations (RIFE)

On November 4, 1943, the Council of People's Commissars of the Ukrainian SSR issued a resolution to resume the work of the Kharkiv ISFE in the same sections that existed before the war. (In fact, the Institute's work was resumed in 1944)

In 1941, the Kharkiv ISFE suspended its work at the outbreak of war

September 1937: The Kharkiv, Kyiv, and Odesa ISFE introduced the *Criminalistics and Forensic Examination* collection of scientific articles edited by B. Y. Vakhlis, M. M. Bokarius, M. P. Makarenko.

In 1937, O. F. Dmytriiev, an employee of the Kharkiv RIFE, developed a new device for taking pictures, which was superior to the Brüning device

1959 р. — згідно з наказом Мін'юсту УРСР у Харківському НДІСЕ створено першу в Україні лабораторію судових інженерно-транспортних досліджень

Березень 1962 р. — набрало чинності нове Положення про науково-дослідні установи судової експертизи Мін'юсту УРСР, відповідно до якого запроваджено нову структуру інститутів

1973 р. — створено Донецьке відділення Харківського НДІСЕ

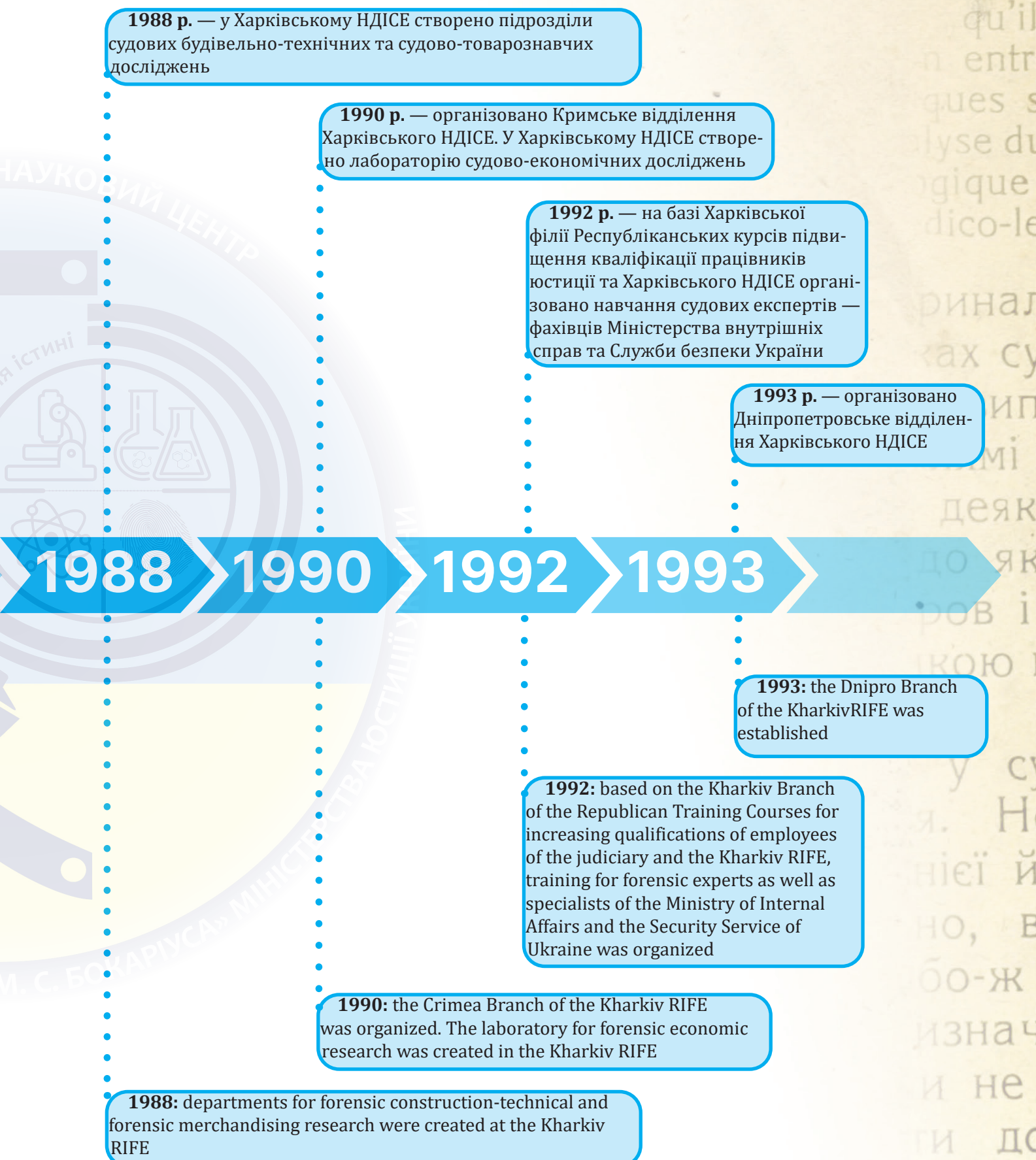
1978 р. — завершено будівництво нової будівлі Харківського НДІСЕ

1978: construction of a new building of the Kharkiv RIFE was completed

1973: the Donetsk Branch of the Kharkiv RIFE was created

In March 1962, a new Resolution regarding research institutions of forensic examination under the Ministry of Justice of the Ukrainian SSR came into effect respectively to which new institutions structure was introduced

In 1959, in accordance with the Decree of the Ministry of Justice of the Ukrainian SSR, the first forensic engineering-transport research laboratory in Ukraine was established at the Kharkiv RIFE

1994 р. — у Харківському НДІСЕ розпочалося виконання пожежно-технічних експертиз. Також працівниками інституту була проведена перша в Україні комп'ютерно-технічна експертиза

1995 р. — Донецьке відділення Харківського НДІСЕ реорганізовано в Донецький НДІСЕ. У Харківському НДІСЕ створено підрозділ досліджень програмних і апаратних засобів електронно-обчислюваної техніки. Розпочалося виконання експертиз в галузі охорони праці

Серпень 1998 р. — в Харківському НДІСЕ почав функціонувати сектор судово-психологічних досліджень

1999 р. — співробітниками Харківського НДІСЕ започаткована нова експертна спеціальність «Електротехнічні дослідження».
10.12.1999 р. створено Севастопольське відділення Харківського НДІСЕ

1994

1995

1998

1999

1999: the Kharkiv RIFE employees initiated a new expert specialty *Electrotechnical research*.
On December 10, 1999, the Sevastopol Branch of the Kharkiv RIFE was established

August 1998: the forensic psychological research unit started to function at the Kharkiv RIFE

1995: the Donetsk Branch of the Kharkiv RIFE was reorganized into the Donetsk RIFE. At the Kharkiv RIFE, a department for research on software and hardware of electronic computers was created. Execution of forensic examinations in the field of labor protection started

1994: the conduct of fire-technical examinations began at the Kharkiv RIFE. Also, the Institute's staff performed the first forensic computer-technical examination in Ukraine

2000 р. — уперше в Україні працівники Харківського НДІСЕ розробили теоретичні та методичні засади експертизи стану доріг, дорожніх умов на місці дорожньо-транспортної пригоди. Створено Полтавське відділення інституту

2001 р. — Харківським НДІСЕ спільно з Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого створено фахове наукове періодичне видання «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики»

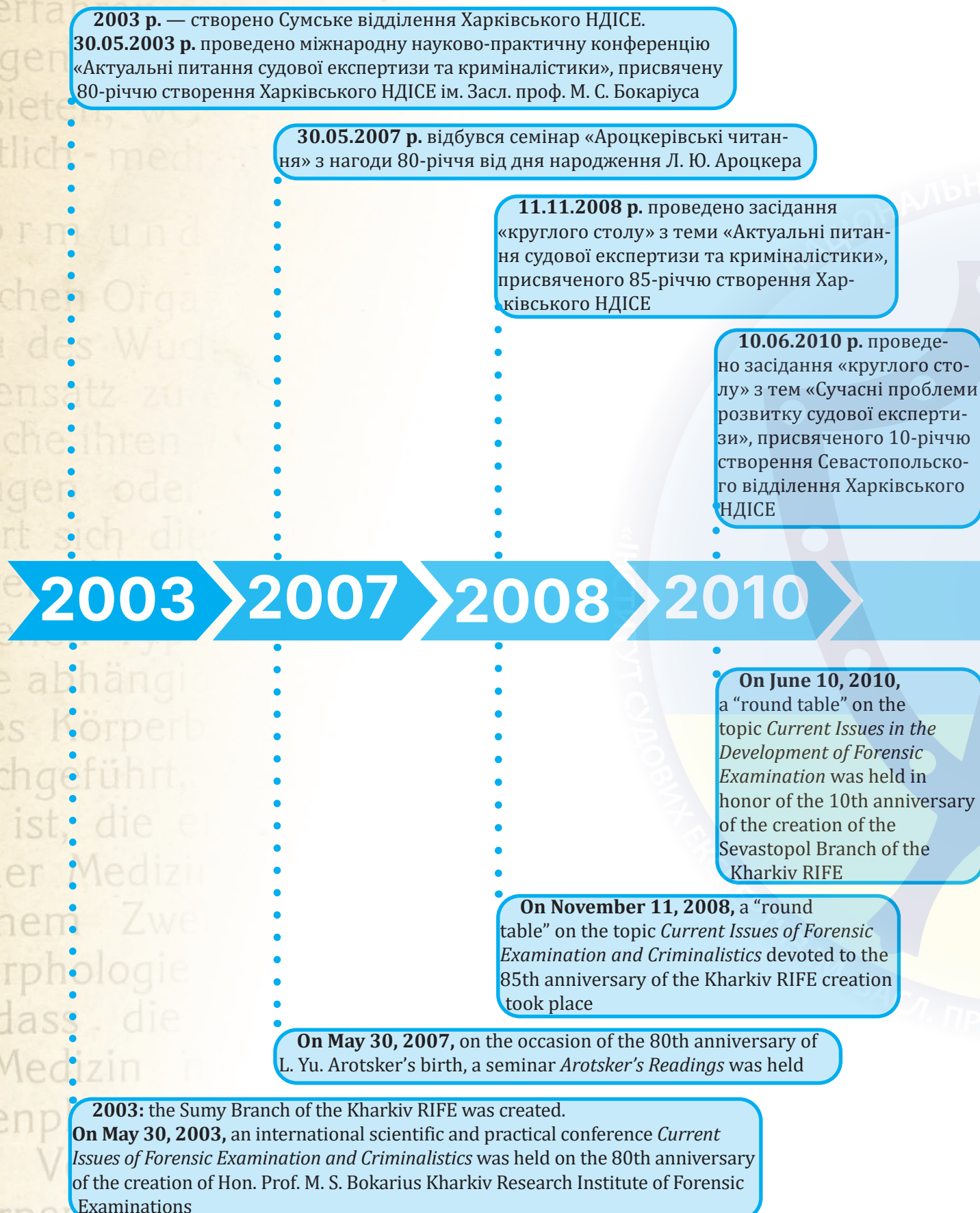
2002 р. — Кримське та Дніпропетровське відділення Харківського НДІСЕ реорганізовано в НДІСЕ. Харківський НДІСЕ було визнано кращим за результатами державної атестації науково-дослідних установ судових експертиз Мін'юсту України за показниками раціонального використання науково-технічного потенціалу. Проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Ароцкерівські читання», присвячену 75-річчю від дня народження Л. Ю. Ароцкера

2000 > 2001 > 2002 >

2002: the Crimean and Dnipro Branches of the Kharkiv RIFE were reorganized into independent RIFEs. The Kharkiv RIFE was recognized as the best according to the results of the state certification of forensic science institutions of the Ministry of Justice of Ukraine for indicators of rational use of scientific and technical potential. An international scientific and practical conference *Arotsker's Readings* was held which was dedicated to the 75th anniversary of L. Yu. Arotsker's birth

2001: the Kharkiv RIFE in collaboration with Yaroslav Mudryi National Law University created a specialized scientific periodical titled *Theory and Practice of Forensic Science and Criminalistics*

2000: for the first time in Ukraine, the Kharkiv RIFE workers developed theoretical and methodological foundations for forensic road condition examination and road conditions at the site of a road traffic collision. The Poltava Branch of the Institute was created

01.11.2012 р. з нагоди 85-річчя від дня народження Л. Ю. Ароцкера на базі Сумського відділення Харківського НДІСЕ відбулися «Ароцкерівські читання»

07.11.2013 р. проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики», присвячену 90-річчю створення Харківського НДІСЕ

19.12.2016 р. в Харкові на будинку по вул. Чернишевській, 46 встановлено меморіальну дошку на честь Миколи Сергійовича Бокаріуса, який мешкав за цією адресою упродовж 1898—1919 рр.

2012 **2013** **2016**

On December 19, 2016, in Kharkiv, a memorial plaque was set up on the building at Chernyshevskya Street, 46 in honor of Mykola Serhiyovych Bokarius, who lived at this address between 1898 and 1919

On November 7, 2013, an international scientific and practical conference *Current Issues of Forensic Examination and Criminalistics* was conducted. It was devoted to the 90th anniversary of the creation of the Kharkiv RIFE

On November 1, 2012, on the occasion of the 85th anniversary of of L. Yu. Arotsker's birth, the *Arotsker's Readings* were held at the Sumy Branch of the Kharkiv RIFE

16.02.2017 р. у приміщенні Харківського НДІСЕ відкрито кабінет-музей М. С. Бокаріуса.

25.05.2017 р. на базі Полтавського відділення Харківського НДІСЕ проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Ароцкерівські читання», присвячену 90-річчю від дня народження Л. Ю Ароцкера.

07.11.2017 р. відбулась міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики», присвячена 100-річчю від дня народження М. В. Салтевського.

08.12.2017 р. підписано договір про співпрацю Національного центру судових експертиз при Мін'юсті Республіки Молдова та Харківського НДІСЕ

23.01.2018 р. Харківський НДІСЕ після успішного проходження перевірки системи управління якістю отримав сертифікат (атестат про акредитацію) Національного агентства з акредитації України.

30.03.2018 р. підписано договір про співпрацю державної некомерційної організації «Національне бюро експертиз» Національної академії наук Республіки Вірменія та Харківського НДІСЕ.

20.04.2018 р. підписано договір про співпрацю державної установи «Науково-практичний центр Державного комітету судових експертиз Республіки Білорусь» та Харківського НДІСЕ

2017

2018

On January 23, 2018, after successfully passing a quality management system audit, the Kharkiv RIFE received a certificate (certificate of accreditation) from National Accreditation Agency of Ukraine.

On March 30, 2018, the signing of cooperation agreement between "National Bureau of Expertises" State Non-Profit Organization of the National Academy of Sciences of the Republic of Armenia and the Kharkiv RIFE.

On April 20, 2018, the signing of cooperation agreement between the State Institution "Scientific and Practical Center of the State Committee of Forensic Examinations of the Republic of Belarus" and the Kharkiv RIFE

On February 16, 2017, in the premises of the Kharkiv RIFE, the cabinet-museum of M. S. Bokarius was inaugurated.

On May 25, 2017, the Poltava Branch of the Kharkiv RIFE held an international scientific and practical conference *Arotsker's Readings* dedicated to the 90th anniversary of L. Yu. Arotsker's birth.

On November 7, 2017, an international scientific and practical conference *Actual Issues of Forensic Science and Criminalistics* dedicated to the 100th anniversary of M. V. Saltevskyi's birth took place.

On December 8, 2017, a cooperation agreement was signed between the National Center of Judicial Expertise at the Ministry of Justice of the Republic of Moldova and the Kharkiv RIFE

17.05.2018 р. відбулися щорічні збори ENFSI у місті Будапешт, на яких Харківському НДІСЕ вручено сертифікат, який засвідчує постійне членство інституту в European Network of Forensic Science Institutes.

20.06.2018 р. підписано договір про співпрацю між Республіканським державним казенним підприємством «Центр судових експертиз Міністерства юстиції Республіки Казахстан» та Харківським НДІСЕ.

13.06.2018 р. наказом МОН України № 1253-л «Про ліцензування освітньої діяльності» Харківському НДІСЕ надано право проведення підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії в галузі знань 08 «Право» із спеціальності 081 «Право» та відповідно до наказу Мін'юсту України відкрито відділ аспірантури

28.08.2020 р. Президентом України підписав Указ № 366/2020 «Про надання Харківському науково-дослідному інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса Міністерства юстиції України статусу національного наукового центру»

2018 → 2020 →

On August 28, 2020, the President of Ukraine signed Decree No. 366/2020 *On Granting Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine the status of a national scientific center*

On May 17, 2018, an annual meeting of European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI) was held in the city of Budapest where Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations was awarded a certificate confirming its permanent membership in the European Network of Forensic Science Institutes.

On June 20, 2018, the signing of a cooperation agreement between the Republican State Enterprise "Center for Forensic Examinations of the Ministry of Justice of the Republic of Kazakhstan" and the Kharkiv RIFE took place.

On June 13, 2018, by the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1253-l *On Licensing Educational Activities*, the Kharkiv RIFE was granted the right to train higher education applicants at the third educational-scientific level of higher education with the aim of obtaining a Doctor of Philosophy degree in the area of expertise 08 Law in specialty 081 Law and in accordance with the Order of the Ministry of Justice of Ukraine the Department of Postgraduate Studies was created

05.07.2021 р. з нагоди Дня судового експерта відбулося урочисте відкриття Київського відділення ННЦ ICE.

09.08.2021 р. ННЦ ICE отримав Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції.

02.09.2021 р. відкрито нове приміщення лабораторії з дослідження асфальтобетонних сумішей та дорожніх покриттів.

14.12.2021 р. Національним агентством із забезпечення якості освіти ухвалено рішення про успішну акредитацію освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти ННЦ «ICE ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса».

15.12.2021 р. відкрито нову будівлю Донецького відділення ННЦ ICE у Краматорську

03.06.2022 р. в онлайн-режимі відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція (за міжнародною участю) «Актуальні питання судової психологічної експертизи у справах за позовами про відшкодування моральної шкоди».

05.08.2022 р. за розпорядженням Кабміну України № 691-р Інститут права та післядипломної освіти Мін'юсту України реорганізовано шляхом приєднання його до ННЦ ICE.

27.10.2022 р. отримано лазерний 3D-сканер, який діджиталізує об'єкти експертного дослідження та створює їх цифрову модель у 3D-вимірі

2021

2022

On June 3, 2022: the All-Ukrainian Scientific-Practical Conference (with international participation) *Current Issues of Forensic Psychological Examination in Cases Involving Lawsuits for Moral Damage Compensation*.

On August 5, 2022, by Resolution No. 691-p of the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Institute of Law and Postgraduate Education of the Ministry of Justice of Ukraine underwent reorganization and merged with NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

On October 27, 2022, a laser 3D scanner was purchased, capable of converting expert research objects into digital 3D models

On July 5, 2021, in honor of Forensic Expert Day, a grand opening of the Kyiv Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI».

On August 9, 2021, NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» obtained a Certificate on the Entry of Publishing Business Subject in the State Register of Publishers, Manufacturers, and Distributors of Publishing Products.

On September 2, 2021, a new laboratory for the study of asphalt concrete mixtures and road surfaces was created.

On December 14, 2021, the National Agency for Higher Education Quality Assurance approved the decision to accredit the educational-scientific program of the third level of higher education for National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute»

On December 15, 2021, a new building for the Donetsk Branch of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» was opened in Kramatorsk

31.01.2023 р. інститути судових експертиз Дніпра, Львова, Одеси та Харкова отримали бездротові сканери Artec Leo.

29.03.2023 р. ННЦ ICE, завдяки співпраці з Panacea Cooperative Research та ARTEC Europe, провів експерименти з метою отримання програмного забезпечення Skeleton•ID, за допомогою якого можна швидко ідентифікувати людину та відшукати її в базах даних про зниклих безвісти.

19.05.2023 р. відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання судової експертизи та криміналістики» з нагоди ювілеїв видатних учених: 95-річчя від дня народження Л. Ю. Ароцкера («Ароцкерівські читання») і 105-річчя від дня народження М. В. Салтевського.

26.05.2023 р. на щорічній зустрічі представників ENFSI у Гаазі (Нідерланди) делегація ННЦ ICE презентувала доповідь за темою «Судово-експертна діяльність в умовах війни».

29.06.2023 р. відповідно до наказу Мін'юсту України обов'язки директора ННЦ ICE почав виконувати Сергій Тюленєв

2023

On January 31, 2023, Dnipro, Lviv, Odesa, and Kharkiv forensic institutes received wireless Artec Leo scanners.

On March 29, 2023, thanks to collaboration with Panacea Cooperative Research and ARTEC Europe, NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» obtained the Skeleton•ID software enabling rapid human identification and search in missing persons databases.

On May 19, 2023, International Scientific and Practical Conference *Relevant Issues of Forensic Science and Criminalistics* dedicated to anniversaries of outstanding scientists: 95th anniversary of L. Yu. Arotsker's Birth (Arotsker's Readings) and 105th anniversary of M. V. Saltevskyi's Birth.

On May 26, 2023, at the annual meeting of ENFSI representatives in The Hague (the Netherlands), the delegation from NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI» presented a report titled *Forensic activity during the war*.

On June 29, 2023, according to the Order of the Ministry of Justice of Ukraine, Serhii Tiulieniev started fulfilling duties of the Director of NSC «Hon. Prof. M. S. Bokarius FSI»

Наукове видання

**ТЮЛЕНЄВ Сергій Анатолійович,
СПІЦИНА Ганна Олександрівна,
СІМАКОВА-ЄФРЕМЯН Елла Борисівна,
ХОША Вадим Віталійович**

**Королі та королеви судової експертизи :
100-річчя Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»**

Монографія

Українською та англійською мовами

Відповідальна за випуск О. В. Агапова
Верстальник І. В. Лущик
Перекладачі Т. Ю. Дрощенко, Д. О. Духненко
Дизайнер обкладинки А. С. Тяпкін
Добірка світлин В. В. Хоша, І. В. Лущик, А. С. Тяпкін

Підписано до друку 28.09.2023. Формат 60×90/8. Папір крейдований.
Гарнітура Cambria. Друк офсет. Ум. друк. арк. 29,75. Зам. №
Наклад 300 прим.

Національний науковий центр
«Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»,
вул. Золочівська, 8-А, м. Харків, 61177, Україна
Тел. +38 (057) 372-12-20. E-mail: hniise@hniise.gov.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК №7420 від 09.08.2021

Виготовлено у друкарні ТОВ «Промарт»
вул. Весніна, 12, м. Харків, 61023, Україна
Тел. +38 (057) 717-28-80
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 5748 від 06.11.2017

